

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
nozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kapitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekoval račun.
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kapitarjeva ulica
številka 6.

„Moč z višave“

V cerkvi sv. Klare v Assisiju je ob nekem stranskem oltarju že precej obledela slika, ki pa še vedno vzbudi pozornost opazovalca, ako se mu slučajno na njej oko ustavi. Slika predstavlja smrt v podobi starke, ki s široko koso brez usmiljenja kosi vse, kar je zagledalo beli dan. Na velikem kupu leže kakor snopje moške in žene, redovniki in svetovljani. Komaj so se zgrudili v travo, že se od njih posavlja duša v podobi malega, golega človečka. Za dušo pa se takoj prične silovit boj med angeli in hudobnimi duhovi, ki preže na uboge duše. Izid boja bo odločil, ali pojde duša v nebo ali pa v pogubljenje. Posebno nazorno je pokazana usoda nekega meniha, čigar duša vsa neboljena plava v zraku. Za iztegnjeno roko jo drži angel in jo skuša na vse načine potegniti v nebesa. Toda za nogo se ji je obesil črn peklenšek, ki se prizadeva, da jo zavleče v ognjeno brezno, ki žareče krvavoredečih zubljev zija pod njim. Vidimo, kako hitita na pomoč dva angela, oborožena z dolgimi križi kakor s sulicami; toda tudi iz ognjenega morja se dviga v pomoč tovarišu širokopleč peklenšek z vilami in dolgo verigo. Kdo bo zmagal v tej strašni borbi za človeško dušo?

Ne vemo. Slika nas le močno prevzame. Kajti človek se nenadno zavé: Saj to je moj položaj, to je podoba nas vseh! In ne šele ob uri naše smrti, ampak skozi vse naše življenje. Kdo ne čuti, da so v njem na delu dobre sile, »moč z višave«, ki se prizadeva, da bi nas dvignila k višku, k nebu, k božjemu soncu, k samemu Bogu, ki je izvor življenja in vse dobrote. Predobro pa tudi čutimo v sebi »drugo postavo«, ki nas ponižuje v našem človeškem dostojanstvu, nas vleče nizdol, proč od Boga, v nečloveškost, greh, v pogubo. To velja za vsakega; to velja tudi za vsak narod; to je tudi usoda vsega človeštva in bo ostala, dokler bo »svet« ostal to, kar je.

Samo to je resnica o človeku in človeštvu. Ta krščanska modrost in spoznanje postavlja na laž mnogostevilne zmotne nauke in gibanja, ki bi hotela sebe in ves svet prepričati o popolni naravni dobroti človeka, je že stara zmotna to, a se vedno znova ponavlja, čeprav v spremenjenih oblikah, dandanes n. pr. v komunizmu, ki pričakuje zemeljskega paradiza, v katerem bodo vsi ljudje krepotni in altruistični, ali pa v rasizmu, ki tudi sanja o vzvišenosti in popolnosti enega plemena ali naroda.

Vendar, če so ljudje teoretično kdaj mogli zaiti v takšno poveljevanje in idealiziranje človeka, se moramo naravnost čuditi, kako je mogoče, da se dandanes še vzdržujejo tolikšne gorostasnosti, ko vendar vidimo »na delu« tega »absolutno dobrega človeka!« Če z mislečo dušo zasledujemo dogodke zadnjih let okrog nas, ne bomo v zadregi glede mnenja, kaj človek je in kaj ni. Seveda velja isto za narode in za človeštvo sploh. Če pa pomislimo na zgodovino zadnjih 25 let, pa še posebej lahko spoznamo, koliko je vredna trditve, da je »človek v neprestanem razvoju k vedno večji popolnosti in vedno skladnejšim življenjskim oblikam.« Kajti bolj kot rodovi pred nami prav mi živo občutimo vso grozno nečloveškost družbe, ki je svoje »naravne« nagone proglasila za najvišji življenjski zakon. S strahom opazujemo, kako novodobnega človeka, ki se je »osvobodil vseh predsodkov«, življenje samo, kakršnega si je ustvaril, vleče navzdol kakor svinec! Vsi pozikuzi, da bi se sproščeno dvignil navzgor, se žalostno končajo s tragičnim polomom. Naša Evropa! Kako so gledali nanjo še do leta 1913! O kakšnih njenih možnostih so sanjali idealisti vseh smeri! Potem pa je sledila prva svetovna vojna — prvi usodni padec omikanega človeštva. Dvajset let smo nato gledali pretresljiv prizor, kako se je izžepala in izkravljena Evropa prizadevala, da bi se spet spravila kvišku, da bi spet ozdravela — in ni mogla! Že smo hoteli verjeti, da se bo otrsela spon, v katero so jo vklebili strah, sovraštvo, malikovanje sile, poveljevanje vojske in nekulturnega nasilja ter zlasti ozkosrčni in krivični nacionalizem. Že smo pričenjali verjeti, da bo nov duh napolnil Evropo: duh spravljivosti, strpnosti in razumnosti — ko je nenadoma strmoglavila v še hušje medsebojno klanje, v še bolj mračno barbarstvo. Prav v teh binokostnih dneh smo pričeli, kako sta v blazen vojni vrtnec bili potegnjeni dve visoko kulturni krščanski državi, katerih naroda nista ničesar bolj želela, kakor živeti v ljubezni miru in zastopnosti z vsemi sosedi in z vsem svetom. Le s kakšnim užitkom mora boljševidem gledati na to evropsko morijo, ki jo uprizarja kulturno najvišje stoječi narodi, med njimi tudi tisti narodi, ki so se vedno zgrajali — v ostalem čisto po pravici — nad barbarstvom boljševidnih! Le kako gledajo na nas tako imenovani »barbarski« narodi!

Strašna je usoda tega našega »krščanskega« zapada in nihče ne more z gotovostjo povedati, ali je to res že zadnja hiša, do katere je segel vojni požar. Bodisi, kakor koli, s tožbami in jadicovanjem gotovo ne moremo v ničemer izboljšati stanja ne sebi in ne drugim. Hočemo le to poudariti, kako zelo smo vsi brez izjeme in vse človeštvo potrebni »moči z višave« (Lk 24, 49), da bi mogli spet hoditi, kakor se ljudem spodobi, v luči in dobroti. Brez te pomoči se mi sami ne moremo dvigniti, pa tudi naša uboga Evropa se ne bo mogla izkoptati iz strašne stiske, v katero je zabredla.

To je podoba sveta ob letošnjih binokostih. Binkoštni prazniki prihajajo k nam z darovi

Zahodna fronta vzplamtela v znamenju letalskih bomb

Nizozemci in Belgijci zadržujejo Nemce ob utrjeni črti — Liege strahovito oblegan s topovi in bombniki — številna bombardiranja nezavarovanih mest Srdite borbe z nemško »peto kolono«

Bitka na Nizozemskem, v Belgiji in v Luksemburgu je v polnem razmahu. Glavno besedo ima letalstvo. Nemci so ponovili — le da v podvojeni sili — taktiko, ki so jo zavzeli na Poljskem. Jate nemških bombnikov so se vsule nad severno Francijo, Belgijo in zlasti Nizozemsko in obmetavajo z bombami vsa letališča in zlasti vsa važna prometna križišča, kar naj onemogoči zbiranje nasprotnih vojaških sil, posebno pa še delovanje nasprotnega letalstva. Iz letal spuščajo Nemci skakavce, ki so oblečeni v uniformo zavezniških vojakov ali domačinov in katerih naloga je vohuniti, z dinamitom rušiti mostove in železnice, predstavljati kretnice in signale, poškodovati telefonske in brzojavne vode in ustvariti splošno zmedo in negotovost. Drugod so Nemci kar z letali na gotova letališča navozili svojih vojakov, ki naj bi v zvezi in sporazumno s tamkajšnjimi Nemci držali toliko časa letališče in strahovali okolico, da bi vkorakale nemške čete.

Toda, česar ni bilo na Poljskem, to je sedaj na zapadu. Nizozemci in Belgijci so bili čuječi in vse skakavce po večini sproti polove. Nemške posadke, ki so jih navozili z letali, pa so bile povsod takoj likvidirane razven na rotterdamskem letališču, kjer so se s pomočjo rotterdamskih Nemcev najdalje držali, a so končno le bili premagani. Razven tega je tudi nasprotno letalstvo takoj pričelo z veliko delavnostjo in povsod napada nemška letala. Zaradi tega so imele nemške zračne sile že takoj v prvih dveh dneh hude izgube. Angleški in francoski letalci pa napadajo tudi nemška letališča in jih bombardirajo ter tudi drugače skušajo ovirati pohod nemških armad na zapad.

Nemci so dosedaj zasedli največ le tisto ozemlje, ki so jim ga Nizozemci in Belgijci prepustili brez boja, ko so se umaknili v svoje utrjene črte. Najdalj so Nemci prišli na Nizozemskem in sicer do reke Jyssele, kjer teče nizozemska obrambna črta. Južneje od tu so se Nizozemci ustavili za reko Maas. V Belgiji so se takoj razvili ljuti boji takoj onstran meje pri Aachenu, kjer so že prve utrdbe utrjenega tabora okrog Liegea. Nemci obstreljujejo z najtežjim topništvom prve forte. Tudi v Luksemburgu so hude borbe med Nemci in Francozi, ki očitno hočejo del Luksemburga iz strateških ozirov držati.

Splošno položaj za zavezniške še ni nikjer vznemirljiv. Kritična bi utegnili postati situacija na Nizozemskem, ako ne bodo zavezniški v naglici vrgli svojih divizij onkraj Albertovega kanala. Nizozemska armada namreč nima tiste udarnosti, kakor belgijska.

Strašni letalski boji na vsem Nizozemskem

Nizozemci trdijo, da so vsa letališča v njihovih rokah

Haag

Zürich, 11. maja. t. United Press. V dva dni trajajočih borbah se je Nizozemcem posrečilo, da so z velikimi izgubami očistili vsa letališča, ki so jih Nemci zasedli. Najhušje in najbolj krvave borbe so bile za letališča v Rotterdamu, v Haagu in Dordrechtu. Ta letališča so, kakor znano, zasedli Nemci s pomočjo letal izkrcanih čet. Haško letališče je bilo trikrat zavzeto od Nizozemcev in trikrat spet od Nemcev vzeto nazaj. Končno so Nizozemci premagali odpor in se letališča polastili. Nasprotnik je bil uničen. Toda v teku popoldneva javljajo nova izkrcavanja iz letal. Oblasti računajo, da je danes popoldne padlo na Nizozemsko spet okrog 1.200 letalskih padalcev. Ker so oboroženi s strojnimi brozastelnimi puškami, je borba z njimi silno krvava. Nizozemci so na mnogih mestih zaradi velikih izgub morali prositi za okrepitve.

Amsterdam

Amsterdam, 11. maja. t. Nizozemsko službeno poročilo pravi: Nemški bombniki so čavi ob 6 v več zaporednih skupinah napadli letališče v Amsterdamu. Bombardiranje je trajalo 25 minut. Ob 6.48 so nemški bombniki ponovno prileteli in metali bombe. Nekaj hiš je poškodovanih. Ponoči so nemški bombniki metali bombe na številna nizozemska mesta. Na številnih krajih so

ki smo jih najbolj potrebni. Bolj kot zlata, ugodne kupčije ali uspehov ne vem katere vrste, potrebujemo »moč od zgoraj«, ki jo prinaša tolažnik Sv. Duh. Njegovih darov smo potrebni v strašnem somraku duha in zlé volje, ki poedinec in narode peha v pogubo: Daru modrosti in umnosti, da bomo storili, kar Bog hoče in je nam v korist; daru spoznanja in sveta, da bomo znali izbirati pravna pota, po katerih bomo sebe in druge vodili k boljšemu življenju. Potrebni so nam božji darovi, ki bodo okrepili našo omahljivo voljo, nam vlili poguma v otrple duše in ki bodo napolnili s tolažbo milijone obupanih in razdvojenih src. Za sebe in za svoj narod bomo če prav posebno prosili daru strahu božjega, da bi ravnali misli in čisti srci hodili pred Gospodom in pričakovanju, da se bo v svojem dobrotnem usmiljenju blagohotno ozrl na našo dobro voljo in od našega naroda odvrnil najhušje. On je naša bramba in pomoč, ki tudi sredi najhušjih stisk ne bo odtegnil svojega Duha tistim, ki ga zanj prosijo.

Orla

v notranjosti napadene države.) Nemcev je živel na Nizozemskem okrog 100.000. Samo v Amsterdamu jih je 20.000. Tem Nemcem so pomagali številni nizozemski pristaši narodnega socializma. Nizozemske oblasti so pravočasno storile vse ukrepe, da »peta kolona« ni mogla nič pomagati padalcem. Oblasti računajo, da so Nemci v teh dveh dneh s pomočjo padal spustili na Nizozemskem okrog 2.000 četnikov v polni bojni opremljeni. Samo v Rotterdamu jih je padlo nad 400. Njim so se pridružile še čete, ki so se v Rotterdamu izkrcale iz motornih čolnov ali ki so jih prinesla s seboj ogromna transportna letala (po 50 naenkrat). Nizozemci so večinoma vse padalce onesposobili za nadaljnjo borbo. Do zanimive borbe je prišlo v Rotterdamu, kjer so se padalci zabarikadirali v tamošnjem hotelu, ki so ga Nizozemci potem zažgali z zažigalnimi bombami. Nobeden od nemških padalcev se ni rešil.

Dramatična je bila borba nizozemskega rušilca, ki je prodril do otoka Rosenberg, kjer so se nemški letalci izkrcali in začeli Nemce bombardirati. Borba je trajala dve celi uri in se je končala z uničenjem nemške posadke.

Belgija v boju proti letalom

Bruselj, 11. maja. AA. Na merodajnem mestu izjavljajo, da so neosnovane novice iz sovražnega vira, da se je Nemcem doslej posrečilo zasedeti pet belgijskih letališč. Po uradnih ugotovitvah niso Nemci zasedli niti enega belgijskega letališča. Vsi Nemci, ki so bili s padali spuščeni v Belgijo, so bili obkoljeni in premagani. Do 13. snoci je bilo zbitih na belgijskem ozemlju 10 nemških letal. Vest o prihodu zavezniških čet v Belgijo je sprejelo prebivalstvo z navdušenimi manifestacijami.

Bruselj, 11. majnika. Reuter: Uradno poročilo pravi, da so belgijske čete v tesnem stiku s sovražnikom. Ponoči so nemška letala spuščala »padalce« na več krajih v notranjosti Belgije. Belgijsko vojaštvo jih je skoraj vse polovilo. Sestrelilo je tudi 15 nemških letal.

Bruselj, 11. maja. AA. Havas: Nemška letala so bombardirala Alost, Renex, Louvain in Vernier. V vojaških vrstah ni bilo žrtv, medtem ko je bilo ranjenih več civilistov.

Bruselj, 11. maja. AA. (Reuter.) Število žrtv zračnega napada na Bruselj znaša po dosedanjih podatkih 41 mrtvih in 82 ranjenih. Četrty znak za alarm v toku večerajšnjega dneva je bil dan ob 22.55. Tu se trdi, da je nevarnost pred četami, spuščanimi s padali, minula in da »peta kolona« ne funkcioniira več.

Navodila nemškim »padalcem«

Pri nemških vojaki, ki so v borbi padli — nosili so razne zavezniške uniforme — so nizozemske oblasti našle navodila, ki pričajo, kako skrbno je bilo vse pripravljeno. Ta navodila pravijo, da Nemci ne bodo naleteli na kakšen hušji odpor, ker da nizozemska vojska ni dobra. Vsak je imel listo imen in naslovov, na katere se mora takoj po prihodu na sovražna tla obrniti po nadaljnja navodila. Padalci imajo nalogo, da najhitrejšim potom pridejo do enega teh naslovov, kjer jih čakajo nadaljnja povelja. Nizozemske oblasti so s pomočjo teh listin odkrile zanimivo omrežje »pete kolone« v notranjosti nizozem. države.

Roosevelt navdušuje nabiralce za Rdeči križ

Washington, 11. maja. AA. Reuter. V zvezi s sklepi in osrednje uprave ameriškega Rdečega križa, da začne zbirati prispevke za fond 10 milijonov dolarjev za pomoč Belgiji in Nizozemski, je predsednik Zedinjenih držav dal izjavo, v kateri je med drugim dejal:

Pozivam vse ameriške državljane, ki sožustvujejo z nesrečnimi državama, ki doživljata danes strahote zračnih napadov, da se jim obilneje odzovejo vabilu Rdečega križa.

Borbe z nemško »peto kolono«

Pet tisoč nemških mož je s padali poskušalo zasedeti zaledje

Amsterdam, 11. maja. t. Nizozemsko službeno poročilo pravi, da obstoja upanje, da je tako imenovana nemška »peta kolona« že popolnoma uničena. »Peta kolona« imenujejo Nemci tiste svoje somišljenike, ki stalno ali začasno prebivajo v tujih državah in ob priliki nemške zasedbe potem na licu mesta zasedajo važnejše zgradbe in ustanove, in pa tiste, ki jih nemška letala s padali spuščajo

Oklic kralja Leopolda

Bruselj, 11. maja. AA. Havas. Ob eni ponoči je belgijski radio objavil oklic kralja Leopolda. Glavne točke oklica so tele:

»Belgijci! To je že drugič v zadnjih 25 letih, da lojalno Belgijo napada nemško cesarstvo ne glede na najsvetejša obljube. Mi smo izpolnili vse svoje dolžnosti glede nevtralnosti. Hrabrim belgijskim vojakom in vsem junaškim Belgičjem pošiljam svoj bratski pozdrav. Mi se borimo, da ustavimo napad sovražnika na našo državo. Velikim naporom vsota belgijskega naroda se imamo zahvaliti, da je naša oborožena sila mnogo večja in močnejša kot leta 1914. Anglija in Francija sta nam obljubili pomoč in francoski in angleški oddelki so že na potu, da se pridružijo našim četam. Borba bo težka, toda naj nihče ne dvomi v skrajni rezultat. Kakor moj oče leta 1914 sem se postavil tudi jaz na čelo naših čet s polno vero in zaupanjem v zmago Belgije. Stvar Belgije je naša in s božjo pomočjo jo zmagala.«

Politični zapiski

Oklice predsednika vlade muslimanom na Hrvatskem

Belgrajska »Politika« prinaša iz Sarajeva poročilo, ki se glasi: »Danes (9. t. m.) so tukaj delili oklice, ki ga je predsednik vlade in predsednik JRZ g. Dragiša Cvetković naslovil muslimanom v banovini Hrvatski.« V oklicu je rečeno: »Na razna vprašanja in brzojavke, kakšno stališče naj muslimani zavzamejo ob občinskih volitvah v banovini Hrvatski, imam za dolžnost po tem potu sporočiti vsem našim prijateljem-muslimanom, da so dolžni v vsaki politični akciji najprej slediti politiki rajnega dr. Spaha o sodelovanju pravoslavcev in muslimanov v tistih krajih, kjer skupaj žive. Ta politika je v preteklosti obrodila odlične sadove in le ta politika bo tudi v prihodnje mogla uresničiti temeljne ideale Srbov in muslimanov v Bosni ter Hercegovini. Ta politika ne izključuje sodelovanja bratov Hrvatov tam, kjer je to mogoče in kjer bodo za to dani potrebni pogoji. Zato za občinske volitve povsod pripravljamo sestavljanje skupnih list in popolno sodelovanje Srbov in muslimanov, kakor je to po načelu naše stranke ter v temeljni zamisli velikega muslimanskega voditelja rajnega dr. Spaha.«

»Hrvati so patrioti in Jugoslovanci«

Zadnja številka belgrajske »Samouprave« prinaša članek pod gorenjim naslovom, kjer naglašajo, kako se je naša država opomogla po sporazumu s Hrvati. Med drugim pravi list: »Sporazum s Hrvati je položil nove temelje naši prihodnosti... Čeprav smo upravno razdeljeni, smo vendarle strnjena državna skupnost ter lahko zadovoljni ugotavljamo, da danes nihče več v Evropi ne kaže na nas kot državo, kjer bi znotraj bila zmeda in prepir. Za to se moramo v marsičem zahvaliti bratom Hrvatim, ki niso le pokazali veliko ljubezen do naše države, temveč tudi veliko uvidenost... Vsi vemo, kako je bilo poprej malo reda v naši državi, upravi in kako težko je bilo izvajati razne odredbe na ozemlju naše države, zlasti pa v tistem delu, ki spada pod banovino Hrvatsko. To je bilo znamenje slabosti centralističnega sistema. Na drugi strani je v naši notranji politiki vladala zmeda. S sporazumom in z ustanovitvijo banovine Hrvatske se je stvar docela spremenila. Hrvati so pokazali mnogo več organizatoričnih sposobnosti kakor pa so pričakovali celo tisti, ki so se imeli za strokovnjake za Hrvatsko. Banovina Hrvatska je dobro organizirana, njena uprava je postala učinkovita, njeno sodelovanje z drugimi deli pa je v takem skladu, da ni prav nobene nevarnosti za državno celoto... Bratje Hrvati so se začutili kakor gospodarji v svoji hiši kot enakopravni državljani, ki poleg dolžnosti imajo tudi vse potrebne pravice. To dejstvo je na nje tako vplivalo, da so že samo zaradi tega Jugoslavijo še bolj vzljubili ter jo sprejeli kot najvišji nacionalni interes Srbov, Hrvatov in Slovencev. Danes ne izvršujejo zgolj točno svojih dolžnosti, ki jim izhajajo iz ustanovljene banovine Hrvatske, marveč enako toplo in z enako ljubeznijo izvršujejo tudi svoje dolžnosti do državne skupnosti... V zvezi s tem članom, ki ugotavlja resnično in veselo dejstvo, kakter Sloveni kot vsekdar zvesti jugoslovanski državljani iskreno pozdravljamo, da moramo dodati še, da je zdaj zadnji čas, da postanejo tudi Slovenci deležni istih pravic, ki so jih dobili bratje Hrvati in da bo skorajšnja samouprava banovine Slovenije slovensko privrženost Jugoslaviji nad vse pomnožila ter do vrha dvignila.«

O invaziji tujih strokovnjakov

Belgrajska »Trgovinski glasnik« prinaša članek o tujih strokovnjakih pri nas ter to prikazuje močno graja. Med drugim pravi list: »Kar se tiče tujih strokovnjakov, je treba odločnih ukrepov. Kapital nima domovine. Strokovnjaki ostajajo tuji, najsi so v kaki državi še tako dobro plačani, ostajajo brez višjih dolžnosti do te države in brez rodoljublja. Taka država je njihova dobra njiva, ni pa njihova domovina. Njena usoda jih le v toliko zanima, v kolikor so na njo vezani s svojim kapitalom. Od vojne je minilo že več kot dvajset let, za to vprašanje pa smo se premalo brigali... V tem času bi bilo mogoče biti usposobljenih že nekaj rodov za vse strokovne sposobnosti v industriji... Bilo je mogoče ustvariti domače delovne sile, ki bi bile lahko zamenjale tuje v domačih podjetjih, brez ozira na to, kateri kapital je v njih. Zadnji čas je, da se nacionalizaciji naših podjetij posveti večja skrb. Zalostno je, da mora na primer naš inženir delati za 1700 din, medtem ko njegov tovariš, ki je tujec, dobiva po 8000 do 10.000 din na mesec, vse pa na račun našega narodnega bogastva. Ustvarjanju strokovnih moštrov in organizatorjev podjetij mora naša država v svojem interesu posvetiti največjo skrb.«

Ustvarjanje nacije v federaciji

Glasilo vseuč. prof. dr. Mihajla Ilića prinaša članek, kjer govori o tem, da se nacija da ustvariti najlažje v federaciji. Med drugim to vprašanje takole obravnava: »Federalni sistem vpliva pasivno in aktivno na razvoj narodne enotnosti. Pasivno vpliva tako, da se kot aparat oblasti in upravnopolitične enotnosti približuje objektivnim in subjektivnim okoliščinam ter dovoljuje, da se sile enotnosti svobodno in polagoma razvijajo. Njegov vpliv pa je tudi aktiven, ker s svojimi okvirji in idejnimi sredstvi omogoča, da se iz danih klic enotnosti razvije sile resnične celote. To dosega poglavitno zato, ker je neobhodno povezan z narodno vladavino ter demokracijo. Pisec to razlaga tako, da se ljudje pri volitvah počasi navajajo na skupne zadeve ter se prebivalstvo zanima za vse panoge javnega življenja po vseh krajih. Tako je treba potem spraviti v ravnotežje tudi morebitne spore med avtonomijo in osrednjo oblastjo, med birokracijo in svobodo, samovoljo in odgovornostjo, oblastjo in svobodo. Ta spor je zlasti občutljiv v narodnostno zloženih skupnostih. Tako se potem dajo spori po sodbi profesorja Ilića najlažje zglediti, nakar sledi zblizanje ter počasi enotno gledanje na razna vprašanja, s čimer se bližamo zamisli enotne nacije.«

Madžarski koncert v Beogradu

Belgrad, 11. maja. m. V Beograd je dopotoval znani budimpeštanski pevski zbor »Budai Dalar-dac« ter bo nastopil nočjo s koncertom reprezentativnih del madžarske umetniške in narodne glasbe. Koncert bo pod pokroviteljstvom prosvetnega ministra dr. Maksimovića, madžarskega poslanika Baka Bešenija in belgrajskega župana Vojina Djuričića.

Jugoslavija in Sovjetska Unija

Članek Adama Pribičevića v novosadskem »Danu«

Zadnjič smo navedli nekaj stavkov iz članka Adama Pribičevića, ki ga je bil ta politik, brat rajnega Svetozarja Pribičevića ter bivši predsednik SDS, napisal za novosadski list Dan. Navedli smo nekaj stavkov, iz katerih je bilo razvidno, kako Adam Pribičević svira srbsko javnost, naj se nikar preveč ne zanaša na pomoč katerekoli tuje veselile. Dolžnost vseh Jugoslovancev je, to je zadnja misel tega članka, naj se Jugoslovanci odrešijo raznih varuhov ter započemo svojo politiko po geslu: Baikan balkanskim narodom. Zaradi velike važnosti tega članka, ki je bil napisan za novosadski Dan in ki skrajno trezno in objektivno razlaga, kakšno je stališče Srbov do Sovjetske Unije, se nam zdi umestno, da nekaj večjih odstavkov tega članka še prinesemo.

Adam Pribičević začenja z dejstvom, da je Jugoslavija začela trgovinska pogajanja s Sovjetsko Unijo ter pravi, da je to prav toliko v interesu Sovjetske Unije kakor v našem. Z ozirom na to trdi pravi Adam Pribičević: »Zato ni resnično tisto za nas tako ponižujoče stališče nekaterih, ki bi nas v odnosu do Rusije radi postavljali v položaj revnega sorodnika, ki le sprejema, pa nič ne daje. Naj bi zavladala med nami in nad Balkanom katerakoli velika sila, bi bilo to neprecenljiva škoda tudi Sovjetski Uniji. Ko branimo svoj položaj, branimo istočasno tudi velike interese narodov Sovjetske Unije. Zaradi tega ni bilo le nam, marveč tudi Sovjetski Uniji do tega, da se zaženo redni odnosi. Če v tej volji Sovjetske Unije ni druge skrite misli, bi to pomenilo zavarovanje miru na Balkanu... Toda pri vseh dobri volji bi se v tem vendarle utegnili skrivati tista »zadnja misel«, nevarna za nas. Zato moramo biti zelo previdni...«

Torej v najboljšem primeru obnova rednih odnosov s Sovjetsko Unijo more pomeniti le zavarovanje miru na Balkanu, in sicer zaradi sovjetskega in našega interesa. To pa je danes za nas

življenjsko vprašanje. Vse pa, kar se več pričakuje, je iluzija. In pričakujejo nekateri mnogo več... Iz vzrokov, ki so Srbov jasni, imamo mi vsi veliko slabost za ruski narod. In zato so se takoj po prvi novici o pogajanjih razžejala vsa srbska srca. In že se ponavljajo tista stara gesla: »Slovenska Rusija! Zaščitnica Slovanov! Majka naša!« To vse pa ni veljalo niti za nacionalno Rusijo, ki je skupaj s Prusijo in Avstrijo štirikrat trgala slovensko Poljsko, kakor je tudi danes storila Sovj. Unija skupaj z Nemčijo. Slabo se je brigala tudi za največje poslavitve Čehe, ker pač niso spadali v njeno področje. Nas je jemala v zaščito, kadar je mislila, da bo sama mogla pobasati Balkan. Ko pa je izgubila zaupanje vase, nas je brez sentimentalnosti prepuščala Avstriji ter je zase obdržala le Rumunijo, Bolgarijo in Dardanele. To pišemo kot realisti...«

Naši ljudje pa pozabljajo, da danes ni Rusije kakor tudi ni Srbije, da pa sta Sovjetska Unija in Jugoslavija, ki ne moreta voditi ruske oziroma srbske politike. Steer pa se vprašamo: Kako bi mogel sovjetski mednarodni marksist, ki mu je komunistični Zamorec bližji ko demokratski Rus ali celo Srb, voditi slovensko politiko? Tisto, kar je realno, je državni in narodni interes. In zato moremo iti s Sovjetsko Unijo in z vsako državo, ki nima namena, da bi nas in Balkan podvržla svoji politični in gospodarski hegemoniji. In samo do tukaj moramo iti! Z enako rezervo ter skepsjo je treba gledati tudi na mogoče gospodarske posledice trgovinskih odnosov s Sovjetsko Unijo. — Nato Adam Pribičević razlaga, da naše trgovinske zveze s Sovjetijo ne bodo mogle imeti kaj živahnih trgovinskih zvez za posledico, da pa bi bilo za nas sila nevarno, ko bi se pri nas kaka velika država gospodarsko vgnezdila. Taka bi nam potem mogla diktirati tudi politične pogoje. Zato se moramo, sklepa Pribičević, postaviti tudi v tem oziru na svoje noge ter se iznebiti občutka, češ da smo manj vredni.

Veljavnost šol in izpitov za državne nameščence

Belgrad, 11. maja. m. Minister za prosveto je na podlagi uredbe o strokovnih šolah in po zahtevanju glavnega prosvetnega sveta odločil: da diploma o šoferskem izpitu, o vožnji avtomobilov, ki je položen po predpisih obrtnega zakona in pravilnika o polaganju šoferskih izpitov brez ozira na predhodno izobrazbo, daje kvalifikacijo po § 10. iz uradniškega zakona, dokler je oseba v državni službi kot zvanik-šofer.

Triletna vojna glasbena šola do zaključka leta 1928. odgovarja izobrazbi nepopolne srednje šole in daje šolske kvalifikacije za položaj uradnika po § 45/1 uradniškega zakona, dokler je oseba v svoji stroki.

Položni izpiti za poštneške sprevednike, manipulant, vlakovodje, za revizorja vlakov z izobrazbo štirih razredov gimnazije brez nižjega tečajnega izpita ali 4 razredov meščanske šole brez zaključnega izpita odgovarja izobrazbi nepopolne srednje šole in daje šolske kvalifikacije za položaj uradnika po § 45/1 uradniškega zakona, dokler je ta oseba v svoji stroki.

Položni izpiti za brzojavno, prometno in komercialno službo s končanimi 4 razredi gimnazije brez nižjega tečajnega izpita ali štiri razrede meščanske šole brez končnega izpita odgovarja izobrazbi nepopolne srednje šole in daje kvalifikacije za položaj uradnika po § 45/1 uradniškega zakona, dokler je oseba s takimi kvalifikacijami v svoji stroki.

Strojvodje državnih železnic, ki so po kon-

čani ljudski šoli napravili efektivno dva razreda srednje ali meščanske šole, ali po stopnji njim enakim šolam, so bili v praksi v delavnicah za popravila lokomotiv in položili izpit za kurjača, bili potem zaposleni za kurjača najmanj leto dni ter položili izpit za strojevodjo s tečajem ali brez tečaja za strojevodjo, imajo oceno končne nižje strokovne šole in se razporedijo kot uradniki z nepopolno srednjo šolo po § 45/1 uradniškega zakona, dokler ostanejo v svoji stroki.

Strojvodje državnih železnic pa, ki imajo isto izobrazbo, kakor gori navedeni, pa niso končali efektivno dveh razredov srednje ali meščanske šole in po stopnji njim enakih šol, imajo izobrazbo kot učenci dveh razredov strokovne šole in se razporedijo kot zvanik-1. kategorije po § 11. zakona o državnem prometu osebje, dokler so v svoji stroki.

V § 3. zakona o pomorako-trgovski akademiji imajo ti akademiki s položenim končnim izpitom stopnjo popolne srednje šole z višjim tečajnim izpitom.

Srednja glasbena šola v Belgradu ima stopnjo položaja srednje šole. Absolventi te šole imajo pravico na skrajšani rok službe v kadru.

Poštno-brojavna šola v Belgradu s položenim prometno-komercialnim izpitom in izpitom za samostojno opravljanje prometne službe, odgovarja izobrazbi popolne srednje šole in daje šolsko oceno za položaj uradnika po § 45/2 uradniškega zakona za poštino in prometno stroko.

o računovodstvu ravnateljstva za zunanjo trgovino, uredba o prenosu državnega posestva Topolovac pri Sisku na banovino Hrvatsko; uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o ustanavljanju poslovnih rezerv in rezerv skladov pri zavarovalnih podjetjih, uredba o službenih odnosih poklicnih avtomobilov (soferjev), zaposlenih pri zasebnikih, in uredba o prometu s koruzo. Vse te uredbe so z današnjim dnem stopile v veljavo.

Važno za izvoznike

Belgrad, 11. maja. AA. Zaradi motenj v tečajih na mednarodnih borzah se pozivajo izvozniki, ki so izvozili blago do 10. maja in imajo še neporavnane terjatve v tem izvozu v holandskih goldinarjih in belgijskih frankih, da do vključno 16. maja prijavijo po pooblaščenih zavodih, pri katerih so vzeli izvozna potrdila, ime in bivališče dolžnika, znesek vsake terjatve posebej in vrste valute, kakor tudi države, v katere je izvoz šel. Istočasno se pozivajo izvozniki, ki so uvozili blago iz neklirskih držav do 10. maja vključno, pa imajo fakturne obveznosti za plačevanje v belgijskih frankih in holandskih goldinarjih, naj prijavijo svoje dolgove v teh valutah po kakem pooblaščenem zavodu najkasneje do 15. maja. Pri pomnjenju se, da nobena prijava in nobeno plačevanje po teh fakturah ne bo dovoljeno v primeru, če ne bi bila prijava pravočasno predložena, pač pa bo uvoznik za nepravilno prijavo poklican na odgovor. (Iz deviznega ravnateljstva Narodne banke.)

Spremenjena uredba o pokojninskem zavarovanju

Belgrad, 11. maja. AA. Po čl. 8 uredbe o razširitvi nameščenskega zavarovanja so mogli delodajalci, ki imajo uslužbenca na področjih več pokojninskih zavodov, vse svoje uslužbence zavarovati pri tistem zavodu, na čigar področju je bil sedež podjetja ali delodajalca. Ta člen je razveljavljen z določilom § 68 uredbe o proračunskih dvanajstih in morajo zato delodajalci prijaviti uslužbenca, ki niso zaposleni na področju pokojninskega zavoda, kjer je sedež podjetja, po stanju 1. aprila 1940 in sicer teritorialno pristojnemu zavodu. Prijaviti je treba tudi potnike za stranke s področja dotičnega teritorialno pristojnega zavoda.

Papež Pij XII. brzojavlja kralju Leopoldu, kraljici Viljemini in kneginji Charlotti

Vatikansko mesto, 11. maja. ta. Reuter. Papež Pij XII. je poslal nizozemski kraljici Viljemini, luksemburški veliki kneginji Charlotti in belgijskemu kralju Leopoldu brzojave. Brzojav na kralja Leopolda pravi:

»Že v drugič je proti svoji volji belgijska zemlja postala pozorišče vojnih grozot. Vašemu veličanstvu in vašemu ljubljenu narodu pošiljamo od dna našega očetovskega srca podzdrave in svoj blagoslov in prosimo Boga, da bi Belgija dosegla popolno obnovo svoje svobode in neodvisnosti.«

Podobno se glasi brzojavki nizozemski in luksemburški vladarici.

Italija odobrava

Rim, 11. maja. AA. Diplomatični urednik agencije Stefani ugotavlja, da so Nemci ponovno prehiteli Angleže in Francoze, ki so imeli namen, da se današnji spopad razširi, se je lord Halifax osebnostno izjavil, da sta zapadni veleposlani imeli namen začetki z operacijami na drugih odsekih. Spopad dveh armad na zapadu je bil neizbežen. Osem mesecev sta Anglija in Francija mislili, da bosta lahko ustvarili velik nevtralen blok. Toda s porazom na Poljskem in Norveškem je propadla ta utvara. Upanje, da bo mogoče dobiti vojno z blokado, vsiljeno vsej Evropi, je bila istotako utvara. Enako utrjeni obali z obeh strani Rena sta prisilili obe vojski poiskati si drugo hojilšče. Po okoliščinah so bili Angleži, Francozi in Nemci prisiljeni napraviti hojilšče v ravninah Belgije in Nizozemske. Toda naj se dogaja karkoli, odgovornost za to vojno niso samo Angleži in Francozi, kakor je v ostalem dokazal tudi Lloyd George v spodnjem domu.

Listi na prvih straneh pod ogromnimi naslovi naglašajo napredovanje nemških čet v Belgiji, Nizozemski in Luksemburgu. Listi pišejo: Nemško napredovanje se je začelo ob reki Meuse z zavzetjem Maastrichta in Malmédya. Italijanski listi pišejo dalje o prvih borbah med francoskimi in angleškimi četami na eni ter nemškimi na drugi strani na belgijskem ozemlju in o ogromni nemški letalski aktivnosti. Pri tem naglašajo italijanski listi bombardiranje francoskih letališč in luk, pri čemer je bilo sestreljenih 100 sovražnih letal. Listi naglašajo tudi sijajno akcijo oddelekov, spuščanih s padali. Prava vojna na zapadu, pravi listi, se je začela šele včeraj. Končana je doba angleško-francoske blokade proti Nemčiji, ki naj bi Nemčijo sestradala.

Newyork, 11. maja. t. Reuter. Veliki italijanski parnik »Rex« je odplul. Pred odhodom je italijanski generalni konzul izjavil časnikarjem, da ima neuradna navodila, ki pravijo, da Italija ne bo vstopila v vojno.

Italijanski admiral o brodogradnji Italije

Rim, 11. maja. t. Havas. Admiral Domenico Cagnani, državni podtajnik v ministrstvu za vojno mornarico je imel v senatu govor, kjer je poudaril, da se bo vojaški in gospodarski položaj Italije v Sredozemskem morju moral spremeniti in se bo spremenil, ker je današnje stanje proti naravnim pravicam Italije. Italija mora za to imeti potrebno brodogradnjo. Admiral je napovedal, da bo četrta oklopna po 35.000 ton namreč »Roma« spuščena v morje že v juniju. Da gradi Italija 12 malih hitrih križark po 3.500 ton, nadalje, da je dogradila število podmornic, kot jih je določil stari načrt, a da je postavila v gradnjo tudi številne nove podmornice in torpedne čolne, ki so izven programa in ki jih mora hitro končati, čeprav bo gradnja dveh velikih križark vrste »Constanza« s tem nekoliko zapoznela. V vojnem času mednarodno pravo ne drži več. Za to mora vsaka država biti močna, kajti vojskujoče se države, ki mednarodnih postav veljavnih za nevojskujoče se države ne priznajo, vedno spoštujejo oboroženo silo dotične države.

Kardinal Suhard novi pariški nadškof

Vatikan, 11. maja. AA. Havas. Sv. oče je imenoval dosedanjega nadškofa v Remsu kardinala Suharda za novega nadškofa v Parizu. To pomembno imenovanje v sedanjih težkih razmerah oc sprejeli kot posebno simpatično dejanje od strani poglavarja katoliške Cerkve do Francije.

Vladna kriza v Rumuniji

Bukarešta, 11. maja. b. Predsednik vlade Tatarescu je bil danes sprejet pri kralju Karlu, kateremu je podal ostavko, ki je bila takoj sprejeta. Kralj je povelil mandat za sestavo nove vlade zopet Tatarescu.

Svica pripravljena

Bern, 11. maja. AA. Havas. General Guisam je poslal vojski sledeč ukaz: Splošna mobilizacija, katero sem zahteval od zveznega sveta, je bila potrebna zaradi resnosti mednarodnega položaja. Naša vojska je pripravljena izpolniti svojo dolžnost na vseh naših mejah. Vojska bo do zadnje sile branila neodvisnost države pred vsakim napadalcem. Mi bomo znali ob potrebi žrtvovati se za naše otroke in za bodočnost naše lepe domovine. Častniki in vojak! Usoda države se nahaja v vaših rokah. Vem, da bo vsakdo od vas storil svojo dolžnost na mestu, ki mu ga bom povelil. Opozorjam vas na tisto, kar sem vam že rekel: Veste, ki bi se širile po radiu ali na kak drug način in katere bi imele namen omajati v javnosti priprisanje v odločno voljo zvezniškega sveta, je treba smatrati kot lažnivo in kot plod defetistične propagande. Ostanimo mirni, močni in združeni. Tako bomo ostali svobodni.

Osebnosti

Belgrad, 11. maja. m. Upokojen je Bogataj Janko, glavni arhivar 7 skup. pri državnem finančnem ravnateljstvu v Ljubljani.

Nova angleška vlada

London, 11. maja. T. (Reuter.) Churchillova vlada je takole sestavljena: Churchill predsednik vlade in minister za obrambo. Chamberlain predsednik tajnega sveta, major Attlee predsednik zasebnega pečata (pravo-sodje), lord Halifax zunanji minister, Ale-

xander prvi lord admiraltete, Eden vojni minister, sir Archibald Sinclair letalski minister. Ožjo »vojno vlad« tvori prvih pet ministrov.

Zagrebska vremenska napoved: Zboljšanje vremena.

Velik razmah bojev na suhem

Pred belgijsko trdnjavo Liege divja strašna bitka

Položaj na Nizozemskem

Berlin, 11. majnika. t. Nemški listi objavljajo poročila, da so nemške čete dosegle mesto Groningen na severnem Nizozemskem, severno od Rene pa napredujejo proti Almelo, Hengelo in Arnheim, ki ležijo še izven nizozemske utrjene črte in kjer so v razvoju večje borbe. Na jugu so Nemci zasedli Maastricht in prišli do Albertovega kanala. V Belgiji stojijo nemške čete pred Liegeom, ki je že v utrjeni črti.

Zürich, 11. maja. Pred Liegeom divja od danes dopoldne velika topniška bitka. Utrdbe, ki obdajajo Liege, streljajo neprestano na sovražnika, ki napada z največjimi topovi. Nemške napade spremljajo tudi bombardiranja z letali, in sicer z bombami največjega kalibra. Eden od letov Liegea je dobil nekaj tako hudih zadetkov, da je moral utihniti. Vsi ostali pa so v polni borbi. Obleganje Liegea spominja na največje boje v zadnji svetovni vojni.

Amsterdam, 11. maja. AA. Nizozemske radijske postaje poročajo, da je kraljica Viljemina poslala vrhovnemu poveljniku nizozemske vojske poslanico, v kateri izraža svojo globoko hvaležnost zaradi junaškega odpora nizozemskih čet. »Temu odporu se imamo zahvaliti,« pravi kraljica, »da je bilo nemško napredovanje na vseh krajih zaustavljeno. Nemške čete so našle povsod na odločen odpor nizozemske vojske.«

General Winkelman, ki je vrhovni poveljnik nizozemske vojske, je poslanico objavil vsem častnikom in vojakom.

Nizozemske čete so porušile vse železniške mostove na velikih rekah v Nizozemski, izvzemi most čez reko Isele blizu Vurfelda v pokrajini Gelderland. Čez ta most so Nemci šli čez reko Isele. Trdijo, da so bili mostovi pravočasno porušeni. Krožijo tudi vesti, da so nizozemski pionirski oddelki pogladi v zrak postajo v Kutviku v pokrajini Gelderland v trenutku, ko so se Nemci tam mudili.

Haag, 11. maja. t. Reuter. Nizozemsko vojno poročilo pravi, da se nizozemske čete povsod siljajo na držo. Na vsem obmejnem ozemlju je bilo porušeno vse, kar bi moglo Nemcem koristiti. Neko vas, ki so jo včeraj Nemci zasedli, so nizozemske čete danes vzele nazaj po srditih borbah. Pri tej priložnosti so Nizozemci uničili en nemški oklopni vlak. Posadka v trdnjavi Panterden junaško vztraja. Vzhodno od Arnheima je sovražnik prekoračil reko Isele. Nemški bombniki so napadli Haag. Zanimivo je, da so nemški somišljeniki poskušali napad na policijsko ravnanje v vojašnice v Haagu. Na nizozemsko vojaštvo in policijo so streljali iz zasebnih hiš ljudi, ki so tamkaj stanovali dolga leta kot gosti Nizozemske. Na

pad se je ponesrečil. Nekaj »padalcev« se je izkrcalo z letal, toda njihovo število je majhno. Nizozemske čete so jih uničile.

Splošen položaj

Bruselj, 11. maja. b. Ogromne mase zavezniškega vojaštva se počasi približuje nemško-belgijski meji. Pričakujejo, da bo v kratkem prišlo do velikih epopodov, kajti zavezniški vso naglico zasledajo določene obrambne položaje. Spuščanje vojakov z letal nikogar več ne iznenadi, kajti v večini slučajev so bili nemški vojniki ujeti.

Vojaški položaj na zahodni fronti je približno sledeči: Na Nizozemskem imajo Nemci Groningen, na južnem Nizozemskem so pred Arnheimom in imajo Maastricht. Pred Liegeom je v teku velikanska borba. Na južnem belgijskem bojišču v Ardenih položaj ni jasen, ker generalni štab zaveznikov danes ni mogel dobiti telefonskih stikov s prednjimi črtami. V Luksemburgu si stojijo nasprotniki nasproti pri Arlosu. Na Maginotovi črti so topniške borbe na tromejeju Luksemburg-Francija-Nemčija.

Nemška letala so danes napadla angleške in francoske kolone, ki prihajajo na pomoč Belgiji. Napadlo je okrog 100 bombnikov. Angleško in francosko letalstvo je odgovorilo z bombardiranjem nemških zbirališč v zaledju. Škoda je na obeh straneh velika.

Francosko vojno poročilo

Pariz, 11. maja. AA. Havas: Poročilo od 11. maja se glasi: Ponoči so se nadaljevali premiki v Belgiji. Na južnem Luksemburškem navzlic hudim napadom sovražnik ni mogel nič napredovati. V Alzaciji in Loreni ni nič pomembnega. Bombardiranje nemških letal na francoskem ozemlju je zahtevalo večeraj precej velike žrtve med civilnim prebivalstvom. Poveljstvo z obžalovanjem ugotavlja, da je bilo ubitih ali ranjenih nad 100 oseb, med katerimi se nahajajo tudi ženske in otroci. Francoski bombniki so ponoči napadli več sovražnih letališč. Nad nemškim ozemljem so bili izvedeni številni ogledniški poleti. Vsa naša letala so se vrnila na svoja oporišča.

Na Maginotovi črti

Pariz, 11. majnika. t. Havas. Medtem ko na Nizozemskem in v Belgiji še ni prišlo do spopada med pehotnimi oddelki obeh nasprotujočih si armad, se je na Luksemburškem danes dopoldne razvila že večja borba. Nemške čete so skozi Luksemburg hitro prodirale. Danes dopoldne so nemške prednje čete že zadele na francoske prednje straže, ki so se pomikale od juga navzgor. Na podlagi tega se je popoldne razvila srbita

borba, v kateri so Francozi obdržali zasedene postojanke. Isto tako je bil ob luksemburški meji pred Maginotovo črto največji spopad v sedanji vojni. Vojaški strokovnjaki pravijo, da bodo Nemci najbolj verjetno skušali vdreti v Francijo skozi »luksemburška vrata« in da se bodo v kratkem razvile bitke velikega obsega.

Pariz, 11. maja. AA. Havas: Neka nemška divizija je izvedla snoči napad vzhodno od Mozele, vendar pa ni dosegla drugega rezultata, kakor da je zasedla malenkostne prednje postojanke, ki so jih francoski oddelki v določenem načrtu izpraznili.

Izjava belgijskega vojnega ministra

Bruselj, 11. maja. AA. Stefani: Belgijski vojni minister je ob priliki svojega snočnega govora v belgijskem parlamentu dejal, da je uničenje belgijskih mostov in cest odlično učinkovalo, tako da so se morale povsod nemške čete ustaviti pred prvimi belgijskimi obrambnimi črtami. Ves trud Nemcev, da bi te črte prebili, je bil zaman. Belgijska vojska je pokazala neomajno voljo braniti ozemlje svoje države do konca.

Na Nizozemskem in v Belgiji so obrambne črte neposredno ob meji. Belgijske in nizozemske čete so zasedle te utrdbе, ki jih sedaj napadajo nemške vojske. Na Nizozemskem se vlečejo utrdbе ob obmejnih vaseh in prekopih. Nizozemske čete so uničile vse naprave, ki bi lahko služile Nemcem za napredovanje. Samo v pokrajini Arnheim so se umaknile proti reki Iyssel. Samo tu so Nemci prodri 15 km na nizozemsko ozemlje.

V Luksemburgu

Pariz, 11. majnika. t. Havas. Ni resnično, da bi bili Nemci zasedli ves Luksemburg. Francoske čete, ki so prekoračile luksemburško mejo, so zasedle mesto Arlos in prodirajo dalje proti severu, kjer je belgijska meja.

Sedaj gre za nizozemske kolonije Angleži in Francozi so se izkrcali

Pariz, 11. maja. t. Havas. Iz Nizozemske Indije poročajo, da so se na važnejših otokih že izkrcali francoske in angleške čete. Zasedle so Curacao in Arube, da tamkaj preprečijo sovražna dejanja Nemcev, ki tamkaj prebivajo. Nemci bodo vsi internirani.

Ameriško brodovje na Tihem morju

Newyork, 11. maja. b. Ameriška vojna mornarica je izplula na Tihomorje. Cilj njenega potovanja ni znan. Po mnenju poučenih vojaških krogov ameriško mornarsko poveljstvo ne bo pristalo na delitev ameriškega brodovja na atlantsko in tihomorsko, domnevajo, da so le nekatere nagle enote izplule proti Filipinskim otokom in imajo nalogo, okrepiti ameriško azijsko brodovje. Vsi ameriški listi z največjo pozornostjo beležijo poročanje japonskega tiska in prinašajo do vseh podrobnosti poročila o gibanju japonskega brodovja na Daljnem vzhodu.

Washington, 11. maja. b. Državni tajnik Hull je sporočil, da se bodo pričela v soboto pogajanja glede nizozemske zapadne Indije.

Vtis v Ameriki

Washington, 11. maja. t. Reuter. Rooseveltov tajnik je sprejel časnike ter jim v imenu predsednika izjavil, da je Roosevelt zelo zadovoljen, da je ameriški tisk tako dobro sprejel njegove večerajšnje besede, ko je dejal, »da je nemški napad na Belgijo in Nizozemsko napad tudi na ameriško omiko. Roosevelt je sprejel več tisoč brzojav, v katerih se mu Amerikanci zahvaljujejo za tako odločno, pravične besede.

Washington, 11. maja. AA. Havas. Listi ameriške prestolnice prinašajo uvodnike, v katerih izražajo simpatijo za Nizozemsko, Belgijo in Luksemburg ter za zavezniške. Listi zavračajo trditve Dr. Göbbelsa, ki je poskušal zvrniti odgovornost Nemčije na Francijo in Veliko Britanijo.

»Evening Star« piše: Novi neizzvani napad na nevtralne države govori sam po sebi. Absolutno jasno je, da od izida nemškega napada na Belgijo in Holandijo zavisí stvar zaveznikov. Upoštevati je treba, da je vojna stopila v odločilno fazo.

»Daily News« smatra, da se z nemškim napadom na Holandijo vojna nahaja na njenem pragu. Holandsko Antilsko otočje je bližje Panamskemu prekopu kakor pa vse pomorske in letalske baze, izvenzake baze v bližini prekopa.

Združene države občutijo napad Nemčije na Belgijo in Nizozemsko kot napad na zahodno omiko.

»Newyork Herald Tribune« prinaša članek, v katerem poudarja pomen nemškega napada in njegove posledice v Karibskem morju. List pravi, da se vse bolj kopičijo oblaki na Atlantiku. Vsak trenutek se lahko razširijo tudi na zahod in s tem bi se povečala nevarnost ne samo za naše pojmovanje življenja, temveč za vsako pravo

Angleški uspehi na Norveškem

London, 11. maja. t. Reuter. Admiraliteta poroča, da so vojne ladje in bombniki napadli Bergen. Letala so s tremi bombami zadela nemško vojno ladjo »Bremser« (1.400 ton). Pri drugem napadu so bombniki bombardirali petrolejska skladišča in so zažgala dva. Od dne 8. maja dalje so angleški bombniki sestrelili 20 nemških letal, mnogo drugih, ki so sedela po letališčih, pa je poškodovanih. Protiletalski topovi na angleških ladjah pa so skupno sestrelili 51 nemških letal. Skupno število sestreljenih letal znaša torej v zadnjih dneh 71.

Ta znak jamči kakovost

P U C H
N S U
BIANCHI

PHAENOMEN
MOTORJI in KOLESA

Oglejte si brezobvezno našo razstavo!

Tavčarjeva ulica št. 7

vico in pravo. Potreben je nov duh narodne skupnosti, ki bo rešil te probleme, ki jih mi pričakujemo.

Mnenje v Moskvi

Berlin, 11. maja. b. Sovjetski poslanik v Berlinu Skvarčev se je ponovno sestal z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom ter se razgovarjal z njim o operacijah v Belgiji in na Nizozemskem. Splošno vlada prepričanje, da bo Sovjetska Rusija ostala nevtralna tudi po sedanjem napadu Nemčije na Belgijo, Nizozemsko in Luksemburg, kakor je ostala nevtralna pri napadu Nemčije na Norveško.

Moskva 11. maja. AA. Tass. Moskovska »Pravda« poudarja, da dogodki v zahodni Evropi spravlajo na dnevni red vprašanje Nizozemske Indije. Člankar pravi, da kaže Japonska veliko zanimanje za te najbogatejše kolonije na svetu. To etališče Japonske je spet povzročilo reakcijo Združenih držav, ki so zbrale velike pomorske sile na Tihem oceanu. Članek pravi, da ameriška pomorska sila sama po sebi pomeni grožnjo za Japonsko, toda ves svet ve, da utegne zelo lahko biti velik del ameriških pomorskih sil zaposlen na drugi strani zaradi možnosti, ki se pojavljajo. Glavna težava za Združene države je po mnenju lista v oddaljenosti glavnih ameriških oporišč od močnega bojišča.

»Izvestja« pišejo o večerajšnjih dogodkih in pravijo, da je Nemčija zagotovljena znatna prednost za njeno borbo proti Angliji, če se bo njenim četam posrečilo zavzeti glavna belgijska letališča in belgijsko primorje.

Bombni napadi na neutrjena mesta

Zavezniška poročila

Pariz, 11. maja. t. Ob 5 in 8 zjutraj so nemška letala preletela francosko-nemško mejo v Vogezih in so bombardirala številna večja in manjša naselja. Poročila so prišla iz sledečih naselij: Raon, Letape, Saint Died, Remiremont (kjer je bila rojena sv. Ivana Arška) in več vasi okrog letoviškega mesta Gerardmer. Nekaj ljudi je bilo ranjenih, sicer škoda ni velika. En nemški bombnik »Heinkel« je bil zbit.

Včerajšnje francosko uradno poročilo pravi, da je bilo zbitih na francoskem ozemlju 44 letal. Razen tega so začele prihajati vesti o bombardiranju civilnega prebivalstva. Povsod v okolici Lilla so Nemci bombardirali delavske naselbine. Letala so vrgla 20 bomb, toda ranjeni sta bili samo dve osebi, tudi škoda je neznatna.

V Dunkerqueu je padlo 20 bomb. Bilo je več mrtvih in ranjenih, toda za točno število se ne ve.

V Emilietarju je padlo 40 bomb, od teh 20 na dvorišče neke bolnišnice.

Nad Abbevillem v Pikardiji, ki nima vojaškega pomena, se je pojavilo pet nemških letal, ki so metala eksplozivne in zažigalne bombe. Porušenih je bilo 10 hiš ter so bili ubiti trije ljudje, štirje pa ranjeni.

V Valenciennesu je padlo 20 bomb.

Angleška in francoska poročila o bojih v zraku

Francoska poročila

London, 11. maja. AA. Vrhovni napad nemških eskadril na angleška oporišča v Franciji je bil izvršen davi. Nemška letala so se pojavljala v veliki višini, v kateri so ostala, dokler niso prišla do cilja. Tam so vrgla veliko bomb majhnega kalibra. Škoda je neznatna. Francosko in angleško protiletalsko topništvo je začelo srđito streljati na napadalce. Angleška in francoska lovka letala so se spustila v borbo, ki je trajala od petih do šestih. Dasi je bil sovražnik številčno močnejši, je vendar junaštvo zavezniških pilotov izenačilo moči. Poškodovanih je bilo več sovražnih letal, en »Heinkel« pa je bil sestreljen. trije člani posadke so bili ujeti, dva pa ubita.

London, 11. maja. AA. Reuter. Po poročilih z merodajnega mesta so pretrpele nemške letalske sile v toku večerajšnjih napadov na zavezniška letališča in druge naprave veliko škodo. Ti napadi so se vršili od zgodnjih ur do poldnevi ter se jih je udeležilo veliko število letal. Navzlic temu nasprotnik ni dosegel nobenih rezultatov. Sovražna letala so metala v glavnem bombe malega kalibra. Takoj ko so se letala pojavila, so prišla v navkrižni ogenj zavezniških protiletalskih topov. Nato so se pojavila angleška in francoska lovka letala ter se spustila v borbo z nemškimi letali. Med zbitimi nemškimi letali je pet velikih »Dornierov«. Številni drugi »Dornieri« so bili težko poškodovani ter ni verjetno, da bi se bili mogli vrniti v svoja oporišča. Za dve nemški letali že poročajo, da sta se morali spustiti. Razen omenjenih »Dornierov« je bilo zbitih na francoskem ozemlju še šest drugih nemških težkih bombnikov.

Angleška poročila

London, 11. majnika. t. Reuter. Letalsko ministertvo poroča, da so angleška letala od sedaj uničila najmanj 50 nemških letal, med tem ko ni znano število letal, ki so bila poškodovana. Lastnih letal pogrešajo Angleži 20.

Parnik »City of London«, ki navadno vozi med Belgijo in Londonom, je sestrelil en nemški bombnik. Parnik se je nahajal v kanalu Villeburg. Nemški bombnik je padel na tla pri Capelle. Pri padcu — sledila je eksplozija — je bilo ubitih 30 ljudi.

London, 11. maja. t. Reuter. Letalsko ministertvo poroča, da so angleški bombniki snoči bombardirali letališče Waalhaven pri Rotterdamu, ki so ga imeli zasedene Nemci s pomočjo padalcev. Angleška letala so letališče razdejala in mnogo nasprotnih letal uničila.

Angleški bombniki so bombardirali tudi nemška zbirališča med Renom in Meuse ob nizozemski meji. V večerajšnjem dnevu so angleški bombniki in lovci uničili najmanj 50 sovražnih letal.

Pariz, 11. maja. AA. Havas. Angleški generalni štab v Franciji sporoča sporoča: Nemci so poskušali ovirati premik čet proti Belgiji s tem, da so z ognjem in bombami napadali prometna križišča. V zadnjih 24 urah je zavezniško letalstvo odbilo osem takih napadov s podporo protiletalskega topništva, ki deloma spremlja konvoje, deloma pa štiti posamezna mesta ali važne naprave. Prav tako se izve, da so Nemci poskušali izvesti nekatere operacije s pomočjo padal. Nikjer ni prišlo do nobene zmede. Nasprotno je vse prebivalstvo v Belgiji in Franciji ohranilo hladno kri.

Nemška poročila

Berlin, 11. majnika. t. DNB. Nemška zahodna armada je prekoračila nizozemsko, belgijsko in luksemburško mejo in je povsod potisnila nazaj nasprotno četo. Čeprav so številni mostovi porušeni, nemške čete hitro napredujejo. Na mnogih krajih so nemška letala izkrcala čete, bodisi neposredno, bodisi s pomočjo padal. Letalstvo je izvedlo prvi večji napad na sovražna letališča v Franciji, Belgiji in na Nizozemskem. Napadalo so vsega 72 sovražnih letališč in so uničila od 300 do 400 sovražnih letal. V letalskih bojih je sovražnik izgubil 23 letal, sami pa smo izgubili 11 letal, ki so sestreljena, in 17 drugih, ki jih pogrešamo.

Berlin, 11. maja. AA. DNB. Nemški listi prinašajo vesti o odločilni borbi, ki jo je Nemčija začela za dosego zmage pod naslovi, ki so popolnoma v skladu z večerajšnjimi svetovnimi dogodki. Listi naglašajo v svojih komentarjih, da je nemški memorandum pomenil nemško akcijo na Nizozemskem in Belgiji. Listi naglašajo, da je nedvomno točno, da je imela Anglija namen v kratkem napasti Nizozem-

Velika filmska senzacija! - Oba praznika predstave ob 10.30 uri dopoldne (znižane cene) ter ob 14.45, 17.19, in 21.15 uri.

Kino Union, tel. 22-21

Greta Garbo

v najnovejšem šlagerju v komediji. v kateri se sladko smeje, uživa, neje, ljubi

Ninočka

Ogromen naval!

Senzacionalno zanimanje!

Kupite vstopnice v predprodaji

Od nedelje do nedelje

Zunanji pregled

Pretekli teden bo spet šel v zgodovino s svojimi dogodki, ki bodo soodločevali pri oblikovanju nove Evrope, ki bo izšla iz sedanje velikanke borbe. Dve evrope do sedaj nevtralnici državi sta bili kljub njenemu iskrenemu prizadevanju, da ostane v miru, vrženi v vojno: Belgija in Nizozemska. To je prvi dogodek. Začela se je na zahodni fronti velika borba, na katero so pričakovali 8 mesecev, odkar je v septembru 1939 izbruhnila vojna. To je drugi dogodek. Oba imata, kot rečeno, zgodovinski pomen.

Cepprav so se že skoraj tri tedne širile govornice, da pride do vojnih zapletov na Sredozemskem morju in na jugovzhodni Evropi, čeprav so Angleži in Francozi dali potrdilo tem govoricam, ker so zbrali večji del svojega brodnjstva v Sredozemskem morju, isto tako, kakor Italijani, katerih tisk in izjave državnikov so izrecno podčrtavali, da se za Italijo bliža ura, ko bo zapustila svoje dosežane zadržanje v vojni neudeležene države, čeprav je vsa jugovzhodna Evropa odmevala od vznemirljivih govoric najbolj različne narave, kriza ni izbruhnila tukaj, marveč na zahodni fronti. Prvi migljaj za to je dala Nizozemska, ki je oklicala v ponedeljek popoldne alarm v vsej državi in postavila svojo oboroženo silo v pripravljenost.

V noči od četrta na petek je nemška vlada dostavila belgijski in nizozemski vladi ultimativno pismo, podobno onemu, ki ga je pred mesecem dni poslala Danski in Norveški. V tem pismu pravi nemška vlada, da je prepričana, da hoče Anglija in Francija napasti Nizozemsko in Belgijo, da bi skozi njo dosegli nemško Porurje. Zato je sklenila, da obe državi vojaško zasede, da namere svojih sovražnikov prepreči. Skoraj istočasno, ko je bilo to pismo dostavljeno, so nemške čete že prekorale mejo Nizozemske, Belgije in Luksemburga, nemška letala pa so v celih jatah preletela mejo, bombardirala belgijska in nizozemska letališča in s pomočjo padal in transportnih letal izkrcavala čete v zaledju. V zgodnjih jutranjih urah so nemška letala bombardirala tudi razne vojaške naprave v Franciji in je bilo pri tej priložnosti večje število civilnih ljudi ubitih.

Nizozemska in belgijska vlada sta nemške zahteve takoj zavrnili. Z eno podočjo sta odredili splošno mobilizacijo in v jutranjih urah za proslili Anglijo in Francijo za pomoč. Luksemburška vlada pa je komaj zbežala, tako hitro so nemške motorizirane čete zasedle to državo, ki sploh ni imela nobenega vojske, ampak samo 70 policistov, ki so predstavljali vse njeno oboroženo silo. Ker sta bili Belgija in Nizozemska očitno na napad pripravljene, jih ni presenetilo tako, kakor Danec in Norvežane. Njune čete so zavzele utrjene postojanke ob meji in zaustavile nasprotnika. Njihova letala so stopila z nemškimi letali takoj v borbo.

Anglija in Francija sta obljubili, da prideta na pomoč in angleška ter francoska armada, ki sta čakali v Franciji, sta dobili že v petek jutraj povelje, naj odideta v Belgijo. Proti večerju petka so francoske in angleške motorizirane čete ča prišle do belgijsko-nemške meje ter so se razvile prve praske med pehotami. Angleška in francoska letala pa so stopila v borbo nad francoskim ozemljem, nad Belgijo in nad Nizozemsko, kjer so se borbe v zraku razvile v do sedaj nepoznanem obsegu. Zavezniki poročila so kot uspeh prvega dne bojev navedla 120 nemških letal zbitih, od katerih so jih Nizozemci zbili 70, Francozi 44. Nemško vojno poročilo pa je objavilo, da je nasprotnik izgubil 100 letal, Nemci sami pa 7. Nemške čete so se na nizozemski in belgijski meji približale utrjeni črti, za katero sta se nizozemska in belgijska armada po načrtu umaknili, da to držita.

Izbruh vojne v Belgiji in na Nizozemskem je prav tako, kakor leta 1914 napravil silen vtis po vsem svetu.

V Ameriki so bili dolgi posveti pri Rooseveltu, ki pa še ni hotel dati pojasnila o stališču, ki ga bo Amerika zavzela do najnovejših dogodkov. Poudarili so samo toliko, da Amerika ne izpusti izpred oči usode nizozemskih kolonij, za katere je Japonska prijavila svoje apetite. V Italiji ni bilo nobene službene objave, toda iz pisanja italijanskega tiska izhaja, da Italija postopanje Nemčije odobrava. V Moskvi je nemški veleposlanik Schulenburg obiskal Molotova, pri katerem je ostal dve polni uri. Sovjetski komentariji ne zavzemajo stališča. Le to poudarjajo, da je prav, da je enkrat prišlo do borbe, v kateri se bodo velesile morale same med seboj boriti. Toda sovjetski tisk pristavlja, da bo Sovjetska Rusija v tej borbi skrbno pazila na svoje lastne interese. Pri nevtralnih državah, kolikor jih je še ostalo, novi dogodki razen senzacionalnega niso imeli nobenega večjega učinka. Južnovzhodne države so novico sprejele hladno, prepričane, da jih danes nič ne sme presenetiti, in da morajo vztrajati pri svojem nevtralnem zadržanju in tudi pri svoji volji, da z vsemi razpoložljivimi sredstvi branijo svoj mir, če bi bil ogrožen in od katere koli strani bi bil ogrožen.

O posledicah vstopa Belgije in Nizozemske v vojno ni mogoče govoriti. Na vojaškem polju je treba pričakovati velikanski, morda odločilni bitki na zabodu. Na političnem polju pa verjetno nove napetosti na sredozemskem področju, bodisi v zvezi z odločitvijo Italije, ki so jo italijanski državniiki napovedovali, bodisi v zvezi s Španijo, na katero bodo od vseh strani izvajali pritisk, bodisi v zvezi z južnovzhodno Evropo, kjer razni pritiski ne bodo izostali, med katerimi je treba kot najnovejšega omeniti pritisk Sovjetske Rusije. Norveška fronta, kjer se Norvežani bore naprej, je sedaj stopila popolnoma v ozadje.

Notranji pregled

Belgrad, 10. maja.

Kljub močnim zunanje-političnim napetostim zadnjih dni je vsa belgrajska javnost ohranila mirno kri. Nikjer ni bilo videti kake zbranosti, najmanj pa strahopetnosti. Ljudje so mirno hodili po svojih opravkih ter se niso dali begati od najrazličnejših propagand, ki jih je bil tako poln del inozemskega časopisa. Mir, volja in krepko odločnost, da ohranimo svojo nevtralnost še nadalje, so mogli ugo-

toviti tudi številni inozemski časnikarji, ki jim je resnica še vedno ljubša in dražja, kakor pa izmišljena senzacija, s katero begajo svet in trošijo nemir in nezaupanje med narode. Ljudstvo se nagonsko zaveda, da je njegova usoda in usoda države v zanesljivih rokah, da ga nič ne more presenetiti in da se je Jugoslavija, kakor je poudaril na mariborskem zborovanju minister g. dr. Krek, pod modrim vodstvom Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla pravočasno otresla vseh obveznosti, ki bi jo mogle potegniti v vojno za kak tuj račun. Nič tujega nečemo, do nikogar nismo sovražno razpoloženi in z vsemi sosedmi želimo mirno živeti. Mir, hladnokrvnost in treznost, s katero presojajo vse dogodke tudi široki sloji ljudstva, pa brez dvoma temelji v zavesti, da bo država z vsemi razpoložljivimi sredstvi in z vso odločnostjo ter z že preizkušenim junaštvom svojih sinov branila svojo nevtralnost in neodvisnost pred vsakomur, ki bi se polakomnil naše zemlje.

Vprašanje obinskih volitev, ki bodo 19. maja v banovini Hrvatski, še vedno v veliki meri zanima politične skupine, ki delujejo na področju te banovine. Omenili smo že, da so za te volitve izdale novodila svojim ljudem vse politične skupine. Tudi g. predsednik sam je, kakor znano, pozval Srbe, da naj za volitve postavijo na svoje liste svoje najboljše ljudi. Za volitve se poleg Hrvatov in Srbov pripravljajo seveda tudi muslimani in to v okrajih, ki so bili po sporazumu z dne 26. avgusta lanskega leta priključeni banov. Hrvatski.

Tukajšnja politična javnost se je tudi močno zanimala za zadnji sestanek slovenskih poslancev in senatorjev v Ljubljani ter je posvetila tudi veliko pozornost govoru, ki ga je po tem sestanku imel v Mariboru gradbeni minister dr. Krek, ki je znova poudaril zahtevo vsega slovenskega naroda, da dobi tudi Slovenija čimprej isto samoupravo, kakor se jo dobili Hrvati, ker za ustanovitev slovenske samouprave prav za prav ni nobenih opravičljivih ovir. Saj tudi ni nobenih spornih vprašanj bodisi v teritorialnem ali kakem drugem vprašanju.

Z vprašanjem nadaljnje preureditve države, ki je še vedno pereče in še vedno na dnevnem redu in nikakor ni odloženo na poznejši čas, kakor to skuša intrigirati slovensko jezensarstvo časnopisje in s tem kovati politični kapital zase, se tudi še vedno bavijo tukajšnji politični krogi ter je pred dnevi dr. Ilijev tediščnik »Napred« znova objavil članek, v katerem ponavlja svojo zahtevo po končni preureditvi države, ki se pa mora izvesti na isti način, kakor se je to »napravilo« z ustanovitvijo banovine Hrvatske. Sporazum se po mnenju tukajšnjih resnih političnih krogov mora izvesti v celoti, da bo res lahko dal vse tiste dobre rezultate, ki jih ima v sebi. Saj je danes jasno še skoraj slehernemu političnemu začetniku, da so sporazum narekovali visoki državni interesi. In samo državni interesi in ne koristi poideincev. Sporazum vrača zopet zgubljeno in zapravljeno zaupanje Hrvatov do Srbov in obratno, ustvarja ljubezen in zadovoljstvo in jača državno skupnost in jo bo jačalo še bolj, ko bo sporazum zadovoljil vse in ne samo Hrvatov. Dobro stran sporazuma so mogli te dni v Belgradu videti tudi še preostali njegovi nasprotniki.

Po sklenjenem sporazumu je te dni prvič depotovala v Belgrad močna skupina kmetov in kmetie iz Cuferja pri Zagrebu ter je s svojo prireditvijo pred razprodano dvorano v Kolarčevi ljudski univerzi prikazala stare žensitovanske običaje iz tamošnjega kraja. Čisto navadni kmetje so povsod nastopali v svojih prelepih narodnih nošah. Po prihodu v Belgrad je prva pot vodila naravnost v dvor, kjer so se vsi vpisali v dvorske knjige. Njihovo prireditev je obiskal zastopnik Nj. Vel. kralja, predsednik g. Cvetkovič, voditelj Hrvatov g. dr. Maček, vsi ostali v Belgradu se nahajajoči ministri, med njimi tudi minister dr. Krek, zastopniki vseh srbskih kulturnih in ostalih ustanov, belgrajski Hrvati in tudi mnogo Slovencev. Na sami prireditvi so jim članice Kola srbskih sester izročile velik lovorej venec z jugoslovanske, srb-

ske in hrvatske trobojke. Naslednji dan je bila hrvatska kulturna družina povabljena na obisk v dom Kola srbskih sester, kjer so jo kolašice pri srčno sprejele in pozdravile ter pogostile s čajem in pecivom.

Tako so po političnem sporazumu, ki sta ga napravila gg. Cvetkovič in dr. Maček, hrvatski kmetje vzpostavili zopet s Srbi tudi kulturne stike, kar je gotovo zopet samo v korist državni skupnosti in kar se moramo samo zahvaliti sporazumu z dne 26. avgusta lanskega leta.

Kakor je slovenska javnost, večina Slovencev, ki se zbira okoli svojega narodnega voditelja g. dr. Korošca, še sleherno akcijo bratov Hrvatov za popravilo krivice, ki so se jim godile, podpirala in povsod branila in to tudi pred ljudmi, ki se danes pred Hrvati pretvarjajo za zagovornike sporazuma, v resnici pa povsod nastopajo proti njemu in po svoji stari navadi proti njemu intrigirajo, kjer le morejo, ter je tudi iskreno in odkrito pozdravila sporazum in ga tudi povsod brani, tako tudi sedaj Slovenci iskreno pozdravljajo sleherno akcijo, ki jo rodi sporazum in ki Hrvate in Srbe združuje kot brate in na ta način samo krepi naš skupni dom. Slovenci imajo pri tem stalno samo še to željo, da bi se čimprej lahko skupno s Hrvati veselili tudi oni svoje slovenske samouprave, da bi se tako res ustvarila zadovoljnost in enakopravnost.

Naši izseljenci v Belgiji in Nizozemskem

Glavni del naših izseljencev živi v severovzhodnem delu Belgije, tam, kjer se premočkovniki, ki se od Eysdena do Watersheia raztezajo dalje čez nizozemsko mejo v Limburg, kjer so spet naše slovenske naselbine na Nizozemskem. Slovenski izseljenci so nadalje še v južni Belgiji v industrijskem kraju Charleroi in v Luksemburgu, okrog mesta Esch, kjer so velike železarnice.

Koliko jih je še danes, ni mogoče točno ugotoviti. Naši izseljenci so se namreč zadnja leta precej razkropili. Mnogo jih je odšlo v Francijo, mnogo na Nizozemsko, nekaj se jih je vrnilo, nekaj jih je šlo v Sovjetsko Rusijo. Ko so bile naše naselbine najbolj zasedene, so štejele 8000 slovenskih duš in so imele cvetočo društveno življenje posebno v Eyedenu in v Watersheiu. Danes jih je verjetno še dobrih 4000. Dušnopastirsko službo so med njimi opravljali slovenski očetje jezuiti, ki so študirali v Louvainu ali v Engihenu (med njimi p. Laderhaas, ki je oral ledino). Pozneje je prišel Drago Oberžan, ki pa se je potem preselil med naselbine na Nizozemskem. Zadnji dušni pastir je bil o. kapucin Präh, ki je blagoslovil delo delav. Slovence so obiskovali tudi o. velikonočnem času duhovniki iz Slovenije. Luksemburška naselbina, svoje dni močna nad 1500 duš, je bila oekrbovana od Aumetza v Franciji.

Točnih statističnih podatkov o številu in naselbinah naših rojakov na Nizozemskem žal nima-

Katolištvo v nizozemskih kolonijah

Spričo usode, ki je zadela Nizozemsko, ne da bi bila kaj kriva, je prav, če se spomnimo, kako veliko je ta narod in njegova vlada storila za krščansko kulturo sveta, zaradi česar so simpatije vseh kulturnih narodov sveta z njim. Nesreča, ki se je te dni zvalila nanj, je imela globok odmev tudi v Rimu, ker je sv. oče papež Pij XII. takoj dal izraziti svoji veliki žalosti nad trpljenjem, ki je obiskalo Nizozemsko. Med drugim se je katoliški svet spomnil, kako je cvetelo oziroma cvete v velikih nizozemskih kolonijah v Indskem in Tihem oceanu katoliško misijonstvo.

Iz katoliškega misijonskega središča v Bataviji, glavnem mestu Jave, pošiljajo vsako leto v svet statistiko svojega dela in uspehov, iz katere posnemamo sledeče podrobnosti:

Katoličanov je bilo leta 1938. med 60 milijon-skim prebivalstvom velikih in malih Sundskih otokov pol milijona (532.518), kar pomeni od l. 1937. napredek 33.784 duš. Največ jih je na Javi, kjer biva polovica vseh katoličanov Sundskega otočja,

V prestolnici imamo zadnje dni več uglednih gostev. Pred tednom so dopotovali anglikanski škofje ter so obiskali predvsem patriarha srbske pravoslavne cerkve g. dr. Gavrilu Dožiča in druge cerkvene dostojanstvenike, nato pa predstavnike civilnih in vojaških oblasti. Te dni je prišla v Belgrad tudi močna nemška gospodarska delegacija, ki z našo delegacijo razpravlja o vseh vprašanjih, ki so zvezi z izvajanjem obstoječe jugoslovansko-nemške trgovske pogodbe. Sedanji posveti imajo samo ta cilj, da se ugotovi, kako so dosedaj funkcionirali gospodarski odnosi med obema državama in da se v prijateljskem razgovoru odstranijo vse morebitne ovire. Po izjavi vodje nemške delegacije dr. Landfrieda želi Nemčija samo to, da bi se trgovinski odnosi med Jugoslavijo in Nemčijo tudi v bodoče razvijali brez težav, kakor so se dosedaj in da Nemčija popolnoma razume vse potrebe Jugoslavije in njene vlade, da izpolnjuje vse svoje gospodarske obveze gospodarskega značaja, ki izhajajo iz evropskega stališča stroge nevtralnosti v sedanjem evropskem vojnem zapletu. Ravno tako je dr. Landfried poudaril, da je srečen, ker lahko ugotovi, da ima tudi Jugoslavija popolno razumevanje za stanje, v katerem se sedaj nahaja Nemčija, ki izvestnih proizvodov sploh ne more več dobavljati.

Tukajšnji politični, predvsem pa gospodarski krogi, seveda z velikim zanimanjem spremljajo trgovinska pogajanja naše delegacije v Moskvi, ki uspešno napredujejo in ki bodo privedla do vzpostavitve normalnih trgovinskih odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo. Dobro poučeni krogi izjavljajo, da bo po povratku naše delegacije iz Moskve tja odpotovala nova delegacija, v kateri ne bodo samo gospodarski strokovnjaki, temveč tudi politiki.

Zaradi sedanjih trgovinskih pogajanj s Sovjetsko Rusijo se je zadnjič moral odločiti tudi že napovedani sestanek stalnega jugoslovansko-italijanskega gospodarskega odbora. Člani tega odbora se bodo sešli 4. junija v Rimu.

mo. Vzdržuje se trditev, da jih je danes tam nekako 3.000. Krožijo pa seveda tudi druga, manjša števila. Skoraj vsi Slovenci so naseljeni v južnem delu, v provinciji Limburg, v skrajnem kotu med Nemčijo in Belgijo, kjer prehaja v pokrajino istega imena. Tu je večje mesto Maastricht. V tem kotu se nahajajo največji nizozemski premočkovniki, ki so obnem med največjimi v Evropi. In tu so zaposleni Slovenci. Njihove naselbine so v glavnem naslednje:

Heerlen (tu biva in deluje znani p. Teofil van Velzen, ki se je zaradi naših ljudi naučil slovensčine); Heerlerheide, Lutterade, Hoensbroek, Brunsum, Eygelshoven, Chevremont in Kerkrade, Nieuwenhagen, Spekholzerheide in deloma še Rumpen in Maastricht.

Največje med njimi so v Heerlenu, Heerlerheide, Lutterade, Eygelshoven; po vseh pa je razvito živahno društveno življenje. Tako imamo slovenska društva sv. Barbare v Heerlerheide, ki obsega obenem tudi rojake v Heerlenu, nadalje v Chevremontu, Spekholzerheide, Brunsumu, Hoensbroeku, Lutterade in v Eygelshoven. Vsa društva so članjena v Zvezi jugoslov. društev sv. Barbare, ki ima sedež v Heerlenu. Po posameznih naselbinah so dobri pevski zbori, odrasli in mladinski.

kolikor ga je pod nizozemsko krono. Tu se je v imenovanem letu pomnožilo število katoliškega prebivalstva za 16.612, med katerimi je bilo 7100 konvertitov. Več kot 1000 novokrščencev izkazuje v letu 1939. Batavija (2383), Padang (2015), Timor, čigar največji del je nizozemski — severovzhodni del imajo namreč Portugalci — (1815), Manda (1019). Batavijski apostolski vikariat ima največ misijonske duhovščine in redovnikov ter redovnih laikov. Evropskih duhovnikov je 111, domačinov 11. Evropskih redovnikov 158, domačinov 24, evropskih redovnic 529 in 58 domačink. Razen članov Družbe Jezusove delujejo v Bataviji frančiškani, misijonarji svete Družine in veliko drugih verskih družb. Na ostalih malih Sundskih otokih pastirujejo misijonarji znamenite Družbe božje besede, ki doprinese veliko tudi k etnografiji in je zaradi tega znana po vsem svetu, je kakšnih 100 duhovnikov, 37 redovnikov in 72 redovnic. Batavija ima 21 semeniščnikov in 77 gimnazijcev, ostali otoki malega Sunda pa 16 semeniščnikov in 87 gimnazijcev. Vsa holandska Indija ima 344 kandidatov za duhovski stan in gojencev misijonskih gimnazij. Družba Jezusova, ki, kakor znano, stavlja na svoje člane visoke zahteve, ima že precej duhovnikov in laikov iz domačega prebivalstva.

Veliko je tudi vzgojno socialno-skrbstveno in karitativno delo katoliških misijonov v nizozemski Indiji. Timor, Banka-Biliton in Bandžermasin imajo vzorne bolnišnice in klinike, ki uživajo sloves po vsej Indiji in na Pacifiku, sicer pa imajo tudi ostali kraji, kakor Batavija, Sorabaja, Padang, Palembang in Malang dobre bolnišnice in zdravniško osebje. Misijonskih ljudskih šol, kamor spadajo tudi razne strokovne šole, je na Sundskem otočju danes 1700 s 151.707 učenci, 4186 učitelji in učiteljicami, od katerih je samo kakšnih 1000 redovnic, vse ostale so Evropejke ali domačinke laikinje. Misijonarji niso ustanovili samo verskih družb, ampak tudi strokovne in denarne organizacije, ki pomagajo domačinom v njihovih gmočnih potrebah. Veliko je tudi katoliških kulturnih naprav, od katerih stoji na odličnem mestu katoliška radijska postaja v Bataviji. Velika je skrb misijonov tudi za brezposelne, reveže in betežne. Celo posredovalnic za delo imajo na Javi. Katoliška mladinska organizacija, ki jo je leta 1914. ustanovil pater Rijckevoersel, je novembra lanskega leta praznovala 25 letnico svojega obstoja. Imenovani pater ji stoji še danes na čelu. Slavnosti se niso udeležili samo katoličani, ampak tudi protestanti, muslimani in pogani, med katerimi uživajo katoliški misijonarji največji ugled.

Tudi katoliški tisk nizozemske Indije je dobro organiziran in katoliški listi imajo velike naklade. Razen dnevnika »Koerier« izhaja 44 periodičnih publikacij v nizozemskem, malajskem, javanskem in batakem jeziku. Deset izmed teh listov in revij je namenjenih mladini. Sploh je katoliška akcija v nizozemski Indiji na višku. Seveda je pa tudi delovno polje katoliških misijonov ogromno. Na cvetočih otokih malega Sunda, ki imajo 300.000 katolikov in 19.000 katehumenov, ki še čakajo krsta, štejejo 1.130.000 pristašev hindujske vere, 100.000 muslimanov in 433.000 pogancev.

Misijonsko delo od nekdaj pospešujejo nizozemske vlade, ki jim nudijo vso moralno pomoč. Posebne zasluge v tem oziru ima od vsega nizozemskega naroda tako globoko ljubljena kraljica Viljemina, ki vlada danes že 50 let in pod katero živijo katoliki in protestanti na Nizozemskem v najlepšem sporazumu in medsebojni strpnosti, kar seveda tudi ugodno vpliva na misijonstvo in na možnost njegovega nemotenega delovanja.

Zemljevid k vojni v Belgiji in na Nizozemskem

Krasno darilo pripravljalnega odbora KKK škofu dr. Rožmanu

Ljubljana, 11. maja.

Danes popoldne ob 6 se je pri prevz. škofu dr. Gregoriju Rožmanu zglasila delegacija pripravljalnega odbora za VI. mednarodni kongres Kristusa Kralja, v kateri so bili predsednik odvetnik dr. Stanislav Žitko in člana ravnatelj inž. Jože Sodja ter ravnatelj Ivan Martelanc. Delegacija je izročila škofu krasno izdelan spominski zbornik o VI. mednarodnem kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani. Predsednik ljubljanskega kongresnega odbora dr. Žitko je ob tej priložnosti nagovoril prevz. škofa in poudaril, da mu to spominsko knjigo poklanja pripravljalni odbor kot predsedniku stalnega mednarodnega odbora za kongrese Kristusa Kralja. V imenu kongresnega odbora in vsega slovenskega naroda se mu je zahvalil, da je kot predsednik stalnega odbora izbral našo drago Slovenijo in našo lepo Ljubljano.

Prvi veseli dogodki v porodnišnici šlajmarjevega doma

Ljubljana, 11. maja.

Preteklo nedeljo je bil slovesno blagoslovljen in odprt razširjeni sanatorij Slajmarjev dom na Zaloški cesti, s čimer je Ljubljana dobila najmodernejšo urejeno zasebno zdravilišče v Jugoslaviji. Med novimi oddelki, ki so bili dograjeni, je posebno omembo vreden porodniški oddelk na katerega se je takoj po otvoritvi že zatekel precej mater. V četrti ob petih se je v porodniškem oddelku Slajmarjevega doma prvič zaslislal droben cvileč glas, znamenje prvega veselega dogodka v sanatoriju. Mati, ki je dala v Slajmarjev dom življenje prvemu zemljanu, je ga. Marija Dolenčeva, žena skladiščnika pri Tekstil-Indusu v Kranju. Fantek se je rodil zdrav in čil. Oče in mati sta sklenila, da mu bodo dali pri krstu ime predsednika Trgovskega podpornega in bolniškega društva g. Erle Gombača. Včeraj popoldne so rojstvo prvega zemljana v sanatoriju lepo proslavili. K srečni materi so se podali v bolnišnico vsi zdravniki sanatorija s šef-zdravnikom dr. Kramaričem na čelu, predsednik TBPD g. Gombač pa je materi v imenu uprave čestital in ji izročil kra-

no za sedež VI. kongresa. Ime našega naroda je ob tej priliki šlo med vse katoliške narode v vseh delih sveta. Velikostna katoliška prireditelj je proslavila ime Ljubljane in Slovence po vsem svetu. Škof dr. Rožman se je delegaciji toplo zahvalil za krasno darilo, obenem pa izrekel tudi iskreno zahvalo ljubljanskemu pripravljalnemu odboru in vsem neštevilnim sodelavcem, ki so po svojih najboljših močeh pripomogli, da je kongres tako krasno uspel.

Kongresni spominski zbornik, ki ga je delegacija poklonila škofu, je res krasno delo. Vezan je v pergament ter položen v krasno šatuljo, ki se odpira z vratci. Šatulja je iz finega lesa ter obložena z rdečim in belim usnjem in okovana s pozlačeno medenino. Načrte je izdelal arh. Vlado Gašček, vezavo je opravila knjigovodnica Jugoslovanske tiskarne, z okovi pa je opremil šatuljo pasar g. Kregar.

sen šopek belih nageljev in vrtnic. Malemu junaku, ki že krepko brci okrog sebe, pa je poklonil srebrno jedilno orodje. Vsa ginjena se je mlada mati toplo zahvalila.

Še isti dan, to je v četrti, je prišlo v zdravilišče na svet drugo mlado življenje, za izmeno to pot deklica, ki ji je poklonila življenje ga. Mira Boštjančič, trgovska pomočnica iz Ljubljane. Tudi ta deklica je zdrava in čila. Kot posebno dober znak pa se smatra rojstvo dvojčkov, ki jih je v petek dopoldne ob pol 11 povila ga. Fani Aleš, uradnica pri »Saturnus« v Ljubljani. Dvojčka sta fantek in deklica ter sta tudi zdrava in krepka. Tako se torej življenje na porodniškem oddelku Slajmarjevega doma kar lepo odvija.

Članice TBPD imajo na porodniškem oddelku velike ugodnosti. Za porod plačajo povprečno 300 din, posebej pa še za vsak dan oskrbe pred porodom po 30 din. Razume se pa, da za oskrbo pred porodom ne plačajo ničesar, ako je ta doba združena s kako boleznijo, ki jo je treba zdraviti. Svoje plačajo 500 din povprečno in 50 din za vsak dan pred porodom. Zasebnice pa plačajo v I. razredu 150, v II. razredu pa 130 din dnevno.

Slovenci v Zagrebu

Dramatični odsek Slomškovega prosvetnega društva je zaključil letošnjo sezono z Vomergerjevo komedijo »Voda«, ki je pod vodstvom režiserja g. Jožeta Kramarja zelo dobro uspela. — Tudi prosvetni odsek Slomškovega prosvetnega društva se je s predavanjem bogoslovca g. Franceta Štuhec o kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani, združenim s skriptičnimi slikami, poslovlil od letošnje sezone. Predavanje je bilo namenjeno vsem tistim, ki se tega kongresa niso mogli udeležiti, da so vsaj potom predavanja in skriptičnih slik videli, kako mogočen je bil ta kongres. Namenjeno pa je bilo predavanje tudi tistim, ki so imeli to srečo, da so se mogli udeležiti te mogočne manifestacije za Kristusa Kralja ter so si tako zopet osvežili spomine na prelepe in nepozabne trenutke, preživete koncem meseca avgusta preteklega leta v Ljubljani. Predavatelj je za svoje res lepo in živo predavanje žel pri vseh navzočih veliko odobravanje.

29. aprila je bil promoviran na zagrebškem vseučilišču za doktorja prava g. Alojzij Rant, tajnik Stola sedmorice, sedaj Vrhovnega sodišča v Ljubljani. Novo nastale prilike v banovini Hrvaški so iztrgale iz naše sredine predsednika

in dušo Slomškovega prosvetnega društva, ki je ves svoj prosti čas žrtvoval za dobro zagrebških Slovencev, če prav posebno pa za duševno vzgojo in izobrazbo Slomškarjev.

Ko je nekako pred štirimi leti po raznih premetitvah po hrvaških krajih prišel v Zagreb, mu je bil prvi korak v Slomškovo prosvetno društvo, kjer je s prirojenim mu priprostostjo bil kmalu deležen simpatij vsega članstva. Čeprav intelektualce, se je najsrečnejša počutil ravno med najpreprostejšimi, ki so ga zato hitro vzbujali in se mu kmalu oddolžili s tem, da so mu poverili težko nalogo voditi društvo po pravi katoliški poti. Kot veren katoličan in kremenit mož se ni ustrašil dela in zaprek ter je z močno voljo prijel za krmilo društva in ga upravljal skozi viharne in preizkušnje polno dolgo tako spretno, da danes Slomškarji lahko ponosno pogledajo nazaj na težke čase in ovire, ki so jih z velikim požrtvovanjem in samozatajevanjem strli in odstranili. Pod njegovim vodstvom pa so se temeljito društva tako utrdili, da lahko mirno gledamo tudi bodočnosti v oči. Da pa je pripeljal društvo in društveno življenje na to trdno in pravo veroko pot, je dosegel le z neizmernim požrtvovanjem, trdnostjo in veliko ljubeznijo do Slovencev, živčih izven meja svoje ožje domovine. Delaven, kot je bil, ni poznal počitka. Vsak prost trenutek, ki sta mu ga dopuščala služba in studij, je uporabil v prid društva. Kot predsednik ni reprezentiral društva samo na zunaj, temveč se je mnogokrat izkazal kot odlični režiser in igralec, prav tako pa so bila vedno najboljše obiskana vsa njegova zanimiva in poučna predavanja.

Ko je g. doktor odhajal iz naše srede, se mu je podpredsednik društva g. Anton Pemič v imenu vseh Slomškarjev toplo zahvalil za veliko delo in trud, ki ga je kot predsednik društva žrtvoval za zagrebške Slovence, želeč mu tudi na novem službenem mestu, v beli Ljubljani, samo najboljše in mnogo uspeha.

— Mladim materam in ženam po porodihi pogosto pomaga za redno delovanje črev, najpogosteje že v majhnih količinah, naravna »Franz-Josefova« grenka voda.

Ogl. reg. S. br. 30474 od 28. novembra 1935.

Zagrebški medicinci proučujejo higijenske razmere v Sloveniji

Ljubljana, 11. maja.

Izmed vseh pokrajin v državi je Slovenija upravičeno na glasu, da je v njej glede higienskih razmer še najbolj urejeno, kljub temu, da bo treba na tem področju še mnogo, mnogo storiti, da bomo stopili v krog civiliziranih zapadnih držav. Izredne zasluge, da so se higienske razmere v Sloveniji zadnja leta tako dvignile, ima Državni higienski zavod v Ljubljani, ki se pod vodstvom direktorja dr. Pirca neumorno trudi, da bi v okviru skromnih sredstev, ki so mu na razpolago, storil čim več za higienski dvig slovenskega podeželja. Kakor rečeno, pa Slovenija v tem oziru prednjači vsem drugim pokrajinam v državi in zato ni čudno, ako jo je svetovno znani profesor zagrebske medicinske fakultete dr. Andrija Stampar izbral za znanstveno ekscurzijo svojih slušateljev, ki si hočejo na lico mesta ogledati delovanje najvažnejših slovenskih higienskih ustanov in potom njih pogledati tudi v higienske razmere Slovenije v splošnem.

Zagrebski medicinci, 30 po številu, so se pod vodstvom prof. dr. Stamparja pripeljali v Ljubljano danes dopoldne. Na kolodvoru jih je sprejel direktor Higienskega zavoda dr. Pirc s svojimi sodelavci in zastopniki Društva medicincev. Po medsebojnih pozdravih so gostje sedli v velik avtobus, ki jih je odpeljal v Higienski zavod na Zaloški cesti, ki so si ga ogledali. Tu jim je direktor dr. Pirc podal splošen oris delovanja higienskih

Prosvetnim društvom!

Akcijski odbor zadruge »Lastni dom« je podaljšal tekmovanje Prosvetnih društev, Fantovskih odsekov, Dekliških krožkov in ženskih odsekov za zbiranje prispevkov za »Slovenski dom«. To tekmovanje se zaključuje 1. januarja 1941. Tekmovalni red je razviden iz februarjske številke »Vestnika Prosvetne zveze«. Doslej so poslala sledeča društva zbrane vsote: Prosvetno društvo Sela pri Kamniku 200 din; Kat. prosvetno društvo v Šiški 80 din; Salezijska prosveta Kodeljevo, Ljubljana 1219 din; Kat. prosvetno društvo na Gradu 360 din; Prosvetno društvo Planina pri Rakeku 1147 din; Prosvetno društvo Mekinje 100 din; Kat. prosvetno društvo Cerklje pri Kranju 1000 din; Kat. prosvetno društvo Jezersko 1030 din; Prosvetno društvo Kover 300 din; Slov. kat. izobraž. društvo Podbrezje 100 din; Kat. prosvetno društvo Tržič 500 din; Prosvetno društvo Trebija 1189 din; Kat. slov. izobraž. društvo Zabnica 20 din; Kat. društvo rokodel. pomočnikov Novo mesto 100 din; Slov. kat. izobraž. društvo Stopiče 100 din; Prosvetno društvo Gorje pri Bledu 550 din; Kat. prosvetno društvo sv. Gregor 100 din; Prosvetno društvo Polica 154.50 din; Kat. prosvetno društvo St. Rupert 884 din; Kat. prosvetno društvo Bevke 100 din; Prosvetno društvo Velesovo 300 din; Prosvetno društvo Kaplani 140 din; Kat. prosvetno društvo Špitalic 34 din; skupaj 9689.50 din.

Ker je zbiranje predvsem uspešno jeseni, zato pa naj bi v poletnem času vsa društva pripravila primeren načrt, kako pripraviti uspešno zbiranje. Zanimivo je, kako so nekatera društva izpeljala zbiranje starega železa in je ta zbirka prinesla lepe vsote. Druga društva so zbrala les in ga prodala za »Slovenski dom«. Fantovski odseki so postavili mlaje ob priliki birm in novih maš in te mlaje prodala za »Slovenski dom«. Ker ima les danes veliko vrednost, priporočamo zbiranje lesa. Druga društva pripravijo v poletju tombole in srečolove, katerih dobiček bo šel za »Slovenski dom«. Fantje in dekleta priredijo posebne akademije in javne nastope v ta namen. Poleg tega pa potrkajo tudi na vrata premožnejših slojev in prosijo prispevkov. Kakor je uspešna tisočdinarska akcija v Ljubljani, tako upamo, da se bodo tudi prosvetna društva s svojimi odseki potrudila, da ne bodo zaostala za tisočdinarsko akcijo!

Zdravilno delovanje Rogaške mineralne vode:

Pri lenivosti črev je često dovolj, če pijete vrelec Tempel in v kratkem času izginejo neugodnosti.

Z občnega zbora Karitativne zveze

Ljubljana, 11. maja.

Dne 10. maja je bil v Karitativni pisarni (Marijanišče, Poljanska cesta 28) občni zbor K. Z., ki so se ga udeležili delegati v zvezi učenjanih karitativnih društev. Sprisal je iznova, da se zveza stalno prizadeva, vršiti nalogo, ki jo izražajo pravila: »Zbirati vse, ki so blage volje, v veliko obsevo krščanskega človekoljubja; posezati vmes povsod, kjer je treba lajšati človeško bedo...« Po poročilu, ki ga je podal društveni predsednik P. V. Učak, izdaja zveza že 4. leto za širjenje karitativne misli skromni mesečnik »Nova zapoved«, ki je edino slovensko karitativno glasilo. V zimskem času je priredila v Beli dvorani hotela Union 4 karit. predavanja, že v sedmič od leta 1932 dalje. Predavali so Krista Hafnerjeva (Sola in karitas), dr. V. Fajdiga (Karitativna samovolja), prelat dr. F. S. Lukman (Podoba krščanske dobrotelosti v III. stoletju), P. Val. Učak (Družina brez ljubezni). Kot zveza karitativnih društev vzdržuje v Ljubljani stik z drugimi karitativnimi in humanitarnimi društvi in napravami za skupno pomožno akcijo pa tudi po delu (konference, karitativni krožki), kar je ondi predvsem v prid številnim podprancem iz banovinskega pomožnega fonda; ki so dobili na delu iz njega 202.000 din. Karitativna pisarna, ki zaposluje stalno štiri pisarniške moči, vrši že v tem oziru veliko delo. Pismene pošte, t. j. okrožnice, dopisov, vlog itd. je bilo 28565 kosov, med njimi je bilo vloženih prošnji 5103, rešenih pa 4711, od teh za Ljubljano 1700. Pisarna obravnava tudi neodložljive primere nuje pomoči. Zbirajo se emigranti, prehajajo, deložiranci itd. Živilske izkaznice, ki jih zdaja zveza že od leta 1930, še vedno najdejo dovolj odjemalcev. Tudi v l. 1939 je zveza organizirala počitniško akcijo za dvomesečno letovanje ubožnih ljubljanskih otrok na kmeth in je sodelovala pri akciji za obmorsko

Romanje bojevnikov na Zaplaz

Bojevniki z Dolenjskega in s štajerskega dela Posavja romajo na tako imenovane dolenjske Brezje, to je na Čatež nad Zaplazo, dne 19. maja t. l.

Udeleženci se bodo poslužili prvih jutranjih vlakov iz Sevnice s štajerske strani, z ljubljanskega, kočevskega in novomeškega okraja pa s pristankom na postaji Velika Loka. Od tu se podajo na Čatež peš ali pa z naročenimi avtobusi.

Od župne cerkve s Čateža bo ob 9 sprejeto romanje s sv. razpelom in došlo duhovščino na čelu na Zaplaz med petjem Marijinih pesmi in rožnega venca z iskreno prošnjo k Mariji za mir.

Ob 10 bo času primeren govor g. dekana Ivana Tomažiča iz Trebnjega.

Nato sv. maša z izpostavljenim Najsvetjšim, ki jo bo daroval g. kanonik Ivan Sešek ob petju trebanjske pevškega zbora s spremljanjem trebanjske godbe. Med mašo skupno sv. obhajilo. Na Čatežu bodo spovedniki spovedovali že v soboto 18. maja.

Po 10 zborovanje na Zaplazu, ki se bo pričelo z državno himno. Govorili bodo bojevniki iz Novega mesta, Trebnjega in Sevnice in morda tudi iz Ljubljane. Po zborovanju bodo pete litanije Matere božje.

Kosilo bo pri Urbančiču. Ob 3 bodo šmarnice in slovesne litanije v župni cerkvi na Čatežu. Po litanijah bodo molitve za padle in rajne vojne žrtve, pevci zapoje »Doberdobi«.

Pripravljalni odbor je v Novem mestu in naj se vsi, ki imajo kakšne želje ali vprašanja, obrnejo nanj na naslov: Pripravljalni odbor za romanje na Zaplaz, Novo mesto, Dr. Režkova cesta 21. — Romanje ima v prvi vrsti namen, da prosimo Marijo, naj nam prizaneša vojsko in naj varuje naše domovino, ki bo vedno junaško stala za svoje pravice.

Vojska bogokletstvu!

Napravimo konec tej naši sramoti!

V petek zvečer ob osmih je bil v Rokodelskem domu ustanovni občni zbor »Lige dostojnosti«. Udeležba je bila zadovoljiva — kakih 50 udeležencev. Izvoljen je bil odbor. A formalnosti so postranska stvar, glavno je delo.

Zbor je sklenil sprejeti borbo zopet nedostojnost, surovost in nenravnost na celi črti. Če pa hočemo to delo z uspehom vršiti, je treba mnogo sodelavcev. Da, vse pošteno in dostojno ljudstvo mora sprejeti to za svojo nalogo »da iztrebi iz naroda ves gnoj nenravnosti, nedostojnosti in razdanosti! Predvsem pa, vse naše organizacije, na katere se bo Liga v tej zadevi še posebej obrnila.

Prva naloga, ki si jo je »Liga« zastavila, je boj proti bogokletstvu. Ta se ima začeti voditi že ta mesec, maj. To zaradi tega, ker je maj posvečen češenju Matere božje; ta se pa z nesramno italijansko kletvino najraje sramoti.

Vso slovensko javnost je treba dvigniti na vojno zoper to našo narodno sramoto!

Kakor se ta mesec po cerkvah pridiga zoper bogokletstvo, tako prosimo »Liga dostojnosti« vse naše liste, naj tudi dvignejo glas in pozovejo svoje čitateljstvo na organiziran odpor proti nesramnemu »porkanju«!

»Liga dostojnosti« se bo obrnila tudi na šolsko oblast s prošnjo, naj se po vseh šolah govori proti bogokletstvu. Kajti že ljudskošolski otroci se uče od odraslih tle surovosti; za dijaštvo pa je »porkanje« neskončna sramota in ubožnostno sprječevalo nizkega stanja vzgoje naše mladine, ki hoče biti izobražena; obenem pa popolno pomanjkanje narodne časti in zavestnosti.

Obenem naj tudi vsa naša društva in družbe obrnejo pozornost na to stran. Zato naj imajo po vseh društvih predavanje o tem in razgovore, kako voditi v svojem okolišu borbo zoper bogokletstvo. Ako pa se morda zdi — ker se bližamo že poletju — po društvi zaslediti že prepozno, naj ne pozabijo na to, ko bo društveno življenje zopet bolj oživilo. A bolje preje kakor kasneje!

Sv. oče priporoča in na vso moč zabičuje molitev za mir. Toda vsa molitev je, če ne brezuspešna, vsaj oslabljena, ako nesramneži z bogokletstvom vedno znova izzivajo jezo božjo, ki grehe ljudstva z ostro šibo po pravici tepe.

Ako hočemo oditi najstrašnejši šibi božji — vojni — potem naj poleg molitve po vsej Sloveniji, po cerkvah, šolah, listih, društvih in vsej javnosti odmeva klic:

Vojno bogokletstvu! Konec tej naši narodni sramoti!

Liga dostojnosti.

KRAPINSKE TOPLICE

zdravilo z gotovim uspehom revmo, protin, išias, ženske bolezni itd. Odprto od srede aprila do srede oktobra. V pred- in po sezoni znatni popusti. Nizke cene in pavšalne kure. Železniška postaja Zabok-Krapinske Toplice, od koder je avtobusna zveza. Informacije in prospekte daje na zahtevo uprava kopališča in vsi potovalni uradi.

Vsem stanovanjskim najemnikom v Sloveniji

Društvo stanovanjskih najemnikov za dravsko banovino v Ljubljani vabi ponovno še ostale stanovske najemnike za pristop k društvu, ki je že v mnogih primerih posredovalo v prid članom. Čeprav je že razveseljivo število najemnikov včlanjenih, kar je dokaz, kako potrebna in koristna je taka organizacija pri nas za posameznika-najemnika, le še niso vsi naši člani tako iz mest kakor iz dežele. Le če bomo vsi v naši organizaciji brez razlike stanu trgovci, obrtniki, uradniki, uslužbenci, delavci, itd., skratka prav vsi, ki so najemniki stanovanj, lokal ali delavnice, bo naše gibanje in veliko delo, ki nas še čaka, uspešno.

Naše društvo si je nadelo težke naloge v prid najemnikom, zato je tudi slehernega dovolnost, da podpre tako moralno kar gnetno svojo organizacijo in ji s tem omogoči izvedbo teh nalog. Članarina je tako minimalna, da jo zmore danes vsakdo. Do konca tega leta znaša 8 din. Posebnih pristopnih tiskovin ni potrebno izpolniti. Vsakdo, ki pristopi, kupi na prvi pošti čekovno položnico brez številke za 25 par ter napiše ček, št. 16263, na ime lastnika čekov. računa pa — Društvo stanovanjskih najemnikov v Ljubljani, Ljubljana — ter nakaže članarino do konca tega leta 8 din, t. j. 1 din mesečno. Obenem naj napiše razložno ime in priimek ter točen naslov.

Ko prejme društvo od čekov, urada o vplačanem znesku sporočilo, se vplačnik takoj vpiše v člansko knjigo ter je s tem postal član društva. Na eno takih položnic se vplača lahko tudi več članov. Imena vplačnikov naj se navedejo na hrbtni strani položnice.

Najemniki iz Ljubljane vplačajo članarino osebno v pisarno društva Wolfova ul. št. 10/II. nadstropje med 10—12 dopoldne vsak delavnik, kjer naj se tudi priklage zaradi eventualnih informacij. Ponovno vabimo vse najemnike brez razlike stanu, da se še tekom tega meseca zanesljivo priklage k društvu.

Društvo stanovanjskih najemnikov v Ljubljani.

Drobne novice

Koledar

Nedelja, dne 12. maja: Binkošti. Prihod sv. Duha. Pankracij.
Ponedeljek, dne 13. maja: Binkošti ponedeljek. Servacij, skol.

Slovenski dom

izide v ponedeljek opoldne. Dobe ga vsi njegovi naročniki, tudi ponedeljski.

Slovenec

izide v torek zjutraj za vse »Slovenčeve« naročnike. Dobe ga pa tudi vsi naročniki (razen ponedeljskih) »Slovenskega doma«, ki v torek ne bo izšel.

Osebnostne novice

— Poročita se danes opoldne v župni cerkvi v Komendi g. Vlado Mihelčič, uradnik Vojne zavarovalnice, sin g. senatorja Al. Mihelčiča, in gđc. Justa Štrcinova, bivša uradnica »Slovenčeve« uprave, hčerka bivšega narodnega poslanca g. Ivana Štrčina. — Novoporočencema želimo obilo sreče in božjega blagoslova!

— Proforski izpit iz naravoslovja je napravil z odličnim uspehom pred stalno izpitno komisijo za proforske izpite suplent na III. dr. realni gimnaziji v Ljubljani France Vodnik iz Novega mesta. Cestitamo!

— Poročila eta se v Kamniku gospod Lovro Jerman in gospodična Pavla Blažević. Veliko sreče!

— Poročila eta se v Kamniku gospod Lovro Jerman in gospodična Pavla Blažević. Veliko sreče!

— Poročila eta se v Kamniku gospod Lovro Jerman in gospodična Pavla Blažević. Veliko sreče!

Skupščina slovenske mladine JRZ

Slovenska mladina iz vseh delov naše zemlje se navdušeno pripravlja na svojo veliko prirediteljsko prireditev, ki bo 16. junija v Ljubljani. Ta dan se bo vršila druga banovinska skupščina MJRZ za Slovenijo. Iz vseh, tudi najoddaljenejših krajev javljajo naši fantje svojo udeležbo. Na skupščino se pripravljajo slovenska mladina, brez razlike stanu. Kmečki fant bo skupno z mladimi slovenskim delavcem, mladi delavec skupno s slovenskim akademikom in obrtniškim pomočnikom manifestiral za kralja, narod in državo.

Zavedna slovenska mladina bo 16. junija ponovno izjavila, da kot eden pogumno stoji za svojimi voditelji v borbi za uresničitev dolgoletne slovenske narodne pravde po slovenski avtonomiji v okviru velike in nepremagljive Jugoslavije.

Neprekosljiva narodna in državna zavest slovenske mladine JRZ mora 16. junija zopet zajeti našo prestolnico. Mladina bo zopet pokazala, da je današnji čas ni zbežal in da odločno in nepremakljivo stoji na braniku domovine.

— Nič več »nastavnikov« in »nastavnic«! Včerajšnji »Službeni list« kraljevske banatske uprave objavlja med drugim odločbo g. bana dr. Marka Natlačena, s katero se odreja: Za naslednje srbohrvatske nazive učiteljski zvanj v slovenskem jeziku se od sedaj uporabljajo naslednji izrazi: 1. »Nastavnik (nastavnica) učiteljske škole« — učiteljski učitelj oziroma vadiški učitelj (učiteljska učiteljica oziroma vadiška učiteljica); 2. »Nastavnik (nastavnica) gradjanske škole« — meščanskošolski učitelj (meščanskošolska učiteljica); 3. »Nastavnik (nastavnica) škole za defektno decu« — strokovni učitelj (strokovna učiteljica) pomožne škole oziroma gluho-nemih ali slepih. — G. bana odreja, naj vsi podrejeni uradi pri poslovanju uporabljajo le navedene izraze v slovenskem jeziku.

Ali ste že naročili letošnje Mohorjeve knjige?

— Orkestralni koncert v Kamniku. V nedeljo, 19. maja popoldne bo v frančiškanski cerkvi v Kamniku orkestralni koncert z orglimi. Izvajale bodo poleg Premrlovih variacij večina Rheinbergove skladbe. Dirigent bo Drago Mario Šijanec, dirigent radijskega orkestra, kot solist na čelo bo sodeloval prof. Cenda Sedlbauer, orgle bo igral fr. Kanizij Fricelj. Izvredno uspele

nove orgle in imena izvajalcev nam obetajo lep umetniški užitek. Iz Ljubljane ugodne zveze z vlakom in avtobusom.

— Slovenci v Belgradu za Krekov spomenik. Za Krekov spomenik so darovali naslednji Slovenci, oziroma slovenske podjetja v Belgradu: inž. Voničina Valentin, načelnik v gradbenem ministrstvu, din 200; Jugoslovanska knjigarna, podružnica Belgrad, din 100; dr. Dolenec Jure, Koščak Anton, Macun Reynold po din 50; inž. Slapšek Stane, Fajdiga Jelislava po din 30; Urašč Vladimir, Knafelje Stanko, Čebulj Anica, Janiš Ludvig, Slapšak France po din 20; Maren Janez, Kapus Milka, Kapus Rezika, Semrov Olga, Weber Terka, Krošelj Joško, Miškovič Josip, Zupan Nanika po din 10. — Dalje so darovali: Prosvetno društvo Sc. Gregor 50 din, Kovač Franc, Ljubljana 50 din, Koritnik Anton, ravatelj št. Vid nad Ljubljano 50 din, Hranilnica in posojilnica Laska 100 din, Golob in Co, tovarna kemičnih izdelkov Ljubljana — Vič 50 din, osebje Vinarske in sadjarske škole Maribor 50 din, Hranilnica in posojilnica Škofja Loka 200 din. Vsem darovalcem iskrena hvala. Novi darovi naj se pošiljajo: Zadruga zveza, Ljubljana, ček, števil. 10751.

— Sonce je v tem mesecu zelo zmanjšalo svojo aktivnost. V soboto, dne 4. maja 1940 je bilo sonce popolnoma brez pog. (totalni — subminimium). Zadnji tak pojav je bil 30. marca 1939, prihodnji bo pa v zimskih mesecih 1940-1941. Sonce se že sedaj polagoma približuje »velikemu minimumu«. Več o tem pojavu piše astronomski časopis »Saturn« (Belgrad). I. T.

Odvetnik

dr. Breclj Marijan

je odprl svojo pisarno v Ljubljani, Cigaretova 3, v palači odvetniške zbornice (poleg sodnije).

— Otroški dnevi. Jugoslovanska Unija za zaščito otrok, sekcija za dravstvo banovinskega sporocila, da bodo letošnji otroški dnevi v dravski banovini od 26. maja do 2. junija z geslom: »Otrokom je treba v velikih nesrečah najprej pomagati.« Ker je tema za letošnje dečje dneve važna prava prava oziroma sedanjih resen čas, se bodo otroški dnevi izvedli v kar najširšem obsegu, o čemer bo javnost še podrobno in obširno poučena.

— Cerkvem zborom sporočamo, da je izšla zbirka 14 odpevov za litanije Jezusovega Srca. Zložil dr. Kimovec. Cena 5 din; 10 izvodov 36 din. Dobiva se v Jugoslovanski knjigarni; cenejši izvod pri skladatelju Pred škofijo 9, II. nadst.

— Novi vojni red Ekspres je izšel. Obsega železniške vozne reke v naši državi in vse važnejše zveze z inozemstvom. Nadalje poplavljeni red po Jadranskem morju, vse avtobusne zveze v dravski banovini in zračne zveze. Knjižica je izšla v stari — priljubljani obliki. Dobiva se v vseh knjigarnah in večjih trafikah po stari ceni t. j. din 10 za komad. Naroča se pri administraciji voznega reda Ekspres, Ljubljana, poštni predal 356. Ker bo po novem voznem redu veliko in važnih sprememb, je vojni red Ekspres neobhodno potreben za vsakega potnika. Zahtevajte zato povedo vojni red Ekspres. Knjigarne in trafike imajo običajni knjigo-tržni popust.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— V Neapel na kolonialno razstavo, v začetku junija! Prijave in informacije v izletni pisarni M. Okorn, Ljubljana, Miklošičeva 5, telefon 22-50.

— Ornitološki observatorij v Ljubljani je preselil svojo pisarno s Bleiweisove ceste 48, v Kolodvorsko ulico št. 11 — dvorišče in obvešča vse svoje sodelavce, da so do nadaljnjega uradne ure za etranke ob delavnikih od 10 do 12 in pol oziroma neobvezno popoldne od 16 do 17. letošnje prošnje vse prijatelje ptic, da mu blagovolijo sporočiti vse zanimivosti iz ptičjega življenja, posebno pa kar se tiče najdb obročanih ptic. Vsi dopisi so poštno prosti.

Za birmo se priporoča

FOTO HOLYNSKI

— Smrtna nesreča pod vlakom. Včeraj ob 4 zjutraj je železniški obhodnik Lotrič Miha našel mrtvo žensko truplo na progi Jesenice—Dobrava Vintgar v Podmožakli. Telefonično je obvestil o nesreči jeseniški postajo, ki je takoj javila policiji. Komisia policijskega komisarijata je na licu mesta ugotovila dejansko stanje in odredila prevoz trupla v mrtvašnico na Jesenice. Indititelo je ugotovil mož ponesrečenke Polajnar Alojzij, uslužben pri K. I. D., ki je zvedel za nesrečo in šel pogledat in spoznal v ponesrečenki svojo ženo. Bil je v skrbah, ker je od doma odšla v petek zvečer v gozd Možakljjo po drva, pa jo ni bilo domov. Polajnar Franciška je bila stara 48 let, zapuščata moža in dva sinova, od teh je eden odšel v ponedeljek k vojaki. Kolesja vlaka so ponesrečeni ženi odrezala desno roko in sprednji del glave.

KRUPP GL. ZASTOPSTVO
KVALITETNI TOVORNI AVTO
O. ŽUŽEK LJUBLJANA
TAVČARJEVA 11

— Gg. rezervni oficirji! Zahtevajte posebni cenik vseh oficirskih potrebščin. Stermečki — Celje. — Slepec in njegova vodnica utonila. Poročali smo že v Slovenec, da so našli v Spod. Ložnici v potoku Ložnica mrtvega slepega berača Alojza Laha iz Cigonca. Pogrešali pa so njegovo spremljevalko, Lahovo maečo 65 letno Marijo Lah. Slepec in njegova spremljevalka sta bila dne 3. maja v Sp. Ložnici, odkoder sta se nekoliko vinjena napotila v temi proti domu. Naslednje jutro so našli Alojza Laha utopljenega v Ložnici, njegove spremljevalke pa ni bilo nikjer. V četrtek pa je nabirala kočarija Terezijska Bernik drva v grmovju pri potoku Ložnici. Pri tem je zagledala v vodi kakih 100 m nižje žensko utopljenko, katero so spravili na suho ter prepoznali v njej pogrešano Marijo Lah. Padla je skupaj s svojim pastorkom v naraslo vodo in utonila.

— Na meji obstreljen tihoapeec. Na Olševi nad Črno se je pripetila tihotapska žaloigra, ki bi bila skoraj stala življenje mladega 27 letnega drznega tihotapca Lovra Šoparja iz Solčave. Šopar je prihajal v družbi nekoga dalmatinskega krošnjarja težko optan z nahrbtnikom iz Nemčije čez mejo, pa je naletel tik meje na zasado našega graničarja, ki je oba tihotapca pozval, da obstaneta. Namesto da bi obstala, pa sta se obrnila ter začela bežati nazaj proti nemški meji. Stražnik je dvakrat ustrelil v zrak, v tretje pa je pomeril ter zadel Šoparja, ki je po streli padel, dočim je drugi tihoapeec srečno pobegnil. Šopar je bil zadet v nogo nad kolonom ter mu je krogla prebila samo meso. Prepeljali so ga v bolnišnico. V njegovem nahrbtniku so našli 11 kg saharina, 19 novih vžigalnikov ter 800 komadov kamenčkov.

Čateške toplice

pošta Brežice

Najbolj vroči (59° C) radioaktivni vreli v dravski banovini.

Sezona od 1. maja do 30. septembra, v predin posezoni znatni popusti. Prospekti razpošilja uprava Čateških toplic.

Zdravijo se z neprekosljivim uspehom bolezn: visok krvni pritisk (hipertonija), revmatizem sklepov in mišičevja, vnetje, protin, nevralgično trganje ter predvsem išias, nevtrastenija, zastarele poškodbe kosti in sklepov, ohromelost, kronični ekzemi in vnetja, ženske bolezni in drugo. — Rekonvalescenti, slabotni in slabokrvni najdejo tu svoje izgubljeno zdravje.

— Bolne noge — največji križi! Tega križa se danes lahko rešite z lahko. Cim prej vzemite dobro in pravo sol sv. Roka za noge in namakajte v taki kopeli svoje noge kakih 10 minut — pa se boste čudili veliki olajšavi, ki bo sledila! Res pravi čudež! Sol sv. Roka, razstopljena v vodi, oprasča vaše noge oteklin in pekotin, oteklih členkov, kurjih oces in otiščancev; trda koža postane mehka kot maslo in te da z lahko odstraniti kar z roko. Se danes kupite zavitek prave soli svetega Roka, kajti zelo boste zadovoljni z njo!

— V Službenem listu kralj. banske uprave dravske banovine od 11. t. m. je objavljen »Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o neposrednih davkih«, dalje »Odločba o slovenskem nazivu nekaterih učiteljskih zvanj« in »Popravek razglaš o kategorizaciji dovoznih cest k železniškim postajam iz leta 1933«.

— Zapeka, neredno delovanje debelega črevesa, slaba prebava, glavobol radi zaprtosti hitro prenehajo, če uporabljate naravno Franz-Josef-ovo grenko vodo — polna čaša na prazen želodec. Franz-Josef-ova grenka voda deluje blago. — Ogl. reg. S. br. 15.485—35.

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem prevzela znano staro gostilno »Pri Slovencu« na križišču cest v Sp. Pohanci pri Brežicah. Pridite in prepičate se o dobrem vinu in skrbni postrežbi.

Baumruk Anica

— Nova številka ilustrirane družinske revije »Žikec« bo izšla te dni z naslednjo vsebino: 1. Si-King-Mirko Kragelj, Krepotna žena; 2. Olmi, Pomlad; 3. Lojze Zupane, Ljubezen ob tratinah; 4. Albina Zalaznik, Detektivska zgodba; 5. Martin Benčina, Nekaj besed o likovni umetnosti; 6. A. Ingolič, Sirote (mladinska igra); 7. Gustav Striša, Strokovnjaki; 8. Arnošt Adamič, Slučaj profesorja Jusufa; 9. Viktor Pirnat, Anekdoti. Sledi običajna, za vsako mamico zanimiva in poučna »Zdravniška posvetovalnica«, ki jo vodi primarij g. dr. Dragaš, članek »Lepa in praktična posteljska za naše dete« (s priloženo sliko) in »Gospodinski kotliček«, ki govori o pravilni prehrani in prinaša nove, uporabne recepte za brezmesne dni. Družinska revija »Žikec« zbira v svojem krogu vse odjemalce in prijatelje ržene kave Žike, Žikinega otroškega zdraba in Žikinih ovenlih kosmičev, o katerih prinaša poučne članke in navodila o uporabi. Interesenti naj pošljejo svoj naslov: Pražarni Žiki, Ljubljana — Vič, pa bodo prejeli list brezplačno.

Poziv glavnega odbora društva Rdečega križa

Dne 4. maja t. l. je bila v Belgradu skupna plenarna seja glavnega upravnega in glavnega nadzorn. odbora društva Rdečega križa. Tej seji so prisostvovali člani obeh odborov in vsi predsedniki banovinskih odborov društva. Na seji je bilo obravnavano vprašanje pripravljenosti društva za izvrševanje njegovih glavnih namenov in so bili v tem pogledu sprejeti potrebni sklepi. Glede na čas, ki ga preživljamo, je bil soglasno sprejet tudi sklep, da se vse naše rodoljubno prebivalstvo pozove, da pomaga društvu izvrševati njegove naloge s pristopom k Društvu Rdečega križa in z darovi. Glavni odbor smatra za potrebno poudariti, da so vrata za delo in sodelovanje pri Rdečem križu vsakomur odprta brez ozira na narodnost, vero in politično prepričanje. Društvo Rdečega križa deluje mnogo desetletij samo po načelih usmiljenja in ljubezni

do bližnjega in pomoči potrebnega. V tej službi usmiljenja ne pozna nobene meje — ne politične, ne narodnostne, ne pokrajinske — v službi usmiljenja se razširja njegovo delo tudi čez državne meje v tesnem sodelovanju na vzajemni podpori vseh nacionalnih društev v veliki mednarodni skupnosti Rdečega križa. Predvsem se briga Rdeči križ v največji meri za ranjene in obbolele branilce domovine in vse druge vojne žrtve. Rdeči križ ima dolžnost, da njim predvsem pomaga v svojstvu po-

Ljubljana, 12. maja

Gledališče

Drama: Nedelja, 12. maja: Hamlet. Izven. Gostovanje Zvonimirja Rogoza. — Ponedeljek, 13. maja: Danes bomo tiči Izven. Gostovanje Zvonimirja Rogoza. Znižane cene od 25 din navzdol. — Torek, 14. maja: Rdeče rože. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera: Nedelja, 12. maja: Modra roža. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ponedeljek, 13. maja: Madame Butterfly. Izven. Gostovanje bolgarske sopranistke Vanje Leventove. — Torek, 14. maja: Zaprto.

Radio Ljubljana

Nedelja, 12. maja: 8 Solistični koncert: trobenta (B. Kuhar) in klavir (prof. P. Šivic) — 9 Napovedi in poročila — 9.15 Prenos cerkv. glasbe iz franc. cerkve: Emerik Beran: Slovenska maša za zbor, soli in orgle — 10.15 Verski govor (dr. Gvido Rant) — 10.30 Vsakega malo (plošče) — 11.15 Godalni kvartet s kitaro. Sodelujejo: gđc. Ornikova, gg. Sl. Marin, prof. Ivančič, prof. Sedlbauer in St. Prek — 12. Godbe na pihala (plošče) — 12.30 Objave — 13. Napovedi — 13.02 Koncert opernih napevov. Sodelujejo: ga. Ksenija Vidali, ga. Mila Kogejeva, člani ljublj. opere, in-Radij. orkester. Dirigent D. M. Šijanec — 16.30 Pol ure za dijake — 17. Kmet. predavanja: Delo banov. odbora za propagando gozdarstva (inž. Sevnk. Franjo) — 17.30 Vesel domač koncert (Radij. orkester) — 18.15 Prenos šmarnic iz franc. cerkve — 18.40 Pomladni izlet (plošče) — 19. Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Lepota našega govora (Veljko Petrovič, Bgd) — 19.40 Objave — 20. Koncert vojaške godbe — 21.30 Zborovske pesmi (plošče) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Radostni zvoki (Radij. orkester).

Ponedeljek, 13. maja: 9.00 Napovedi — 9.15 Prenos cerkv. glasbe iz trnovske cerkve — 9.45 Verski govor (prior V. Učak) — 10. Praznični koncert Radij. orkestra — 11.30 Balalajke igrajo (plošče) — 12.30 Objave — 13. Napovedi — 13.02 Veseli kvartet in Tone Petrovič s spremljevanjem harmonike (A. Stanko) — 17. Kmet. ura: Poletna dela v vinarstvu (Kureti Vladimir) — 17.30 Kvartet sester Stritarjevih (s spremljevanjem klavirja) in Cimermanov kvartet — 19. Napovedi in poročila — 19.20 Nac. ura: O Marijanu pri Splitu (A. Nizetec, Zgb) — 19.40 Objave — 20. Pevski zbor »Gospodstevski zvon« — 20.45 Češka glasba (Radij. orkester) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Za zabavo (plošče).

Prireditve in zabave

Proslava »materinskega dne« združeno s proslavo šola Slovska kot slovenskega glasbenika priredi društvo »Dom in šola« na bežigrajski gimnaziji v torek, 14. maja ob 8 zvečer v gimnazijski avli v II. nadst. Iskreno vabimo k tej proslavi vse starše, posebno mamice dijakov, vse prijatelje socialnega dela za študente, posebno pa tudi vse častilce šola Slovska in vse, ki priznavajo in cenijo njegove kulturne zasluge za naš narod. Na sporedu, ki je v prvem delu posvečen materam, v drugem delu pa Slovska, so poleg deklaracij in govorov predvsem pevske točke Slovskejših pesmi in nastopi šolskega orkestra. Vstopnice so v predprodaji pri g. prof. Sivec Loizetu na gimnaziji in pred prireditvijo pri blagajni. Vse izkupiček gre za revne dijake. Priditelj

Cerkvena glasba

Cerkev sv. Jožefa. Na binkoštno nedeljo ob 8 slov. ev. maša: Izvaja se: Misa quinta v D z orkestrom, zl. dr. A. Faist. Graduale in sekvenca, zl. Jos. Gruber. Po recit. ofertorij: Veni sancte spiritus, zl. I. Čapek. Tantum ergo v A, zl. G. Rihar — dr. F. Kimovec. Po maši: S cveticami te vendaro, zl. p. H. Sattner.

Cerkev M. B. v Križankah. Na binkoštno nedeljo ob pol 11 slov. ev. maša: Izvaja se: Misa eucharistica, zl. p. H. Sattner. Graduale in sekvenca, zl. P. Griesbacher. Po recit. ofert. Veni sancte spiritus, zl. Ant. Foerster. Po maši: Sapice maja, zl. dr. Fr. Kimovec.

Poizvedovanja

— Najdena je bila v četrtek v prostorih davkarne manjša vsota denarja, ki se dobi v Zvonarski ulici 2.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: v nedeljo: dr. Kmet, Tyrševa (Dunajska) cesta 43; mr. Trnkoczy ded. Mestni trg 4, in mr. Uštar, Selenburgova ulica št. 7; v ponedeljek: mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg št. 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

možnega organa vojne sanitete. Naš Rdeči križ je dostojno in častno izpolnil to svojo dolžnost v minulih vojnah za osvobodjenje in ujedinjenje našega naroda, skušal je tudi po vojni v mejah možnosti ublažiti hude posledice vojne in je pomagal razen tega tudi oškodovancem po hudih elementarnih nesrečah, sodelujoč v vseh človekoljubnih akcijah in pripravljajoč tudi svoj Podmladek za človekoljubno delo društva. Zato Glavni odbor društva upravičeno pričakuje, da bo ta apel v sedanjih hudih časih našel razumevanje in čim širši odziv v vseh slojih našega naroda.

Iz pisarne Glavnega odbora društva Rdečega križa A. br. 7000 z dne 7. maja 1940 v Belgradu.

Ko dravski banovinski odbor objavlja ta apel Glavnega odbora društva Rdečega križa, prosi vse okrajne in občinske odbore in člane Rdečega križa na območju dravske banovine, da skrbijo za to, da se pravilno tolmači vzvišena ideja Rdečega križa in njegova človekoljubna vloga, ki je ena in skupna vsemu človeštvu in ki se ji je treba z vso verno posvetiti.

Dravski banovin. odbor društva Rdečega križa. Skalar s. r. Dr. Krejči s. r. tajnik. predsednik.

Vrhnika

Danec se z veliko razstavo konča gospodinjki tečaj v prosvetnem domu. Vabimo vse, da se v čim večjem številu ogledajo zelo zanimivo razstavo, sad trimesečnega truda tečajnic in seveda tudi gospodinje učitelje.

LJUBLJANA

Birmovanje v stolnici o binkošnih

Na binkošno nedeljo je v stolnici zadnja maša za vernike sploh ob 8 jutraj. Od pol 9 je zadnje obhajilo vernikov. Nato se stolnica izprazni in ostane rezervirana le za birmance in botre. Ob 9 bo pontifikalna škofova maša. Po maši se ob 10 začne birmovanje. Botri naj počakajo z birmanci na svojih mestih v klopih in ob njih, da jih reditelj uvrsti. Ko so otroci birmanci, gredo skozi zakristijska vrata ven in se, ko pozvoni z zakristijskim zvonom, vrnejo v cerkev. Ko prejmejo zadnji blagoslov, gredo iz cerkve skozi stranska vrata (nasproti prižnice).

Ob 10 in pol 12 bosta pri stranskem oltarju dve tihi maši za birmance in botre, ki dotlej še niso bili pri maši.

Zadnji blagoslov se bo podelil dopoldne trikrat: ob 11, ob 12 in ob sklepu birmovanja.

Popoldne bodo v stolnici ob pol 3 slovesne večerice. Nato bo ob 3 birmovanje po gornjem redu. Zadnji blagoslov bo le ob sklepu. Po birmi bodo slovesne liturgije.

Na binkošni ponedeljek bo ob 10 pontifikalna maša. Po maši bo ob 11 začetek birmovanja. Zadnji blagoslov bo le ob sklepu. Popoldne ne bo birmovanja.

Opomba: Birmanci morajo imeti v rokah birmški listek in trak. Pri delitvi birmo položi bote desno roko na desno ramo birmanca. Ko je ta birmanc, mu bote preveže čelo s trakom. Nato odideta k oltarju sv. Raš. Telesa, kjer se birmancu odvzame trak in se mu s čela obriše krizma. Botri naj skrbijo, da prejmejo birmanci tudi zadnji blagoslov, ki spada k obredu birmo. Znamenje za blagoslov se bo dalo z zakristijskim zvonom.

s samo postavitevjo spomenika v Zvezdi. Res je, da si je prof. Plečnik zamislil načrt propileje s spomenikom, toda po tem načrtu bi stale propileje že na kazinskem vrtu, kovanje pa pušča njegov načrt skoraj povsem v miru. Spomeniški odbor pa se je odločil, da mora stati spomenik na prostornem trgu in tako morajo zdaj kovanje padati.

Pomladne sapice že pihljajo...

zatorej po novo obleko ali plašč k znani domači trdki

DRAGO SCHWAB

Ljubljana, Aleksandrova 7.

Elegantni kroji — solidna izdelava strokovna posrežba — zmerne cene

1 Občni zbor ljubljanske sekcije Jugoslovanskega novinarskega združenja bo v nedeljo, dne 26. maja ob 10 dopoldne v Novinarskem domu v Ljubljani. Dnevni red običajen.

1 Kršćansko žensko društvo v Ljubljani obišče v sredo, 15. t. m. Dom slepih in starostnikov gradu. Odhod z glavnega kolodvora ob pol dveh. Vrnemo se ob pol 8 ali pol 9. Članice vljudno vabljeni! — Odbor.

1 Zamejščenje javnih potov v katastralni občini Zgornji Šiški je moralo mestno poglavarstvo odločiti zaradi oddhoda mestnih geometrov na orožne vaje. Kdaj se bo delo nadaljevalo, bo razglašeno na občinskih deskah in objavljeno v tukajšnjih dnevnikih.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josef« gretnice.

KINO KODELJEVO — Telefon 41-64

Danes ob 1/3, 1/5, 1/7 in 1/9 ter jutri ob istih urah spored, ki si ga mora ogledati vsak Ljubljančan

BREZDOMCI

Mickey Rooney, Spencer Tracy. Drama o idealnem delu duhovnika za vzgojo zapuščenih sirot, drama, ki osvaja srce in dušo. — Birmanci! Birmanka: Botri! To je vaš film! Pridite in ogledajte si usodo otrok brez strehe in staršev.

UPOR V MAROKU

Napeta kriminalna zgodba o tihotapljenju orožja in uporih marokanskih čet

Predstave ob 1/3 in 1/5 uri v korist Rdečega križa, samo en film.

Resnica o tvrdki Pollak

Pretekli teden je bila pred tukajšnjim okrognim sodiščem glavna razprava proti upravnim svetnikom delniške družbe Carl Pollak. Nad imovino te tvrdke je bilo razglašeno stečajno postopanje v času največje gospodarske krize v marcu leta 1932. Takoj takrat se je začela kazenska preiskava proti voditeljem tvrdke. Šele po sedmih letih, v marcu 1939, je državni pravdnik sestavil obtožnico proti dr. Meglerju, dr. Milčiču, Carlu Pollaku, Ivanu Pollaku in Pavlu Pollaku. Glavna razprava je bila pretekli ponedeljek, torej in sredo.

O poteku zaključnega dela žaloigra tega bivega največjega slovenskega usnjarskega podjetja nismo hoteli poročati, dokler sodišče ni izreklo zadnje besede, ker nismo hoteli kakorkoli vplivati ne na javno mnenje, ne na sodišče. Razprava je bila zelo dolgotrajna in tudi težka. Proti obtožbenemu je bilo na videz nabranega ogromno dokaznega gradiva; v teku razprave pa se je izkazalo, da vse to gradivo nima prave dejanske podlage ali da temelji zgolj na sumničenjih in nerazpoloženju proti tvrdkinemu vodstvu. Razprava je tudi pokazala, da so bili upravni svetniki tvrdke Pollak do zadnjega trdno prepričani, da je tvrdka zadostno močna in gospodarsko sposobna za nadaljnji obstoj ter so stavili vse svoje premoženje na razpolago, da bi tvrdka lažje prešla splošno gospodarsko krizo. Njihov trud in njihova dobra volja pa, žal, nista našla razumevanja pri takrat odločujočih čimteljih. Če bi se to zgodilo, bi tvrdka mogla še danes uspešno se udeleževati v slovenskem gospodarskem življenju, kar bi pomenilo zlasti za današnje razmere izredno veliko splošno korist.

Kak pomen je imela tvrdka za naše gospodarstvo, kažejo številke, ki so se tekom razprave od priči in izvedencev navedle. Tako je tvrdka tekom desetih let izplačala na mezdah 69 milijonov dinarjev, na bančnih obrestih 58 milijonov, na davkih 82 milijonov; izvozila je tvrdka v inozemstvo v tem času za nad 200 milijonov dinarjev blaga; letni promet faktur pa je bil v posameznih letih od 80—100 milijonov dinarjev.

V soboto 11. maja ob 11 dopoldne je predsednik senata g. Brelih v navzočnosti državnega tožilca g. Goslarja in branilcev gg. dr. Žitka, dr. Puca in dr. Draxlerja razglasil oprostitelno razsodbo glede vseh obtožencev in glede vseh dejanj, za katera so bili toženi. S tem so dobili obtoženci, ki so veliko zgubili in morali tudi na ugledu toliko pretrpeti, vsaj nekaj zadoščenja.

MOŠKO PERILO PO MERI

ALOJZIJ POTRATO PREJ

JOS. KUNC & Co.

LJUBLJANA - MIKLOŠEVA CESTA

1 Izredno nočno češčenje sv. Rešnjega Telesa v stolnici. Nočne češtilce presv. Zakramenta vljudno vabimo k izrednemu nočnemu češčenju, in sicer pred praznikom zavetnika nočnih pastirjev svetlega Paskala dne 16. maja zvečer ob pol 9 do pol 10, pred praznikom sv. R. T. dne 22. maja pa od 9 zvečer do 4 jutraj. Dne 16. maja se bodo opravile molitve 10 ure, dne 22. maja pa molitve 28. ure. Može in mladenci, udeležite se tudi teh izrednih ur nočnega češčenja v velikem številu.

1 Sam jubilar Srečko Magolič bo danes ob 11 v Jakopičevem paviljonu vodil obiskovalce po razstavi svojih slik in jih razlagal, da bo udeležba gotovo velika, saj se obitnostno zaveda jubilarovih zaslug, si rado ogleduje lepe slike in upošteva tudi jubilarstvo človekoljubje, ker je namenil vso vstopnino in petino izkupička za prodane slike mestnim revežem.

1 Se o podiranju cvetočih kostanjev v Zvezdi. V večerajšnji številki smo poročali o prvih delih za postavitev spomenika pokojnemu kralju Aleksandru v Zvezdi. Poročilo pa je bilo natisnjeno samo v prvi izdaji »Slovenca«, v drugi izdaji pa je moralo zaradi obilice zunanepolitičnega gradiva izpasti. Danes dodajamo k temu poročilu še naslednje: Mnogim je po pravici resnično žal cvetočih kostanjev, ki jih podirajo in na naše uredništvo prihajajo pisma, v katerih anonimni in neanonimni pisci označujejo to postopanje s precej hudimi izrazi. Mnogi nas tudi sprašujejo, ali je morda prof. Plečnik napravil takšen načrt, da se morajo po njem podirati cvetoči kostanji. Vsem tem moramo v obrambo mojstra Plečnika in resnici na ljubo povedati, da prof. Plečnik nima prav nič skupnega s podiranjem cvetočih kostanjev, niti

cej nevarne poškodbe po čelu in glavi. Reševalni avto ga je pripeljal v bolnišnico.

1 Film iz kraljestva visokih gor — »Ljubezen v planinah« — premiera v kinu Slogi. Po odskem komadu »Vroni Mareiter« je bil izgotovljen krasen film v stilu Ganghoferjevih filmskih del. Na visokih, s snegom pokritih planinah bobni vihar, prav tako grozeč, kakor v srcih trojice ljudi, nizko doli v dolini; dva močna moža se srdito borita za ljubezen lepe planšarice Vroni Mareiter, prvi s pošeno namero, da bi jo poročil, drugi pa sledi svoji pustolovski naravi. Težka borba se vodi brez vsakega usmiljenja, dokler ne zmaga pravica.

1 Brezplačen prevoz nalezljivih bolnih. Ko so zadnjič Ljubljančani čitali stroge odredbe mestnega fizikata proti nalezljivim boleznim, zlasti pa pri prevozu nalezljivih bolnih, da je prevažanje takih bolnikov najstrožje prepovedano po električni cestni železnici in z vsemi vozili razen z avtomobilom mestne reševalne postaje, ki je namenjen samo za prevažanje nalezljivih bolnih, se je marsikdo ustrašil domnevanih stroškov. Zato opozarjamo vse Ljubljančane, da je prevoz z mestnim infekcijskim avtomobilom popolnoma brezplačen za ljubljanske bolnike. Tudi prevoz takih bolnikov z železnice je prepovedan, vendar je v nujnih primerih treba prevoz javiti načelniku železniške postaje, da v sporazumu z banovinskim zdravnikom ukrene vse potrebno za prevoz po železnici za rešitev bolnika, tako da ni nikakor ogroženo zdravje drugih potnikov. Splošno pa nalezljivo bolne na deželni prevažal ljubljanski Higijenski zavod v svojim avtomobilu na račun občin ali bolniških blagin. Tudi glede prevozov nalezljivih bolnih je torej tako v Ljubljani kakor v njeni bližnji okolici, prav tako pa v Celju in Mariboru ter njuni okolici prav dobro poskrbljeno, da se s prevažanjem boln. ne razširijo nalezljive bolezni.

Ježica

Notranjost naše povečane župne cerkve z lepo akustiko blagodejno vpliva na verna človeška srca. To že sedaj, ko se vsa služba božja vrši še v napol urejeni notranjosti, ko še niti polovično ni uresničen načrt celotne obnove, za katero pa bo treba še mnogo žrtve, predvsem seveda denarnih. S tega vidika pripravljamo domači cerkveni pevski zbor koncert slovenske narodne pesmi, katerega bo izvajal prvo nedeljo v mesecu juniju. Podrobnosti o njem bomo še pravočasno poročali. Nadejamo pa se, da bo naša javnost, katere je do sedaj s svojimi pogostimi in izdatnimi prispevki dokazala mnogo razumevanja za ureditev skupne hiše božje, tudi tokrat podprla vzvišeni namen cerkvenega pevskega zbora ter napolnila dvorano.

Kranj

Kino Šmartinski dom predvaja na binkošno nedeljo ob 3 in ob 7 »Schubertovo serenado«, ob 5 in 9 »Zeno s preteklostjo«. Na binkošni ponedeljek ob 5 in 9 »Schubertova serenada«, ob 3 in 7 »Zena s preteklostjo«.

Kruh se je zopet podražil. Pekovski mojstri v Kranju so zaprosili odbor za zvišanje cen, da smejo podražiti kruh za 50 par. Beli kruh bo veljal 5,25 din, črni pa 4,75 din kg. Moka se je podražila in velja sedaj kg bele moke 4,75 din.

Romarski shod na Sv. Joštu bo na binkošni ponedeljek. Služba božja bo ob 6 in pol 10.

Okrajni odbor MJRZ priredi v nedeljo, dne 19. maja ob pol 10 dopoldne v dvorani Na Skali v Trzinu veliko mladinsko zborovanje, združeno z letno skupščino. Na zborovanju bo govoril tudi minister in senator g. dr. Kulovec.

Jesenice

O vlogi letalstva v totalni vojni je naslov predavanju, ki bo v sredo, 15. maja, ob 8 zvečer v veliki dvorani Krekovega doma. Predaval bo upravitelj posestev KID g. Karel Lukman. Vstop prost. Vljudno vabljeni vsi zaradi zanimive in važne vsebine predavanja.

Večfilm

»Žrtev spovedne molčečnosti«

predvaja Kino Radio danes ob 3 popoldne in ob pol 9 zvečer ter jutri ob 5 popoldne. — Film je napravljen v nemščini za budimpeštanski evharistični kongres po romanu patra Spielmana. — Ogledajte si vsi ta prekrasen, globok film.

Na binkošni ponedeljek zvečer ob 8 bo nastop vseh mladinskih oddelkov FO in DK Jesenice. Naj nihče ne zamudi prve »Mladinske akademije«, ki bo bogata na sporedu. Poleg tega se bo predvajal tudi film »Mladinski dnevi v Ljubljani«. Kino Krekov dom predvaja danes ob 3 popoldne in ob pol 9 zvečer po dva senzacionalna filma »Orlakove roke« in »Tarzan v harem«. V ponedeljek se predvaja samo ob 3 popoldne.

Med. Univ.

dr. Klasinc Karl

špecialist za ustne in zobne bolezni

odpre ordinacijo 16. V.

na Jesenicah v vili dr. Kogoja

RENTGEN

Sava pri Litiji

Dve poroki. Minuli ponedeljek se je poročil g. Plank Franc, žel. kretnik, z gđ. Mohor Marijo, in g. Škrabana Jakob z Vač z gđ. Bregar Fani z Les. Bilo srečno!

Že 14 krat teče zibelka. Minuli mesec je vrla krščanska kmečka mati položila 14. dete v zibelko. To je pač rekord za našo malo župnijo v sedanjih časih, ko se še večje župnije ne morejo s tem ponahati. Vrli družini največje priznanje.

Puhmann-ov čaj

ublažuje kašelj in razkroja sluz (šlajm)

Dobiva se v vseh lekarnah. Orig. zavitek 125 g Din 37.-

Ogl. reg. br. 1503/1936

Št. Vid pri Stični

Danes praznuje 60 letnico svojega življenja g. Ilovar Janez, posestnik in mlinar v Temenici 5, kot cerkveni ključar podružnice sv. Lenarta v Pungertu in si je mnogo prizadeval za obnovo cerkve v Pungertu. Je dobrega srca, kadar je potreba, je on prvi pripravljen s svojim darom. Jubilaru ob njegovi 60 letnici želimo še mnogo let zdravja in obilo božjega blagoslova.

Škofja Loka

V našem mestu so zadnje čase popolnoma utihnili glasovi o vojni, ker smo se le prepričali, da vojne ne bo, pač pa bo 2. junija velika tombola, o kateri že vse govorijo. Eni zatrjujejo, da bodo zadeli prvovrstno telico, plug in sod vina, drugi hočejo na vsak način za ceno 3 din dobiti celo vrsto koles in šivalni stroj, večina pa se zlasti veseli polnih vreč moke in sladkorja. Zato je tudi veliko zanimanje za tablice, ker se vsakdo zaveda, da bo denar najbolj varno naložen, ako kupiš čim več tablic in zadeneš krasne dobitke na tomboli kat. prosvetnega društva, ki si hoče postaviti nov društveni dom, ki bo v ponos vsemu mestu in okraju. Zato bomo vsi z veseljem pomagali in se nobenih žrtve ustrašili.

Marijino znamenje na Mestnem trgu je spet postavljeno. L. 1751 se je mesto posvetilo Mariji in v ta spomin so zgradili pred občinsko hišo lepo znamenje, ki se je pa pred dobrimi 20 leti razrušilo. Sedaj je tvrdka Toman iz Ljubljane na stari podstavek pritrtila visoko soho z korintskim kapitolom, na katerem stoji mogočen kip Matere božje. Na podstavku pa sta kipa sv. Jožefa in sv. Antona. Slovesna blagoslovitev novega znamenja bo v nedeljo 19. maja ob 11 dopoldne. Poleg godbenih in pevskih točk so na sporedu še razni govori zastopnikov cerkvene oblasti, občine in spomeniškega urada iz Ljubljane. Pričakujemo, da se bo občinstvo iz mesta in okolice v lepem številu udeležilo te blagoslovitve in se tako ravno na svetovni kongregacijski dan znova posvetilo Mariji, ki naj še vnaprej čuva nad našim mestom. Popoldne ob 4 pa bo v župni cerkvi shod vseh Marijinih družb in kongregacij, združen s šmarčnično pobožnostjo. Govornik pride iz Ljubljane.

V počastitev spomina umrle ge. Tončke Kolar, trgovke v Škofji Loki, so svoji darovali župni cerkvi 1000 din, Vincencijevi konferenci, Prosvetnemu in gasilskemu društvu pa po 500 din. Za velikodušne darove iskreni: Bog plačaj!

Kino Društveni dom bo predvajal v nedeljo in ponedeljek izredno lep film »Tajna gospe Beate«. Začetek ob 8 in pol 9 zvečer.

Bled

Jutri na binkošni ponedeljek popoldne ob 3 bo gostovalo v Prosvetnem domu kulturno združenje na drž. učiteljski šoli v Ljubljani. Na sporedu so pevske točke, kitara-selo ter trodejanjska komedija »Vzgojitelj Lanovec«, ki se je že drugod igrala z najboljšim uspehom. Obisk toplo priporočamo!

Makole

Danes ob 3 po večernicah bo v društveni dvorani slavnostna akademija, posvečena materam. Naši najmlajši bodo v ljubkih prizorčkih pokazali svoje igralske sposobnosti. Skupno z odraslimi fanti in dekletki bodo z veseljem programom razveselili mame, ki že komaj čakajo, da se bodo zopet iz srca nasmejale. Čim več nas bo, tem bolj bo veselo. Zato le pridite!

Gornja Radgona

Prosvetno društvo od Sv. Benedikta v Slov. gorah bo gostovalo na binkošni ponedeljek, dne 13. maja ob 15 v posojilniški dvorani v Gornji Radgoni z igro »Ljubavi cvet je zamoren« ali »Janez z Visokega«. Ta igra je posrečena dramatičacija Jakličeve povesti istega imena, ki je izhajala tudi v fantovskem listu »Kresue«.

Loka pri Zidanem mostu

Kat. prosvetno društvo priredi v nedeljo, 19. maja 1940 tombolo. Glavni dobitki: moško kolo, žensko kolo, seženj drv in vreča moke. Poleg teh je še mnogo drugih lepih dobitkov. Začetek tombole ob pol 4 popoldne. Srečke so po 2 din.

Iz Julijske Krajine

Znana »Vipavska klet« v Vipavi povečana. Pred zadnjo svetovno vojno je Zgornja Vipavska dolina s trgov Vipava vred od Ljubljane naprej spadala pod Kranjsko. Tamkajšnji deželni odbor se je zelo trudil za podvig kmetijstva v področju vse Kranjske vojvodine, v Zgornji Vipavski dolini je pa posvetil svojo pažnjo zlasti razvoju vinogradništva. Zato je je med drugim zgradila v Vipavi vzorna vinska klet. Ta ustanova, ki je bila združena z delovnim kmetijskim društvom in je veliko doprinesla k zaviljivemu stanju vinorejstva v tem predelu naše zemlje, živahno posluje vsa povojna leta. Znana je po vsej Julijski Krajini in tudi preko njenih mej po svoji izbrani kapljici in po svojih krasnih, hladnih strokovnjaško zidanih obširnih kletnih prostorih, ki sprejemajo lahko preko 3000 hl vina. Posebnost so njeni s steklom obloženi velikan ski zidani sodi. V zadnjem letu sta bila k dosedanjim kletem dozidana še dva obsežna prostora. V njih stojijo enonadstropna vrsta cementnih sodov, velik stroj za troljenje in več stiskalnic na električni pogon. V nedeljo, dne 3. maja, je bil ta novi del slovesno otvorjen. Slavnosti so prisostvovali gorški prefekt, pokrajinski politični tajnik in več drugih visokih odličnikov. Pri tej priliki je bil blagoslovljen tudi prapor Kmetijskega društva.

Na Reki zborujejo rezervisti. Kakor je »Slovenec« že poročal, bo na Reki 19. maja letošnji nacionalni zbor rezervnih topničarjev. V juniju se bodo po ravno tam zbrali s slovesnemu letnemu zborovanju rezervisti pehote iz vse države.

Skrivnosten umor v bližini Postojne. Po tržaških listih posnemamo, da so pred dnevi otroci, ki so se igrali ob potoku v Zalogu, opazili v vodi plavajoče truplo. O strašni najdbi so ljudje obvestili postojnske orožnike, ki so izvele truplo iz vode in ugotovili v mrtvecu Antona Gržina iz Veliškega Otoka. Autopsija trupla je dognala, da je Gržina bil utopljen že pred meseci. Njegovo smrt je za zakrivil strel iz lovske puške, kajti v ramenu so našli več svinčevih siber, tilnik je imel pa razbit. Po tem smrtnem strelu je zločinec očividno vrzel mrtveca v vodo. Preiskava se nadaljuje.

Do sedaj najboljši nemški film. Noben film še ni bil deležen toliko smeha kot

HANS MOSER

PAUL HÖRBIGER

THEO LINGEN

KINO MATICA, telefon 21-24 Danes in jutri ob 10,30, 15., 17., 19. in 21. uri

BAL V OPERI

Filmski roman iz kraljestva čarobnih visokih planin!

LJUBEZEN V PLANINAH

Pretresljiva drama o usodi trojice mladih ljudi in njihovih ljubini. — Film je pripravljen po odskem komadu »Vroni Mareiter«

Danes ob 10,30 matineja: CVETJE V MAJU (Beli jorgovan) — Znižane cene!

Premiera danes!

Magda Schneider

Rolf Wanka

Viktor Staal

Aneliese Uhlig

Paul Wegener

KINO SLOGA

Telefon 27-30

Ob 15., 17., 19. in 21. uri

Najnovejša poročila

Francosko mnenje o položaju

Pariz, 11. maja. AA. Havas: Francoski vojaški krogi mislijo, da se je zdaj verjetno začela največja bitka v zgodovini sveta. Položaj bi bil danes zjutraj nekako sledeč: Obe stranki sta šele stopili v vojaški stik. Na severu se Holandci polagoma umikajo na svoje glavne črte ter rušijo za seboj vse cestne in železniške mostove čez reke. Francoske in angleške čete, ki so bile poslane na pomoč napadenim državam, so hitro prispele na določene postojanke. V južni Belgiji se te čete že od včeraj nahajajo v zvezi z belgijskimi četami. Belgijski generalni štab je izrekel svojo zahvalo zaradi hitre pomoči zaveznikov. Ponoči je bilo delovanje nem-

škega letalstva manj živahno kakor čez dan. Francoska letala so ponoči v odgovor na večernejše napade nemške bombardiranja odgovorila na ta način, da so napadla mnogo nemških letališč. Prva obrambna holandska črta se nahaja ne daleč od meje ob reki Isel in seže do Znidrskega jezera. Južno od Arnheima pa gre in črta do Nimwegena. V tej pokrajini se med utrdbami nahajajo globoka močvirja, ki otežujejo prehod sovražniku in se vlečejo vse do reke Meuse. Nemci so zjutraj poskušali prodreti skozi holandske črte pri Arnhemu, vendar so bili odbiti.

Senoveni. Radio prav tako sporoča, da je bila večina nemških padalcev pobita.

Nemška poročila

Berlin, 11. maja. AA. DNB: Z merodajne strani poročajo, da so sovražna letališča, katera je zavzelo nemško letalstvo, še vedno trdno v nemških rokah. Nemške čete se tam bore s holandskimi in belgijskimi četami. Navzlic temu stalno prihajajo ojačenja ter se ojačuje obramba zavzetih letališč. Preskrbovanje s strelivom in drugim vojnim materialom poteka v redu. Večje število lovske eskadrile je zavarovalo pošiljanje črt z letali po predvidenem načrtu. V zvezi s tem z merodajne strani poudarjajo, da je treba vojaško poročilo angl. letalskega ministrstva o uspešnih napadih angl. letal na nemška letala, ki se nahajajo na zavzetih holandskih letališčih v bližini Haaga, sprejeti z gotovimi pridržki.

Berlin, 11. maja. AA. DNB: Kakor se je na Norveškem dokazalo, da utegnejo letalske bombe prebiti tudi najtežje oklepe vojnih ladij, pa se je že prvi dan nemškega prodiranja proti težkim utrdbam dokazalo, da te utrdb ne morejo kljubovati nemškim letalskim silam. Tako se je med drugim pokazalo, da je bila ena najtežjih utrdb blizu Liega napadena od nemških letal in po kratki obupni borbi utrdbene posadke razrušena in je zato padla v nemške roke.

Berlin, 11. maja. AA. DNB: Agencija Havas posnema vesti berlinskega radia, da so bile v raznih holandskih mestih velike protinemske demonstracije. Pri tej priliki je bilo uničenih več nemških knjigarn. Dalje trdi, da je holandska policija zaprla nemške potniške urade in druge nemške agenture. Ker so te vesti izključno belgijskega in francoskega izvora, izjavljajo z nemške strani, da je treba o tem počakati na vesti iz drugega vira. Toda če bi bila ta poročila točna, izjavljajo dalje v Berlinu, je treba, da se mora holandska vlada zavedati, da ima nemška vlada zaradi velikega števila holandskih državljanov v Nemčiji zadosti možnosti, da hitro in drastično odgovori s potrebnimi represalijami. Stvar holandske vlade je, da našteje vesti čimprej demantira.

Holandska poročila

Amsterdam, 11. maja. AA. Renter: Holandsko vrhovno poveljstvo sporoča, da angleške in francoske čete skupaj s holandskimi četami operirajo in da so ustavile nemško napredovanje na meji.

Amsterdam, 11. maja. AA. Havas: Holandski generalni štab je dal sledeče poročilo: Francoske in angleške čete so upostavile zvezo s holandskimi četami. Nemško napredovanje je na meji ustavljeno. Sovražnik je prestopil reko Isel pri Arnhemu. Letališče Waalhaven so bombardirale kr. letalske sile. V Haagu je poskušalo večje število Nemcev, ki so zlorabili holandsko gostoljubje, napasti glavni generalni štab. Načrt ni uspel. Večina padalcev, ki so se ponoči spustili v Holandijo, je bila ujeta.

Preosnova romunske vlade

Bukarešta, 11. maja. Rador: Po odstopu Tatarescove vlade je Tatarescu sestavil novo vlado, v kateri pa niso bile izvršene bistvene izpremembe v primeri s sedanjo vlado. Le trije resorji so zasledeni na novo: ministristvo za verstvo, pravosodje, nadalje je združeno letalsko in mornariško ministristvo z vojnim in eno ministristvo.

Bolgarski demant

Sofija, 11. maja. AA. Bolgarska telegrafska agencija: Popolnoma neresnična in neutemeljena je vest nekaterih tujih agencij in tujih listov, da bi imel angleški veleposlanik v Ankari Hugheson, ki se je nekaj dni mudil v Sofiji, pri svojem angl. tovarišu baje skupne konference z bolgarskimi ministri, načelniki glavnega štaba ter ostalimi, ter da bi jim predložil predstavnikom bolgarske vlade kakšne predloge.

Diplomati

Bruselj, 11. maja. AA. Havas: Odhod nemškega veleposlanika v Bülow-Schwanteja je bil predviden za danes. Veleposlanik bo potoval čez Pariz v Švico, vendar ga bodo na francosko-švicarski meji zadržali vse do tlej, dokler Nemčija ne bo dovolila belgijskemu veleposlaniku v Berlinu, da zapusti nemško ozemlje.

niso znali odgovoriti. Zviti kmet pa je pobral z mize tolarje, vzel svoj klobuk in s porednim nasmehom dejal: »Kadar boste spet disputirali, mi blagovolite sporočiti.«

Trbovlje

Zvesti zaobljubi očetov gredo rudarji na binkoštni ponedeljek z rudarsko zastavo sv. Barbare in godbo na Sv. Planino, kjer bo zanje cerkveno opravilo. To je zaobljubljena božja pot zaradi kužnih bolezni, ki so se nekaj pogosto pojavljale v rudarskih revirih Lepo je, da se večina rudarjev drži zaobljube očetov.

Pastir Kostja, znan ruski film, predvaja kino Društveni dom te praznike.

»Utopljenca« se enkrat ponove na binkoštni ponedeljek zvečer ob pol osmih v Društvenem domu. Veseloljra je doživela ogromen uspeh, da pri drugi predstavi niti vsi vetopnic niso dobili, je tudi imenitno igrana.

Zahtevajte povsod naš list!

Maribor

m 2000 mariborskih otrok bi ostalo v slučaju izpraznitve brez obleke! V torek 14. t. m. se bo začelo v Mariboru po stanovanjih z zbiranjem stare obleke, obutve in perila. To zbiralno akcijo prireja v Mariboru vse dobrodelne ženske organizacije: Krščanska ženska zveza, žensko društvo in druge podobne organizacije. Namen zbiralne akcije je dobiti dovolj obleke, obutve in perila, da bi se lahko oblekli siromašni mariborski otroci, če bi bilo treba v slučaju nesreče, ki je zadela že toliko mest v Evropi, Maribor izprazniti. Izračunali so, da bi ostalo

Za izlete in prireditve je najboljši rženi kruh „Turist“ od Feiertaga ostane svež 8 dn. Dobiš ga v Belnavski ulici 43 in podružnicah: Ulic X. oktobra, Meljska cesta 65, na Glavnem trgu 14 v trgovini Skaza in v Pristanski ulici 2

2000 revnih mariborskih otrok brez obleke, ker jih starši ne bi mogli primerno oskrbeti z vsem potrebnim. Za te reveže so se zavzele mariborske ženske organizacije ter jim bodo skušale preskrbeti vse potrebno. Sprejmejo se vsakovrstna oblačila v dar. Zdar, ko otroci odlagajo zimsko obleko in obutev, se bo gotovo našlo v vsaki družini nekaj, kar ni več za primerno uporabo doma, za revno dečo pa bo

Pohišstvo. spalne sobe, kuhinjske opreme dobavlja solidno in poceni „OBNOVA“ - F. Navah, Jurčičeva ulica 6.

še vedno prišlo prav. Vsak darovatelj naj pripravi vse, kar namerava darovati, v posebnem zavoju, na katerega naj napiše svoje ime in naslov. Te zavojice izročijo zbiralcem, ko se bodo pri vas s posebnimi pooblastili oglašili. Naj ne bo mariborske družine, ki ne bi ničesar darovala. Zavedajte se, da so časi resni in da moramo vsi pomagati, da lažje prenesemo vse težave.

VELIKA RAZPRODAJA

manufakturnega blaga po 20 do 30% ceneje v ČESKEM MAGAZINU v Mariboru pri glavni policiji dokler traja zaloga!

m Nemška meja je spet odprta. Včeraj zjutraj je Nemčija mejo proti naši državi spet odprla. Z jutranjim osebnim vlakom je prišlo nekaj nemških državljanov ter nekaj jugoslovancev, ki so bili predvčeršnjim zadržani v Špiļu.

m Avtobusni izlet v Budimpešto priredi mariborski Putnik od 23. do 26. maja. Zadnji rok za prijave je 13. maj.

m Zdravniško dežurno službo za člane OUZD vrši danes dr. Stanko Pogruje, Tyrševa ulica 14-I, jutri pa dr. Teobald Zirngast, Kralja Petra trg 3-I.

Gledališče

Nedelja, 12. maja ob 14 in 16: »V kraljestvu palčkov«. Prireditelj ženskega krožka Jadran-Nanos. - Ob 20: »Cigan baron«. Znižane cene.

Ponedeljek, 13. maja ob 15: »Gejšas. Znižane cene. Gostovanje g. Jos. Povheta. - Ob 20: »Trideset sekund ljubezni«. Znižane cene. Zadnjič.

Celje

c Lepa slovesnost v Velikih Širjah nad Rimskimi Toplicami bo na binkoštni ponedeljek. Priredil jo bo akcijski odbor za rešitev Aškerčeve domačije. Celjani se bodo odpeljali iz Celja v ponedeljek ob 11 do Rimskih Toplic in se bodo ob pol 1 udeležili slovesnosti.

Otroški voziček, kolo ali šivalni stroj

najbolje in najhitreje prodaste, kupite ali zamenjate v trgovini Josip Uršič — Celje — Narodni dom.

c Kino Union v Celju je začasno zaprt, redni filmi se proizvajajo v kinu Metropol v Ljudski posojilnici.

c Z avtobusom v Hrvatsko Zagorje. Tujsko-prometno društvo Šmarje-Celje priredi v nedeljo, 19. maja, avtobusni poučni izlet v šmarski okraj in Hrvatsko Zagorje. Prijave sprejema veletrgovina »Sanitast«.

Šoštanj

V Šoštanju je na novo ustanovil slikarsko in pleškarsko obrt

Franc Stvarnik, Gorice 13

kateri se priporoča za cenjena naročila. Cene zmerne, moderni vzorci in solidna postrežba.

Ptuj

V četrtek, dne 9. maja so se zbrali v gimnazijski risalnici v Ptuju zavedni slovenski dijaki na meddržavnem sestanku. Po besedah govornikov, zastopnikov meji skupin, ki so vse izzvenle v eno geslo, namreč, da nam je potrebno enotno delo vse mladine, so se oglašili tudi gg. profesorji in potrdili izjave prejšnjih, poleg tega pa povedali še precej novih misli. Izvoljen je bil meddržavni odbor, ki bo skrbno pazil, da bo delo res enotno, obenem pa vodil vsesplošne dijaške akcije. Po zaključnih besedah predsednika Voš-

Privatno prakso je otvoril

dr. Breznik Vladimir

Aškerčeva ulica 18

(prejšnja ord-nacija pok. dr. Stubea)

njaka smo vsi zapeli »Hej Slovani« in tako dali poudarka svoji zavesti in svojim čustvom. Mladina na Štajerskem se je prva zavedala nujnosti in potrebnosti skupnega dela za narod. Vse svetovnonazorske skupine so se odrekale medsebojnemu prepričanju, trenjem in napadom in izjavile, da hočejo skupno delati za narod in blagor Slovenske srednješkolske mladine v Ptujju je izpregovorila, Ti, slovenska javnost in slovenski narod, pa moras delo, ki ga je započela naša mladina v Ptujju, nadaljevati po vsej Sloveniji, da bomo videli drug v drugem brata, ne pa človeka, ki ga moramo sovražiti zaradi njegovega prepričanja. Slovenci, posnemajte delo svoje idealne mladine!

ŠPORT

Ali je nogomet mladini koristen?

»Saj se samo ob sebi razume da koristi.« Tako bo dejal prijatelj okrogle žoge.

In bo začel naštevati koristi, ki jih pripisujejo nogometu. In sicer: da vodi mladino na čisti zrak, iz zatohlih gostlin in kavarn, da jih krepi telesno jih vzgaja moralno in socialno.

Zares, to je jasno samo le povprečnemu opazovalcu nogometa. Oni pa, ki poznajo ta šport malo bližje, pa ne bodo istega mnenja.

Tudi drugod po svetu je nogomet šport, ki ima ogromno pristašev. In zaradi tega se prav nič ne čudimo, da se tudi naša mladina zanj tako navdušuje. V ostalem pa nogomet tako priljubljenost tudi zasluži z ozirom na vse one koristi, ki jih mladini nudi. Toda...

Na žalost, pa se današnji jugoslovanski nogomet precej razlikuje od nogometa, kakršni bi lahko bil, in kakršni bi sploh moral biti! Današnje stanje nogometa lahko z vsjo zaskrbljenostjo gleda tako mladina sama, športni delavci kakor vsi oni, ki jim je mar telesna in moralna vzgoja našega mladega roda.

Nogomet je zanimiva in zato tako priljubljena igra. Veliko zadovoljstvo nudi mladini. V zadovoljstvu je vsa moč nogometa, vsa priljubljenost in tolika razširjenost. In če bi imela vodstva nogomet v trdnih in izkušnih rokah, bi lahko premoreno koristila pri kulturni vzgoji naše mladine.

Medtem pa nogomet izgublja tam, kjer bi moral pridobivati. Izgublja svoje vrednosti zaradi slabega vodstva. In treba je pričeti pri vzgoji. Mladenič, ki se je pričel ukvarjati z nogometom, je treba opozarjati, mu je treba svetovati, ga navduševati, pa tudi — kaznovati. To je še mlado drevo, ki se da upogniti. A treba je paznje, da se upogne v dobro. Pozneje je vse to zamujeno. V vodstvih naših klubov pa se opaža v tem veliko zla. Športni voditelji so brez vsake odgovornosti za svojega delovanje, ki je mnogokrat bolj v slabo kot v korist mladini.

Vodstva si lahko štejejo v svoje dobro, da mladino vodijo iz slabega mestnega zraka na zelena igrišča. Saj uspeh ni majhen in je v veliko korist doraščajoče mladine. Ampak to je tudi vse.

Pri telesni, socialni in moralni vzgoji pa voditelji našega nogometa nimajo pokazati na kakšne uspehe. V naših klubih se nogomet dandanes ne goji kot panoga telesne vzgoje. In je napačno. Mladina pogreša skrbne vzgoje in načrtnega vzbujanja.

In, ali je pri nas vse preskrbljeno za to, da nogomet morda ne bo bolj zdravju škodoval kakor pa koristi? Na žalost ni! Kje je zdravstvena vzgoja, kje so nujni pregledi mladih tekmovalcev, kje je zdravljenje? Nogomet se pogosto goji brez vsakršne kontrole, brez vsakega ozira na igralcevo zdravstveno stanje, brez ozira na teren in vreme. Ali je vse to prav?

Velik greh bodo nosili športni vodje, ker ne pazijo dovolj na vzgojo doraščajoče mladine. Ne pazijo niti športno, niti moralno. Pa tudi država je za vzgojo mladine odgovorna. Tudi ona mora dati svoj del k vzgoji!

In šolska vodstva? Ali so ona storila svoje dolžnosti? Ali niso uprav ta vodstva bila kamen spodbite pri skupni vzgoji športne mladine? Ali niso starokopitni vzgojitelji dosledno odklanjali vsako skupno sodelovanje s športnimi ustanovami za telesno in moralno vzgojo naših mladih? Da, na žalost je vse to res! In to ni bila majhna napaka.

In kje so uspehi v socialni vzgoji? Ni jih! To naj bi bila samo površna slika današnjega našega nogometa. Skrajni čas je, da se presadi na druge temelje in se ga prične vzgajati tako, kot ta športna panoga zahteva. Dela je dovolj za vse, ki se za dobro vzgojo mladine zanimajo.

Športni drobiž

Danes budo v Tripolisu velike avtomobilske cestne dirke. Udeležili se jih bodo razni znameniti dirkači, 25 po številu. Predvsem bodo to Italijani. Ekipo Alfa Romeo bodo zastopali: Farina, Biondetti, Troesi, Vintacuda; Maserati ekipo pa bodo zastopali: Nuvolari, Villorosi in Cortese. Ostali tekmovalci pa bodo vozili kot zasebni dirkači.

V Neuilly pri Parizu se je smrtno ponesrečil znameniti češki letalec in rekorder František Novak. Z letalstvom se je pričel ukvarjati šele leta 1923. Ze tri leta kasneje je postal šef pilotke šole v Prahi. Bil je kapetan v češki vojski. Udeleževal se je različnih mitingov. Med njegove največje uspehe je šteti zmago na mednarodnem tekmovanju najboljših pilotov v Zürichu leta 1937. Star je bil šele 38 let.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Kolesarskim dirkačem juniorjem! Z ozirom na predstojajoče juniorsko državno prvenstvo, ki bo 9. prih. meseca v Zagrebu, je Slov. koles. zveza določila, da skliče vse juniorske dirkače na važen sestanek, ki bo v petek, 17. t. m., ob 20 pri Habjanu v Sp. Šiški. O sistematičnem treningu in predpripravi za ta važen nastop bo juniorjem dal podrobna navodila zvezin predsednik g. podpolk. Jos. Jaklič. — Znano je, da že nekaj let sem od našajo slovenski dirkači kar zaporedoma juniorska državna prvenstva. Da to pohvalno prednost še naprej obdrže, je potrebno, da se vprav v današnji reorganizaciji jugoslovanskega kolesarstva še trdneje oklene svoje ambicije in še odločneje nastopijo v tako pomembnih borbah, kot so državna prvenstva. — Razen juniorjev so glede na koristnost sestanka vabljeni tudi starejši dirkači višje kategorije. — Predsednik.

Kolesarska zveza Jugoslavije bo imela izredno skupščino v nedeljo 19. maja v Zagrebu. Družkovičeva 60. S tem se obveščajo vse tri državne zveze. Skupščina S. P. D. se vrši v soboto, dne 13. junija t. l. v dvorani Sokolskega doma v Kočevju. Predsednik delegatov bo 13. junija v Sokolski domu v Kočevju ob 17. slavnostna skupščina pa istega dne ob 20. uri.

Planinski klub S. P. D. bo letos v nedeljo, dne 16. junija na Kočevskem, in sicer na Stojni v bližini Kočevja (Fridrihtajstaj 900 m), od koder je lep razgled po vsej Dolenjski. Iz Ljubljane bo vozil poseben avtobus v Kočevje. Ob 10.30. ura na Stojni, nato slavnostni govor in končno planinska zabava. Na tabor planinci vabljene. Slovenski avtomobilski klub — sekcija Ljubljana razpisuje avtomobilsko in medkolesarsko motociklistično ocenjevalno vožnjo za 19. maj t. l. na progi Ljubljana — Kamnik — Kranj — Lesce — Ljubljana v skupni dolžini 128 km. Pri tkmovanju bo ocenjeno startanje (pospeševanje brzine), zaviranje in upravljanje vozila. Ta ocena se vrši takoj po prihodu tekmovalcev na cilj. Poleg tega ocenjani so še vsrški, še neobvezna brzinska preizkušnja vozil na Sokolskem polju. Start in cilj bosta na Kongresnem trgu Start b. l. v razdobju ene minute. Vrstni red določi starter. Pravico udeležbe ima vsak avtomobilist, kakor tudi motociklist. — Natančnejša navodila bodo še objavljena.

Anekdota

Nekoč — tega je že dolgo časa — je prišel neki kmet v vseučiliško poslopje v Lipsko. Ker so se ravno vršile disputacije, ga je eden izmed profesorjev v šali vprašal, če bi tudi on hotel disputirati. »Zakaj pa ne.« odgovori kmet.

»Tudaj pa morata položiti na mizo tolar.« nadaljuje profesor. »Nato bomo drug drugemu stavili vprašanja. Kdor ne bo znal odgovoriti, bo izgubil.«

Kmet ni rekel besede, ampak je segel v žep in položil na mizo tolar. »Sedaj pa morajo tudi vsi gospodje staviti po en tolar.« ie dejal kmet, ko je videl, da ni noben profesor izvelkel denarnice. Nato so profesorji smehljaje se drug za drugim položili na mizo vsak po en tolar, eden izmed njih pa je vprašal kmeta: »Kako je bilo ime Materi božji?«

»Marija,« odgovori kmet, pa takoj nadaljuje: »Sedaj mi pa vi povejte, kako je bilo ime moji materi?«

Učeni gospodje so se spogledali, nasmejali in molčali. Čeprav zelo učeni, na to vprašanje

Binkoštno

Vedeljsko branje

Prvikrat z očetom na jutranjico

(Odstavek iz novele: trgovec gazda Mitar je bil v eni noči pognal pri kockah vse svoje premoženje; njegov sin opisuje dogodke naslednjega dneva.)

Kaj je bilo v naši hiši v tistem času, ko sem bil v šoli — ne vem... To se pravi, vem, ker ko sem se vrnil iz šole, sem našel vse tako, kakor sem prej pustil: mati in sestra sedita z rokami v naročju; tudi kosilo se ne kuha; po prstih hodijo mimo velike sobe in samo vzdisejo — ravno tako kakor takrat, ko mi je umrl stric! Džokica je na dvorišču privezal mački ponev za rep in se zabava z njenim

svečo. Še dolgo sem poslušal, kako se premetuje po postelji, nato pa sem zaspal.

Ne vem, koliko časa sem tako spal, ko sem naenkrat začutil na čelu nekaj mokrega. Odpremi oči in pogledam: polna luna gleda naravnost v sobo, njen pajčevinast pramen je padel na lice moje matere. Oči so ji zaprte, lice je kakor pri nevarno bolnem človeku in prsi se ji nemirno dvigajo.

Nad njo stoji moj oče. Pogled ima uprt vanjo in se ne gane.

Nekoliko nato se približa naši postelji. Gle-da nas vse, gleda mojo sestro. Stopi spet v

Skočim pokonci in se tudi sam podam proti vratom. Sestrica me zgrabi za roko, a se ji iztrgam ter ji rečem:

»Ostani pri otrocih!«

Ko pridem na prosto, stečem k plotu, potem pa se skozi ob plotu in obenem pod višnjami prikradem do vodnjaka in počenem za njim.

Noč je bila lepa kakor božja dlan! Nebo je sijalo, mesec se je bleščal, zrak je bil svež — nikjer se nobena stvar ne gane. Takrat sem zagledal očeta, kako se je sklonil nad okno uslužbenske sobe in pogledal vanjo. Potem pa odšel spet dalje. Nazadnje stopi pod streho skladišča in vzame pištolo izpod obleke.

A tisti trenutek se znajde, sam ne vem odkod, zraven njega mati.

Mož je presenečeno obstal. Upira vanjo svoje osuple oči.

»Mitar, brat, gospodar moj, kaj ti je to prišlo na misel?«

Moj oče vzdrti. Stoji kakor sveča, z votlim pogledom gleda mojo mater, glas pa mu je kakor razbit zvon:

»Pojdi, Marica, pusti me... Jaz sem na tleh!«

»Kako na tleh, gospodar, Bog se te usmili! Kaj to govoriš?«

»Vse sem dal!« reče on in razprostre roke.

»Kaj za to, brate, saj si vse tudi zaslužil!«

Moj oče se umakne za korak nazaj in debelo pogleda mojo mater.

»Toda vse!« reče on. »Vse, vse!«

»Kaj za to!« reče moja mati.

»Še konja!« reče on.

»Kljuje!« pravi moja mati.

»Gmajnole!«

Stopi bliže k moji materi. Gleda ji v oči, kakor da jih hoče prebosti. Ona pa je kakor kaka svetnica.

»Še hišo!« reče on in široko razpre oči.

»Kaj to!« reče moja mati. »Da si le ti živ in zdrav.«

»Marica!«

»Mitar!«

»Kako praviš, Marica?«

»Pravim: naj Bog živi tebe in najine otročičke! Ni nas redila ne hiša ne travnik, temveč ti, hranitelj naš! Niti eden od nas ne bo lačen, dokler si ti med nami!«

Kakor da je mojega očeta nekoliko premoglo ganotje, se nasloni z laktom na materino ramo.

»Marica!« začne. »Kaj res ti!« Kakor bi se mu zaletelo, si pokrije oči z rokavom in obmolkne.

Mati ga prime za roko:

»Ko sva se midva vzela, nisva imela ničesar drugega kakor tisto rjuho, eno skledo in dvojce ali trojce korit, danes pa je, hvala Bogu, vsega dosti!«

Vidim, kako izpod očetovega rokava kane kaplja in se zaleskeče v mesečini.

»In ali si pozabil na kaščo, ki je polna ježice?«

»Res je polna!« reče oče z glasom, mehkim kakor svila in z rokavom potegne preko oči ter spusti roko.

»In kaj je z ono mojo verižico dukatov? Kaj nam hoče ta mrtvi denar? Vzemi ga v trgovino!«

»Vtaknila ga bom v žito!«

»No, ali sva midva, kako prestara človeka? Zdrava sva, hvala Bogu, in zdravi so nama tudi otroci. Molila bova in delala.«

»Kakor pošena človeka!«

»Saj nisi kakšen bedak, kakor so nekateri. Samih tvojih rok ne dam za ves denar Paranosov, pa če bi ga bilo še toliko!«

»In spet si bova prisluzila hišo!«

»Svoje otroke bova spravila h kruhu,« pravi mati.

»Koliko časa jih že nisem videl!«

»Pojdi jih pogledati!« reče mati ter ga kakor otroka pelje za roko.

Jaz pa sem bil s tremi koraki že v sobi. Samo toliko, da sem šepnil svoji sestri: »Lezi!« in že sem si potegnili odejo čez glavo.

Ravno sta stopala preko praga, ko so iz cerkve zadoneli zvonovi za jutranjico. Gromko se je razleglo skozi tiho noč in vzdrtela je duša krščanska. In kakor odnaša val suho vejčje, tako odnaša njihov glas bol in gorje, trga vezi ničemnurnosti, in skrušena duša se pogovarja z nebom...

»Sinko, vstani, gremo v cerkev!...«

Laza Lazarevič — Prof. A.

Potonike se smejejo

Vsi prazniki imajo svoje cvetlice. O veliki noči jih je še malo, prav za prav so samo mačice, trobentice, podleski in vetrnica, ki je prava velikonočna cvetka. Božič ima le malo, kdaj kako svojo cvetko — razen teloha.

A binkošti imajo na pretek cvetja. To so prav za prav prazniki cvetenja, pravi pomladanski prazniki in vsi čudeži vstajenja se nam blestijo z vrhov, logov in travnikov. Roža praznikov, resnična kraljica binkošti je potonika. Velika je, bohotna, žareča, čudovito rdeča, a po različnih razvrsteh so potonike tudi blede rožaste in blesteče se bele. Potonike navadno ne vonjajo, košatijo se le v svojih bogatih, listov polnih, rahlih in smejočih se oblikah in barvah.

Potonike so že tisočletja znane. Na Grškem in daljnem Vzhodu rastejo kar divje. Ze Grkom so bile priljubljene kot okrasne cvetlice in od njih so dobile ime »peonija«. Njih botanično ime pa je »peonia officinalis«, ker so jih že v starem veku uporabljali kot zdravilne rože. Ime izhaja od slavnega grškega zdravnika Paeona, drugi pa pravijo, da je v zvezi z bogom zdravilstva, Paeoniusom. Ljudje starega veka so uporabljali potonike kot zdravilo zoper božjast in trganje in še dandanašnji jim pripisujejo zdravilno moč proti revmatizmu. Dobro in lepo bi bilo, da bi potonike še bolj gojili in sadili, saj so zares pravi pozemski izraz prelepih praznikov binkošti.

Vsa vzvišena veselost pomladi je v njih, in skoraj da nimamo nobene druge rože, ki bi lepše in bolj okrasno spadala na mizo v teh praznikih. V Parizu se dekleta ne sramujejo nositi veliki, bohotno se smejoči cvet potonike o binkošti na prsih in izvrstno jim to pristaja. Vprav zaljubljeni pa so vanjo slikarji na Japonskem in Kitajskem.

Zares, nikjer niso peonije slikali s tako vdanostjo in poglobljenostjo v njeno kraljevsko lepoto kakor v kulturnih državah Daljnega Vzhoda. Imamo nešteto slik velikih klasičnih slikarjev na Kitajskem in Japonskem, ki ne vsebujejo ničesar drugega kakor vejico zelenih listov in nekaj cvetov potonike. A kako so ti umetniki znali upodobiti čudež potonikovega cveta! Vprav do najfinjših, najnežnejših odtenkov se razodeva lepota te rože. Človek bi dejal, da je razkrita njena plemenita, duševna bitnost, tako rekoč nekakšna mistična bit evoličnosti sploh.

Lepe so brezove vejice, ki jih ponekod na deželi devajo zraven hišnih vrat; toda v sobah niso lepe. Na binkoštno praznjo mizo spadajo škrlataste potonike — v sleherni hiši naj bi jih imeli, zakaj, lepše praznje rože pač ni na svetu!

Na božji brvi

Birmanci se veselo. Botri jih spremljajo k sprejemu in obdarovanju Sv. Duha. Pa še bolj bi se morali na prihod Sv. Duha veseliti mi, odrasli, ki smo že davno prejeli zakrament svete birme. Saj mi bolj poznamo pomen binkoštnega praznika. Nam je bolj treba moči in poguma, kakor otrokom, ki še ne vidijo težav in nevarnosti življenja.

Ali ne vidimo, kako dobiva podoba sodobne družbe polagoma vedno bolj pogansko lice? Ali se ni mnogih lotilo naveličanje tudi najdražjih in najsvetlejših navad? Ali se vam ne vidi, da je vse naše blagohotno prizadevanje za versko in življenjsko obnovo kakor posoda, ki pušča?

Odkod vse to? Roka božja še vendar ni nič okrajšana nad nami? Ne! Milost božja ni manj mogočna, kakor je bila v davnih dobrih krščanskih časih. Ali je sol krščanstva izgubila svojo zdravilno moč? Tudi ne! Zrno je še vedno dobro in zdravo, kakor je bilo v apostolskih dneh. Morda pa nimamo dovolj priljubljenosti, da bi se poutili o verskih rečeh? Ne, nikakor ne! Saj smo v dobi katoliške akcije, ki množi zveličavne prilike.

Kaj je torej pomanjkljivega med nami, da ne vzrastemo v novega človeka? Krščanske resnice, ki jih nosimo v razumu in spominu, premalo vplivajo na našo voljo; nimajo zveze z našim dejanjem in življenjem. Krščanstvo, živo krščanstvo, mislimo, je čudovit aktiven element. To nam je v preteklem desetletju zopet pokazal in dokazal eden izmed živovernih in neumorno delavnih mož: kardinal Verdier.

Vero sprejeti in spoznavati je dobro in potrebno; pa temu je treba dodati še nekaj zelo važnega. Krščanska resnica mora biti v nas živo preživetje. Kakor duša s telesom mora biti krščanstvo spojeno z našim življenjem. Prav to pa je delo Sv. Duha v naši duši.

»Tolažnik, Sveti Duh pa, ki ga bo poslal Oče v mojem imenu, vas bo učil vsega in vas spomnil vsega, kar sem vam povedal.« V tem upanju je vir našega veselja.

Kaj je v posamezni krščanski resnici pre-tresljivega, tolažilnega, osrečujočega, to more duši dopovedati le Sveti Duh. Le ob tihem navdihu Sv. Duha se razlaja v srcu led, premine volji naveličanje, vzkale v duši dobre kalí. Duša postane oltar in tabernakelj Sve-tega Duha. Koliko veselja! Kdo ne bi verno prosil: Pridi, Sveti Duh, in napolni srca svojih vernih!

Sv. Ambrozij — S. Sardenko.

Binkoštna

Nad zvezde Kristus pohiti
v izvor se večni vračajoč,
z Očetom vred bo daroval
učencem Svetega Duha.

Napočil dan je slavnostni,
v sedmici tajni sedemkrat
zasuče krog se zemeljski,
označi čase blažene.

Ob tretji uri jutranji,
nenadno svet je zadonel,
v molitvi vsem apostolom
prihod Duha naznanjajoč.

Iz luči se Očetove
pokaže ogenj vzvišeni;
da s toplim dihom vernike
Beseda bi napolnila.

Bogu Očetu bodi čast,
od mrtvih Sinu vstalemu
in Duhu Tolažitelju
od vekomaj do vekomaj.

Njih polna srca rajajo
in od Duha navdihnjeni,
v jezikih raznih govore
o delih božjih čudežnih.

Razume rod jih sleherni;
Latinci, Grki, Bárbari,
vse čudi se apostolom,
ki vse jezike govore.

Neverni Judje tistikrat
duha prevzeti zlobnega:
da vinjeni so, grajajo
Gospoda zmerne vernike.

Pa v čudežnih izkaznih
jih pride Peter poučiti:
da se neverni motijo,
jim v pričo kliče Joela.

Pomladno jutro

beganjem. Uslužbenci živajo plašče v svoji sobi. Stojan pa se je zavalil v seno in smrči, kakor da je polnoči.

Moj oče sedi še vedno ravno tako in se ne gane. Kratke vrhnje plašček se mu je napel preko širokih pleč, ob pasu pa se mu razmiče od globokega dihanja.

Ze zdavnaj je bilo zvonilo večno luč.

Dan se nagiblje h koncu, v naši duši pa še vedno ista neskončna ravnina — nikjer ji ne vidiš konca, samo oblaki se vedno bolj na gosto kopičijo! Vedno bolj neznosno, strašno in bolj obupno postaja. — O Bog, preloži nam kakol!

Sedel sem na pragu pred hišo. Držal sem v roki nekakšno šolsko knjižico, a je nisem bral. Videl sem na oknu blede lice moje matere, naslonjeno na njeno suho ročico. V ušesih mi je brenčalo. Ničesar nisem mogel misliti.

Naenkrat zaškrtno ključavnica. Moje matere je zmanjkalo z okna. Obstal sem kakor kip. Vrata velike sobe so se odprla. Na pragu je stal on — moj oče!

Fes je bil potisnil malo nazaj in mu izpod njega kukajo lasje ter padajo na visoko čelo. Brki mu visijo navzdol, lice mu je potemnelo in ostarelo. Toda oči, oči! Niti malo ne podobne prejšnjim! Popolnoma so zasukane in udrt v glavo, napol pokrite s trepalnicami, obračajo se počasi, negotovo in nesmiselno gledajo, nekečar ne iščejo, ničesar ne mislijo. V njih je nekaj praznega, podobnega daljnogledu, ki ima razbita stekla. Na licu ima nek otožen in mil nasmešek — kaj takega ni bilo nikdar prej! Takšen je bil moj stric, ko je pred smrtjo prosil, naj ga obhajajo!

Počasi gre po hodniku, odpre vrata naše sobe, pomoli noter samo glavo, a se brez besede spet naglo umakne. Zapre vrata in odide ven na ulico ter se s počasnimi koriki napoti proti hiši kuma Ilije.

Pozneje mi je pripovedoval Toma, sin kuma Ilije, da se je moj oče zaprl z njegovim v neko sobo, da sta se dolgo potihem nekaj pogovarjala, da so jima potem prinesli papir in črnilo, da sta nekaj pisala, pritiskala žige in tako dalje. Kaj pa je vse to bilo, to se ne ve in tudi nikdar nihče ne bo vedel.

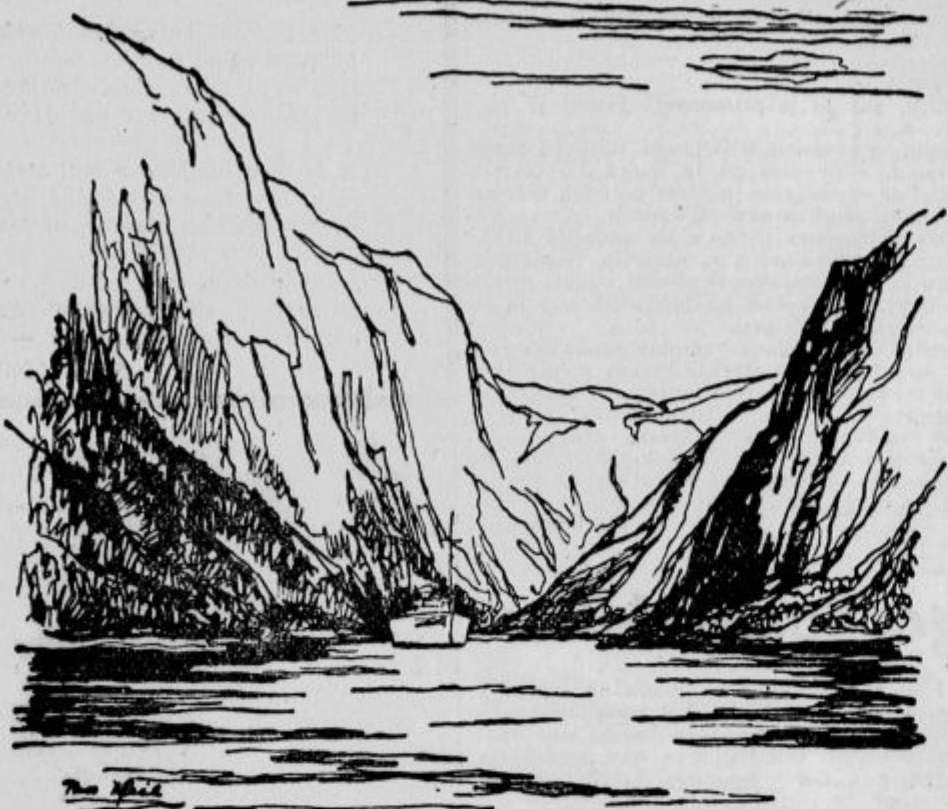
Okoli pol desetih smo vsi ležali v postelji, samo mati je sedela z rokami v naročju in z brezizraznim pogledom gledala v svečo. Takrat zaškripljejo dvoriščna vrata. Mati hitro pihne v svečo in tudi sama leže v posteljo.

Meni je pod odejo bilo srce, kakor da kdo s kladivom razbija v prsih.

Vrata se odpro in moj oče stopi noter. Obrne se enkrat ali dvakrat po sobi, nato pa se sleče in leže v posteljo, ne da bi prižgal

Po Laponskem, Norveškem in na Špicbergih

Tišina v fjordu.

Dežela fjordov

To se pripeti pač slehernemu popotniku, ki se odpravi v nordijske dežele, da je nekega več ali manj lepega jutra, ko stopi na krov ladje, kar mahoma sredi fjorda. Seveda srepo razpre svoje, še malce zaspane oči in je presečen in začuden. Ob drsečem parniku polzi po več kilometrov, več ur dolgo čudovito, spremenjajoča se pokrajina mimo tebe. Ponekod, tako pri fjordu Sogne ali Molde, se pokrajina razkošno razširi. Včasih je prijetno domača, malce lična, večidel pa stroga. Na izbranih mestih pa, tako pri obeh najslavnejših fjordih — Naro in Geiranger — je pokrajina dušeče veličastna, mrka, grozotno tesna, vprav primerno skrivališče zlih duhov in škrtov. Ne vem, kako ozek je fjord Naro tik pred svojim koncem pri Gudvangenju, tam, kjer se je parnik obrnil. Vendar je težko ostalo več ko za trideset metrov široke, temnozele vode na obeh koncih 160 metrov dolge ladje, ko smo stali počez v fjordu, in prav sitna je bila ta zadeva, ki jo je pa kapitan vendar le izvedel, ne da bi bil zato kaj pohvale željan. Navpične in skoraj tisoč metrov visoke strleče gorske stene so nam visele nad glavami kakor okamenela mra. Ni, da bi se človek spomnil na to, kaj bi bilo, če bi vprav zdajle kak potres premikastil te granitne sklade!

Mnogo preveč smo bili v mislih zaposleni s temi granitnimi posastmi, da bi bili pomislili na vse tiste ljudi, ki imajo navzlic vsemu ob tem fjordu, na mestih, kjer je kak položnejši obronek zapustil še malo prsti in trate, svoje pisano prepletkano hišice, katerih nemara nikoli ne doseže kak sončni žarek, zakaj le za dlan na široko vidimo nebo nad seboj. Fjord Geiranger vpliva od blizu še bolj grozeče, vendar je malce prostornejši. Zato pa so ondi, na polovici višine skalnatih sten, kmečke hiše, ki pravijo o njih, da je treba majhne, igrajoče se otroke, pred hišo privezati, ker bi sicer po prestremem obronku zdrčali v globino... Pa bodi tako ali tako, in naj bo ta ali oni fjord najbolj turoben, res pa je, da je postalo na sicer tako živahni, od ljudi vrveči ladji, jako, jako tiho v fjordu Naro, tako nenavadno tiho...

Daljno in svobodno pa je zunaj, kjer Ocean ves temnozelen in besen buta v sive, grčaste in nagrbane klee, ki štrlijo na divje razstresene okoli. Nekje na tej obali stoni, zdaj tolikan imenovani Bergen, na tesno zgrajeno, čedno mesto v prostrani dolini in ob širokem zalivu; kdor je to mesto doživel brez dežja, se že lahko pohvali, da je imel srečo. V Bergenu so bivali nekoč trgovci nemške Hlane (trgovska zveza v srednjem veku). Tu je tudi muzej, ki je urejen prav tako, kakor so bile srednjeveške trgovske, hanzeatske hiše, z istim pohištvom in pisarniškim orodjem. Vse je tu tako čudovito tesno in brez zraka in brez svetlobe. Človek se nič več ne čudi, da so imeli ondi trgovci tako kratko življenje; tem bolj se je čuditi živivosti tedanjih ljudi, ki so kaj takega prenesli iz roda v rod. Če smo že pri obudovanju, utegnemo občudovati tudi bogato zalozeno in slavni ribji trg, prav tako pa smo se čudili na sadnem trgu zlatih malinam, kakršnih ne vidiš po naših krajih. Kmalu zatem je odpravljen Bergen na tem brzem potovanju po voznem redu in načrtu, nakar si parnik v medli, po mnogih svetilniških pramenih bliskovito razsvetljeni noči išče mimo čeri poti do naslednjega fjorda. Tisnomodro in polne oblake stojijo potem gore na obrežju v nenadno zgodnjem jutranjem somrak, tako da se človek včasih vpraša, ali je treba zares potovati na jug, da vidi v pokrajini barve in svetlobno pestrost.

Doline, ki vanje pada tisoč en slap Norveške, in od katerih je sleherni močnejši od prejšnjega, so s svojimi, slučajno vanje položenimi jeziki in jezerci samo podaljšek teh fjordov — tudi glede na duševno učinkovitost. Kolikor niso polne grušč in kamenja, pa pripeljejo s svojimi zelenimi lokami in nekoliko bornimi njivkami že nekaj k onim sedmim odstotkom rodovitnih tal, ki so na Norveškem poljedelsko izrabljena. Širo in svobodno kot na obrežju je pa tudi zgoraj na planoti, ki jo ta gorovja nosijo na hrbtu in ki se tam in ondi zaleskeče daljni ledenik nad njo in je s svojo tisoč metrov obsežno višino povsem alpskega značaja. Jezero se razprostira pod izrastkom enega ledenikov, ki se od njega v tančicah usipa tisoč drugi norveški slap. Lep je kakor vsi njegovi bratje. Za tujski promet je tu pripravljen pristen Laponec zraven pristnega šatorja in s pristnim severnim jelenom, pri čemer

je Laponec ves čemer, šator polomljen, severni jelen pa sit življenja. Vse to pa turiste prav nič ne moti in urno fotografirajo Laponce. Pri tem pa je videti, da mnogi nočejo razumeti, da nad vso to komedijo visi tabla, kjer je napisano, da je treba dati Laponce za sleherno fotografiranje deset ör.

Skoraj nemogoče je doživljati Norveško z njeno več ko 1000 km dolgo obalo drugače kot na opisani način, to se pravi, s krova kakega parnika, pri čemer pa je premalo videti vzhodne pokrajine, kjer so sami neskončni gozdovi. Do lani ni bilo zaradi fjordov, ki so po 150 km globoko zajedeni v deželo, nobene prave ceste,

Laponec s svojim severnim jelenom.

ki bi vodila od juga proti severu. Zdaj je cesta zgrajena, kakor da bi Norveška vedela, kaj da jo čaka. Ali je v korist domačim ali sovražnim silam, ali bi bilo bolje, da bi je ne bilo? Če je hotel kdo prej priti prav hitro iz Bergena v Trondhjem, se je moral vsaj prej peljati do Osla in od tod prav tako dolgo v Trondhjem. — Tjakaj na sever, kjer je še mnogo zanimivega videti, se zdaj obrne tudi naš parnik in s svojim navpičnim vijakom melje zeleno vodovje Oceana in se hitreje in hitreje bliža zmeraj bolj svetlemu siju na polnočnem nebesu...

Po Laponskem

Sinje-modro se boči nebesni svod nad nami. Srebrno se blesti in migota ozračje, vmes se leskečeje cvetovi ivja; veter piha iz gozdnih globin. Lesketajoče belo se odražajo vejice v modričasto neskončnost. V tisočkratni pestrosti draguljev se izgubljeni sončni žarki zrcalijo v velikih kapljah talečega se snega. Tu in tam in ondi legajo temnomodre sence nanje, ki to pravilčno svetlobo pritrjeno mečijo. Skozi ta čarobni gozd dolgo odmeva sleherni klic. Stopiclanje hitečih severnih jelenov, ki so vpreženi v nizke pošne sani, je vedno bolj naglo. Te sani imajo samo eno sanko in so jako ozke. Kakor blisk drčijo skozi to sanjsko lepoto. Svet izredne jasnosti in čistosti, kakršnega dobimo navadno samo na vrhovih visokih gora, je tu stopil v nižavje.

Navzgor in navzdol se podijo sani. Prav močno je treba paziti na sleherno kotanje, na vsako novo sled, da se ne prevrneš in pogreznesh v mehki sneg. Zakaj sled je ozka, drevja je mnogo, jeleni pa so urni...

Tako traja vožnja uro za uro ves dan v to daljno deželo skozi drhteči laponski gozd, po ledenih, zasneženih rekah in jezerih. Enkrat se ustavimo in si gremo privezat dušo v laponsko gostišče, kjer pijemo osoljeno kavo in se pri odprtem ognjišču malo pogrejejo.

Nato pa se naše pošne sani peljejo dalje in dalje po brezmejnih ravnini v prostrano daljino, kjer se dozdeva, da so njene nepoznane, skrivnostne prostornine še zadaj, za ostro črto obzorja. Čez čas zapazimo počevno vstajajoči, težki oblak dima, nato ogenj, severne jelene in tri okrog ognja čepeče Laponce. »Ilvva päivä« (dober dan). Oni da vodijo poslednji prevoz s sanmi k hotelu »Pallas Tunturine«. S svojimi neznatnimi drobci laponsčine in s kretinami se potem imenitno zabavamo. »Niin, niin,« pripovedujejo Laponce, da je to siso talos — velikanška hiša, kakršne niso še nikdar nikoli videli. Zares, in da so sleherni kos na saneh z jeleni prevozili iz Helsinkov, to je 1200 km dolga pot. Hotel pa da stoji 250 km daleč od poslednje železniške postaje. Tako je bilo treba ves tovar na saneh, s številnimi jeleni, po debelem snegu, po ledu in v hudem snežnem meteu spraviti tjakaj. Polovica vseh gradbenih stroškov da odpade na prevozno stroške. »Ni, ni,« pravi Laponec in šteje s prsti po svojem lasu, dolgem jermenu, ki ga ima oprtanega čez rame in prsi. A da bo jutri otvoritev hotela, še doda in nato se poslovimo.

Ko dan počasi in mehko polzi v noč, se začneja čarobno barvno igračkaneje sončnega zahoda, začeni s svetlo zeleno in z ačno bledordečo barvo snega in kmalu utone v turbinni temni vijoličaste barve večernega oblaka.

V daljši se okroglasto prikazujejo snežne kučme Tunturisa v pravilni modrini. Z vodilnih sani se razlegajo glasovi Laponce, ki poje tuje zvonečo melodijo v širni večer. Včasih zaveje veter skozi krošnje svetlega laponskega gozda, in je slišati, kakor bi zahrnel k bregu bližajoči se morski val. Dolgo se peljemo tako, dokler se naša sled ne spusti v nižavje in se ne uleže v daljni krivini okrog sinje steklenih hribov iz Tisoč in ene noči. Okrogli srebrni ščit lune čudovito spreminja zledenele obronke Tunturina. In tamle, tamle stoji čarobna palača, kjer je nekoč stala mala, stara »Maja« (gostišče).

In spet se je na vzhodu dvignilo mlado jutro, ki je potopilo neizmerno pokrajino v svojo blestečo se svetlobo. Iznova presenečeni sončni žarki se tipaje plazijo po tuji, svetli, kamnitni stavbi z rjavim pasom lesenega mostova, in potem naglo zbežijo k domačim, temnim, lesenim hišicam, ki ponizno zro okrog in okrog velikanskega hotela s svojimi pristrčnimi, toplimi strehami izpod debele, mehke snežne odeje iz ene od hiše se razlega tuje zvoneče hrumeje. To je strojnica, kjer deluje močan Dieslov motor, ki oskrbuje hotel z lučjo. Zraven je sušilnica za sušiti in še tretje: slavna finska kopalnica — sauna. Na širši strani stavbe je potem še laponska maja za vodnike severnih jelenov, ki dovažajo zimske športnike ali jih spremljajo dalje proti severu.

S pogledi iščem tam zgoraj malo čredo počivajočih živali, ki zadovoljno momljajo in drobijo posušeni mah. Z njimi se bomo jutri odpeljali na večdnevno veliko pot tjakaj do »Pohjoineen Jaämerijä«, ki je že ob nordijskem ledenem morju.

Mrtvo mesto pri Špicbergih

Precejšnje število ljudi je pričakovalo etalo na pomolu, da doživi prihod parnika »Lyngena«. Gnetli so se pri ograji in napeto zrlji na prisleca. Niso nikogar pričakovali, vendar ne pristane v Kraljevem zalivu vsak dan kakaladja. Dalje pa je »Lyngena« norveški parnik in prinaša pošto. In pa — človek rad vidi kaj novih ljudi!

Trikratni, zamolkli brlzig sirene za pozdrav, ko je ladja daleč znanj v fjordu. Ze od daleč opazujejo ljudje sleherno kretnjo oseb na parniku. Tu je kapitan, ondi krmar, spredaj se pomorščak ukvarja z vrvmem. Ob ograji brezbržno slonijo potniki, ki se dajo radi opazovati in se zazdijo zanimivi. Sicer se delajo, ko da bi jih ničesar na pomolu ne zanimalo, pa je vendar njihova nepotrpežljivost in veselje do enozacij mnogo večje ko drugih ljudi. Počasi, častiljivo, skoraj elovesno se bliža ladja.

Udarjanje strojev je komaj še slišno. Ze sčrči konopec skozi ozračje, in ladjo privežejo na kopno zemljo. Nato skripanje in topotanje. Stopnišče zleti z ladje. Samozavestno stopajo ljudje na kopno, na trdno zemljo, kakor bi bili osvajojci. Kakor molčeči zid stopijo ribiči. Neokretna jim je hoja, posebno še, ker so obuti v visoke gumijaste škornje. Mrk in nezaupljiv je njih pogled. Čez pločevinaste strehe barvne je videti urejeno vrsto večjih in manjših hiš. Večidel so prepletkane z rdečo barvo, s tisto, ki jo je videti po vsaj Švedski. Najprej zapazimo »butik«, štacuno, kjer si utegnejo potniki kupiti »odpustke«. Tudi lisice kože so na prodaj.

»Hotel« Severni tečaj.

Le malo je koč, ki bi bile odprte. Nemenjene so kot streha stražnikom in ribičem. Skoraj vsa okna so zabita z deskami. Malo na levo je novi hotel. Neki Anglež ga je krestil za »North-Pole-Hotel« — hotel Severni tečaj — in to ime je dal na veliki tabli obesiti na streho. Tu dobiš vsakovrstne pijače v posebni sobi »swalbar« imenovani. Swalbard pomeni »divje obrežje« in je norveško ime za otoško skupino Špicbergov. Če izpušči zadnjo črko pa dobiš šegavo označbo »Swalbar«. Voditeljica hotela, odlična dama iz Osla, sprejema prislece s tistim mrom, dostojanstvom in prijaznostjo, ki je lastna Norvežanom.

Izolirani vodovod.

Vodovod iz Ny-Alesunda prepreza kakor velikanška kača ali stonoga to pokrajino. Zaradi velike mrzloti tal, saj so tla skoraj vse leto zamrzla, ga je bilo treba napraviti v zraku. To je lesen opaz s pravokotnim prezom (50 krat 60 cm) in je zunaj ovit s katranovo lepenko. V njem so cevi. Vmesni prostor je napolnjen z izolirno snovjo. Ta leseni opaz elonj na ograjdu v višini 1—5 metrov. Začetek se v majhnem jezeru, kjer so črpalke, in se izliva v večjo leseno hišo, ki ji pravijo kopališče. Zraven je hišica s knjižnico.

Strazarji mrtvega mesta.

Medtem ko to pišem, mislim na dva moška, ki samá domujeta v tem mestu. To sta čuvaja mesta Ny-Alesunda. Deset mesecev bo preteklo, preden bo priplul k njima kak potniški parnik. Eden se imenuje Larsen in je majhen, tršat mož redkih besed. Njegova žena biva v Tromsøju. Zivil ima do-

volj zase in za svojega tovariša, ki je mlad, krepak fant. Ta dva stražita mrtvo mesto.

Zakaj? Čemu? Zadaž za kočami, kjer se ravnina hitreje vzpenja v hrib, se dvigajo iz črnih gričev lesena ograjda nekdanjega premočnega rudnika. Od daleč je to prav lepo videti in dozdeva se, ko da vse deluje. Toda ko si bliže spoznaš, da se tu uničuje milijonska vrednost. Silosi se pogrezajo, mostovi se rušijo, tračnice štrijo kvisku, na železnih vrveh bingljajo hlodi. Tam, kjer je nekoč prihajal premoč na dan, je velika luža. Tračnice molijo iz umazane vode. Vse je en sam vrvež desak, kolov in drogov. Veliki vagoni, ki so prej prevažali premoč iz rudnika, še stojijo na tiru. Enkrat na leto nemara uporabijo po dva, takrat ko gresta čuvaja po premoč, po premoč, ki ga je tu za prevoz po deset do dvajset tisoč ton, premoč za njuno zimsko uporabo. Nekaj vrvež ga dobi tudi Larsenova žena v Tromsøju.

Sele leta 1928 in 1929 so opustili ta rudnik. Takrat so plini zadušili sedem rudarjev. Premočni rudnik so pa opustili zato, ker se ni izplačalo premoč kopati, zakaj skladi so tukaj, v Kraljevem zalivu, v nasprotju z onimi v Eisfjordu, močno zgubani in drug vrh drugega pretlačeni. Norveška ima še en rudnik v Adventskem zalivu, v Eisfjordu. Ondi so skladi kar na vrhu in skoraj nemoteno počivajo.

Pogledamo na leseno ograjdo Nobilovega zatočišča za letala, odkoder je ta italijanski raziskovalec nastopil svojo žalosno pot. Platno je vse razcefrano, železne vrvi so potrgane. Železni deli rja-

vijo, in prav nevarno je stopiti na gugajoče se hlode. Kakor velikanško kitovo ograjdo se dviga stavba v nebo in ne bo dolgo, pa se bo vse usulo. Potem se bodo brez dvoma ribiči spravili na les, čeprav se ne upajo prilastiti ei ga, saj ima ta ostanek le še pomen za zgodovino tečajniškega raziskovanja. Zraven razbitine letalskega zatočišča se dviga v nebe 30 m visoki letalski pristajalski drog. Kogar je volja, lahko spleza po njegovih 200 stopnicah kvisku. Zgoraj na ploščadi je lep razgled na tri otoke, na ledenike in gorovja krog in krog. Na severozahodu se svetlika morje v večernem soncu in na vzhodu obdajajo skrivnostne megle vrhove Tri krone in kraljice. Zdaj pa zdaj pretrga zamolklo hreštanje tišino in enakomernost ritmičnega pljuskanja morja.

Pod nami je v lesketanju zahajajočega sonca zapuščenno mesto. Se so elišati glasovi človeškega udejstvovanja: udarci, klci, ropotanje voz. Ponosno se sprehajajo galebi pred hotelom sem in tja. Jata gosi zleti, razburjeno vreseč, proti zahodu, k morju in na jug — v toplejše kraje. Kmalu bodo izginili ljudje, in samo oba čuvaja bosta še ostala. Delala bosta v delavnici in nastavljala pasti medvedom in lisicam. Potem bo v Kraljevem zalivu vse utihnilo. Zimske nevihte bodo besnele in tožile krog hiš — in v teh časih je še vojna vihra, ki bo zajela tudi te kraje v svoj smrtonosni vrtnec.

(O. Bozozero.)

Pogled na fjord Bergen.

O binkoštih je prišlo pismo

Kmet Miklavž Samotar stoji pred hišo, vsrkava zrak, da bi si napolnil pljuča z njim in se ozira za oblaki. Miklavž se smeje. Uboge pare so ti oblaki! Sleherni od njih slednjic utone v tej kipeči, sinji nebesni modrin.

Križ božji, alj je vroče! O binkoštih bi pomlad že rada obhajala poletje! Miklavž sleče suknjico in ga vrže na skladanico drv. Osem in šestdesetkrat sta se pomlad in poletje spremenila v pričo njega v jesen in zimo. Zemlja kipi v sijaju sončnih žarkov. V modročno kopreno visokih smrek vežejo breze svetle okraske. Pes na verigi laja ko divji. »Tihole! Ali tudi pes čuti že poletje?

Veter gre Miklavžu skozi odpeto srajco. Ne zmeni se za to. Saj ni sonce vzrok, da mu je v jopiču tako vroče, da je tako zgodaj prišel iz hiše! Še nekaj drugega noče nič več

počakati do binkošti: to je gosposka. Gosposka pravi, da mora slamnata streha s hiše proč in mora biti krita z opeko.

No, seveda, zoper to ni kaj reči. Oklevali so že dolgo na obeh straneh, oklevala je gosposka in okleval je Miklavž. Enkrat bo pač treba zadevo prijeti v roke. Načrti so že narejeni, že leto dni. Če bi človek le hotel — če bi zmogel hoteti po notranje!

Tako se pa človek razjezi, da bi znorel. In zato je jopič sčrpal na skladanico drv. Dobrih dve sto štirideset let je ta kmetija last Samotarjeve družine in je ta hiša s slamo krita. Če bo zdaj ta streha odstranjena, če bo krita z opeko, kakor je tem časom primerno, potem je vse to brez dvoma prav in dobro, vendar — to ne bo več prava Samotarjevina.

Sin je za to, da se streha prekrije. Hm, sin je mlad. Miklavž se je bil pozno oženil. Na sina se lahko zanese, če njega ne bo več. Vse je v redu. Toda, kaj pomeni sinova mladost sprčo dve sto štirideset letom? Nobeden ni nič spremenil na hiši. Hiša in njeno ime sta ostala vsa ta dolga leta nespremenjena. In tudi stara slamnata streha.

Toda pes, ta bo nekaj vedel, ker besni v krogu okoli, zmeraj okoli. Noče se ukrotiti. In tudi gosposka se ne da ukrotiti, pa misli — teh sploh ni moči ukrotiti. Psi je znano, kaj njegov gospodar misli. Tudi Miklavž hodi v risu okoli: slamnata streha — streha iz opeke — stara hiša — nova hiša. In vse je pravilno: stara doba — nova doba, kmet Miklavž in njegov sin Luka, Sicer je obzidje okrog hiše že zdavnaj odpadlo in tudi ovac ni več. Toda zemlja je ostala ista.

Torej proč s slamnato streho.

KSILOLITNI TLAK

je edini sodobni tlak za kuhinje, kopalnice, trgovske in tovarniške prestore. Izdeluje ga

„MATERIAL“

trgovina s stavbenim materialom
lastnik MIRO VOVK
LJUBLJANA, Tyrševa c. 36 b
Telefon 27-16 Brz. „MATERIAL“

„ALPEKO“- PLOŠČE

„TERRAZZO“

„KERAMIT“

„MOZAIK“

„MAJOLIKA“

Izdelane pod visokim pritiskom v raznih barvah, skrajno higi-
enične, moderne kombinacije, primerne za tlakovanja ter notranjo
in zunanjo oblogo cerkev, bolnic, mlekarn, mesnic, stopnišč, vež,
kuhinj itd. kot nadomestilo za keramične in klinker plošče ter
vse druge proizvode iz umetnega kamna in marmorja izdeluje:

„ALPEKO“ tovarna umet-
nega kamna Ljubljana, Tyrševa c. 48

PAZITE NA NAŠO TVORNIŠKO ZNAMKO: A. P.

Človek bi moral gol stati tukaj, tako vro-
čino povzročajo misli in ti dvevi pred bin-
košmi, čuti Miklavž. Prav nič ne občuti bla-
dine sapice; privikrat v življenju pa občuti ne-
kakšno neznano neobčutljivost. Njegovo srce je
utrujeno. Miklavž se počasi pogladi po čelu in
roka mu postane vlažna. V pistri se mu bode
smejati, ko jih bo še enkrat prosil, naj odlože
do binkošti. Pa saj nima več pomena, streha
je vsako leto bliže zemlji — kakor Miklavž
sam.

Bog nebeški, Miklavž bi se rad malo pre-
tegnil. Tedaj nekaj počne v njem, prav po
tihem. Pes mahoma umolkne. Lej ga, no! V
tišino pa padajo koraki. Ali so nemara že pri-
šli? Še pred binkošti? Tedajci se spomni od-
govora, ki jim ga bo dal: »Zadovoljen sem z
novo streho. Kar mora biti — mora pač biti.
Toda — malce še počakajte! Dokler ne bom
še enkrat videl klasa na bilki. Ko bo klasje
prišlo na pod, potem bom prišel tudi jaz. —
Pravim, da kar leze samo od sebe k zemlji,
naj le zleze! Svoj živ dan nisem še klical
zdravnika k sebi. In rad bi umrl pod isto
streho, pod katero sem se rodil. To je zares
moja zadnja beseda. Torej malo še počakajte!»

Koliko besed! Miklavž se ne spomni, da
bi bil že kdaj toliko govoril. Sploh je pa tako
čudno s temi koraki! Natančno jihliši in

vendar nihče ne prihaja. Pes leži tiho in pri-
huljeno k tlom in venomer gleda gospodarja.
Ali tudi on sliši korake? Prav veliko jih mora
biti, ki tu okoli topotajo po travi; težki in
lahki, stari in mladi so ti koraki. Ali prihajajo
vsi k njemu, k posestniku Miklavžu? Kot bi
trenil se obrne, počasi se seseda, glava mu
obleži na tleh, tik glave njegovega psa.

»Oče!« vzkligne sin iz kamre. S skokom je
pri njem: »Kaj ti je?«

»Koraki — ali slišiš te korake? To so tisti,
Luka...«

»Kdo?«

»Tisti...«

»Oče, saj je le pismonoša! Pismo je pri-
nesel...«

Luka in pismonoša dvigneta Matevža skrb-
no kvišku. »Prizadelo ga je, Luka. Pa tako v
lepem! Kar smehljaja se in nima nobenih bolečin
več. Dajva, zmoliva očenaš, Luka!«

Matevževa žena in njen sin položita smeh-
ljajočega se domohodca na posteljo. Pismonoša
pomaga in pri tem skoraj pozabi oddati pismo
od gosposke. Tisti dan po binkošti naj bi se
začela streha prekrivati.

Dotlej leži Miklavž Samotar spokojno pod
svojo staro slamnato streho. Njemu v čast skr-
jančki še enkrat zažvrgolijo in se zaleskečejo
zvezde ponoči. Vsa vas gre do groba z njim.
Koraki vaščanov so v binkoštni prazničnosti
čudno pritenjeni; to so težki in tihi, stari in
mladi koraki. Potem vrnejo Miklavža zemlji
nazaj, ki v njej kali že nova setev.

(Zerkaulen.)

Po bregovih loškega gospodstva

Gorenjska, pod tem imenom človek, zlasti
turist, nehoti misli na ono prekrasno deželo
prav v severnem zapadnem kotu naše domo-
vine, med verigo Karavank na severu ter lokom
Juljskih Alp na jugu. Nihče pa ob besedi
Gorenjsko sprva ne misli na prelep kotiček te
naše dežele, kotiček skoraj tik Ljubljane, pa
vendar toliko vstran, da se lahko nadihaš v
njem zdravem gorenjskem zraku — loški ko-
tiček. Na severu mu je meja mogočni hrbet
Jelovice s še mogočnejšim Ratitovcem s Krško-
vo kočo. Na zahodu mu je mejnik mogočni
Blegaš, ki se nam zdi kakor stražar, ki nas
brani pred nečem nezaželenim. Na jugu mu
tvorijo mejo po številnih grapah in grapičah
presekani Polhovgrajski dolomiti, na vzhodu
pa se izgublja v nepregledno pisano, že toliko
opevano Sorško polje, vse tja do Save. Vse to
so včasih imenovali Loško gospodstvo, danes je

pót pa se vzpne, kakor bi hotela naravnost v
nebesa, a kmalu je boljše. Vsi zasopihani pri-
spemo na krajšo ravnino, a kmalu smo spet
v strmim bregu, vrh katerega nas pozdravlja
sveto razpelo kot v opomin, da je pot do
Njega strma in trnjeva. Od tu naprej je pot
složna ter nas vodi ves čas skozi gozd, tako
da nas obdaja vso pot prav prijetna senca. Že
hodimo skoraj uro, ko nas pozdravi na lični
planoti še ličnejša vasica in cerkva sv. An-
dreja. Oddahnimo se malo in iz vodnjaka ob
poti se napijmo hladne, zdrave in sveže vode.
Lična je ta vasica, 678 m nad morjem, a naš
cilj je višji. Pot nas vodi dalje po ravnini
mimo Dražnerja, pa zopet skozi gozd in kmalu
smo tik pred ciljem. Ko se gozd razredči in
končno preide na planoto, nazvano Planino pod
cerkvijo sv. Ožbolta, ki ima zvonove, na katere
bi bili marsikateri farani ponosni. Na planoti

ta del naše Gorenjske najmlajši okraj v državi.
Srce in duša te prekrasne, ločanom in vsem
nam Slovincem, tako ljube grudiče je tisoč let
stara, a vendar še mlada, saj ima venec nad
seboj — škofjo Loko. Loka zato, ker je pozi-
dana na trati med dvema vodama, a škofja
zato, ker so bili skoraj 1000 let njeni gospo-
darji škofje iz Freisinga. Ne bomo jo opisovali,
vsakdo jo pozna. Saj, če se pelješ po gorenjski
železnici, vidiš njen ponosni grad ob Medvod
pa do Kranja. Iz Loškega slontrga krenimo
rajsi mimo banovinske mlekarne čez novi be-
tonski most, ki je dokaz sposobnosti sedanjih
loških gospodarjev pred Puštalski grad, zavij-
mo proti jugu na desno proti Dobravi in mimo
nje proti Sv. Andreju, da si bomo to svojo
grudo, ki nam jo je Gospod blagoslovil s tiso-
čero lepoto, ogledali in občudovali od zgoraj
navzdol. Videli bomo, skoraj bi rekli, z enim
pogledom vse od juga do severa, od zahoda do
vzhoda. Pri Puštalskem gradu smo pustili na
levo puštalsko podružnico Kalvarijo ali Hribeč
imenovano. Do cerkve, ki stoji na visoko zvi-
šenem prostoru, pridemo mimo 13 postaj sve-
tega križnega pota, štirinajsta pa je v cerkvi.
Počasi se od Dobrave naprej vzpenjamo v hrib.
Pri Burjovci nas sprejme hladna senca gozda,

se nam odpre vprav božanski razgled, tako da
človek ne ve, v katero smer naj si najprej
napase oči. Človeku se zdí čudno, da hodijo
smučarji pozimi daleč na Gorenjsko, ko pa
imajo vendar tukaj Ljubljancani smučišče več
kot dovolj!

Gremo dalje in višje do cerkve sv. Ožbolta.
Lepa ravnina je na vrhu skoraj 900 m viso-
kega hriba, a cerkev je mogočna, da tudi Lo-
čanov ne bi bilo sram, če bi stala prav sredi
Loke. Oddahnimo se, da se bomo potem, skoraj
po dveurni hoje neovirano naužili te božje kra-
sote, da bodo naši pogledi neovirano božali vse
bregove in gore, doline in polja prostranega
loškega gospodstva. Duša nam je kmalu prive-
zana, pa tudi pogled na divne planine nam ne
da, da bi si odpohli. Zato rajši stopimo na rob
ravnine. Tik pod nami Jančeva domačija sredi
planote, ne levi Kožuhova, na desni Tomaško-
va, pod njo globoka zarezava Hrastniška grapa,
ki sega od Loke do Gradca. Na drugi strani
zarezave nas pozdravlja Sv. Barbara in še višje
Osojnik s cerkvijo sv. Mohorja in Fortunata
ter Tošk, ki ima svojo glavo pokrito z nepre-
glednimi gozdovi. Dalje zadaj pa še Hum nad
Soro ter Sv. Katarina. Pogled na sever nam
nudi še bolj pestro sliko. Kakor silno dolg in

Neba, ki se po njem pode oblaki

Neba, ki se po njem pode oblaki,
vsi črni kot zastava viharjoča,
razpeta preko zemskega obroča,
kot mrki in poraženi junaki,

ki s težkimi bobnečimi koraki
beže, za njimi moč uničujoča,
tega neba ne razjasni pač vroča
in jasna sončna luč ob uri vsaki.

A če srce človeško v boli stoka
in ni mu dana šibkih duš uteha,
da se sprostí v blagi slasti joka, —

tedaj, o dragi moj, nikar brez greha
ne zahtevaj od trpetega otroka,
naj bo komedijant in vzor — človekal!

(Sešek Ljudmila.)

globok žleb leži pred nami Poljanska dolina od
Loke do Poljan in še dalje. Kakor moder trak
se vije Poljanska dolina po dolini ter se za nas tu
gori neslišno združuje v Loko s svojo posestrimo
Selščico v Soro, katere široko strugo lahko sle-
diš prav tja do Medvod, kjer jo sprejme v
svoje naročje Sava. — Pogled preko Sorinih
bregov nam pokaže polje, neizmerno polje tja
do mogočne verige Kamniških Alp, vso posejano
z vasi ter prepreženo z belimi cestami. Se-
verne bregove Poljanske doline pa stražijo
Ljubnik, Mladi vrh, Stari vrh in nešteto nji-
hovitih predstraž. Po gričih pred njimi pa kral-
jujejo cerkvice, žive priče žive vere naših pra-
dedov in dedov ter nas samih. In končno, ka-
kor na dlani leži pred nami vse loško mesto,
ki zaključuje vso sliko kot krono prirode. Le
obrniti se je treba, a oko gre le nerado od
te prelestne slike, pa se nam proti zahodu od-
pre popolnoma drugačen pogled. Pogled na
Pasjo ravan, na kateri kraljujejo kot kralji
kmečki domovi. Še nekaj korakov, in pogled
se nam odpre proti jugu. Oko se upre takoj v
goro pod nami, na kateri kraljuje cerkev svete
Jere. — Oziramo se po neizmernih smučiških
črnoških fare, a vnovič se razgledujemo proti
severu, jugu in vzhodu ter na tužno zahodno
stran.

Oglasimo se v kaki prijazni domačiji, a
ura se naglo nagiba na večer, zato moramo brž
proti Loku, da bomo doma do noči. Iz duše pa
nam noče slika prekrasne pokrajine loških
bregov.

(J. J.)

»Te svetilke mi je moja žena zatemnila.«

Še dovolj blaga po jako nizkih cenah
dobite pri
Trpinu, Maribor
Vetrinjska 15

Za nego lica in rok
rabite

Benkovo pomado in Violette-kremo!

Lekarna pri sv. Trojici
F. pl. BENKO, ZEMUN

Odobreno S. Er. 8362/1937 i S. Er. 959/1937

HIŠA

Priložnostne pro-
daje, upravljanje in
nadzorovanje hiš
prevzema

„IMOBILIJA“
BEOGRAD

Knez Mihailova 17
Telefon 26-167 in 28-260

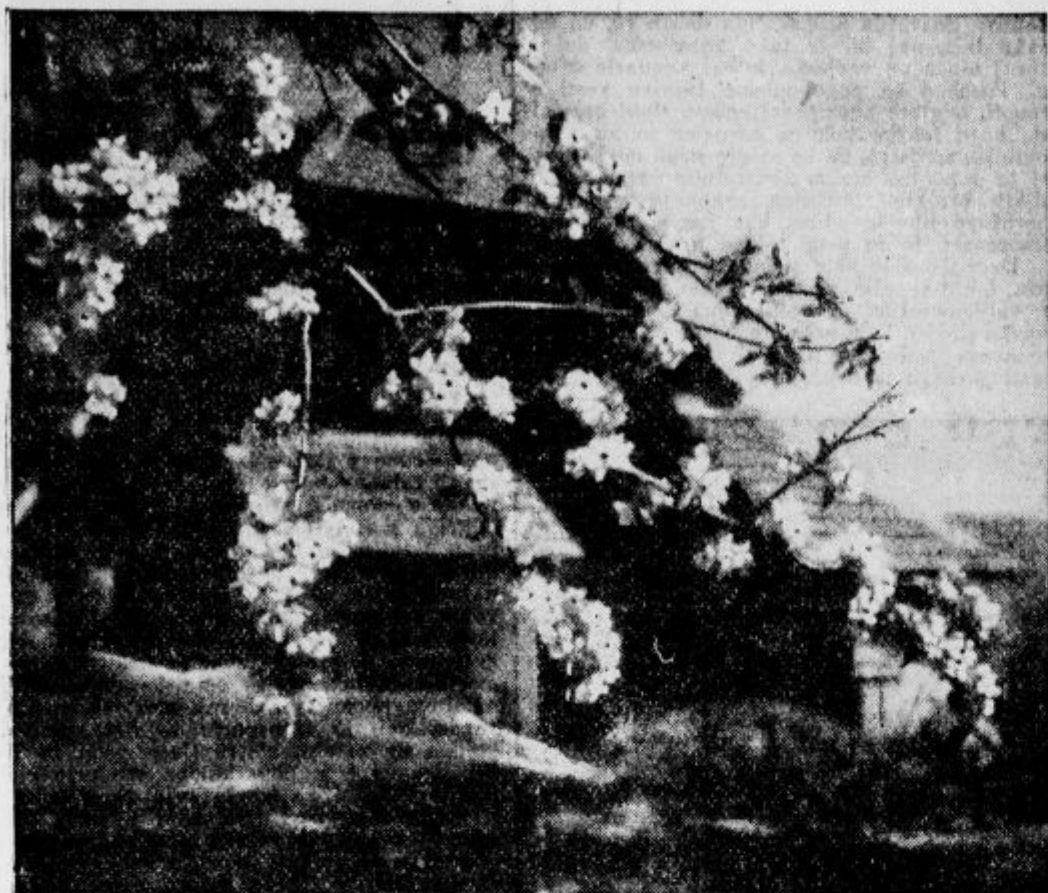
Mlinarji pozor!

Kompletno mlinsko napravo, z in brez pogonskega stroja in brez
zgradbe kupim.
V poštevi prihajajo samo naprave v dobrem stanju.
V ponudbi navesti, vse glavne dele, fabrikat, kdaj je mlin mon-
tiran in ostali opis strojev.
Ponudbe poslati na Oglasi zavod »FAMA«, Beograd, poštini pre-
dal 493 pod »Mlinski uredjaje«.

**Kupujte svoje potrebnosti
pri naših inserentih!**

Vesele binkoštno praznike

Priroda se je okrasila z vsemi lepotaми pomladi, in Stvarnik je storil vse, da bi nam razveselil oko in srce. Če nam bo v teh dneh nemara hladno, pa sprejmemo tako vreme kot spomin na zimo, ki ni dolgo, odkar je odšla od nas. Hladni dnevi pa so prilični za izlete s hojo, saj misli

skoraj vsakdo na kak izlet o binkošti. Nekateri odromajo z avtom in imajo s seboj vse, kar človeka razveseli glede na jed in pijačo. Drugi se odpeljejo s kolesom, ki se je v poslednjih letih prav povsod priljubilo in ki posebno v teh časih daleč prekaša število avtov in avtobusov pri nas.

Na cestah se pojavijo kolesarji kar v gru-čah in včasih so te gručice slične čredam, ki bliskovito šinejo mimo nas. Zanimivo je, ko vidiš, kako drzno se vozijo že majhni otroci s kolesom in kako ždijo najmlajši pri očetu ali materi na kolesu in veselo brbljajo. Tretji so pešci, ki se trudijo po ozkih stezah in povzpensajo više in više na griče in gore.

So še drugi, ki ne gredo nikamor na izlet, bodi da ne morejo, bodi da nočejo, ker so se po dolgoletnih izkušnjah prepričali, da je v takih dneh tihota domačega ognjišča edina prava tišina. Na mizi imajo malo prazniškega spomina, mogoče tudi domačo slavnost birmance ali birmanke. Saj je taka slavnost najlepša le doma! Vse-elo teko pogovori, botri in botrice so ne-kam počaščeni, otroci občutijo, da je ta dan njihov praznik. Pastimo in poživimo jim to veselje! Bodimo veseli tudi mi na-vzlic vsemu! Zavedajmo se, da je tudi v teh razdrapanih časih mesec maj najlepši mesec, da je mesec cvetja in cvetenja in da so binkošti tisti prazniki, ki nam jih je Stvarnik podelil s Tolažnikom sv. Duhom v tolažbo in okrepitev za vse bridkosti tega sveta. Od prirodnih lepôt, od cvetie in sadežev, od živalstva in človeške lju-bezni nas vodi naša slovenska vernost in z njo cerkvena liturgija kvišku k Bogu, k Gospodovemu Duhu, ki preveva vse stvar-stvo, ki spaja vesoljstvo, ki deli modrost in neminljivo veselje. Zakaj, v ozračju binkoštnih praznikov sta Bog in priroda prežeta drug z drugim, kakor je zapisano: »Vi in meni in jaz v vas.« Zatorej — vesele praznike!

O cvetlicah trajnicah

Med nešteti in silno raznovrstnih plemen okrasnih vrtnih rastlin so dandanes trajnice brez dvoma, reki bi, najbolj moderne, pa tudi zares lepe in zanimive cvetlice. Zaradi svojih odličnih vrtn, so izpodrinile že marsikatero poletno cvetlico. Pa po pravici! Lepšega cvetja in krašnejših barv ne dosežemo izlepa s kako drugo rastlino, izveniš rožo.

K trajnicam prištevamo vse tiste mnogobrojno zeliščnate rastline, ki raste trajno po mnogo let na istem mestu. S tujo besedo jih imenujemo tudi **perene**. Trajne pa so te rastline le v svojih podzemeljskih delih. Steblovje in listi pa izvečine vsa-ko jesen dozore in odmrjo. Ziva ostane pa koreni-ka, ki vsako pomlad iznova požene stebila in liste, cvete in obrodi navadno tudi seme. V ugodnih raz-merah se tekom daljše dobe razrastejo in razkoša-tijo v obširne grme. Razmnožujemo jih na jako pre-prost način: Obširno koreniko vzamemo iz zemlje ter jo razkosamo na več delov, ki jih posadimo vsa-kega zase kot novo rastlino. Nekatere tudi sejemo, druge pa množimo s potaknjenci.

Kaj pa nega? Preprosta je in lahka, kar biti more! Samo enkrat rastlino posadimo, potem nas pa leto za letom razveseljuje z bujno rastjo in ča-robnim cvetjem. Pa ni treba skrbeti ne za seme ne za vzgojo in za varstvo čez zimo. Dali ji pa mo-ramo seveda primeren prostor, dobro zemljo in po potrebi ji je treba tudi pognojiti, jo okopavati in zlasti varovati pred plevelom, ki je trajnicam naj-hujši sovražnik. Edina težava je pri izbiri, kajti trajnic je na stolice plemen, sort je pa toliko, da sploh ni mogoče dojeti njih števila. Največ je takih ki si jih ne moremo vzgojiti sami iz semena, ampak je treba rastline kupiti. Pri nas imamo že precej ljubiteljev trajnic, ki vsak leto lahko odda-do nekaj sajenk, ko presajajo in delijo večje grme na manjše dele.

Trajnice ne sadimo v takem redu (v vrstah) ka-kor poletne cvetlice in dvoletnice. Prilega se jim bolj naravna razvrstitev brez strogega reda in so-mernosti. V preprostem domačem vrtu se najbolje podajo ob ograjah ali živih mejah, pred lepotični-mi grmi, po obrobkih ob glavnih poteh in v večjih skupinah. Zasajati jih moramo mešano brez pri-siljenega reda v večjih ali manjših skupinah. Pri tem se moramo pa ozirati na njih višino in čas, ko cveto. Vedeti moramo namreč, da trajnice cveto samo po enkrat v letu in sicer nekatere spomladi, druge zopet na poletje in mnoge šele na jesen. Pri nekaterih, zlasti pri spomladnih cvetočih, traja cve-tje komaj teden dni. Večina pa cvete vendarle po več tednov. Zato jih je pa tako razvrstiti, da imamo na istem prostoru skozi celo leto cvetje. Ko eno plemo odvede, se začne razcvitati drugo itd. tja do zme. Izbiro in zasajanje trajnic, vsaj v večjih na-sadih, je treba vedno prepušiti izkušenemu stro-kovnjaku ali ljubitelju, ki vse rastline dobro pozna glede vseh njihovih lastnosti, zlasti pa glede rasti, velikosti in dobe cvetenja. Za kako posamezno rast-lino, kakor n. pr. grm potonike ali igrm sreckov, pa grmičev vijolice, ali kako korenino perunike, bo pa vsak ljubitelj že našel primeren prostor, kjer bo imela rastlina več let mir, da se bo lahko razvijala in cvetela, pa tudi lepoto dobro učinkovala.

Večina pa trajnice tudi ne morejo ostati na enem in istem mestu. Kljub gnojenju in negi začno čez daljšo dobo pešati. To je znamenje, da je zem-lja izrabljena in da jih je treba prestaviti na drug prostor z novo, dobro zemljo. Pri tisti priliki grme razkosamo na več manjših delov. Če vseh ne mo-remo posaditi, jih lahko prodamo. Lepe sorte imajo vedno dobro ceno. Spomladi in na poletje cvetoča plemena presajamo proti jeseni — avgusta in sep-tembra meseca, jesenske pa zarana spomladi — marca in aprila meseca.

Nekaj lepih in zelo priljubljenih spomladi cve-točih trajnic: Med prvimi je **vijolice**, ki je zaradi svoje nizke rasti kaj primerna za obrobek pri cve-tličnih gredicah. Kmalu za vijolicami se razcveto-jegličji in aurikule; ljubijo sončne, vlažne prostore. Sreke najdemo dandanes že po vseh vrtnih; cve-to precej dolgo v majnik. Ob istem času se razcveto-arabis — nizka trajnica z belimi cveti. Ščasoma se tako razcveto, da postane lahko nadležna in jo je treba precej krotiti, da ostane v svojih mejah. Ljub-ke **aurikule** so razširjene že skoro povsod, zlasti po mestih. Komaj par centimetrov visoke rastline se raztezajo v obširne strnjene blazine, ki se po-krijejo konec aprila ali prve dni maja meseca z drobnimi, vijoličastimi cveti tako na gosto, da je cvet pri cvetu. Posebno lepo se podajo v skalna-kih in za obrobke. **Spomladanska plamenica** (fletce) je tudi nizka trajnica, ki cvete zgodaj spomladi v raznih barvah. Kraina spomladi cvetoča trajnica je **potonika** (paeonia). Zlasti lepe so najnoveše ki-tajske sorte (paeonia sinensis flore pleno), ki cveto v čudovito lepih barvah in vsakovrstnih odtenkih. Potonike so posamnice; najbolj se jim poda prime-ren prostor na trati. Zahtevajo dobro zemljo in obilo gnojenje. Zelo razširjene in od nekdaj znane trajnice so **perunike**. Malokatero cvetlično plemo je tako različno glede velikosti rastline in glede oblike in barve cveta, kakor vprav perunike. Le škoda, ker njihov prekrasni cvet tako hitro mine. Za obrobek so primerne prav nizke sorte (iris pu-mila). Druge, srednje velike (iris interregna) in vi-soke (iris germanica) se lepo podajo za okras po obzidjih in skalnakih. Tudi iz obširne rodbine na-gelnov imamo neka trajnic, n. pr. škotski nagelj (dianthus plumarius) in pa znani binkoštni nagelj (dianthus caesius). Oba sta uporabna za obrobek ob gredah in za skalnak.

K trajnicam, ki spomladi cveto, prištevamo še: orijentalški mak, orlico, šmarnice, iberis i. dr.

Pariške novosti navzlic vojni

Novi spomladanski kostumi imajo vlogo ličnih, za sleherno priliko primernih vsakdanjih kostumov, ki nimajo skoraj nič okrasov. Si-roka, a ne preveč mahedrava, do kolkov sega-joča, živitu se prilagajajoča jopca je označena z žepi, ki so našiti po vrhu, in z velikimi gumbi. Najmodernejši so temni ali črtasti ko-stumi za prve spomladanske dneve, kasneje jih nadomestijo flanelasti ali svileni kostumi.

Tudi spomladanski plašči se zavedajo svo-jih praktičnih čednosti. Spredaj so ravni in se prilagajajo životu, zadaj pa so razširjeni z vlo-ženimi gubami, medtem ko so žepi jako široki in razsežni.

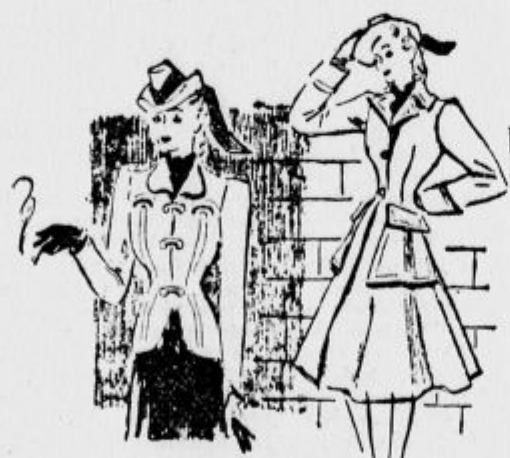
Pokrivala so na vse načine poživljena. Oglavje je nizko ali visoko, krajevci so trdi, ozki, ali pa široki in okrašeni s pisanim trak-om, ki frfota s pokrivala. Svetli okrasni tvo-rijo na temnih slanihnikih jako učinkovito na-sprotje. Lična novost so tako zvani spotiskani spomladanski klobuki, ki so prevlečeni s tem-no, belovzorčasto svilo.

V pomladanski zbirki oblek so tudi letos velikega pomena obleke imprimé. Majhni, beli vzorci, ki se odražajo s črnega ali bar-vastega dna, imajo poglavitno besedo v različi-nih spremembah. Preprosti, športni modeli, ki so označeni z ozkimi, belimi ali barvastimi usnjatimi pasovi in gumbi, se zdaj pa zdaj menjavajo s praznjimi oblekami imprimé z zvončastim krilom, pri čemer je vitkost preki-ajena s škrici kočemajke ali plisiranimi vložki, pri čemer je nemirna vzorčnost tako rekoč na-

videzno zgoščena. K tem pisanim poletnim oble-kam spadajo razen modernih, majhnih pokrival tudi veliki, svetli ali temni klobuki, tako zvani »kapelinke«, katerih barva se kje v obleki tudi ponavlja.

Novi elegantni družabni kostumi so večidel črni, a ne vplivajo turobno, ker so z okrasni poživljeni. Črni, taftasti kostumi so okrašeni z zlatimi vrvicami. Na oblekah so tudi aplikacije iz žameta, ali kot največja no-vost, debele, bele čipke, ki potekajo vzdolž sivov jopice in se na bluzi ponavljajo.

Lahke svilene obleke so skoraj brez vseh okrasov, zato so pa zgibane, nagubane in bo-

gato nabrane. Namesto plašča nosi veliki svet krzneni pelerinico. K tem oblekam spadajo beli klobuki, zlasti taki z visokim oglavjem in svetlimi trakovi, ki dajejo praznji videz. — Tako v Parizu in v velikem svetu. Prav je, da to vemo, a si zase uredimo, kakor moremo in zmoremo, zakaj, mi smo skromni in ne mo-remo hoditi s Parizom z roko v roki.

Pomladanska noša današnjega ženskega sveta

Grobnice in spomenike
kamnoseško stavbna, cerkvena
dela izvršuje po nizkih cenah
kamnoseško kiparsko podjetje
FRANJO KUNOVAR
pokopališče Sv. Križ-Ljubljana
telefon 49-09

Ko so Aleksandru Velikemu pred pohodom nad Perzije dopovedovali, da je treba za voj-no razen vojakov tudi živeža in denarja, jih je zavrnil: »Vojaki so mi dovolj, z njimi si bom poiskal še ostalo!«

„Peta kolona“ prodira

Nekaj pripomb in opozoril
k najbolj prekanjenemu načinu sodobnega vojskovanja

»Če se vozite danes z vlaki, odsestate v hotelih, če večerjate v toplih gostilnah, morate dobro paziti na svoje noge, da ne stopite na kakšnega tujca. In skoraj sami mladi ljudje, ki bi morali biti na fronti, ne pa na potovanjih! Pazite na te ljudi, ogibajte se jih, da ne spravite v nesrečo sebe in domovine. Qui capere potest, capiat! Kdor ni neumone, bo to razumel!« — (Predsednik senata dr. Anton Korošec v svoji izjavi za novo leto 1940.)

»Peta kolona«, »La cinquième colonne«, »The fifth column«, »Die fünfte Kolonne!« Čedalje več je v svetu govora o tej skrivnostni sili, ki je v službi osvajaških načrtov sodobnih imperializmov. Časopisje, proglašajo oblasti, legalni in ilegalni letaki nas opozarjajo na to skrivnostno silo, ki skriva v sebi polno nevarnost. Kaj je prav za prav »peta kolona«? Oni, ki je iznašel ta naziv, je hotel z njim označiti načrtno podtalno rovarjenje in delovanje na ozemlju neke države, ki mu je namen, pripraviti vse potrebno, da bo v odločilnem trenutku ta država kakor zrel sad padla v naročje napadalca.

Dejstvo je, da peta kolona marsikaj in da marsikaj že precej dolgo. Njenih korakov ne čujemo, ker so tihi in podobni plazenju kače, ki obkroža spečega pastirja in gleda, kje mu bo zadala smrtonosni ugriz. Zahrbno, brez nepotrebnih tveganj, pod plaščem več ali manj nedolžnih videzov, prodira peta kolona čedalje globlje: njene ofenzive ne spremlja bobnenje topov, brnenje letal in regljanje strojne, sled njenega prodiranja ni obeležena z mrličmi in razrušenimi postojankami, njenih zmag ne proslavljajo z obešanjem zastav in s paradami. Kljub temu pa je prodiranje Pete kolone mnogo, mnogo nevarnejše in usodnejše za svobodo in neodvisnost naroda kakor prodiranje vseh ostalih štirih kolon, ki napadajo s topovi, tanki, letali in strojnimi.

Trojanski konj — simbol Pete kolone

Prodiranje Pete kolone je najbolj prekanjen način sodobnega vojskovanja, in to v miru in vojni. S tem pa ni rečeno, da je sodobni čas izumil ta način bojevanja. Ne, že grška bajeslovna zgodovina nam pripoveduje o Trojanskem konju, ki so ga Grki na zvit način spravili za obzidje Troje. Veliki leseni konj je bil znotraj izdobljen in vanj so premeteni Grki skrili nekaj deset vojakov, ki so ponoči zlezli iz konja, poklali straže in na stečaj odprli mestna vrata grški vojski, ki je v naglem naskoku osvojila Trojo. — Trojanski konj je simbol tudi moderne Pete kolone, le da so danes na njegovo mesto stopili udobni pulmani, veliki izletniški avtobusi, elegantne limuzine, razkošne jahte in potniški parniki. Zamisel pa je ostala ista in nam spet potrjuje resničnost pregovora: Nil novi sub sole — nič novega pod soncem!

Nekaj svežih spominov

Poglejmo samo nekaj let nazaj v tok zgodovinskih dogodkov, ki smo jih bili preživeli že po svetovni vojni. — Oktobra leta 1935 je Italija napadla Abesinijo in jo kljub vsem prerokovanjem vojaških strokovnjakov, ki so napovedovali večletno, dolgotrajno vojno — nekateri pa so celo dvomili v italijansko zmago —, pokorila in zasedla v tako kratkem času, da je svet po pravici ostrmel. Gotovo je, da se preprosto oborožena in slabo opremljena abesinska vojska ni mogla dolgo upirati tehnični premoči nasprotnika, toda še prej kakor italijansko orožje so zlomili odpor abesinskega naroda izdajalci kakor ras Gukša in drugi. Italijanski listi so tedaj sami pisali, da imajo levji delež pri tako hitri zmagi italijanski konzulati po Abesiniji, ki so storili vse, kar je bilo v njihovih močeh, da so pripravili teren za hitro zasedbo. Pripomniti je treba, da je imela Italija pred zasedbo v Abesiniji 35 konzulatov, od katerih so imeli vsi nenavadno številne osebje. Imeli so na razpolago neizčrpne denarne vire in tako so mogli dobro organizirati italijansko peto kolono v Abesiniji. Njeno delo je bilo propaganda in netenje notranjih razdorov v miru ter izdajstvo ob izbruhu sovražnosti.

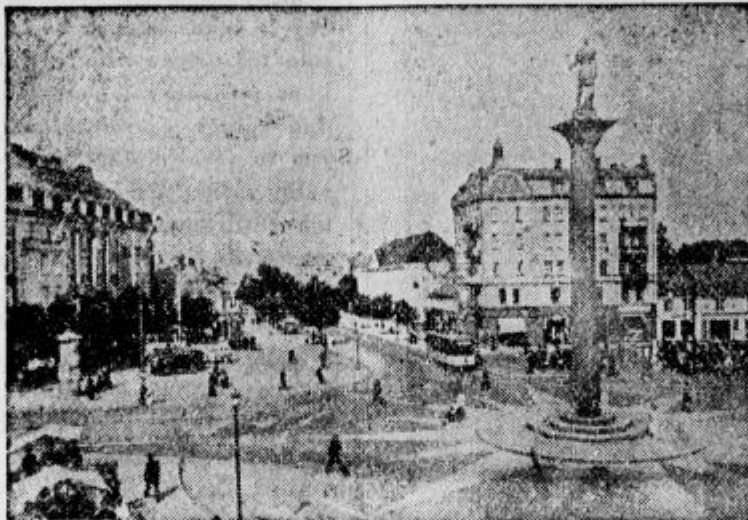
Komaj je bila končana vojna v Abesiniji, je vzplamtel bratomorni požar v Španiji, kjer je bila peta kolona prisojena prav važna vloga. Sicer je namen teh vrstic, pokazati delovanje Pete kolone v službi sodobnih imperializmov — v Španiji pa se ni bila imperialistična vojna, nego vojna dveh nasprotujočih si nazorov v istem narodu —, vendar je delovanje petih kolon v španski državljanski vojni prav poučno in tudi sam naziv »peta kolona« datira iz tistega časa. Znani so veliki uspehi nacionalistične Pete kolone v Madridu in Barceloni, ki so mnogo pripomogli h končnovojnavnemu zloumu rdečih. Na drugi strani pa so imeli rdeči

uspešno delujočo peto kolono v Saragossi, ki je delala belim mnogo preglavic. Za špansko državljansko vojno je možno reči, da je bil za izid vojne gotovo prav toliko kakor boj na frontah odločilen boj v zaledju, ki ga je vodila peta kolona.

V septembru lanskega leta je izbruhnil svetovni požar, katerega prva žrtev je postala Poljska. Poljska je klasičen primer za to, kaj vse more napraviti in doseči peta kolona, ako je dobro organizirana in vodena in ako je poleg tega še preveč žut neomajne, slepe zvestobe do naroda, za katerega opravlja svoj posel. In peta kolona na Poljskem je vzgledno opravila svoj posel! O tem so si edini vsi, ki so videli in čutili njeno delovanje. Ravno peta kolona je največ pripomogla k temu, da je postala Poljska za moderno strateško znanost vzgled, kako je treba voditi bliskovito vojno. Špijonaža v mirni dobi je poskrbela, da je bilo nasprotniku znano do malega prav vse, kar je potreboval, da je mogel napraviti načrt za bliskovito zasedbo. In ko je izbruhnila vojna, je peta kolona tudi sama v pravem pomenu besede učinkovito in drzno prodirala. Dogodilo se je, da so pred poljskimi vojašnicami daleč v zaledju čez noč pojavile strojnice, ki so

skuša prikazati kot Mesijo vseh malih ljudstev in držav, še večkrat pa je povsem negativna, ko z omalovaževanjem prizadete naroda in z lažnimi vestmi bega ljudi, seje v njih srca malodušje in obup ter tako ruši moralni odpor v njih. Ta propaganda je posebno nevarna, kajti v njeno službo prav lahko nezavestno zaidemo mi sami s tem, da nasedamo lažnim govoricam in alarmantnim vestem ter jih še sveže nosimo na uho svojih prijateljev in znancev. Sovražna propaganda dobro ve, da od vsake laži, naj bo še tako gorostasna, da ji skoraj nihče ne verjame, nekaj vendarle ostane. Posebno so pogubonosne lažne vesti o armadi, o njeni nepripravljenosti, slabi opremiti, kajti takšne lažne govorice so najučinkovitejše sredstvo, da se zaseje strah med ljudi, saj je dandanes malim nevtralnimi narodom po tolikih bridkih izkušnjah zaupanje v lastno oboroženo silo še edino, kar jim more vlivati samozavest. In to peta kolona prav dobro ve!

Druge orožje Pete kolone v miru je špijonaža. Laiki si težko predstavljamo, kako široko in velikopotezno je razporedena sodobna vohunska služba. Vohunska služba ne obsega samo vojaškega področja, nego se je zarila v vse plasti javnega in družabnega življenja. Za na-

Pogled na norveško mesto Trondhjem. V beli hiši na desni biva kralj, kadar pride semkaj. Trondhjem je v tej borbi že tisočkrat imenovan in je priča srditih bojov za njegovo last.

pričele kositi poljske vojske, stopajoče iz vojašnice. Mostovi, tovarne, municijska skladišča in železniške proge so letele v zrak, sabotažna dejanja so se vrstila druga za drugo, poljske čete, ki so marširale po cestah, so obstreljevali iz hiš itid. Špijonažna delavnost je bila podvojena. Kjerkoli so se poljske čete zbiral za koncentracije, pa naj je bilo mesto še tako skrito, zmeraj so priletela nemška letala in jih obsula z bombami. Kjerkoli so se poljski vojski utrдили, da bi pričakali nasprotnika in se mu uprli, niso mogli uspeti. Naj so svoje postojanke še tako dobro zakrili pred vidljivostjo z zemlje in zraka, so vendar priletela nemška letala in zasula postojanke z bombami. Vsak transport čet, naj je bil izvršen še v takšni tajnosti in v nočnih urah, so našla nasprotnikova letala in ga napadla z bombami in strojnimi. Vohuni v zaledju so opravljali svoje delo točno kakor ura. Kresovi, baklje in drugi svetlobni signali so dajali nemškimi letalom smer ter jim označevali cilje, ki jih je treba zasuti z bombami. Nemški poveljniki so zmeraj točno vedeli, kolikšno število sovražnika imajo pred seboj in kako je oborožen itid. Nemci sami odkritosrčno priznavajo, da je njihova peta kolona na Poljskem učinkovito opravila svojo nalogo in da ji je nemški narod globoko hvaležen.

Za Poljsko je prišla na vrsto Norveška, ki je bila zasedena po vzoru Trojanskega konja. Namesto konja pred obzidjem pa so bile trgovske ladje po pristaniščih, v katerih je bilo skrito vojaštvo ter čakalo ukaza, da nastopi. K vsemu temu so se pridružili še domači moderni Efiijalti, ki so pod vodstvom Quislinga storili vse, da je Trojanski konj mogel izpolniti svojo nalogo.

To je nekaj najbolj svežih primerov, ki nas uče, kako učinkovito in nevarno orožje je peta kolona v sodobni vojni.

Orožje Pete kolone v miru in vojni

Katera so sredstva in orožje, ki se jih poslužuje peta kolona pri svojem prodiranju?

Razlikovati je treba delovanje Pete kolone v miru in takrat, ko izbruhnejo sovražnosti. V miru je glavno orožje Pete kolone propaganda, živahna, intenzivna in dostikrat nesramna propaganda brez vsakih predsodkov, ki spodjeda moralno naroda prav tako, kakor spodjeda reka bregove brez obrambnih nasipov. Ta propaganda povzdiguje tuji narod do nebes in ga

splošnika je važno prav vse in zato hoče zvedeti prav vse! Ni zanj važno samo, kako je oborožena in razporejena vojska, kje so utrjene postojanke, kje skladišča municije in hrane, kje tovarne orožja in streliva, koliko je število orožja in kakšne vrste je itid., nego je pomembno zanj tudi, kaj se godi med različnimi družabnimi plastmi naroda, kaj ljudje mislijo in govorijo, kakšno je njihovo razpoloženje, kaj hvalijo in kaj grajajo, kaj nameravajo oni, ki niso vojski, storiti, ako izbruhne vojna, zanimajo ga najmanjše notranje razprtje v še tako majhnem društvu ali krogu ljudi itid. Vse to hoče izvedeti, vse to je važno za njegove načrte. In zato se ne smemo čuditi, ako slišimo, da imajo Pete kolone posebne oddelke, katerih člani hodijo okrog ljudi bodisi kot trgovski potniki ali prodajalci knjig ali agentje za bogve kakšne posle, pod pazduho pa nosijo torbo, v kateri je spravljen fonograf, ki ujame vsako izgovorjeno besedo...

Turisti — prva rezerva Pete kolone

V zadnjem času se zlasti mnogo govori o turistih, toda ne v smislu blagodat tujkega prometa za plačilno bilanco neke države. Govor je o turistih, ki prihajajo v tuje države, pa se ne zanimajo za njene naravne lepote, nego mnogo bolj za razne vojaške objekte, tovarne orožja in municije, zaskrita vojaška letališča, za mostove, tunele, vijadukte itid. Ti turisti zelo mnogo fotografirajo naravne lepote, toda navadno se zgodi tako, da se na ploščo ali film poleg naravne lepote ujame še kaj drugega, kar dotično fotografijo estetsko kvari in kazi. Ti turisti, ki so na videz mladi, neizkušeni ljudje, željni videti mnogo sveta, so zelo dobro izveščani v svojem poklicu. Njihovim pozornim očem ne uide nobena, na videz še tako brezpomembna stvar in tudi njihova ušesa so na stečaj odprta ter dostopna za vse, kar je o takšnih in takšnih stvareh izgovorjenega. Tudi ti turisti, ki se jih dandanes nekatere države z vsemi štirimi otepanji, spadajo k peti koloni; z vojaškim izrazom bi jih označili za njeno prvo rezervno.

In katere so naloge Pete kolone, ko se začne sovražnost? Delo, ki ga je opravljala že v miru, se podvoji in potroji. Propaganda postane nesramnejša in hujskajoča, posebno med mobiliziranimi vojski. Ž ustno in pisano besedo ščuva na to, da vojaki brez boja položijo

Novo nemško letalo tvrdke Heinkel. Oboroženo je s strojnimi, krila pa se utegnejo spotegniti skupaj.

orožje, širi lažna poročila o domačih porazih in nasprotnikovih zmagah, poziva vojake, naj se upro svojim poveljnikom in naj ne izpolnjujejo njihovih ukazov itid. Špijonaža stopi neposredno v službo izvajanja nasprotnikovega zavojevalnega načrta. Izdaja nasprotniku premikanje domače vojske do najmanjših enot, odkriva mesta koncentracije, sporoča nasprotniku število čet, ki mu stoje nasproti in njihovo razvrstitev, da nasprotnik lahko izbere najugodnejše mesto za glavni udarec, ga obvešča o postojankah posameznih oddelkov, baterij itid., da jih lahko obsuje z bombami in granatami. K vsemu temu se pridružijo še samostojna satobajna in četniška dejanja. Z dinamičnim poganjajo v zrak mostove, rušijo tovarne, ovirajo transporte vojaštva, napadajo kolone na maršu, zastreljajo vodo in živila itid. Zraven tega peta kolona strahuje civilno prebivalstvo, ovira izvrševanje ukrepov za pasivno zaščito pred letalskimi napadi, stavlja zapreke evakuaciji naselij in sploh poseže vmes povsod tam, kjer je mogoče napraviti kakšno škodo. To so glavne naloge Pete kolone po izbruhu sovražnosti.

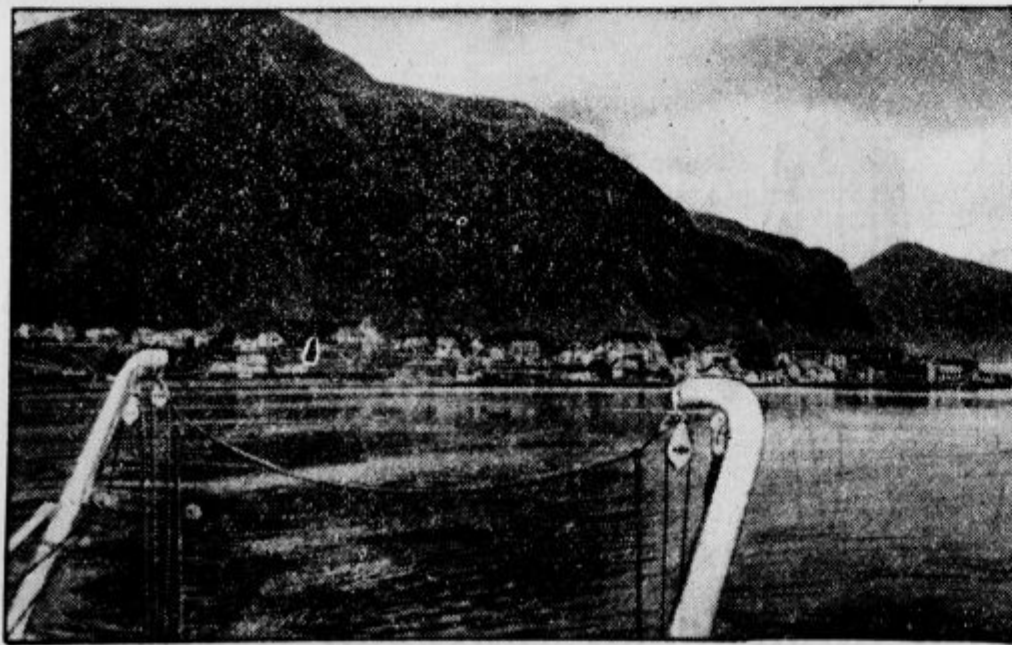
Obramba proti prodiranju Pete kolone

Obramba proti prodiranju Pete kolone? Vsi pravijo, da je težja kakor obramba pred sovražnikom na odprtem bojišču. In vsi so edini tudi v tem, da je težja v miru kakor v vojni. Posebno danes, ko je za vse narode, ki še niso potegnjeni v vojni vrtnice, že sam mir prav za prav huda preizkušnja, kajti ta mir ni nič drugega kakor bolesta živčna vojna, je borba proti prodiranju Pete kolone težka. V tej borbi je mogoče postaviti le eno strateško načelo: do skrajnosti pomnožena pozornost in čujčnost vsakega člana narodne skupnosti — pozornost in čujčnost, ki ne smeta prenehati niti za hip. Pri vsakem koraku, pri vsaki besedi, pri vsakem dejanju mora resnični rodoljub misliti na to, da ga opazujejo tuje oči, da mu prisluškujejo tuja ušesa! Te oozornosti ni nikdar preveč. Z vsemi silami je treba nadalje pobijati sovražno propagando in širjenje lažnih ter vznemirljivih novic, pri čemer mora stati v prvih vrstah narodno razumnost. Če se zgodi kaj takšnega, kar le malo diši po delovanju Pete kolone, je dolžnost vsakogar, da to brez odloga in brez ovinkov na kar koli soroči najbližjim vojaškim oblastem. Oblast sama ne more nadzorovati vseh tujcev, zato ji mora pri tem pomagati ves narod, ki se mora strniti v borbo proti peti koloni — to načelo proglašajo zdaj v vseh evropskih nevtralnih državah, ki se čutijo ogrožene. In če ni drugega sredstva pri roki, naj spregovori pest ali strelno orožje, kajti še tako stopnjavana odločnost ni v tej stvari nikdar prevelika, pravijo danes že povsod po svetu, kjer se bore proti petim kolonom. Borba proti peti koloni mora biti prav tako brezobzirna in če treba, nesramna, kakor je brezobzirna in nesramna njeno prodiranje.

Kadar izbruhne vojna, je obramba proti peti koloni lažja, kajti v vojni velja za obrambo pravilo: najboljša obramba je napad in uničenje sovražnika. To drži še posebno za peto kolono!

Dr. J. C.

Dobrosrčna radio pevka. Občeznana Miss Kate Smith v Ameriki, ki je pred leti nastopila v filmski sliki »The Big Broadcast« in jo sedaj lahko vsak teden slišimo na radio z njenim petjem, je s tem zaslužila že nad en milijon dolarjev. Ker ima jako dobro srce; daruje skoro vse svoj zaslužek raznim dobrotinim zavodom, največ sirotišnicam. Zda jo je neka velika družba nastavila kar za tri leta 5000 dolarji plače na teden. Miss Smith je stara že okrog 50 let.

Norveško pristaniško mesto Andalsnes

Pogled na Oslo fjord z letala

Fr. Grivec

Slovenska ali slovaška Panonija?

Uvod

"Pred nekoliko leti sem na dunajskem vzhodnem kolodvoru iskal vlak proti Bratislavi. Smer so mi kazali živahni slovaški klici. Ob železniških vozovih so skupine preprostega ljudstva iskale prostora v vlaku. Po brezuspešnem iskanju so večkrat odmevali klici: »Nič, nič! Ti klici so se mi zdeli posebno živ dokaz velike sorodnosti slovenskega in slovaškega jezika. Saj nas družijo celo tisti nič, ki nas značilno loči od vseh drugih Slovanov, celo od hrvaških kajkavcev.

Zadnja leta jezikoslovci veliko razpravljajo o sorodnosti slovenskega in slovaškega jezika. Tudi holandski slavist N. van Wijk v oceni Ramovševe Zgodovine slovenskega jezika sklepa iz jezikovne sorodnosti slovenščine in slovaščine, da so Slovenci in Slovaki imeli nekdaj skupne meje. Oddal razlaga jugoslovanske prvine v srednjem slovaškem narečju. Živi jezik in njegova zgodovina torej še danes pričata za davne zemljepisne meje in stike. Posledica skupne meje je bila, da sta slovaščina in slovenščina ob mejah druga v drugo prehajali, tem bolj, ker so bile razlike med slovaškimi narečji v 9. stoletju sploh še malenkostne. Slavist Wijk pa je posebej opozarjal, da navzle tedanji veliki sorodnosti vendar moremo že za 9. stoletje razlikovati slovaščino in slovenščino (Zeitschrift für slav. Philologie 1939, str. 419-421). S tem soglašajo tudi drugi slavisti, posebej Jagić.

Davnih stikov in velike sorodnosti s Slovaki nas spominja tudi skupno slovensko ime. Kakor mi, tako tudi Slovaki imenujejo svoj jezik slovenski; v svojih domoljubnih govorih se navdušujejo za »drago slovenščino«. A ime ni odločilno. Saj je bilo slovensko ime skupno vsem Slovanom. Danes so to ime, razen Slovencev in Slovakov ohranili še ostanki polabskih Slovanov pri Gdamsku, Slovinci. Odločilnejši so zgodovinski stiki. Iz domovine pregnani slovaški knez Pribina je bil knez Slovencev ob Blatenskem jezeru. Še slavniji je njegov sin Kocelj, po katerem so si panonski Slovenci pridobili neminljive zasluge za Ciril-Metodovo apostolsko in knjižno delo, s tem pa tudi zasluge za vse slovanstvo in za občečloveško krščansko prosveto.

O teh vprašanih prav zanimivo razpravlja mladi slovaški slavist Jan Stanislav (sedaj dekan filozofske fakultete v Bratislavi) v decemberski (1939) številki »Elanac«, ki ga izdaja društvo slovaških pisateljev. Po njegovem mnenju se mora veliko kulturnih zaslug, ki jih je znanost doslej pripisovala Slovincem, poslej priznati Slovakom.

Domovina staroslovenskega jezika

Cirilov slovanski književni jezik je Miklošič prav izrečno zato imenoval staroslovenski, ker je trdil, da je to po svojem prvotnem jedru jezik starih panonskih Slovencev. Najstarejše glasovne in zlasti besedne značilnosti je Miklošič imenoval panonizme, najstarejše cerkenoslovanske spise je imenoval panonske; zato so tudi stara slovaška življenjepisa slovaških apostolov, Žitje Konstantina in Žitje Metodija, še do najnovejšega časa splošno imenovali panonski legendi. Miklošič je kot velikan učenosti pač imel velik vpliv.

Iz tega je seveda sledilo zelo pretirano precejevanje zaslug panonskih Slovencev in njihovega kneza Kocelja za cerkenoslovanski književni jezik. Celotni učenjaki Slovaški je (l. 1858) iz domnevnega panonskega značaja Cirilove staroslovenščine sklepali, da je bil panonski knez Kocelj bolj goreč pokrovitelj slovaške književnosti kakor »stiskani (geplagt) staric Rastislav in »dvolični Svetopolk. Miklošič in Kopitar pa sta še bolj pretiravala vpliv kneza Kocelja in panonskih Cirilovih učencev na staroslovenski književni jezik. V ta namen sta segala celo preko Donave: slovensko ozemlje sta širila na račun slovaške Moravske. A to še ni bilo zadosti. Treba je bilo enostransko in pristransko razlagati zgodovinska dejstva. Cerkenoslovanski književni jezik naj bi bili odločilno oblikovali Cirilovi panonski učenci. Zato je bila potrebna nedokazana trditve, da Ciril ni že z doma znal slovaškega jezika, vsaj dobro ne. Zato je moral Miklošič prezreti zgodovinsko dejstvo, da je Ciril sestavljal azbuko že v Carigradu in že tam začel prevajati svete knjige s pomočjo makedonskih učencev ter da je glavno knjižno delo dovršil že l. 863-866 v Moravski: v Panoniji pa se je mudil le mimogrede in le nekoliko mesecev. Panonski Cirilovi učenci naj bi bili bistveno sodelovali tudi pri prevajanju iz grškega, ko je gotovo, da se grščine niso mogli tako hitro naučiti.

Vse to so že davno ovržene zmote. Dokazano je, da je jedro staroslovenskega književnega jezika staro slovaško narečje, ki se je govorilo v pokrajini med Solunom in Carigradom in ki sta ga solunska brata že z doma poznala. Oddal tiste glasovne značilnosti, ki so tuje moravskemu (slovaškemu) narečju: oddal večina značilnega besednega zaklada, kolikor se razlikuje od slovaškega in češkega. Slovenska znanost se temu dokazovanju ni nikoli umirala, marveč pri njem celo bistveno sodelovala. Jagić je na tem polju posebno cenil zasluge svojega slovenskega učenca V. Oblaka, ki je l. 1892 preiskal makedonsko narečje solunske okolice in dokazal, kje je domovina staroslovenskega književnega jezika.

Delež panonskih Slovencev pri Cirilovem književnem delu nikakor ni tak in tolik, kakor so mislili veliki učenjaki Kopitar, Miklošič, Šafařík (vsaj nekaj časa) i. dr. Zasluge panonskega kneza Kocelja in panonskih Slovencev pa so vendar velike, a na drugem polju in v drugi smeri. V odločilnem trenutku so tako junaka vzbujili in podprli Cirilovo knjižno delo ter se po Cirilovi smrti tako odločno zavzeli za Metoda, da so rešili Ciril-Metodovo književno in apostolsko delo, ko je bila največja nevarnost, da bi moralo vsaj začasno prenehati in bi bilo morebiti popolnoma propadlo. V tem je pomen kneza Kocelja. V tem je zasluga panonskih Slovencev, da je mogel Metod med njimi postaviti temelji novi slovaški cerkveni organizaciji, čeprav je bila že na istih tleh za tedanji čas vzorno in trdno izvedena nemško-latinska cerkvena organizacija, ki se je v tej vojaško odločilno važni pokrajini še posebno tesno naslanjala na nemško velesilo. Takšna odločitev je od Kocelja zahtevala plemenito junakost, ker je moral vedeti, da bo novo cerkveno uredbo treba braniti.

Panonizmi — slovenizmi

Kopitar in Miklošič sta pravilno opazila, da je Ciril v svoje prevode bogoslužnih knjig sprejel nekaj latinsko-nemških besed (papež, križ, maša, oltar i. dr.), ki so bile v Makedoniji neznane; po-

leg tega pa sta zopet spoznala, da je stari cerkenoslovanski jezik v jedru južno slovaško narečje. Iz tega sta izhajala, da je na Cirilov književni jezik odločilno vplivalo panonsko-slovensko narečje. Za najstarejšo plast cerkenoslovanskega jezika pa so prav tako značilni nekateri izrazi, povzeti iz slovaškega ali češkega narečja. Vse najstarejše cerkenoslovanske besede, tuje vzhodnim in južnim Slovanom (razen Slovencev in deloma Hrvatov), so imenovali panonske prvine (panonizme). Sem spadajo vse besede, ki so bile v cerkenoslovanski književnosti sprejete na moravskih in panonskih tleh. — Ko je bila Miklošičeva preširoka panonska domneva končno ovržena, so začeli jezikoslovci prave panonske prvine, slovenizme, ločiti od moravizmov. Panonizem pomeni danes slovenizem. Holandski slavist Wijk zaradi jasnosti piše: »panonizem v doslovnem pomenu ali pa pri izrazu panonizem v oklepaju doveda slovenizem.

Moravizmi pa so zopet niso isto kar slovaizmi: razen slovaških prvin obsegajo tudi češke (bohemizmi). Očitno zmotno je mnenje, da je Moravska 9. stoletja isto kar Slovaška; zemljepisno in narodopisno je bila mnogo obsejnejša kot današnja Slovaška. Ciril-Metodovo delo je brez dvoma segalo tudi v bolj češko moravsko ozemlje; med učenci solunskih bratov so bili brez dvoma tudi neslovaški Moravani ali celo Čehi v ožjem

Tine Kos: knez Kocelj

pomenu. Rastislavova Moravska, nikakor ni, bila docela slovaška. Razlika Moravske in Slovaške je očitno izražena v moravski zgodovini. Velika Moravska je nastala prav po združitvi moravskih (po veliki večini neslovaških) in slovaških rodov. Moravski knez Rastislav, ki je svojo politiko slovaško usmeril in poklical slovaškega apostola, je bil ne le vladar širše Moravske, temveč celo iz tistega moravskega rodu, ki je pregnal slovaškega kneza Pribina in s tem Slovake včlenil v okvir zemljepisno in plemensko mnogo širše Moravske. Nedvomno je, da so v okvir Velike Moravske spadali tudi neslovaški slovaški rodovi, kolikor smemo ta izraz rabiti za 9. stoletje. Nepobitno je dognano, da je Moravska 9. stoletja daleč presežala plemenski okvir tedanje Slovaške.

Natančneje raziskave so številni panonizmov (slovenizmov) zelo skrbile, ker se je izkazalo, da so nekateri izrazi skupni Moravljanom ali drugim Slovanom; nekateri pa so praslavoslovski. Glavni značilni panonizem (slovenizem) je besedna skupina: resnota, resnovitj z raznimi izpeljankami za slovensko resnico, resničen.

Po tej ločitvi moravizmov in pravih panonizmov je očitno, da je moravizmov več, kar ni čudno. Saj je bila panonska doba cerkenoslovanske književnosti le kratka in je nastopila šele po triletni moravski dobi, panonski pa je zopet sledila nad desetletna moravska doba. Vrh tega je bila stara panonska slovenščina kot južno slovaško narečje mnogo bliže staremu makedonskemu narečju: torej privzemanje panonizmov ni bilo tako potrebno kakor sprejemanje moravizmov.

Slovenska ali slovaška Panonija?

Miklošič in Kopitar sta nekoliko predaleč segla preko Donave, moravsko jezikovno ozemlje skrbela in ga deloma podrejala Panoniji, kar se še do danes čuti v nazivu »panonske legende« in v panonizmi. Pri tem je nekoliko sodeloval slovenski patriotizem. A glavna je bila vendar le znanost, ki se ji klanja ves svet in ki je slednjič tudi Slovakom in Čehom koristila. Zato ne bi bilo umestno, če bi nam Slovaki vse to povračali na ta način, da bi sedanjim resni čas in mladi češke znanosti izrabili za anekdoto zgodovinske slovenske Spodnje Panonije.

Tako povračilo je res nekoliko poskusil dati slavist Jan Stanislav, dekan filozofske fakultete v Bratislavi. V svojem že omenjenem članku »So li Slovaki imeli delež pri staroslovenski književnosti?« skuša dokazati, da je bila Spodnja Panonija v 9. stoletju vsaj po večini slovaška, da je treba narodno pripadnost panonskih Slovencev razlagati docela drugače kakor doslej in da je treba velik del kulturnega dela v dobi sv. Cirila in Metoda poslej pripisovati Slovakom namesto Slovincem. Poglejmo kratko njegove dokaze.

J. Stanislav priznava, da je znanost doslej splošno smatrala staro slovaško zgodovino Spodnje Panonije, zlasti Pribinovo in Koceljevo panonsko kneževino za slovensko, ker so mislili, da so bili v Panoniji naseljeni Slovenci. Izjema je bil P. J. Šafařík in tisti, ki so bili nesamostojno od njega odvisni. To je dragoceno priznanje: toliko bolj, ker je celo Šafařík v svojem mnenju zelo omahoval. Staro panonsko narečje je strogo ločil od moravskega. V tem je šel celo mnogo predaleč v korist Slovencev. Jagić je te Šafaříkove pretiranosti popravil, a navzle tem omejitvam tudi Jagić smata Spodnjo Panonijo za slovensko (Entstehungsgeschichte der kirchenslavischen Sprache, str. 199-204 i. dr.).

J. Stanislav se sklicuje na madžarske jezikoslovce, ki iz starih krajevnih imen dokazujejo slovaški značaj Spodnje Panonije. Toda dokazati bi moral, da imajo ta krajevna imena izključno slovaški značaj in da segajo v 9. stoletje. To pa sploh ni mogoče. Mogoče in verjetno je, da je Panonija pod madžarskim gospodstvom dobivala bolj slovaški značaj, ker je bila zveza s Slovenci po novi politični meji pretirana. Nasprotno pa so bili panonski Slovenci do 9. stoletja politično in cerkveno tako zvezani z ostalimi Slovenci, da je pretežno slovenski značaj jedra Spodnje Panonije v Pribinovi in Koceljevi dobi nedvomen. Odločilno je, da vse trditve J. Stanislava in madžarskih slavistov o slovaški Panoniji veljajo le za redko naseljeno severno-vzhodno Panonijo od Donave do Blatenskega jezera. To jezero je dolgo 82 km. Slovenske naselbine so bile goste le na zahodnem koncu jezera, segale so približno do srede jezerske dolžine. Dalje proti severovzhodu pa je bila pokrajina redko naseljena. Tu je bilo dosti prostora za moravsko (slovaško) priseljevanje, ki se je po zvezi kneza Kocelja z Rastislavom in v dobi Koceljeve samostojnosti (867-874) brez dvoma pospeševalo. Zato je slovaški značaj severovzhodnega dela Spodnje Panonije verjeten, slovenski značaj gostele naseljenega zahodnega dela pa je trdno dokazan.

Posamezne slovaške družine so se mogle v Panoniji naseliti že pod knezom Pribinom. Ni verjetno, da bi bil Pribina kot ubežnik popolnoma osamljen. Gotovo je imel v nitranski kneževini svoje prišaste; verjetno je, da je nekaj teh velikašev pribežalo za njim v Panonijo. S tem bi bilo rešeno vprašanje imen panonskih velikašev. Salzbürški spisa »Conversio Bagoariorum et Carantavorum« namreč naštevajo 15 slovaških panonskih velikašev, ki so bili leta 850 navzoči pri posvetitvi cerkve svete Marije v Blatnem; po mnenju slavistov, zlasti Jagića, je približno polovica slovaških imen južnoslovaških, druga polovica pa je bolj severozahodno slovaška (moravska). Toda ta delitev je zelo dvomljiva. Jagić na pr. prištevata Hotemira k bolj moravskimi imenom; a Hotimir je znan tudi kot karantansko slovensko ime. J. Stanislav obeta natančneje dokaze, da je večina teh imen slovaška. Toda imena velikašev niso odločilna za narodnost panonskega ljudstva; iz deloma pokvarjenih imen sploh ni mogoče odločilen dokaz.

Najmanj podprt je Stanislavov dokaz iz starih panonizmov. Tukaj se nehoti nekoliko povrača k ovrženi Miklošičevi domnevi, da so panonski Slovenci odločilno vplivali na Cirilov slovanski književni jezik. Iz tega sklepa, da je velik ali odločilni delež Slovakov dokazan že z razlogi, ki dokazujejo slovaški značaj Panonije. To dokazovanje je popolnoma zgrešeno. Danes vsi slavisti in zgodovinarji priznavajo jedro Panonije za slovensko zgodovinsko ozemlje. A iz tega nikakor ne sklepajo, da so Slovenci odločilno vplivali na cerkenoslovanski književni jezik. Saj je očitno, da je slovaški (moravski) vpliv večji in bolj utemeljen, ker se je cerkenoslovanska književnost gojila na moravskih tleh od l. 863 do 886 in ker je Ciril svoje odločilno knjižno delo tam izvršil. Z anekdoto Panonije slovaški jezikovni delež pri Ciril-Metodovem književnem delu prav nič ne pridobi.

Po Stanislavovem priznanju, da vsa slavistika in zgodopisje z dvomljivo izjemo Šafaříka smatra Spodnjo Panonijo za slovensko zgodovinsko ozemlje, je vprašanje dovolj jasno rešeno. Nikar ne mislimo, da so češki slavisti in zgodovinarji pristranski proti Slovakom ali za nje premalo vneti. Saj so slovaške zadeve do zadnjega desetletja smatrali za svoje. Edino to je resnično, da zaradi neznanja jezika niso mogli v vsem obsegu uporabljati izsledkov madžarske znanosti. A glavni madžarski slavisti in zgodovinarji so objavljali svoje izsledke tudi v svetovnih jezikih; imeli so stike z Miklošičevim in Jagićevim krogom slavistov.

Spodnja Panonija je segala preko Ptujja do razvodja med Dravo in Savinjo nad Celjem; na vzhodu in jugovzhodu je bila manj naseljena, meje so negotove. Naseljevanje je usmerjala frankovska država za vojaške namene. Kot vojaško važna mejna pokrajina je bila naslonjena na sosednje nemške pokrajine. S slovensko Karantanijo je bila združena ne le politično, ampak tudi cerkveno pod upravo salzbürške nadškofije. Zaradi teh zgodovinskih dejstev, podprti s cerkenoslovanskimi panonizmi in s pričevanjem frisiških spomenikov, smatrajo zgodovinarji in jezikoslovci jedro Spodnje Panonije za slovensko. V južnozahodnem delu je bilo hrvaško ali tudi srbsko prebivalstvo, v redko naseljenem severovzhodnem delu pa so bile slovaške naselbine. Zato je panonsko-slovensko narečje imelo zlasti ob meji nekaj prehodni značaj med slovenskim in slovaškim, kakor je še sedanje srednjeslovaško narečje pomešano z južnoslovaškimi prvini. To je dognalo stoletno delo zgodovinske in jezikoslovne znanosti. Ni verjetno, da bi mogli novejši izsledki to ovrči.

Kocelj — slovenski knez

Kocelj je bil slovaškega rodu iz Nitre ali iz nitranske okolice. A kot knez panonskih Slovencev, med katerimi je živel že od sedmega leta, je brez dvoma slovenski knez. Ker slavisti že za ono dobo ločijo slovensko in slovaško narečje, smemo trditi, da je Kocelj govoril tedanje panonsko slovensko narečje, kolikor se je sploh razlikovalo od slovaškega narečja nitranske pokrajine, in da se je med panonskimi Slovenci čutil popolnoma domačega. Nikar pa ne cepimo dlake. Slovaki naj Kocelja imenujejo slovaškega knza, ker je bil slovaškega rodu. Nikoli pa ne bodo dokazali, da so bili panonski Slovenci po večini ali v jedru Slovaki.

Panonija — Moravska

Cerkveno-slovanski in bizantinski (grški) viri Moravsko včasih zamenujejo s Panonijo, govorijo celo o panonski Moravi. Metoda pa imenujejo moravskega škofa Panonije. Kopitar je pisal o karantanskih Moravljanih; Miklošič pa je trdil, da je slovenska Panonija segala tudi na severni breg Donave. Iz tega pa prav nič ne sledi za narodnost Panonije ali Moravske. Saj je bila Kopitarjeva in Miklošičeva domneva o slovenski Panoniji kot domovini cerkenoslovanskega jezika že pred pol stoletjem dokončno odklonjena, a slovenski značaj jedra Panonije ni bil zaradi tega prav nič omanjen.

Zamenjavanje Panonije in Moravske v cerkenoslovanskih spomenikih ima podlago v zgodovinskem dejstvu, da je bil panonski knez Kocelj zaveznik moravskega kneza Rastislava; še bolj pa v dejstvu, da sta bili Moravska in Panonija po zaslugi sv. Cirila in Metoda ena kulturna in cerkvenopravna celota. Papež Hadrian II. je Metoda postavil za panonskega škofa, a ta panonska škofija je obsegala tudi Moravsko; večji in glavni del

panonske škofije je bila Moravska. Kot škof Velike Moravske je bil Metod po vsej pravici moravski škof, a cerkvenopravno se je imenoval panonski škof. V papeških listinah se Metod še leta 879 imenuje panonski škof, čeprav je že pet let prej Panonijo dokončno zapustil in je bila Panonija zopet podrejena Salzburgu. Šele po papeževem osebnem dogovoru s Svetopolkovimi poslanci in z Metodom leta 880 se Metod tudi v rimskih dokumentih imenuje moravski nadškof, kar je dejansko bil. A dejansko zgodovinsko stanje ni mogoče izbrisati cerkvenopravnega dejstva, da je papež postavil Metoda za panonskega škofa in da je Moravska prvotno spadala v okvir panonske cerkvene pokrajine. Oddal je razumljivo, zakaj grški in cerkenoslovanski viri Panonijo in Moravsko večkrat zamenjavajo. Grški življenjepis Klementa Boigarskega, Metodovega učenca, sicer razlikuje Panonijo in Moravsko, a vendar piše, da je papež posvetil Metoda za škofa panonske Moravske (ἐπίσκοπον μοραβίου τῆς πανωνίας). Zgodovinarji in slavisti pa vidijo v tem zmedo. Toda v luči omenjene cerkvenopravne enotnosti Panonije in Moravske je to izražanje umevno. Saj je bil Metod panonski škof Velike Moravske, kakor se na pr. slovenska štajerska škofija s sedežem v Mariboru imenuje lavantinska, ker je bila prvotno ustanovljena v Lavantu na Koroškem.

V začetku 10. stoletja so središče slovenske Panonije skupno s slovaško Moravsko trajno zasledili Madžari. Slovaki so bili v razmerju z ogrskimi Slovenci v veliki večini. Zato ni prav nič čudno, če so srednjeveški ogrski državniki in zgodovinarji pokrajinsko in narodno ime mnogo večjih Moravanov včasih raztezali tudi na manjše Slovence in govorili o karantanskih Moravljanih. Saj so oboji res zelo sorodni Slovani.

Po mnogih političnih katastrofah sta Panonija in Slovaška tisoč let spadali v okvir iste ogrske države. Imata torej tisočletno skupno zgodovino, ki je mogla v srednjem veku pospešiti slovaški življenj v Panoniji, ko so bili panonski Slovenci politično ločeni od ostalega slovenskega ozemlja. V tej dobi so naraščale tudi razlike slovaškega narečja od ostalih moravskih (in čeških) narečji. Še po tako dolgi odcepljenosti in osamljenosti so se v daljni okolici Blatnega jezera ohranili ostanki panonskih Slovencev, sedanjih prekmurski in rabski Slovenci, a tudi velik južnozahodni del stare Spodnje Panonije je še danes slovenski. Slovaki pa imajo le majhne jezikovne otoke v severno-vzhodnem kotu pri donavskem kolenu.

Zaključek

Slavisti in zgodovinarji jedro Spodnje Panonije do danes smatrajo za slovensko; Pribinovo in Koceljevo kneževino včlenjajo v okvir slovenske zgodovine. J. Stanislav priznava, da slovaški zgodovinarji te zgodovine doslej niso mogli priznati za svojo, ker jim jezikoslovci doslej niso dali prepričljivega gradiva o narodni pripadnosti panonskih Slovanov. Potem pa izjavlja, da bo to dokazno gradivo jezikoslovcev on sedaj dal in da bo poslej vsak slovaški zgodovinar moral Pribinovo in Koceljevo kneževino včlenjati v slovaško zgodovino.

Slovence more le veseliti, da se bodo slovaški slavisti in zgodovinarji poslej bolj zanimali za Pribinovo in Koceljevo Panonijo. Saj sta bila Pribina in Kocelj slovaškega rodu. Pribina je bil prvotno res slovaški nitranski knez. Drugo vprašanje pa je, če morejo nekdaj Koceljevo Panonijo kar tako anektirati. Jedro nekdanje slovenske Panonije je sedaj nesporno madžarsko. Gre torej le za idealne zgodovinske vrednote, ki bodo le pridobile, če jih bodo tudi Slovaki znanstveno osvetljevali. Če bodo dokazali, da so te vrednote izključno ali po večini njihove, jim bomo čestitali in se s njimi veselili. Opozorjamo pa da tega ne bodo nikoli dokazali. Slovenska Spodnja Panonija je dokazana ne le s stoletnim znanstvenim delom prvih svetovnih jezikoslovcev in zgodovinarjev, kakršnih Slovaki v tej veličini še dolgo ne bodo imeli, ampak tudi s sedanjimi ostanki panonskih Slovencev, z rabskimi in prekmurskimi Slovenci ter z ostalimi Slovenci tja do razvodja med Savinjo in Dravo. Slovaki nam torej nikoli ne bodo mogli niti idejno vzeti vse nekdanje Spodnje Panonije, ko na njenih nekdanjih tleh še danes biva stotisoče Slovencev. Slovakov pa le malenkostno številno. Trdno smo uverjeni, da ne bodo niti poskusili dokazovati, da je bilo vse to ozemlje nekdaj slovaško. Vedno bo torej ostalo dejstvo, da sta bila Pribina in Kocelj tudi slovenska kneza, tudi kneza Slovencev.

Vedno smo trdili, da nas panonska kneza Pribina in Kocelj vežeta s Slovaki. To zgodovinsko dejstvo je neomajno. Če bodo Slovaki dokazali, da je imela Spodnja Panonija bolj slovaški značaj kot je bilo doslej dokazano, tedaj bo zgodovinska vez med Slovaki in Slovenci še večja. Neznatno pretravanje ali preziranje dosedanjega znanstvenega dela in trdnih zgodovinskih dejstev pa bi več škodilo kot koristilo. Ne prezirimo, da je vse to v tesni zvezi z velikim prosvetnim delom sv. Cirila in Metoda, ki z vso širino svojega duha in srca opominjata, naj se varujemo ozkočrtnosti, omejenosti in kratkovidnosti.

Zgodovina Pribinove in Koceljeve panonske kneževine ne bo nikoli izključno slovaška, ker ni mogoče dokazati, da je bila Spodnja Panonija 9. stoletja izključno ali po večini slovaška, kakor tudi ne more biti izključno slovenska, ker sta bila Pribina in Kocelj slovaškega rodu, ker je bila Metodova panonska nadškofija pod Koceljevim pokroviteljstvom obenem moravska (in slovaška) in je bil Kocelj v odločilnih letih zaveznik moravskega kneza Rastislava.

Pomemtnost Koceljeve panonske kneževine in svetovnozgodovinska veličina kneza Kocelja ni v tem, kar Slovence in Slovake, ampak tudi Čeha, Hrvate in Srbe. Slovenska Panonija 9. stoletja je bila vez in most med Slovenci, Slovaki in Čehi na severu ter med Hrvati in Srbi na jugu. To je nesporno zgodovinsko dejstvo.

KRANJ

Vse za šolo

ljudsko, meščansko, srednjo itd. ter vse pisarniške potrebščine in devocionalije dobite v podružnici

Jugoslovanske knjigarne v Kranju

(Majdičeva hiša — sodnija)

Frtaučku Gustl ma beseda

Dons b vam pa jest enkrat rad tud kej pametenga puvedu, al pa saj kej podučenga, če že druga ne. Dondons holt nisa več tku lušten časi, de b se šluvek pulebilit danna-dan same špase ugajnat. Tu pa tud za enkrat prou nubeden na ve, če boja še kerkat bulši časi nazaj pršli. Ceu svet je preveč zahumatan, de b mogu kdu tku nazaj zrlitat, koker je blu soje čase. Sevede, pečen gu-

lobi še nisa neko Sluvenec u nafa letel, ampak mal bulš je pa le blu, nej reče eden kar če. Dondons je holt tku, de tist, ke maja še zmori pouhne želodce in pa pristošne, če prou je taka strašna dragina, s lohka tkuaitku učaseh sami kašne špase prvošja, ke nimaja u glau nubenih skrbi. Takem, ke maja prazne želodce, u varžeteh maja pa tud že zdauni suša, se pa prou gvišen več na polub kašneh špasu posluhat. Jest mislem, de še ta narbl pameten naredema, de jih pestema s špasem kar prgmah. Nej se rajš sami kumen-deraja, koker se holt veja in znaja. Jest jih pr tem na bom prou nē motu. De b jest tku jezek kar za zubni, pa tud na morem, ke nimam nē zob. Ldem b se pa prou gvišen tud čuden zdel, če b se nē na uglasu, ke veja, de mam dons jest pravica za guvort. Dondons pride člouk tkuaitku tešku du besede, ke če eden več vedet, koker drug. Zakua b mogu bit pol glih jest tih, ke m treba ni. Sej sem vender jest še pr zdrau pamet, hvala Bugu, jezek m pa tud še zmori dober funkjunira.

Asten, dejma se dons spet enkrat kej pametenga puguvert. Na medi se nam tku nekamer. Saj men ne, ke sem že u penzjon. Ta peru vam morem povedat, de jest usak dan use časupise, kulker jih izhaja tle pr nas u Jugoslavi, preberem. Men je prou useglih, nej bo časupis pulitičen, špasen, ali pa sam za učenjake. Dons ma ta prou, juler pa kašen drug, koker glih nanese. Zvem pa le use, kar se pu svet gudi. Ta peru preberem, če je spet kdu kašen fous gnar naredu. Pol pugledam, kulka sa jih rukumauhi puklat in pol pukradel. Tud kulka sa jih autumu-bili in pa biciklisti puvuzil in pa druge nesreče. Pulitka ka sam mal puvrh pugledam, ke vem, de ni use res, kar se piše. Zadenč sem pa spet neki brau ud našga špetala. Naš špetau maja pa prou usi časupisi u želodce. Jest sam na vem, zakua se jim je tku zameru. Sej vender še zmori glih tku stuji, koker sa ga pustaul. Sam s na more pumagat, drug mu pa pumagat nečja. Seer pa špetau zdraveh ldi tku nē na briga. Špetau je ja sam za bounike. Zatu nej ga zdrau lde pesteja prgmah in Buga zahvalja, de nimaja nē z nim za upraut.

Noja, jest sem brau, de tu ni prou, ke bounik večkat da ta zadne krajerje za kučija al pa za kašen navaden lojtersk vuz, de se z nim pu več kilometru deleč u ta naš špetau prou nobel prpele. Ke pa u našmu špetale nisa zmori pojstle bouni-kem na razpulgajne, more pa nazaj dam kar k nogam capljat, ke nima več gnarja, de b s vuz najeu. Tu je res. Tu b jest z ubema rukam pud-pisu. Sam tu je škoda, de s lde na daja nē dupu-vedat. Jest tud mislem, de b blu desekat bi pameten, če b bounik u špetau kar k nogam preu-klou, gnar pa raj pršaru, de b se nazaj dam lohka prpelu, če b ga u špetale na mogel gor uzet. Če b bounik pupot, še preden pride du špetala, umeru, b saj dohtarjem in pa usmilenem sestram silvast ne delu. Nazadne mu mora bit pa tud useglih, ki umre. Sej ga morja tku drug pukopot, nej umre u špetale al pa medpotja. Ke je pa večkat sam lft uržab, de je člouk bulan, b pa tud bounik lohka pu pot uzdravu, al se saj tulc puštimo, de b mu še u špetau na blu treba fehtat hodet, de b ga not uzet.

Noja, sej nē na rečem. Ta časupis špetale nē naprej ne meče. On sam bounike pudučje, kuku nej naredeja, ke miselja jlt u špetau. Sevede mal jih da pa tud špetal pud nus, ke prau, de mal bouniki hodja raj k nogam u špetau, gnar nej pa raj šparaja za nazaj, ke ni gvišen, če boja dubil u špetale kašna pojstla frej, de b se ulegel. Lepu vas prosem, al je tu kašen špetau, če nima pojstle za bounike? Jest sem ferbčen, kua b rekel žejen lde, če b pršli u kašna štarija, not b jim pa rekel, de nimaja nubenega pijače? Štarije morja met zmori pijača za žejne ldi prpraulena, špetau pa pojstle za bounike. Jest sem prec vedu, ke sem tu pre-brau, de tu sam štenka tista gospoda, ke ma pr špetale za guvort. Tu je tku ena nafirgana šten-karija, de še sam gspud držau praudenk ni mo-gu pugruntat, kam prouzaprrou pes taca muli.

No, pa pestima za dons naš špetau u mire pučivat, koker ga pesteja tist, ke b se mogel že zdauni najga spounet. Dejma se raj kej druga pumenit, ke za spat jlt je še mal prezgudi. U šta-rija pa tud na morem bit z vam, ke sem čist na suhem. Kar dober b blu, če b se zdejla še mal ud zdejšne dragine pumenil. Mene kar sree buli, ke slišem ludi jamrat. Sej člouk b rad revežem pu-magu, če b jim mogu. Ampak en revež še sam seb na more pumagat, kuku bo pa drugem. Men se kar čuden zdi, de je tulc reušne na svet. Gnarja je mende ja dost na svet, sam tu je naroden, ke ni tku razdelen, koker b mogu bit. Kene, en ga maja preveč, drug pa premal, pol nej s pa člouk pumaga, če s more. Če sma usi pu boži pudob ustvarjen, b na smou bit nubeden lačen, preveč sit pa tud ne. Ampak tu je hudiman, ke je preveč pužrešnih ldi, pol morja pa tist brunda toučt, ke nisa pužrešen. Zatu se pa tud tku grdu gledama eden druga, koker pes pa mačka. Kuku b blu pol lušten. Nubeden b na mogu nusa vihat, pa reveže čez rama gledat. Souz b se pol tud prou gvišen tulc na prelival, koker se jih zdej. Ampak škoda, de jest tula prpoudjem. Moj glas je tku glas

upijoča u puščau. Revež boja še naprej revež ustal, pužrešnež bo pa tud zmori dost na svet, pa če še tku jezek brusma, pa je fertik.

Se neki vam morem dons puvedat, de na puzabem.

Te dni enkat sem se usedu gor pud Tibuli na ena klop glih tam pred Jakupičevem paviljo-nam, de b vidu, kuku kej iblančani ubiskujeja zdejšna umetenška razstava, ke ja je mesten su-cialen urad priredu u prid mestnem revežem. Na morem glih rečt, de b iblančani na mel srea za reveže, ampak tu pa lohka rečem, de ni blu taca drejna tam ukul paviljona, koker ga je blu unkat, ke je test kumedjontar kar pu štrik prumeniru gor pu luft tam nad Vuguva ulea. Tud keder je kašna tombula u Zvejzd, je zmori dost ldi, ke zjale pre-dajaja. Glih tula sem premšlov tam na klop, pa prsede en gspud k men na klop. Če prou ni blu buhve koku eleganten ublečen, ampak manira je pa le znou. Ta peru me je prou za duvulejne, pol se m je pa še predstavu in m puvedu, de je brezposein filuzof. Sevede sem se mu tud jest predstavu, koker se šika, in mu puvedu, de sem tud jest brezposein in pa de se pišem Frtaučku Gustl. »Al vi ste tist Frtaučku Gustl, ke ga usaka druga nedela v »Sluvenec lom,« me je prašau. »Sej nē na rečem, učaseh daste temu al pa unmu prou fajna kera pud nus. Sam tu je škoda, ke na znate pravilen sluvenks pisat. Veste kaj, dejte men plačat enga kuvača na ura, pa vas bom kmal navadu sluvenks pisat. Koker videm, mate dobra glava.«

»Gspud profesor, pestiva ta reč rajš kar prgmah. Jest znam ja bi pravilen sluvenks pisat, koker vi. Pugletel Francozi sa glah tku kulturn narud, koker sma mi, pa vender use drugač pišaja, koker guvareja. Francozi pišaja »bureau«, izgu-

»Ali morete pričati, da je imel rajni na-vado, da je sam s seboj govoril, če je bil sam?«
»Ihm... gospod sodnik, če je bil sam, nisem bil nikoli zraven!«

varjaja pa »biroc. No, al ni res tku? Če žma ustat tud mi kulturn narud, morma pa pisat »kukuc, sevede izguvarjat morma pa »kakoc. Piše se tud pravilen »heduc, izguvarja se pa »hudoc. Edin tu je pravilen, pa reče kar čte. Veste gspud pre-fesar, mene na bote ugnal u kozl rug. Jest jih mam preveč za usesem.« No, al mu jih nisem dober povedu. Tku ga je blu pa sram, de je kar rdeč ratu ket kuhan rak, pa je šou. F. G.

TEHNIKA

Helij

Nekako pred 70 leti so odkrili v sončnem spektru sledove plina helija. Ime helij so povzeli po soncu (grško helios). V teku razvoja tehnike je helij zaradi svojih lastnosti že davno prekoratil pomen, ki ga ima samo za znanost. Zaradi nizke teže in negorljivosti je postal za polnjenje vodljivih zrakoplovov zelo iskan plin.

Zanimivo je, da je helij razširjen po vsej zemlji, čeprav se za prakso pridobiva v velikih količinah prav za prav samo v Ameriških Združenih državah, tako da ga niti ne bi smeli prištevati k najbolj »redkim« plinom v naravi. Helij ne nastopa nikoli sam zase v pomembnih količinah. Pomešan je vedno v plinih v zraku, v vodi, v različnih mineralih, kameninah itd. in še tukaj v zelo razredčenem stanju.

Iskanje za helijem se je začelo v svetovni vojni. Med svetovno vojno in v letih neposredno po svetovni vojni so se po vseh večjih državah: Angliji, Ameriki, Franciji in Japonski vrgli na na-črtno iskanje najdišč helija in na proučevanje mož-nosti njih izkoriščanja. Danes so nam po vsem

svetu poznana najdišča helija, seveda pa se na-haja helij povsod samo kot primes zemeljskemu plinu in sicer v zelo majhnih količinah (od 0,0002 do 7 odstotkov). V Jugoslaviji imamo najdišče he-lija pri Bujavici in v Soko banji. Zemeljski plin v Bujavici ima primešanega tisočinko odstotka helija, v Soko banji pa desetinko odstotka helija.

V Združenih državah Amerike pridobivajo he-lija na več krajih. Da se pridobivanje izplača, mora nastopati plin kot dovolj gosta primes izhajajo-čemu plinu, obenem pa mora biti na razpolago tudi dovolj velika količina plina.

V Združenih državah so največja najdišča he-lija v Texasu, v tako imenovani »Cliffside Stme-turc. Naravna skladišča plinov, ki vsebujejo helij, se razprostirajo pod 160 km dolgim hrbtom. Obenem z majhnimi plini so tam tudi najdišča olja. Zemeljski plini, ki vsebujejo helij, so napeljeni v Chicagu po vodih, ki imajo skupno dolžino 1400 kilometrov, in po katerih gre dnevno 20 milijonov kubičnih metrov plina. Pritisk plina, ki izhaja iz zemlje, znaša 30 oz. 50 atmosfer. Podzemeljska najdišča plinov so med seboj razdeljena v pet delov. Odstotek helija je v vsakem delu delov raz-ličen, vendar ne dosega velikih razlik.

Po dosedanjih raziskavah se je izkazalo, da se nahaja helij, kljub temu, da ga imamo na zemlji v tako majhnih količinah, skoraj v vseh kameni-nah. Ta okolnost obenem opravičuje domnevo, da nastaja helij, ki ga dobivamo iz zemlje ob raz-padu radioaktivnih snovi.

Semifinale letošnjega medklubskega tekmo-vanja za prvenstvo Slovenske šahovske zveze je končan. V ljubljanski skupini je zmagal favorit Ljubljanski šahovski klub, ki je dosegel sijajne rezultate v obeh tekmah s Centralnim šahovskim klubom. V prvi tekmi je dosegel končni rezultat 6 in pol : 1 in pol, v drugi, povratni, pa celo 7 : 1! Po dosedanji sliki moči med obema kluboma ta visoka razlika v točkah preseneča. Kljub temu pa zasluženosti takega uspeha Lšk-u ni odreči, ampak je ta uspeh smatrati kvečjemu za posledico srečne kombinacije najugodnejših okolištin, ki imajo v takih tekmah vpliv na rezultat. Lšk je do-kazal, da je še vedno najmočnejši naš klub in zato najbolj poklican, da zastopa naš šah v nadaljnjih tekmah. Vloga Cšk-a v letošnjem tekmoivanju je bila, da je Lšk-u s svojo kon-kurenco omogočil dobro pripravo za nadaljnje tekme in da je medklubsko tekmoivanju v Ljubljani doprinesel več športnega duha. S tem je dosegel tudi uspeh in če bo umel poučiti se iz prizadetih porazov, bo naše medklubsko tekmoivanje vedno zanimivejše.

Ogorčenejša je bila borba med semifina-listoma celjske in mariborske skupine. Prva tekma je končala, kot smo že poročali, neod-ločeno, druga pa je bila prekinjena pri re-zultatu 4 : 3 za š. k. »Vidmar«, ki je s tem potrdil svoj uspeh v prvi tekmi. Neodigrano partijo so poslali v oceno Slovenski šahovski zvezi in zavisil od ocene te partije, kdo od obeh tekmecev bo finalist.

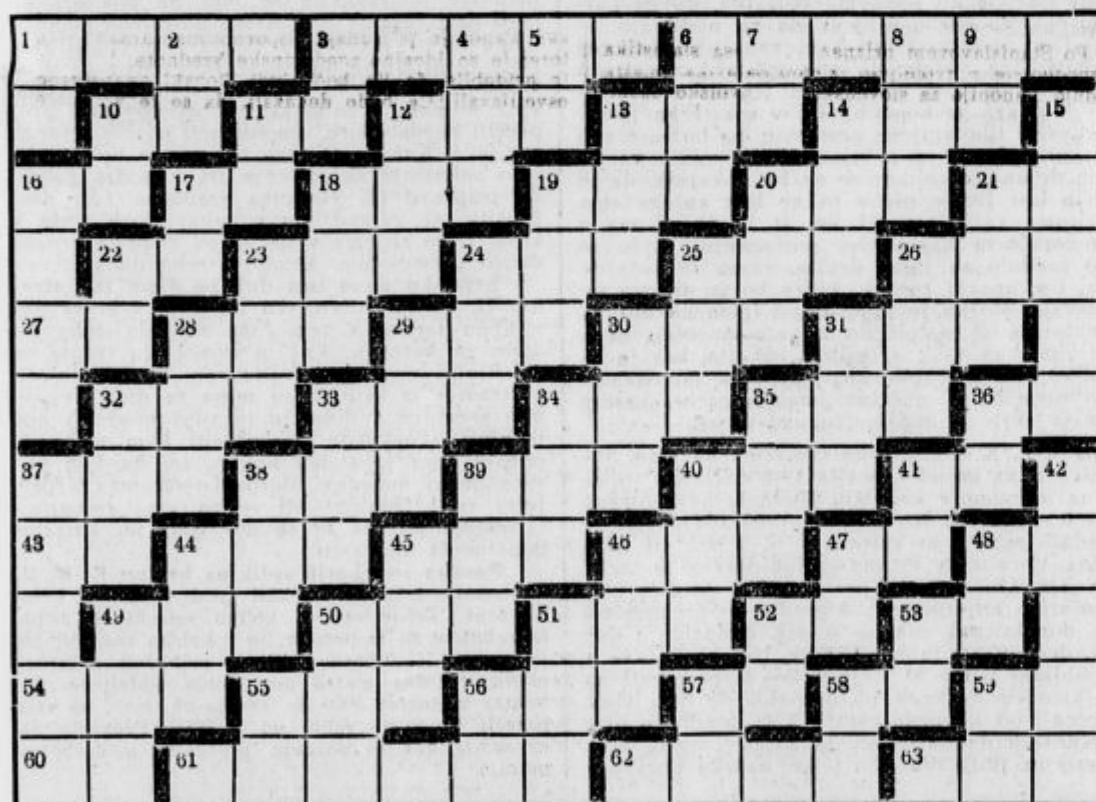
V Rusiji se bo v kratkem pričel prven-stveni turnir, ki vzbuja vsako leto med šahisti splošno zanimanje, ker so ti turnirji običajno tako močno zasedeni kot veliki mednarodni turnirji. Na turnirju bodo tudi letos igrali znani ruski vele mojstri in mojstri ter novi igralci, ki so se odlikovali v mnogih pred-hodnih turnirjih.

Iz ruskega šaha je današnja partija med dvema znanima ruskima mojstroma,

Iljin-Zenevski : Rovner

1. e2-e4, e7-e5; 2. Sg1-f3, Sb8-c6; 3. Lf1-b5, a7-a6; 4. Lb5-a4, Sg8-f6; 5. 0-0, Lf8-e7; 6. Tf1-e1, b7-b5; 7. La4-b3, d7-d6; 8. c2-c3, 0-0; 9. d2-d3 (običajnejše je na tem mestu d2-d4 ali h2-h3), Sc6-a5; 10. Lb3-c2, e7-e5; 11. Sbt-d2, Sa5-c6; 12. Sd2-f1, d6-d5 (s tem posegom črna v središče postane partija zelo ostra); 13. e4xd5, Dd8xd5; 14. a2-a4, Le8-e6 (Le8-g4 ni dobro za-radi odgovora Sf1-e3); 15. Dd1-e2, Sf6-d7; 16. d3-d4! (s tem poseže tudi beli v središče in si osvoji spet inicijativo), e5xd4; 17. Le2-e4, Dd5-d6; 18. c5xd4, Ta8-b8 (Iljin Ze-nevski je mnenja, da bi zdaj moral črni igrati Le6-e4. Igrana poteza se res kaže za težko napako, ker črni izgubi figuro); 19. a4xb5, a6xb5; 20. d4-d3! (izkoristiti nerodno pozicijo črne dame na »d« liniji in dobi figuro), Le6xd5; 21. Le4xd5, Dd6xd5; 22. Te1-d1, Sc6-f4 (Dd5-d1 ne pomaga, ker beli prežene s Sg3 itd. damo od kritja točke d7); 23. Sf5xd4, e5xd4; 24. De2xe7, Tf8-d8; 25. Le1-f4, Tb8-c8; 26. Sf1-e3, Dd5-c5; 27. Le7xc5, Sd7xc5; 28. Se3-f5 in črni se je vdal, ker je izgubil še »d« kmeta.

Križanka

Vstavi v vsak prostorček en zlog (dve črki).
Vodoravno: 1. Celota na dva dela ali dve četrtini. 2. Španska provinca, ki je bila med državljansko vojno nekaj časa samostojna re-publika. 6. Pokrajina v Prednji Aziji med re-kama Tigris in Eufrat. 10. Travnik, dolinica. 11. Žuželka, ki vedno leti k luči. 12. Polivati, škropiti. 13. Muslimansko sveto mesto, kjer je Mohamedov grob. 14. Oblika skale, stena, ka-mor sonce močno pripeka. 16. Organska stvar, iz katere se stroji usnje. 17. Zveza, veliko zdru-ženje. 18. Ovirati koga pri opraviilu, vzbujati nerazpoloženje. 19. Pomanjševalna oblika doma-čega krstnega imena. 20. Plaćilno sredstvo, vr-sta denarnega nakazila, obremenitev na dolo-čeno vsoto. 21. Drugi sklon znanega evropskega veleindustrijalca. 22. Kraj, kjer se očitajto greš-ne duše. 23. Tuje ime za stvar, ki je danes bolj malo v modi (vsak pač raje plešo kaže). 24. Čestitka, dar komu za god. 25. Žensko krstno ime, zvezda, ki je zjutraj najdalj na nebu. 26. Jed, ki je na Kranjskem v čislili pri Slamiču, na Štajerskem pa pri Benku. 27. Bar-va (tuj izraz), ki danes med ženskimi svetom ni posebno v veljavi. 28. Loviti neko vodno ži-val, beseda pomeni tudi: prositi! 29. Luščiti, iz-kože, lubja itd. devati. 30. Nizek predel. 31. Druga beseda za senošet, travnik. 32. Reka, ki se na albansko-jugoslov. meji izliva v morje. 33. Vprašalnica po množini, velikosti. 34. Pra-šičja hrana, z vodo pomešana ostanki obeda. 35. Pet jih je; največja je Azija. 36. Način pri-pravljjanja jedil. 37. Pridejati, dodati, natak-niti. 38. Mesto v severovzhodni Španiji ob reki Segri. 39. Del noge, ovinek pri reki. 40. Odr-ešenik. 41. Hrana, ki jo je Bog poslal Izraelcem. 42. Del noge. 44. Ognjeniški izmeček, velik plaz. 45. Obvezati, obdati s kako stvarjo. 46. Žensko krstno ime; staro kraljestvo v Mali Aziji, ki so ga uničili Perzijci. 47. Znak miru, če gori; zvesta kadilčeva spremljevalka. 48. Do-mača živina (4 sklon množ.). 49. Zibat, kole-

bati. 50. Domač praznik mesnih jedi. 51. Lepo južno drevo. 52. Nevestina oprema. 53. Del sobe-ne oprave. 54. Prijazno klicati, svetovati. 55. V narodni pesmi stoji »na sredi Ljubljance« in je zelena. 56. Svetnik, ki »led razbija, če ga ni, ga pa naredi«. 57. Stirinogata žival, pride-vek nerodne in domišljave »frajlec. 58. Orožje nekaterih žuželk in kač. 59. Italijansko mesto ob Jadranskem morju. 60. Ptica. 61. Nauk o človeškem telesu (medicinski izraz). 62. Preko-morsko državno posestvo, začasno bivališče, človeška skupnost. 63. Koga hudo prizadeti (ve-činoma z besedo).

Navpično: 1. Konj majhne rasti. 2. Skraj-šano žensko krstno ime, tudi kričanje v srb.-hrv. 3. Preprosta domača jed. 4. Oddeliti, o-čvzeti, razdružiti. 5. Poudarjena nikalnica, tudi vlakna. 6. Sladka brezalkoholna pijača. 7. Ob-močne, pas, tudi drget, strah, pot. 8. Živalski ud (pomanjševalnica). 9. Moderni morski strah, grafit v avtomatskem svinčniku in žensko ime. 10. Skrivno udruženje, prostor v dvorani. 11. Jurij mu je ime, učen je bil (matematikar in vojak) in logaritime je sestavil. 12. Služi n. pr. pri okopavanju krompirja. 13. Sredstvo, način primerjanja posameznih stvari. 14. Drob-na ptička. 15. Solarju dela hude preglavice. 16. Manjša je, pa dalj skače ko žaba, celo po zra-ku leti. 17. Zunanja stran, obraz. 18. Jemati živ-ljenje. 19. Spravljati koga v slabo voljo. 20. Planina med Zasavjem in Kamniškimi planina-mi. 21. Vrsta pripovedne pesmi. 22. Lepo po-slopje, polbožanstvo. 23. Oblika skale kot pri 14. vodoravno. 24. Eden izmed odgovorov na vprašanje koliko? 25. Lepa umetna vrtna cvet-lica (v množini). 26. Z visoko travo porasla divja pokrajina. 28. Veseliti se, plesati. 29. Vr-sta posode. 30. Oblika blagovnega vzorca (črno-belo), tudi dokaj razširjena zabavna igra. 31. Lepa cvetlica — simbol čistosti. 32. Taka, ki pi-ka, zbada; rastlina, po imenu Neža ima ta pri-devek. 33. Stara grška pesnica. 34. Izraz za

letno dobo, v katero zdaj prihajamo. 35. Od-stop terjatve, ločitev, prenos (tujka). 36. Mehka površinska vodna tvorba. 37. Nekaj priprav-ljati, hoteti. 38. Izraelska verska sekta (iz sv. pisma); beseda se tudi rabi v hudomušnem smislu za dolgo in ostro karanje. 39. Rudninski proizvod, zlasti važen v vojnem času (v množini). 40. Kraj in toplice v Zasavju. 41. Ovitek iz lepenske, seznam listin. 42. Voziti se s pre-voznim sredstvom, ki je pri nas najbolj raz-širjeno. 44. Govoriti neresnico. 45. Vzvišen pro-stor v stanovanju, kos pohištva. 46. Črta, pri-ženskah je posebno v časti kot »vitkac. 47. Ključavničarsko orodje. 48. Star slovenski izraz za ječo. 49. Majhna površinska pijača; prvi znak staranja, ki se pokaže okrog oči. 50. Čev-ljarski simbol. 51. Stara grška vedeževalka v Apolonovem svetišču v Delfih. 52. Temelj, opo-rišče. 53. Čistilno sredstvo, količina njegove po-rabe je znak kulturne stopnje kakega naroda. 55. Glavno mesto južnoameriške države. 56. Ku-hinjska začimba, juhin nadomestek. 57. Del voza. 58. Pravijo, da je hujša od lakote. 59. Eden izmed sundskih otokov (nizozemski).

Rešitev nedeljske križanke

Vodoravno: 1. Robin — 5. Logar — 9. Sat — 10. Eden — 12. Ti — 13. Ahaja — 16. Oto — 17. Pik — 18. Bodalo — 21. Loža — 22.b) Uk — 23. Ude — 26. Dilema — 28. Pir — 29. Spite — 31. Koder — 32. Ica — 33. Ak — 34. Raz — 35. Ajant — 36. Rakev — 38. Nav — 40. Al — 42. Ivo — 44. Vim — 46. Simetrija — 52. Hiti — 54. No — 55. Umira — 56. Nebo — 58. Sled — 59. Osa — 61. Adijo — 63. Maj — 64. Etik — 66. Tla — 68. Aden — 69. Ed — 70. Ilok — 72. Erg — 73. Ana — 74. Nord — 75. Ika — 77. Čut — 78. Okel — 81. Bula — 84. Ena — 85. Ron — 85.b) Motor — 86. Ironija — 87. Ki — 88. Čitati — 89. Ob — 90. Gin — 91. Ena — 92. Ume — 93. Mina — 94. Na — 95. Unec — 96. Ela — 97. Mat.

Navpično: 1. Rt — 2. Be — 3. Idol — 4. Netopir — 5. Lik — 6. Ga — 7. Ah — 8. Rab — 9. Sadika — 11. Nožica — 12. Tik — 14. Jod — 15. Domen — 17. Puč — 19. Aloja — 20. Leda — 22. Arak — 23. Up — 24. Dir — 25. Etan — 27. Artemida — 29. S. K. — 30. Ezav — 32. As — 37. Svile — 39. Vino — 41. Lerida — 43. I. H. S. — 43. Oteti — 45. Most — 46. Su — 47. Ima — 48. Tajen — 49. In — 50. Jemen — 51. Abadon — 53. Idiličen — 57. Oj — 60. Alegorichen — 62. Ona — 63. Ko-kun — 67. Ar — 71. Katarina — 76. Zlo — 79. Korina — 80. Enota — 81. Boji — 82. Uta — 83. Arabec — 85.b) Mit — 86.b) Na — 87. Kina — 89. Omet — 90. Gil — 92. Una — 93. Me — 95. Um.

Rešitev nedeljske zlogovnice

- a) labud;
- b) mali oglasi;
- c) Narvik;
- d) Romek in Julija;
- e) zelenjava.

Zlogovnica

Sestavi iz zlogov: ben — bi — bo — ča — dor — de — ja — jaš — ka — ki — li — li — na — nje — oj — ra — ra — ra — ta — vo — zo

- besele sledečega pomena:
- a) Mrakovo novo literarno delo;
- b) italijanska provinca v sev. Afriki;
- c) majhno okence;
- d) sloj, vojaška narodna;
- e) izjalovljen up.

Naš domači zdravnik

Gospod iz Litije: 40 let ste stari — vse polno majhnih glist imate, katerih se ne morete znebiti. Ista nadloga mori tudi vašega 7-letnega sina.

Glist se ne morete znebiti zaradi tega, ker se z njimi vedno znova okužujete. Če se jih hočete rešiti, morate skrbeti za snagol! Po vsakem iztrebljenju si morate skrbno z milom umiti roke, zlasti prste in nohte na prstih. Gliste povzročajo hudo srbenje. Človek se praska, pa z umazanimi prsti prenese jajčeca v usta. Tako se neprestano okužuje. Isto velja tudi za vašega sina. Receptov ne pišem. Zato se morate obrniti na zdravnika za zdravlila. Dobro domače zdravilo je česen.

H. M. Z. v H.: Pred 3 tedni so ugotovili pri vas želodčne čire. Zdravite se doma z injekcijami, praški in dieto. Počutite se malo bolje. Če se pregrešite zoper dieto, se vam takoj maščuje. Bolečine čutite pod levim rebrom bokom, včasih spredaj, včasih zadaj. Vprašujete, od kod te bolečine? Če se da bolezen ozdraviti brez operacije?

Preiskali so vas klinično in rentgenološko. Mislim, da nimate povišane, da bi dvomili v to. Bolezen pa je taka, da se ne pozdravi v treh tednih. Treba je potrpljenja in še potrpljenja in vztrajnosti. Bolezen je ozdravljiva tudi brez operacije. Nož pride na vrsto šele, če vse drugo odpove. Ni, da bi kar takoj rezali želodec. Bolečine pa, ki jih imate, so v zvezi s tem. D. H. Celje: Odgovor na vaše vprašanje: »Ni mogoče.«

S. D. iz Z.: 17 let ste stari. Iz ust vam prihaja neprijeten duh, kar vam je zelo neprijetno, ker ste v stalni družbi z drugimi, ki se vas zaradi tega izogibajo. Ne pijančujete, ne kadite, zobovje imate zdravo.

Neprijeten duh iz ust povzroča gnojni procesi v dihalnih organih, bolezen v prebavilih, bolezen dlesna, gnojni procesi v nosu, ob nosnih votlinah, predvsem pa bolezen ozočna. Ko pozdravimo bolezen, ki povzroča neprijetnost, mine tudi nadloga sama.

Sava K.: Vaša 57 let stara mati, je že pet mesecev resno bolna. Ugotovili so ji vnetje žolčnega mehurja. Od časa do časa ima napade s hudimi bolečinami. Hujša, ker mastne jedi ne sme uživati, sicer takoj dobi napad, mrzlico in bolečine. V glavnem ji je dijeta znana.

Ker so ji gotovo dali točna navodila v bolnišnici zaradi prehrane, mislim, da ni potrebno, da bi jih še jaz navedel. Pogoj pa je ta, da se jih mora držati. Če se bolezen ne bo poglobila, bo pač treba odstraniti žolčnik. Zaradi tega pa ni, da bi morala v Zagreb. Obrne naj se na enega izmed kirurgov v Ljubljani.

M. K. M.: 17 let staro hčerko imate, ki se ni prav ne razvija, kar jo spravlja v obup. Kako bi ji pomagali?

Razvoj teh čarov je odvisen od delovanja žlez z notranjim izločenjem. Delovanje teh, če je premočno ali preslabo, je mogoče uravnati z zdravili. Obrnite se na strokovnjaka za ženske bolezni.

O. M. Lj.: Vaš 3letni sin je imel gliste. Dali ste mu santonin praške. Prišlo je nekaj glist. Otrok pa še vedno nima apetita in je bled. Proti koncu nosečnosti ste. Desna noga v stegnu vas hudo boli, tako da kar hoditi ne morete. S čim bi jo masirali?

Mislim, da bi pri otroku zdravljenje pomagalo. Gliste so dostikrat prav trdovratna nadloga, ki jih je mogoče šele po energičnem zdravljenju izkoreniniti. Važna pa so splošna higijenska pravila. Umivanje rok, skrajnost jedi itd. — Bolečine v nogah v nosečnosti so po-

gosto v zvezi s trombozo. Za točno ugotovitev pa je znak bolečini premalo. Če je temu res tako, potem je strogo prepovedano vsako masiranje. — Noga mora v tem primeru mirovati. Obrnite se v žensko posvetovalnico ali pa na zdravnika.

A. K. S. o. S.: 32 let starega sina imate, visoke in krepke postave. Zadnje mesece čuti čudne težave. Če kadil, veliko govori, če mu je vroče, če prejme kakšno hudo žalostno ali veselo vest, ga napade čudna omotica, vrta se mu napne, v obraz ga tišči, postane rdeč, nato bled, dihati mu ne da, srce mu začne močno utripati, čuti nekak strah.

Znaki, ki jih naštevate, govorijo za to, da je bolno srce, da ima sin srčno napako. Da pa se točno ugotovi, je potrebna zdravniška preiskava. Možnost je namreč tudi ta, da mu te neprijetnosti povzročajo samo živci.

Tumor: Na pregledu so vam ugotovili vrhano mero bolezni: tumor lienis, anaemia et debilitas, bronchitis, kronični želodčni in črevesni katar, srčno napako. Radi bi vedeli, kaj pomenijo te bolezni.

Tumor lienis pomeni povečana vranica, ki jo povzročajo najrazličnejše bolezni. Kronično trajno povečanje vranice pa opazimo zlasti pri malariji, cirozi jeter, krvnih boleznih itd. Anaemia pomeni slabokrvnost, debilitas pa slabost. Bronchitis je vnetje bronhijalne sluznice, ki je dostikrat poklicna bolezen (morda tudi pri vas), kronično vnetje črevesne in želodčne sluznice.

V prvi vrsti se morate izogibati vseh škodljivosti, ki povzročajo navedene nadloge. Naševal vam jih ne bom, ker ste jih že dostikrat slišali. Sklepam, da ste star romar, ki roma od zdravnika do zdravnika, namesto da bi se držal enega, ki že pozna njegove nadloge. Skrbeti pa morate za to, da se okrepite. Pod zelenim Pohorjem vam to ne bo težko. S telesnimi silami se bo dvignila tudi vaša duševnost in zaupanje v samega sebe.

Prosveta: Državni upokojenec ste, 65 let stari, samski. Imate razširjena pljuča. — Do letos niste čutili posebnih težav. Letos pa se je stanje poslabšalo. Večkrat ste morali zaradi težke sape sedeti v postelji. Zadnji čas so se vam nadloge poglobile. Vprašujete, če je kakšno zdravilo za ljudi vaše vrste?

Bistvo te bolezni je, da pljučno tkivo izgubi svojo prožnost. Pljuča so nekako napihnjena. Navadno so krivi temu pojavu mehanski vzroki. — Iz tega ali onega vzroka je ovirano dihanje. Bolezen se razvija polagoma, po tihem. Sprva povzroča nepravilne le v mrzlejših mesecih. Sčasoma pa postanejo težave večje in večje. Bolniki pogrešajo zraka že pri najmanjšem naporu. Prizadeta pa je tudi srce, ki je zelo obremenjeno. Posebnega zdravlilnega za take bolezni pri nas ni. Skrbeti morate za to, da se predvsem dobro odkašljate. Med drugim dosežete to tudi z vdihavanjem vroče slane pare. Dobro vpliva in blaži težave klimatično zdravljenje. To pa mora odrediti zdravnik. Pomagati pa moramo tudi srcu, ki je, kakor že rečeno, zelo obremenjeno.

H. P. P.: 32 let ste stari. Pred dvema letoma ste bili operirani na žolčnih kamnih. Po- brali so vam okoli 40 kamnov. Zadnje mesece pa dobivate zopet napade.

Ni ne pišete, ali so vam žolčnik odstranili ali ne. Iz besede »pobrali«, sklepam, da so vam žolčnik pustili. Če je temu tako, so se lahko pojavili novi kamni ali pa vam dela žolčnik sam težave. Prizadeta pa je tudi lahko trebušna slinavka. Obrnite se na zdravnika, ki vas je operiral.

Pravni nasveti

Rodbinska pokojnina. V. M. — Nečakinja, ki je stregla stricu — železniškemu uslužbencu, nima pravice do pokojnine po njegovi smrti.

Domik pri dražbi. I. O. M. — Pri vsakem dražbenem naroku, ki je dražba končana, po- jasnji sodnik vsem prisotnim osebam, iz kakšnih razlogov je moči zglasti oporek zoper domik. Če niste kaj razumeli, pa bi takrat vprašati. Zdjaj je itak prepozno, ker se morajo oporeki zglasti pri dražbenem naroku samem.

Nezaželjena pogojitev. J. F. H. — Nihče nima pravice na vašo gredo izliti razne po- sode, čeprav je njih vsebina uporabno gnojilo. Opozorite stranko, naj s tem preneha. Če noče, jo lahko tožite. — Glede iztepanja nad va- šim oknom pa prosite hišnega gospodarja, da napravi red.

Dota služkinje. M. P. Z. — Do zapuščine imate otroci iz prvega in drugega zakona ena- ko dedno pravico, ker vam je bil vsem prvi oče. Če je posestvo, ki ga je oče zapustil sinu iz drugega zakona, vredno 100.000 din, bilo vas pa je skupaj 10 otrok, potem znaša zakoniti dedni delež za vsakega otroka 10.000 din, nujni delež pa polovico tega, to je 5000 din. Od sina, ki je podedoval posestvo, lahko vsi ostali bratje in sestre iz prvega in drugega zakona zahtevajo izplačilo nujnega deleža v znesku po 5000 din. Taka tožba zastara v 3 letih po smrti zapustnika.

Povračilo v Ameriki odštete posojila. D. P. K. A. — V Ameriki ste posodili znanecu denar v dolarjih in se je zavezal dolgu povrniti v domačem kraju po takratnem kursu. Ko se je vrnil v domovino, je še vedno priznal dolg, plačal pa ne, pač pa svoje posestvo izročil ženi, tako da sedaj nič nima. Vprašate, če ga lahko prisilite, da vam z delom odsluži dolg? — Če se oba dogovorita, lahko, prisiliti ga pa v to ne morete. Svetujemo vam, da daste nasprotnika na pekat poklicati k sodišču z ženo vred. Sodnik bo obema razložil, da lahko vi pogodbo, s katero je svoje posestvo prenesel na ženo, izpodbijate in boste dobili kritje iz posestva. Morda bosta oba pristala na pametno sodno poravnavo, kakor da bi se tožarili in bi končno še morala plačati pravne stroške.

Porok za suknjo. I. O. L. — Neki znanec je jamčil pri vas za svojega sorodnika, da vam bo plačal obleko. Ker ni bilo plačila in se je ta sorodnik preselil v Belgrad, ste s plačilnim

poveljem tožili znanca kot poroka. On vam je dolg plačal, prošil pa je, da umaknete prvo tožbo, in da tožite oba skupaj, da bo na ta način prišel do plačila. — Če bi oba takoj skupaj tožili, potem bi zoper oba tožbo lahko takoj vložili. Ker ste tožili le poroka in je on že plačal, ne morete niti plačilnega povelja več umakniti niti ponovno obeh tožiti. Naj si vaš znanec preskrbi ubožno spravečo in naj da na uraden dan pri našem okrajnem sodišču tožbo na zapisnik zoper sorodnika, ki je v Belgradu in mu bo sodišče v Belgradu na nje- govo v zapisnik napisano prošnjo dalo urad- nega zastopnika za razpravo, ki se bo vršila v Belgradu.

Opeharjeni brat. V. M. S. — Ker vam je mati umrla že leta 1924, ste mogli zahtevati dopolnitev nujnega deleža od sestre-dednjice najkasneje tekom 3 let po smrti matere. Zdjaj je ta pravica že zastarana. Mogli bi pa proti sestri uveljaviti odškodninsko tožbo, v kolikor je s potvorenim pismom dosegla za sebe po- sebne koristi. Posvetujte se z zapuščinskim sod- nikom, ki pozna spis, kaj bi se dalo za vas še napraviti.

Rodbinska doklada za otroka. »Nanos«. — Rodbinska doklada za otroka ne pripada ženi — državni namestnici, katere mož je bano- vinski dnevničar, čeprav živita zakonca ločeno. Če bi bil mož pragmatičen uslužbenec in ne dnevničar, bi pripadala rodbinska doklada te- tedaj ženi — državni uslužbenki, če bi živila ločeno od moža in če otrok živi pri njej. Zato bo vaša prošnja, odnosno prošnja vaše žene, da se ji prizna rodbinska doklada za otroka, brezuspešna.

Prošnja za pokojnino. A. K. — Ker ste žup- nik, vložite prošnjo za pokojnino na pravo- sodno ministrstvo. Za draginjsko doklado ni treba vlagati posebne prošnje. Provodno mi- nistrstvo odmeri pokojnino, na kar odstopi po- kojninski dekret finančnemu ministrstvu, ki ga pošlje pristojnemu finančnemu ravnanstvu zaradi izplačevanja pokojnine in odmeritve draginjske doklade. Preden se vam bo pokoj- nina pričela izplačevati, boste morali izpolniti neko vprašalno polo za finančno ravnanstvo, iz katere morajo biti vaše imovinske razmere točno razvidne, na kar bo finančno ravnanst- vo odločilo po predpisih uredbe o draginjskih dokladah, kakšna drag. doklada vam pripada.

Živa meja. K. A. — Živo mejo smete za- saditi tik ob meji zemljišča, če s tem ne po- segate v kakšno služnostne pravice sosedu.

Vzposojenost za trgovca. A. R. — Samo obiskovanje zadržne šole (tečajna) vam ne za- dostuje za trgovsko izobrazbo. Popolno izob- razbo za izvrševanje trgovske obrti daje do- vršena srednja in njej enaka strokovna ali višja šola. Dovoljeni štiri razredi meščanske, srednje ali njej enake strokovne šole nado- meščajo učni rok in eno leto zaposlitve. V ka- teri meri naj nadomešča pohajanje tečajev

učno dobo, odnosno dobo zaposlitve kot pomoč- nika, odloči ban s posebnim odlokom glede vsa- kega tečaja. Zato bi se bilo z vašim vpraša- njem obrniti na bansko upravo. Drugače je pa potrebno za dokaz popolne izobrazbe dve- letno učenje in dveletna zaposlitve kot po- močnik v trgovinskem obratu.

Pravica druge žene. A. L. 100. Ob smrti očeta bo mačeha imela pravico do naprejšnjega volila vseh preminulih, ki spadajo h zakonskemu gos- podinjstvu. Do hiše, ki ni več na očeta prepisana, pa ne bo imela nobene pravice. Če je mačeha pri- spevala v denarju za zgraditev te hiše, bo smela v smislu izrecnega ali molče sklenjenega dogovora zahtevati od dejanskega lastnika povračilo zalo- žene denarja.

Dopust. J. K. — Po našem mnenju ni opore v obrtnem zakonu, da bi vam moglo podjetje skrajšati zakoniti dopust za polovico zaradi tega, ker ste bili na orožnih vajah.

Dijak. G. H. J. — Obrnite se za informacije na ravnateljstvo one kmet. šole, v katero bi radi vstopili.

Služba pri kraljevi gardi. S. S. R. — Šele po dovršenem 18. letu lahko prostovoljno vstopite v vojaško službo. Tedaj vložite prošnjo na poveljstvo vojnega okrožja in v njej prosite za pridelitev h kraljevi gardi, pri kateri bi radi služili.

Priposostvovana gozdna parcela. D. F. — Ako posestnik parcele trdi, da jo je priposo- stvoval z nad tridesetletnim nemotenim uživa- njem, pa mu vi priposostvovanje ne priznate, ga lahko tožite. Odločilo bo na to sodišče, kdo ima prav.

Skupno gospodinjstvo. M. B. — Če ima hčerka hrano doma pri očetu, se bo smatralo, da živi z njim v skupnem gospodinjstvu. Ne bo pa mogoče govoriti o skupnem gospodinjstvu z očetom, ako hčerka živi in se hrani pri svo-

J. U. P. — Monopolski prestopki. Finančni organ je zasačil vašega še ne 14 let starega sina, ki je prodajal vžigalnike, kremene in kamenčke. Pri telesni preiskavi je finančni or- gan našel večjo količino teh vtihtapljenih pred- metov. Zaplenil je sinu kolo, na katerem se je ob prodaji teh predmetov vozil. Finančni organ pravi, da bo kaznovan sin in vi. Za dejstvo, da se sin bavi z vtihtapstvom, niste vedeli. Tudi ne veste, kje je sin te stvari dobil. Kaj storiti?

Za razsojanje monopolskih prestopkov je pristojno finančno oblastvo II. stopnje, torej finančna direkcija, na katerem področju se je kaznivo dejanje odkrilo. Vaš še ne 14letni sin zaradi mladoletnosti ne more biti kaznovan. Zakona o drž. monopolih (Službeni list kr. ban- ske uprave v Ljubljani z dne 23. 1. 1932, kos 6) in zakon o monopolnem kazenskem postopanju (Sl. l. kr. banske uprave v Ljubljani z dne 11. 5. 1932, kos 37) sicer nič ne govorita o ka- zenski odgovornosti mladoletnikov. Zato pa se morajo v tem primeru v smislu čl. 91 zakona o monopolnem kazenskem postopanju uporabiti odredbe zakonika o sodnem kazenskem postopanju. Po čl. 26 tega zakonika pa se osebe, ki niso dovršile 14 let, ne smejo preganjati in ne kaznovati. Take otroke je treba marveč izro- čiti staršem ali šolskemu oblastvu, da ga kaz- nujejo, da skrb za njega in da ga nadzirajo. — Tudi vi ne morete biti kaznovani, ako niste pri vtihtapstvu sodelovali, odnosno ako za sinovo vtihtapstvo sploh niste vedeli (čl. 109 in 110 za- kona o drž. monopolih). Kolo, s katerim je sin prevažal vtihtapljen predmete, pa bo zaseženo v korist fonda za pobijanje monopolnih kazni- vih dejanj, v kolikor se ne bo dokazalo, da je kolo last tretje osebe in ne last vašega sina oziroma vaš last (čl. 40, 41 in 42 zakona o monopolnem kazenskem postopanju). Kolo se bo prodalo na javni dražbi, razen če položite pri fin. upravi znesek, ki ga bo ta uprava za- htevala. Možna je tudi, da bo finančna uprava zahtevala od vas plačilo redne monopolne takse, ki znaša za vsak vžigalnik 100 din, ker je za toliko država oškodovana. Za škodo, povzročeno po otrocih, pa načelno jamčijo osebe, katere imajo skrb in nadzorstvo nad otroci.

N. L. K. — Občinska trošarina na vino. Sli- šali ste, da bo od 1. aprila 1940 občinska troša- rina na vino v kmečkih občinah maksimirana na 0,50 din od litra vina. Vaša občina pa še vedno pobira po starem, t. i. 1 din od litra vina. Vprašujete, če ima občina pravico do tega?

Da. Občina ima pravico. Res je bila obč. trošarina na vino s čl. 5 uredbe o spremembah in dopolnitvah zakona o drž. trošarini z dne 22. dec. 1939 (Službeni list kr. banske uprave v Ljubljani z dne 20. 1. 1940, kos 6) maksimirana v kmečkih občinah na 0,50 din od litra vina, počenši od 1. aprila 1940. S čl. 18 uredbe o pro- računskih dvanajstihah za mesec: april, maj, junij in julij 1940 (Sl. l. kr. banske uprave v

Naš živinozdravnik

Kronični nosni katar psa. L. Z. Lj. Nekaj časa sem opazate, da vaš lovski pes močno kiha, drgne nos, iz katerega tu in tam pride krvavasta sluz. Večkrat ga tako hudo duši, da se bojuje, da ga bo zadušilo. Napadi dušenja so pogostejši takrat, ko se pes več giblje. Zdi se vam tudi, da je psu znatno oslabil voh. Zelite vedeti, ali se psu še da pomoči in kako? — Opisani znaki govorijo s precejšno verjetnostjo za nek proces v nosni votlini, ki ga lahko povzročajo novotvorbe ali pa tudi zajedalci, ki žive v nosu psa. Je posebna vrst zajedalcev — eden takih se imenuje Linguatula rhinaria — ki živi v prebavnih organih rastlino- jedih živali in v nosu psa. Zival, ki je napadena po teh zajedalcih, izloča s svojim blatom ličinke tega parazita. Ako tako blato povoha pes, mu ob tej priliki zlezajo ličinke v nos, kjer s svojim bivanjem in razvojem povzročajo zgoraj opisane znake. Da se za gotovo prepričate, je li zares povzročajo omenjene znake nosni zajedalci, dajte izcedek iz nosa psa v mikroskopsko preiskavo. Ako se ob tej priliki ugotove najčiste tvorbe, ve- like 70—90 mikronov, je skoraj gotovo, da so za- jedalci povzročitelji omenjenih sprememb. V svrhu zdravljenja inhalirajte psa večkrat dnevno z raz- redčenim amoniakom ali pa terpentinovim oljem, ki ste ga vili v nekoliko litrov krova. Seveda se mora ta vrsta zdravljenja vršiti zelo previdno, si- cer bi se znalo psu pripetiti kaj takega, kar si ne želite.

Krava sesa sama sebe. K. J. P. — Ko je vaša krava imela zadnjič telčka, ga je samo nekaj ur rada imela, potem pa ga ni več pustila k sebi. Sovražni tudi druga teleta. Nekoliko dni po porodu ste opazili, da je imela krava posa- mezni četrti vimeni skoraj popolnoma prazne, dasi jih v niste izmolzli v teku časa ste prišli na to, da krava sesa sama sebe. Kravo ste za- čeli na kratko vezati, da ne bi mogla do vi-

RADENSKO KOPALIŠČE

po naravni oglikovi kislini najmoč- nejše v Jugoslaviji in edino kopa- lišče te vrste v Sloveniji zdravi z uspehom bolezni srca, ledvic, živ- cev, jeter, žolča, želodca, notranjih čez in spolne motnje.

Odperto od 12. maja!
Maj, junij - 10 dni Din 700.— do 850.—. Vse vra- činunke (pension, zdravnik, kopelji, kopališče takee) Moderni komfort, tekoča voda, godba, dancing, ka- varna, ton-kin, tenis itd. — Obširne prospekte do bite na zahtevo pri PUTNIKU ali naravnost od uprave kopališča **SLATINA RADENCI.**
Direktni vagon iz Ljubljane, Beograda in Zagreba do samega kopališča!

jem službodajalcu. Sicer pa niste povedali, v katero vrsto želite, da se vam razloži pojem skupnega gospodinjstva. Če nas to vprašate zaradi rodbinske doklade, vam moramo po- vedati, da pravica do rodbinske doklade za otroka ni odvisna samo od skupnega gospodinjstva z očetom, ampak zlasti od otrokovega aslužka.

Podpora po pokojnem možu. J. J. O. — Kak- šne zakonite pravice do podpore po možu, ki je umrl pri vojakih, nimate. Lahko pa za pod- poro prosite n. pr. pri banski upravi

Star možev dolg. Z. A. — Dediči vašega so- sedita - trgovca zahtevajo od vas plačilo nekega starega dolga, ki ga je baje vaš mož napravil v trgovini leta 1928. Vprašate, ali ste dolžni plačati? — Če je dotični dolg nastal pri na- kupu trgovskega blaga, je v treh letih terjatev zastarala in bi ga upnik niti od dolžnika sa- mega, po zastaralnem roku ne mogel več iz- terjati. Tudi od dolžnikove žene takega dolga ne bo mogoče izterjati.

Davčni nasveti

Ljubljani z dne 17. 4. 1940. kos 31) pa je fin. minister pooblaščen, da dovoljuje izjeme od gornjega določila z omejitvijo, da občinska trošarina v nobenem primeru ne more biti večja kot je bila v letu 1939. Kolikor nam je znano, so se skoraj vse občine v naši banovini poslu- žile tega pooblastila in je finančni minister tudi dovolil našim občinam, da pobirajo občinsko trošarino na vino po stari izmeri iz l. 1939

Kmetijski nasveti

Nosprait namesto galice. R. I. R. — Čitali ste v »Sadjarju« o izrednem učinku sredstva »Nosprait«, ki je baje enako dobro tudi za trte. Zelite vedeti, če se da uporabiti tudi pri zatiranju peronospor na trtah namesto galice? — Nosprait je sestavljen iz bakra in arzenika ter daje v vodi raztopljen brozgo, ki učinkuje na živalske zajedalce in glivične bolezni ob- enem. Torej v vinogradu proti peronospori kakor tudi proti trsnemu zavijaču. Priprava brozge je enostavna, ker ga je treba samo v vodi raztopiti, torej brez apna in brez daljše priprave. Razstopina se tudi ne pokvari, če stoji delj časa. V sadjarstvu dosežejo popolno učinkovitost škropila s 1/4 do 1/2 odstotno raz- stopino, pri trtah do 1%. V sadjarstvu ga upo- rabljajo še precej, v vrtnarstvu pa le tam, kjer se boče z istim škropivom ne samo pre- prečiti poronosporo, ampak tudi uničiti trsnega zavijača. Ker pa je tega pri nas le bolj malo, zato zadostuje škropljenje trt z modro galico. Za pripravo 1% škropiva vzamemo 1 kg nos- praita, ga razredčimo v nekaj litrih vode v kašo, ki jo zlijemo v 100 litrov vode in brozgo dobro premešamo. Apna ni treba dodajati.

Svinjsko meso ima duh po dimu in katra- nu. G. O. P. — Svinjsko meso je bilo 14 dni v dimu ter se v tem času navzelo duha po dimu in katranu. Kaj je storiti, da izgubi ta neprijetni vonj? — Ležko vam bo uspelo, da odstranite iz svinjskega mesa ta duh, ker je bilo predelano v dimu in je vonj prodrl v no- tranjost. Poskusite ga obestiti kam na pod- strešje, kjer je stalen prepih, ter ga tam pu- stite nekaj mesecev. Morda bo sčasoma nepri- jetni vonj izpuhtel ali se pa vsaj zmanjšal. Dvomimo pa, da bi se dal vonj po katranu popolnoma odpraviti.

Množica smrekovih sadik na hektar. K. K. M. — Lansko leto ste izsekali gozd v izmeri 1 ha 30 arov. Zelite vedeti, koliko smrekovih sadik potrebujete za ta prostor, in v kakšni razdalji jih je saditi. — Iglavce sadimo približno poldrugi meter do dva metra med seboj oddaljene. Na hektar vzamemo 4000 do 5000 sadik, torej na vaši parceli jih boste rabili od 5—6000. Pregostjo jih ni saditi, ker se pozneje pri rašči medsebojno ovirajo.

mena, a kljub temu se je večkrat posesala. Čez en mesec pričakujete drugega telčka pa že- lite nasveta, kako bi kravo odvadili sesanja. — Ko pride prihodnje tele na svet, ga pustite pri kravi le tako dolgo, dokler ga ne osuši, potem ga pa odstranite. Da bo krava rajše lizala te- lčka, ga posipavajte z moko in otrobi, katerim ste dodali soli. Ko se bo po preteku nekaj ur krava nekoliko odpočila, pustite telčka pod kravo. Kravo imajte vse čas pod nadzorstvom, da se ne bi pred teletom posesala. Če boste videli, da se krava le hoče sesati, tedaj ji na- redite širok usnjen pas okrog trebuha, pričvr- stite nanj kakor roba debelo palico, drugi kon- nec palice pa privežite na koren roga. Na ta način boste preprečili, da krava ne bo mogla doseči vimeni in se tudi ne posesati.

Znaki garj psa. A. M. Lj. — Zelite vedeti, kako se pozna, če ima pes garje, in kako jih je treba zdraviti? — Znaki garj se pojavijo navadno najprej na glavi, na trebuhu, notranji strani stegen in korenu repa. Na okuženih me- stih kože se pojavijo rdeče lise, na katerih je opaziti spočetka mehurčke, kasneje pa kraste. Na imenovanih mestih kože izpada dlaka in ko- ža postaja debelejša. Pes skuša s praskanjem in grizenjem potolažiti zelo hudi srbeč. Srbeč se pojača, če pride pes na toplo. Za sigurno ugotoviti garje pa je mogoče le s pomočjo mi- kroskopa. Ostruga se namreč vrhni del kože, podvrže posebni proceduri in nato se stavi pod mikroskop. Če se pri pregledu ugotove majhne živalice, tedaj se lahko reče, da so garje vzrok kožnih sprememb. Garje so nalezljive. Garjam sliče so še druge kožne bolezni, ki pa nimajo nič skupnega z garjami. Najboljše storite, če psa peljete k strokovnjaku veterinarju, ki bo ugotovil, ali ima vaš pes garje ali ne ter vam bo dal vsa potrebna navodila za zdravljenje psa.

SLOVENEČEV SVETOVALEC

odgovarja samo na vprašanja, ka- terim je priložen tale odrezek „Slovenec“ 12. maja 1940

Potujoče bogastvo na severu

Zdaj potujejo črede severnih jelenov na poletne pašnike

Koliko puščobnega sveta bi bilo za človeka brez zhaske na zemlji, če bi ondi ne dobil zaradi žilavosti in skromnosti nekaterih živali tudi zase podlago za življenje. S tega vidika pa nimamo skoraj nobene druge bolj pomembne živali, kot je severni jelen, ki je najvažnejši vseh jelenov. Več človeških plemen more živeti na severu naše zemlje samo zato, ker ondi biva severni jelen. V nasprotju z vsemi drugimi domačimi živalmi se severni jelen ni brezpogojno udinjal človeku in ni postal njegov suženj, ampak je ostal svoj gospod, pa še jako velik gospod. Severni jelen prisili Laponce, da gredo vsako poletje in dan na dan čez hribe in doline, čez reke in jezera, tjakaj, kjer si hoče jelen poiskati svojo pašo. Laponce se mora povsem prilagoditi navadam severnega jelena, mora v snežnem meletu ven iz koč. Severni jelen prisili Laponce, da mora venomer romati prav od tistega dne dalje, ko mu je mati na trdem snegu podarila življenje in ga je v kože zavitega optala na hrbet najkrepkejšega severnega jelena, pa do tistega dne, ko se sesede v sneg in za večno zapre oči in ga spet privežejo na severnega jelena, ki ga odnese tjakaj, kjer mu izkopljejo grob.

Ko se labudi vračajo...

Kakor je po raznih izkopaninah dokazano, je bil severni jelen v prazgodovinski dobi razširjen po vsej srednji Evropi. Dandanes živi le v severnih pokrajinah, med 60. in 80. stopinjo zemljepisne širine. Cezar ga je opisal kot »vola s postavjo jelenat«. Kasnejši prirodopisci so večkrat napačno poročali o severnem jelenu. Šele veliki švedski prirodopisec Linné je sam opazoval življenje severnega jelena in ga je tudi pravilno opisal.

Bolj važen ko divji, je domači severni jelen, ki omogoča Laponce življenje na severu. Če premore Laponce 200 jelenov, že lahko živi. Če jih ima 500, je pa sploh brez skrbi za obstanek. Kdor pa premore 1000 severnih jelenov, je pa že bogataš.

Marca meseca, ko vračajoči se labodi označujejo pomlad severnim krajem, zapustijo črede severnih jelenov svoja zimska bivališča in se odpravijo na poletne pašnike, ki so na morskih bregovih, kjer je večji vpliv Zalivskega toka. Ker je po nižavju in v dolinah še ivje, gredo na gorovje,

Sestreljeno letalo ob zamrzlem jezeru Mjosa na Norveškem

kjer sonce poskuša moč svojih prvih žarkov po zimskem spanju. Tam vržejo košute severnega jelena svoje mladice in sicer maja meseca, zato pravijo Laponce temu mesecu »mesec majhnih telet«.

Potovanje severnih jelenov, ki so v zimskem kožuho belosive barve, se hitro nadaljuje. Zdaj splašajo kako polarno lisico ali kakega belega zajca iz skrišališča, zdaj jih preganjajo volkovi ali nekaj nizko letečih orlov, ki so edina temna bitja v zimskem polarnem svetu. A kmalu gredo spet nemoteno in brez miru dalje in nič drugega ne sliši kakor pokljanje kit na njih nogah.

Smoter teh čred so velike tundre lišajev v barjasti, laponski pokrajini severne Švedske in Norveške, saj so — razen nekaterih alpskih rastlin v poletnih mesecih — ti lišaji, tako zvan mah severnega jelena, prava prehrana severnih jelenov. Laponce najbolj skrbijo tisti časi, ko po južnem vremenu tla spet zmrazijo in so širne lišajaste tundre tako z ledom pokrite, da severni jeleni ne morejo izgrebsti lišaja iz snega.

Majhno poglavje iz Brehma

Dasi živi »udomačenec« severni jelen še v napoli divjem stanju, je med njim in divje živim severnim jelenom, ki ni tako okornega trupa, vendarle velika razlika. Brehm je celo zapisal: »Ne poznam nobene druge živali, ki bi bilo v njej bolj

ostro izraženo breme hlapčevstva in prekletstvo suženjstva.« Pa je severni jelen nomadskih Laponcev vendarle mogoča žival. Njegove noge so sicer krajše kot noge drugih jelenov, drža ni tako ponosna, a zato pa ima na glavi z okornimi smrčkom velike in lepe oči. Ni čudno, če menijo Laponce, ki so jako vražjevarni, da je v očeh severnih jelenov zapisana njihova usoda ali svarilo sprčo kake nevarnosti. Samec in samica imata naprej obrnjeno rogovje, vendar je rogovje košute manjše in ni tako močno nazobčano kakor rogovje samca. Rogovje velikega samca tehtata tudi po 18 kg in vsebuje po 60 zobcev, a le ni tako lepo kakor rogovje drugih jelenov. Košute, ki niso breje, izgubijo rogovje pozimi, breje pa čez nekaj tednov po telitvi v maju. Samec izgubi rogovje v novembru, ko se nad njegovo domovino

Predsednik Roosevelt se je s počitnic vrnil v Washington. Poleg njega so (od leve): zunanji minister Hull, drugi tajnik vojnega ministrstva Johnston; državni podtajnik, znani Sumner Welles.

»Obnova življenja« v znamenju srpa in kladiva

Svickarski list »Basler Volksblatt« poroča:

Neki italijanski časnikar je nedavno izpraževal svojih 20 sorojakov iz severne Italije, ki so že več let živeli v vzhodni Poljski in ki so se po ruskem vpadu v tiste kraje izselili v domovino, o doživljajih pod sovjetskorusko vlado. Vodja povrnivše se skupine, neki rimski uradnik, je pričeval:

»Rusi so prišli 17. septembra 1939. To je bila kar cela armada. Po dneve in noči dolgo se je valilo na tisoče tankov po cestah, vsi proti romunski in ogrski meji. Čete so bile dobro oblačene in oborožene. Tudi niso bili nič nasilni in niso plenili ne zasebnih ne trgovskih hiš. Edino, kar nas je silno zaskrbelo, je bila njihova neizmerna požrečnost. Kupili in pogoltli so na mestu kar vse, kar jim je prišlo v roke. Časih tudi po dvajset hlebečkov kruha in na kilograme mesenin. Zdelo se je, da so nenasilijivi. Toda plačali so vse, ne da bi kaj mešetarili; človek bi dejal, da so denar kar razmetavali. Plačevali so z novimi bankovci, ki niso imeli nobenega žiga in čijih vrednost ni poznal noben trgovec.

Slednjič so čete odšle; ostala je le majhna posadka. Vojaški guverner je prevzel vodstvo uprave in je imenoval ljudskega komisarja. Začela se je nova doba...«

»Raj na zemlji?«

»Spočetka je še šlo. Nikomur niso niti lasu skrivili. Vojaški so prosili tobaka in so si zvižali cigarete v časopisni papir. Radi so se pomenkovali in pripovedovali so tudi gorostasne stvari. Dejali so, da bodo šli še dalje in bodo zasedli vso Evropo. Bili so vedri, krotki in dobrohotni ljudje. O Moskvi so rekli: »Moskva je največje in najlepše mesto na svetu.« Vse, kar koli so videli, so občudovali, tako naše obleke, naše čevlje in otroke. Požrli so neznanske množine kruha. In marsikatero stvar so vprašali: »Kaj pa je to?« Največ jih še nikoli ni videlo citrone, a tudi jaje, mleka, presnega masla in sira ne.

Tako je preteklo nekaj dni. Nato se je začela velika žaloigra. Razglasili so, da je vsa zasebna last nezakonita. Samo njive majhnih kmetov so pustili njih lastnikom. Veleposestva so zasegli in razdelili med najemnike. Ikrti je GPU na podlagi seznamov aretirala vse poljske in ukrajinske domoljube. Prijeli so 23.000 oseb, jih porazdelili

razprostrta polarna noč. Rezani severni jelen izgubi rogovje v marcu ali aprilu, časih pa spotoma na romanju k poletnim pašnikom.

Tudi mrtva žival je koristna

V nasprotju z drugimi udomačenimi živalmi je severni jelen le malo v stiku s človekom, pa se ga vendarle boji. Zjutraj in zvečer si išče piče ondi, kjer mu je všeč, prav tako opoldne prežvekuje tam, kjer si sam izbere prostor za to. Le če hočejo pomolsti košute, vrže Laponce laso okrog vratu živali; ta laso nosi sleherni Laponce zmeraj s seboj.

Vse, kar ima severni jelen, je Laponce koristno. Koža in meso sta mu za obleko in prehrano. Iz kosti in rogovja si nareja orodje, trнке in predmete za tujsko industrijo. Iz neustrojenih kož si napravi mreže, jermena in jermenčke za šivanje. V prejšnjih časih je Laponce žrtvoval kri severnega jelena svojemu bogu in sicer tako, da je poškropil z njo kamne, ki jih je častil, ali pa je spekel »kruhc« iz nje. Celu vsebine želodca ne zavže, marveč jo zaužije kot izredno slaščico.

Sir Archibald Sinclair, vodja liberalne angleške opozicije.

Alarm mu je rešil življenje

Francoski listi poročajo o naslednjem dogodku, ki se je pripetil v najbližjem zaledju fronte »nekje v Franciji«. V neki vasi je bil razmeščen oddelek za protiletalsko obrambo. Neke noči je bil dan znak alarma, ker so se bližala nemška letala. Vojaški so bili na svojem mestu prej kakor v minuti, le poveljnika oddelka ni bilo. Čakali so nekaj minut, nato pa so šli v hišo, kjer je stanoval. Vstopili so v sobo, kjer pa so ga našli v nezavesti. Plini, ki so uhajali iz slabo zgrajene peči, kurjene s premogom, so ga zastrupili. Vojaški so brž prenesli svojega poveljnika na prosto, kjer so mu nudili prvo pomoč in mu rešili življenje. Ako bi ne bilo tiste noči znaka za alarm, bi se poveljnik gotovo nič več ne prebudil iz svoje nezavesti.

Neki dijak filologije, ki je bil dobro znan s slavnim književnikom, je dal svoje delo za doktorat, spis o vlogi soglasnikov v neki stari francoski knjigi, v tisk in je en izvod podaril književniku, ko je bil pri njem na obisku. Književnik je dal to knjigo v omaro, ne da bi bil le pogledal vanjo.

Čez nekaj časa je novopečeni doktor spet prišel k njemu in ga vprašal, ali je bral njegovo knjigo.

»Nisem,« je odvrnil književnik odkrito in je še dodal:

»Lejte, pri nekaterih knjigah hvalim Boga, da jih bom smel brati; pri drugih hvalim Boga, ko sem jih prebral; pri vaših knjigi pa hvalim Boga, da mi je ni treba brati.«

»Z oslom jaz ne govorim!«
»Jaz pa!«

so jih. Higijenske razmere so se poslabšale. Mnogo ruskih vojakov je bilo jetičnih in so prinesli še druge nalezljive bolezni s seboj. Javni urad za snago ni več deloval. Posod za smeti niso več praznili in ceste so ostale nepometene. K sreči je vso umazanijo pokrtil sneg.

Mimo vsega tega so pa še povečali davke. Kdor je vzbujal videz, da še kaj ima, je prejel poziv, da naj plača večjo vsoto davka. Če so ti reveži od strahu prodali vse, kar so imeli, da so zmogli tisto vsoto, ali če so si denar izposodili, pa so jim v uradu še rekli: »Če ste zmogli ves ta denar, tedaj ste bogati in zato plačajte še enkrat več!« Ko je eden teh nesrečnikov prosil, ali bi smel odplačevati v obrokih, so ga zavrnili: »Prav. V treh obrokih: prvi zapade opoldne, drugi ob pol eni in tretji ob eni!«

Prebivalstvo našega mesta, ki je bilo do tri četrtine katoliške vere, se je v hudih dneh trpljenja zatekalo v cerkev. Niti ene niso bili zaprli. Da bi jih pa mogli zapreti, so rdeči oblastniki skušali to doseči z novim ljudskim glasovanjem. A to pot so se uračunali. Z obupno odločnostjo so glasovali vsi zoper to, da bi se cerkve zaprle. Tako so ostale odprte. Drugače pa se je zgodilo s šolami. Šole so kar razkristjanili. Križ, ki je znak vere, so nadomestili s Stalinovo sliko.

S tem je bila mera zvrhana. Naša Italijanska kolonija je sklenila, da se izseli v domovino. Ko smo vstopali v vlak, ki bi naj nas odpeljal proti romunski meji, je bil na peronu neki pijan vojak, ki nam je na ves glas zaklical: »Naši komisarji nam pripovedujejo, da smo prišli semkaj, da bi druge osvobodili izpod jarma suženjstva. Kakšna bedarija! Saj mi sami že tako dolgo čakamo drugih, da bi osvobodili nas!«

Letala v amsterdamskem pristanišču, prestolnici Nizozemske, kjer po stoletnem miru divja bojna vihra

Luka v belgijskem mestu Antwerpnu

Gospodarstvo

Sofje Ivan:

Obrtna razstava na Mariborskem tednu

Samo kratek čas nas še loči do obrtniške razstave ob letošnjem Mariborskem tednu, ki bo od 3. do 11. avgusta. Slov. obrtno društvo v Mariboru dela že obširne priprave, da bi bila razstava tudi v teh izrednih razmerah čim bolj izvedena, da bi tem bolje služila svojemu cilju in da bi bila koristna za naše obmejno obrtništvo. Vendar je uspeh razstave odvisen od obrtnikov samih. Radi tega se obračamo na vse mariborske in okoliske obrtnike, da že sedaj razmišljajo in pripravijo vse potrebno, da s svojo številno udeležbo in s kakovostnimi proizvodi na razstavi dokažejo kupujoči javnosti kakor tudi merodajnim faktorjem, da je obmejno obrtništvo tako kot proizvodni kakor tudi družabni tvorec, čimtelj, s katerim je treba tudi v teh časih resno računati.

Pomen razstave je za obrtnike zelo velik, to posebno dandanes, ko obrtništvo v svoji borbi za delo in obetov nalezava na vedno večje težkoče. Razstava mora biti izraz moči in ustvarjalne sposobnosti našega obmejne obrtništva. Koristi od razstave so za obrtnike brezdvomne. Ker obrtnik ne razpolaga z zadostnimi materialnimi sredstvi, bo razstava pomenila zanj to, kar pomeni za veliko industrijo drago plačana reklama. Obrtništvo bo imelo najboljšo priliko, da na najuspešnejši način celokupno javnost vpozna s kvaliteto svojih proizvodov. Z veliko izbiro svojih proizvodov in s svojo sposobnostjo bo imelo obrtništvo zopet priliko, da dokaže svojo doraslost v današnjem času in da zopet na drastičen način dokaže, da se mnogi predmeti radi prekomerne reklame prodajajo dražje in pod drugo tujo etiketo, čeprav so proizvodi naših rok. Propaganda obrtniških proizvodov na razstavi ima nadalje namen, da vzgodi zavest o prednosti rokodelskega strokovnega dela. Da bi se to doseglo, mora imeti razstava umetniško obrtni značaj. Na njej bodo mnogi obrtniki in njihov naraščaj, o katerih se sicer ničesar ne sliši, pokazali kakšne prvotne sposobnosti, ki meje na umetnost, se krijejo v njihovem delu. Delo v vzornih delavnicah na razstavi bo pokazalo javnosti, kako se vrši proces proizvodnje v

obrnih delavnicah v današnjih prilikah in ji dalo možnost neposrednega spoznanja obrtniškega dela. Dolžnost obrtnikov je tudi pritegniti v krog razstavljalcev tudi obrtniški naraščaj, t. j. pomočnike in vajence, da bodo kot bodoči mojstri kos nalogam. Tudi ti bodo ponosni na svoje delo, saj bodo prej ali slej postali samostojni mojstri. Obrtniški naraščaj spada v višjo vrsto in mora imeti bodočnost in cilj. Zato je v njegovo korist, da hodi z mojstrom po isti poti, da se mu ohrani spoznanje, da ne spada v tisto vrsto delavcev po tovarnah, ki se obrtni niso učili in so brez bodočnosti.

Poleg obrtnih izdelkov, ki bodo razstavljeni, bo razstava na letošnjem Mariborskem tednu prikazala tudi ostale oblike obrtniškega življenja. Razstava bo izpolnjena z manifestacijami obrtniškega značaja, kakor s kongresom, predavanji in strokovnimi tečaji, tako da bo imela razstava popolno obeležje rokodelske solidarnosti in sposobnosti, kar bo še bolj okrepilo duhovno edinstvo za skupno borbo za boljšo bodočnost in pravičnejši položaj obrtnikov.

Obmejno obrtništvo mora kljub izjemnim časom pri tej priliki pokazati svojo maksimalno samozavest in razumevanje, tako da bo vsa akcija obrodila čimveč koristnih sadov. Moramo se zavdati, da je naš uspeh odvisen od števila sodelujočih in od naporov, ki jih bomo doprinesli pri izvedbi tega dela. Kolikor samozavesti in solidarnosti, toliko uspeha. V dneh, ko obrtništvo preživlja mnoge težkoče, ne sme ostati ravnodušno do naporov, ki jih zastavljajo njegove poklicane ustanove za njegov napredek.

Ker je torej vprašanje uspeha razstave odvisno od nas posameznikov, zato se moramo takoj oprijeti dela in posameznost, tako tudi po organizaciji razstave. Ni se treba elepti z mislijo, da je še dovolj časa do razstave. Res je: časa je še dovolj, toda treba ga je čim prej in čim bolj izkoristiti. Obrtniki, dokažite ravno v tem času s svojo zavestjo in razumevanjem, da ste pripadniki važnega gospodarskega stanu, ki ve kaj hoče.

Gojimo več malih živali

Posledice sedanje vojne občutimo že sedaj vsi, tudi tisti, ki se te gigantske borbe aktivno ne udeležujemo. Te posledice se pojavljajo pri nas v zvišanju cen, posebno življenjskim potrebščinam ter nihče ne more prisoditi ali določiti, kdaj in na kakšni višini se bodo cene ustale.

Zaradi izvoza, obenem pa zaradi slabe lanske košnje je že pričelo primanjkovati klavne živine, kar bo podražitev mesa še pospešilo in bo oblast primorana porabo istega omejiti. Odpovedati se temu splošnemu in važnemu hranivu pa ni lahko, zato je treba vsaj malemu človeku, ki ima skromnejše dohodke, misliti na to, kako si bo na drug cenejši način po svojih močeh, sam pripravil doma nekaj mesa, ki naj mu nadomestuje drago govedino ali teletino.

Proti koncu zadnje svetovne vojne je v izogib lakote in pomanjkanja mesa avstrijska vojska oblast ustanovila več velikih postaj za rejo kuncv. Na teh postajah so gojili samo kunce težjih pasem, ker je njihov glavni cilj bil čim večja produkcija mesa. Najbolj so bile zastopane pasme dunajski lisec, belgijski orjak in nemški ovnač. Te ustanove

hlevčkov, kateri se za silo napravijo tudi iz starih zabojev. Predpogoj uspeha je pa ljubezen in zanimanje za živali.

Društvo »Mali gospodar v Celju« se je že pred par leti odločilo, da bo propagiralo izmed kuncv pasmo nemški ovnač in je v tej smeri tudi delovalo na ta način, da je nabavilo več plemenjakov, jih razdelilo med člane, kateri pa vrnejo vsak po enega ali več mladičev, te pa društvo zopet oddaja pod istimi pogoji. Uspeh ni izostal in na lanskem celjski razstavi so bili zastopani najbolj ovnači in so dobili tudi največ prvih ocen.

Da pa sedanje razmere, ki se razvijajo z ne navadno brzino, ne bodo dohiteli našega malega človeka nepriljubljenega in praznih rok, je združni čas, da se vsestransko pokrene za razširitev reje kuncv pri našem človeku, kateri mu bodo dali potrebno meso, ki bi si ga sicer ne mogel privoščiti. Obenem bi se pa bolj temeljito iskoristili priditki iz obestnih vrstov ter odpadki kuhinjske zelenjave, narodno premoženje in blagostanje bi se s tem znatno dvignilo.

Vse ustanove in tudi privatniki, katerim pripada socialno skrbstvo malega človeka, naj bi se zavzele v teh resnih časih zato, da bi naši šibkejši sloji bolj intenzivno gojili male živali, posebno kunce, katerih koristi bi jim blažile draginjo in jih varovale pred eventualnim pomanjkanjem v tej vojni.

Povečajmo proizvodnjo čresla

Usnjarska industrija se letos zelo zanima za domača strojna sredstva. Vsako leto smo uvozili iz Južne Amerike več sto vagonov »Kvebrač« ekstrakta, iz Južne Afrike pa znatne množine »Mimoza« ekstrakta in drugih strojev. Zaradi nesigurnih in dragih transportov je uvoz inozemskih strojev skoraj prenehal. Zato se v vedno večji meri uporabljajo domača stroja kakor kostanjev in pa hrastov ekstrakt in smrekovo čreslo. Slovenija ima nekaj kostanjevega lesa, katerega gozdovi pa se veliko in prekomerno izsekavajo. Važna pa je produkcija smrekovega čresla, ki se ceni letno od 1000 do 1500 vagonov in to 90% v Sloveniji. Zaradi velikega povpraševanja po čreslu bo letos cena gotovo za kakih 50% višja od lanske in je tako v interesu posestnikov gozdov kakor tudi lesnih trgovcev in na koncu vsega narodnega gospodarstva, da se to važno strojilo v čimvečji meri producira, posebno, ker je odjem vsega smrekovega čresla po usnjarskih in taninskih tovarnah zasiguran. Zaradi izjemnih časov bi bilo priporočljivo, da bi se od oblasti predpisalo pri izdaji sečnega dovoljenja obvezno beljenje smrek, da bi se potreba po inozemskih strojih, katere moramo plačevati v zlatih devizah in v kolikor jih sploh moremo dobiti, zmanjšala na kar najmanjšo mero.

Stanje naših kliringov

Po podatkih Narodne banke je bilo dne 8. maja 1940 stanje naših kliringov naslednje (v oklepajih razlika v primeru z izkazom za 30. april):

Aktivni kliringi: Nemčija 4.377.717 (—1.328.712) mark, češki protektorat 47.295.603 (+5.977.732) kr., Italija 18.166.352 (—16.677.637) dinarjev, Francija 15.337.842 (+2.09.580) frankov, francoske kolonije 4.537.563 (+329.027) frankov, Turčija 9.340.733 (+521) din, Bolgarija 2.139.786 (—331.519) din, Španija 2.936.000 pezeta.

Pasivni kliringi: Madžarska 12.626.931 (—14.193.004) din, Rumunija 11.936.583 (+158) dinarjev, Slovaška 4.341.858 (+932.613) kron, Belgija 1.333.411 belg in Poljska 18.896.014 din.

Iz tega pregleda je razvidno, da so se naše kliringe terjatve v Italiji radi znatnega uvoza k nam izredno zmanjšale, tudi se je zmanjšal nemški kliringi dolg, nasprotno pa je narasel kliringi dolg protektoratu in Franciji.

Med pasivnimi kliringi izkazuje najznatnejše izpremembe madžarski, katerega pasivni saldo za nas se je izredno zmanjšal.

Poravnalno postopanje je pozglajeno o imovini Vajdiča Antona, trgovca in razstavljalca v Ptuj. Prešernova ulica 8; narok za sklepanje poravnave 17. junija, terjatve je prijaviti do 10. junija.

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(131) Nenadoma pa... bum! Poniglavček je padel. Spotaknil se je na svoji dolgi nočni srajčki in vsi drugi so se zavalili čez njega. To je bilo smešno! Da bi le kralj ničesar ne slišal!

(132) Poniglavček se je mislil izmuzniti iz gneče, pa ga je Radoznaček zagrabil za brado in ga ni več spustil. Tedaj so prišli tudi drugi. Ubogi Poniglavček!

Kongres Vinarskega društva

Vinarski kongres, združen z rednim občinim zborom Vinarskega društva, bo letos v Dolnji Lendavi, in sicer občini zbor v soboto, 18. maja t. l. ob 20 (8 zvečer), kongres pa v nedeljo, dne 19. maja ob 10 dopoldne. Na kongresu bodo razpravljali vinogradniki o zelo važnih vinarških vprašanjih; o selekcijskih krožkih ter o pogojih za pravilno kletarstvo. Istočasno priredi Vinarska podružnica v Dolnji Lendavi vinski pokus in vinski sejem, na katerem se bodo lahko vinogradniki in vinski trgovci prepirali, da pridelujejo vinogradniki lendavskih gorc prav dobro vinsko kapljico. V nedeljo popoldne pa si bodo vinogradniki ogledali del lendavskih gorc, kamor bodo napravili pešizlet.

Slovenski vinogradnik se nahaja danes v težkem položaju. Visoki pridelovalni stroški, slabe prodajne možnosti in velika bremena delajo vinogradništvo čim dalje bolj nerentabilno. Zaradi tega bo v korist našega vinarstva, da se bo letošnjih prireditev v Lendavi udeležilo čim več vinogradnikov. Pa tudi dolžnost je vsakega vinogradnika, da se udeleži vinarskega kongresa, da bomo vinogradniki skupno manifestirali za svoje zahteve. Obenem bodo imeli priliko vinogradniki spoznati lepe lendavske gorice in tamonjsne vinogradniške razmere, ki jih še na splošno ne poznamo.

Bilance

Danubius, tekstilna industrija, Belgrad. Glavnica 4.0, bilanca vsota 4.8, brutodohodki 0.35, izguba za 1939 0.24, 1938 0.254) milij. din.

Stella, tekstilna industrija v Belgradu. Glavnica 4.5, bilanca vsota 10.43, brutodohodki 2.16, izguba 0.58, izguba iz 1937-1938 0.69 milij. din.

Jugoslovansko Schoeller Bleckmann Phönix jeklo, Zagreb. Glavnica 1.0, bilanca vsota, 8.0 (6.4), dobiček za 1939 0.012, tako da se izguba iz prejšnjih let zmanjša na 0.392 milij. din.

Lanena industrija, Osijek. Glavnica 6.5, bilanca vsota 42.05 (23.94), čisti dobiček brez prenosa 1.4 (1.2) milij. din.

Jugoslovanski Siemens, Zagreb. Glavnica 1.5, bilanca vsota 80.5 (79.84), brutodohodki 16.9 (15.3), čisti dobiček 0.15 (0.12) milij. din.

AEG Union, jugoslovanska d. d. za elektriko, Zagreb. Glavnica 1.0, bilanca vsota 12.865 (9.6), dobiček 0.099 (0.042) milij. din.

Julij Meini, d. d., Zagreb. Glavnica 10.0, bilanca vsota 24.5 (22.1), brutodohodki 11.0 (9.35) čisti dobiček brez prenosa 0.385 (0.490), skupno s prenosom 0.416 (0.532) milij. din.

Ilirija, d. d. za brodarstvo v Zagrebu. Glavnica 2.7, bilanca vsota 9.04, brutodohodki 10.23, čisti dobiček 2.4 milij. din.

Obvestilo izvoznikom lesa v Italijo. Italijansko ministrstvo financ je v sporazumu z ministrstvom za promet in devize odobrilo 5% tolerance v težini za oni les, ki se iz naše države izvaža v Italijo v odprtih vagonih, pod pogojem, da se v primerih presežka teže izvoženega blaga nad ono težo, ki je zabeležena v italijanskih uvoznih dovoljenjih, ugotovi, da ta presežek izvira od vlage, pridobljene na potovanju. Italijansko finančno ministrstvo je zadnje dni pooblastilo carinarice, da dovoljno rešujejo eventualne sporne primere, istočasno pa je dalo potrebna navodila za bodoče.

Odstop deviz, ki jih vnašajo inozemske trdke za plačilo prevoza. Finančni minister je izdal odlok, po katerem se lahko glede frankiranja izvoz vrši takole: V primerih, v katerih domače trdke prodajo blago za katerokoli neklirsko državo franco nakladna železnica postaja, se morajo devize, ki jih vnašajo inozemske trdke za plačilo prevoza bodisi po pooblaščenih zavodih bodisi po špediterjih, v celoti odstopiti Narodni banki na podlagi uradnih tečajev. 2. Odstopanja od tega odloka so možna le na osnovi pisne odobritve deviznega ravnanstva Narodne banke, dane na osnovi konkretnih prošelj zainteresiranih. Tozadevno bo izdalo devizno ravnanstvo še potrebna navodila.

Odobravanja obresti za dinarske terjatve inozemcev. Finančni minister je izdal odlok, po katerem morajo pooblaščenim zavodim, pri katerih edino lahko morejo inozemci držati dinarske terjatve, si predhodno nabaviti pisno odobritev deviznega ravnanstva Narodne banke v vseh primerih, v katerih žele inozemskemu lastniku katere koli vrste dinarske terjatve dati na razpolago obresti po teh terjativah. Devizno ravnanstvo bo tozadevno še izdalo potrebna navodila.

Maksimiranje cen moke. Urad za kontrolo cen v Belgradu je odločil, da smejo počeni s 16. majem 1940 vsi mlini ter trgovci z moko na veliko na področju urada prodajati do nadaljnjega vse vrste moke (razen št. 0, 00, živinsko moko ter

otrobe) po cenah, ki smejo biti za 60 din višje kot so bile cene dne 14. februarja, računajoč tudi vrece brez davka na poslovni promet.

Tvornica kuvert Lipa Mill v Belgradu se imenuje nova delniška družba z glavnico 1 milij. din. Član upravnega odbora so: Aleksander Bogojević, Ljubomir Cuk, Egon Belinski, Ivan Hartman, Pavle Freund, dr. Pavle Neuberger, dr. Nikola Gjurišić, prokura pa je podeljena Božidarju Vasiljeviću.

Licitacije: Dne 14. maja bo pri štabu odseka za utrjevanje št. 1 na Vrhniki licitacija za instalacijo elektrike v lokalne odseke za utrjevanje na Vrhniki. — Dne 25. maja bo pri direkciji drž. železnice v Ljubljani licitacija za izvršitev dela na depandani bolniškega fonda na Golniku.

Znižanje in zvišanje glavnice. Občnemu zboru delničarjev Elektroindustrije d. d. v Ljubljani, ki bo 27. maja ob pol 12. je predloženo znižanje glavnice od 750.000 na 465.000 din in istočasno zvišanje na 950.000 din.

Občni zbori. Tvornica za dušik, Ruše pri Mariboru, 27. maja ob 16.30 v Hranilnici dravske banovine v Mariboru; A. Westen, d. d. v Celju, dne 28. maja ob 10 v Celju - Gaberju; Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku 28. maja ob 10.30 v Celju; Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic 28. maja ob 11 v Ljubljani; Narodna tiskarna v Ljubljani 25. maja ob 10.

Živinski sejm

Mariborski svinjski sejem, dne 10. maja. Na svinjski sejem je bilo pripeljanih 266 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5-6 tednov stari 120-150 din, 7-9 tednov stari 150-170 din, 3 do 4 mesece stari 260-300 din, 5-7 mesecev stari 400-500 din, 8-10 mesecev stari 500-650 din, 1 leto stari 850-950 din, 1 kg žive teže 8.50 do 10.50 din, 1 kg mrtve teže 12-15 din. Prodanih je bilo 170 svinj.

Krsko, 4. maja. Dagon: 120 volov, 78 krav, 6 telic, 13 telet in 451 prašičev. Prodanih je bilo: 20 volov, 14 krav, 2 telice, 6 telet in 150 prašičev. Cene naslednje: voli I. vrste 8.50, II. vrste 7.25, III. vrste 6.50, telice I. vrste 6 din, telice II. vrste 5.50, krave I. vrste 6, II. vrste 5.50, teleta I. vrste 8 din, II. vrste 7 din za kg žive teže. Mladi pujski 8 do 10 tednov stari od 120-150 din za glavo. — Govedina 14, svinjina 16, svinjska mast 22 din, čisti med 18, fižol 7, krompir 2 in pšenična moka 0.450 čin za kg. — Drva 70-80 din za kub. meter, jajca 0.50-0.75 za 1 komad in mleko 2 din za liter. — Navadno mešano vino od vinogradnikov 4 din, finejši sortirano vino 5 din za liter.

Razpis

Občina Kalobje, srez Celje, razpisuje pragmatično mesto

občinskega tajnika

Solska izobrazba: 4 razredi srednje ali njej enake strokovne šole ozir. spregled kvalifikacije. Začetna mesečna plača 450 dinarjev.

Pravilno kolkovane prošnje, opremljene z listinami po čl. 7. in 8. uredbi o občinskih uslužbencih (»Službeni list kraljevske banke uprave dravske banovine« z dne 29. julija 1936, št. 477/61) je vložiti v 30 dneh po objavi tega razpisa v »Slovencu« pri tej občini.

Občina Kalobje, dne 3. maja 1940, št. 696.

Razpis

Občina Podsreda, srez Brežice, razpisuje pragmatično mesto

občinskega tajnika

Solska izobrazba 8 razredov srednje ali njej enake šole z završnim ispitom oziroma spregled kvalifikacije. Zahteva se kavgija 5000 dinarjev.

Pravilno kolkovane prošnje in opremljene z listinami po čl. 7 in 8 Uredbe o občinskih uslužbencih (Službeni list kr. ban. uprave z dne 29. julija 1936 št. 477/61) je vložiti v roku 30 dni po objavi tega razpisa v Službenem listu kr. ban. uprave pri tej občini.

Občina Podsreda, dne 8. maja 1940.

Gospodarski odbor vasi Zirovnica-Moste

Zaradi nepričakovane ovire glede dovoljenja od strani šmarnice in vojaške oblasti se javna dražba za sekanje lesa, razglašena za dan 12. maja 1940, preloži na dan 19. maja 1940 ob isti uri in na istem mestu. Dražbeni pogoji se na vpogled pri načelniku g. Zupanu, Zirovnica št. 23.

so oskrbovale z mesom vojne bolnišnice, oddajale so pa tudi civilnemu prebivalstvu plemenske živali, ki je pridno segalo po njih in jih je bilo mnogo premalo, da bi zadostovalo potrebam. Nekaj potomcev teh kuncv je dočakalo konec vojne in povojno blagostanje, vendar sta se pa pasmi belgijski orjak in dunajski lisec zaradi občutljivosti, neugodnega podnebja in nepravilnega ravnanja, popolnoma degenerirali. Nemški ovnač, ki je bolj odporen, za pridobivanje mesa pa boljši kot ostali dve pasmi, se je pa še prilično obdržal v teži in obliki. Z uvozom nekaj plemenjakov izven sorodstva, kar so oskrbeli nekateri ljubitelji teh živali in nekatera društva, se je pa kakovost in teža te pasme pri nas celo zboljšala preko predpisov.

Nemški ovnač spada med težje pasme kuncv ter nam skrbi za njihovo nego dobro povrne s svojim kožuhom, ki je zelo mehek in gost ter ga krznarji predelujejo v razne kožuhe zvencenih imen. Zimska koža v rujavi barvi se plača 30-50 din, v čisto črni ali pa beli barvi pa znatno več. Meso je izredno okusno, brez duha, in enakovredno teletini ter ga da odrasla žival 3.5-5 kg.

V primeru, ki gre za gospodarsko stran, odnosa za pridobitev dosti in dobrega mesa, ne pa za trgovsko ali športno udejstvovanje, je po mnogih praktičnih izkušnjah najbolj odgovarjajoča pasma kuncv nemški ovnač. Rentabilnost reje teh kuncv je sigurna, in rejec, ki razpolaga s tremi odraslimi samicami lahko pridobi s pravnim negovanjem letno od 150 do 180 kg mesa, kar znaša po današnji ceni okrog 2500 din.

Oskrbovanje in nega teh živali je dokaj preprosta in cenena, zato te kunce lahko goji vsakdo, kdor lahko nabere vsak dan nekaj zelenjave ali trave in si more za zimo nasušiti nekaj krme ter ima toliko prostora, da si lahko postavi par

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; izjavljajoči oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjsko, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 3 din. — Za pisarne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Hotelska kuharica
18-letno mesto. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Samostojna« št. 7280.

Šofer išče mesto
k tovornemu ali osebnemu avtu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7273.

Trgovski pomočnik
18 let star, išče službo v trgovini mešanega blaga. Naslov v podružnici »Slovenca« Trbovlje. (a)

Šofer
trezen in zanesljiv, išče službo h kakršnem koli avtomobilu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7337.

Mlada natakarka
išče službo v boljši gostilni kjerkoli. — Nastopi 15. maja. Mla Kovačič, Črna 8, Brežice. (a)

Manufakturstika
večja tudi galanterije, s 4 letno prakso, išče službo v Ljubljani ali Kranju. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 6989. (a)

Trgovska pomočnica
dobro izveščana v manufakturi in galanterijski stroki, želi namestitve. Nastop takoj ali pozneje. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Vestna« 7240.

Kmečko dekle
s večletnimi spravevali, želi prenesti službo za pomoč v kuhinji ali gostilni takoj ali pozneje. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7321. (a)

Absolvent
kmetijske in zadržane šole s prav dobrimi spravevali, s nekaj gotovine, išče primerno službo. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Značajna« 7123. (a)

Hlapce
29 let star, išče službo pri živini in za poljska dela na deželi. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7203. (a)

Trgovska pomočnica
izveščana v trgovini s mešanim blagom — želi prenesti mesto; lahko tudi na deželo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7179. (a)

Knjigovodja
(bilancist) išče primerno službo v industriji ali v manjšem obratu. Sprejme tudi samo polredovno zaposlitev. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Bilancist« 600 št. 7139. (a)

Gospodična
s mešč. solo, trg. tečajem, s nekaj prakso v trgovini, s znanjem nemščine, prosi primerne zaposlitve. Po možnosti s hrano in stanovanjem v hiši. Je službe potrebna in vsakega dela voljna. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7208. (a)

Objave

Gospodično
iz Kamnika prosim za naslov pod »Konec maja«, ker sem pisno prejel šele 8. maja. (2)

Pozor!
Nova telefonska številka trdnice F. Fujan, krovstvo, Ljubljana, Galjeva — je 43-53.

Izjava
Jelene Urban, posestnik, Smoljca, Zeleniški, izjavljam, da nisem plačnik za dolgoro, ki jih dela moj sin Frano Jelenc.

V Domžalah
se je naselil zdravnik dr. Drago Pintar. Ordinira za splošno in zobozdravniško prakso od 9 do 12 in od 15 do 18 v Bolharjevi vili (v bivši Kurthalerjevi) na Ljubljanski cesti 62.

Vajenci

Pekovskega vajenca
sprejme Franc Duhančič, Kodeljevo, Ljubljana. (v)

Vajenca za mizarstvo
sprejme Mrhar Ivan, Stanežič, p. št. Vid n. Lj.

Več vajencev
sprejme pekarna »Epe-ranto« v Rogoški Slatini.

Mesarskega vajenca
sprejmem. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 7076.

Brivskega vajenca
sprejmem takoj. — Salon »Polane«, Kopitarjeva. (v)

Mizarskega vajenca
sprejmem takoj. Svetek, Ljubljana, Koblarjeva 7, dvorišče. (v)

Trgovski vajencev
se sprejme. Ponudbe na podr. »Slov.« v Celju pod »Postena« 7146.

Vajenko v trgovino
takoj sprejmem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Gorenjsko« 7042. (v)

Pekovskega vajenca
z dobro vzgojo, sprejme takoj pekarna Auer, Taborška ul. 16, Maribor.

Pekovskega vajenca
močnega, postehnih staršev, sprejme s vsi osebami v hiši pekarna Maurer, Primeskovo.

14letno dekle
išče službo vajenke, tudi na deželi. Opravljala bi vsa hišna in poljska dela. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 6968.

Mesarskega vajenca
(lahko se je že učil eno leto) sprejmem takoj. — Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« pod št. 7283. (v)

15letni fant
talentiran, dobro vzgojen, skromen, se želi izučiti v mehaniki ali električni stroki. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Vestna« št. 7194. (v)

14letna deklica
brez staršev, močna, s 3. razr. mešč. šole, išče mesto vajenke v trgovini z osebami, v pomoč gospodinj. itd. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Postena« št. 7193.

Zasluzek

Za 10 din
vam pošljem seznam 25 praktičnih predmetov, ki jih boste lahko izdelovali doma. Lindič, Ljubljana, predal 245/c. (2)

Zastopnik
špecerijsko-kolonialne in mešč. stroke, s odličnimi referencami in dobriimi zvezami bi prevzel zastopstvo za Osijek in okolico. Cenj. ponudbe poslati na A. Sege, Osijek I, Ilirska 18. (b)

3000 din mesečno
ali še več lahko zaslužite s samostojnim izdelovanjem kolinskih vode. — Rajoni samodelovalcev. Potreben začetni kapital ca. 700 din. Samo resni interese naj pošljete na »Publicitas«, Beograd, p. p. 60, pod Kemotelnika.

100 din na dan
ali še več lahko zaslužite agilni zastopniki kemičnega predmeta brez konkurence, potrebna vsaki hiši. Samoprodajni rajoni. Za začetek potrebno kakih 400 din. Zadržajte podrobnejše informacije pri »Publicitas«, Beograd, p. p. 60, pod »Antisept.« (b)

REKLAMA »SLOVENCU«
najboljše mesto

Službo določa

Krojaškega pomočnika
sprejme takoj Vidmar Ludvik, Trebnje.

Starejša kuharica
se sprejme v župnišče s 1. junijem. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 7102.

Služkinjo
za vsako delo, sprejme Lucija Lenč, Kleče 10, p. Jezica.

Kolarskega pomočnika
sprejmem takoj. Plača po dogovoru in zmožnosti. — Franc Kefje, kolar, Dvorje, Cerklje, Gorenjsko.

Pekovskega pomočnika
samostojnega delavca, in vajenca sprejme takoj Stefan Podgorelec, parna pekarna, Boh. Bistrica.

Hotelska kuharica
zmožna, dobi mesto takoj ali 1. junija. Ponudbe v upr. »Sl.« pod št. »Na Gorenjskem« 7159.

Prodajalka
z znanjem nemškega jezika, se sprejme v modno trgovino. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Postena in marljiva« 7180.

25 zidarjev
in 10 obdelovalcev za kameno obdelavo sprejmem takoj za Ljubljano. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 7087. (b)

Dva ključavničarja
dobro izveščana, takoj sprejme Ivan Triller — ključavničar in vodovodni instalater na Bledu. (b)

Mlajše dekle
ali natakarko začetnico, ki bi imela veselje do gostilne, sprejmem. — Takojšnje ponudbe s sliko na Restavracijo Balkan, Kranjska gora.

Stalno službo
dobi le pošteno, preprosto delovalno dekle pri mali družini v lepem kraju. Dopise v upravo »Slov.« pod »Začetnica v kuhinjo« št. 7186.

Boljše dekle
samostojno gospodinjstvo — sprejmem v boljše hišo na deželi. Stalno mesto in dobro postopanje. Dr. Muhleisen, Korošcova 2, Maribor.

3-4 lončarje
izveščane za izdelovanje (vrtenje) loncev, sprejmem. Nastop takoj. Pisarne ponudbe s navedbo plače na »Pilot«, d. d. za gradbeno industrijo, Zagreb, poštni predal 204

Resen šafar
po možnosti samski, ki je dobro vpeljan v vseh panogah kmetijstva ter ima večletno prakso v hmelju, se sprejme v službo. Ponudbe upravi »Slov.« pod zn. »Večposestvo pri Celju« 7108. (b)

Organist
dobi službo v št. Ilju v Slov. goricah. — Nastop službe takoj. Pogoj: sposobnost, treznost, poštenost. Najraje mlad poročen par. Nadaljnje informacije pri župniškem uradu. (b)

Za Sarajevo
išče mala, boljša družina samostojno kuharico poleg sobarice, s dobrimi priporočili, ki bi pomagala tudi pri hišnih delih. — Pisarne ponudbe: Herman, Sanatorij Srebrenjak, soba 15, Zagreb.

Organist
dobi službo v Ozlju; prevzame lahko vodstvo gospodarstva, event. žena pa gospodinjstva. Plača skromna, eksistenca zagotovljena. Pisarne ponudbe na: Župni urad Ozlj pri Karlovcu.

Čevljarkega vajenca
sprejme Lovro Zagar, Lesce 23.

Pekovskega pomočnika
mladega, s svojim kolegom — sprejme pekarna Potokar, Litija. (b)

Pekovskega pomočnika
dobrega predpečnika, takoj sprejmem. — Orehek Franc, št. Vid 23 n. Lj.

Hlapca h konjem
za vsa dela, postehna, takoj sprejmem. Ljubljana, Trnovski pristan 22

Služkinja
za vsa kmečka dela, dobi službo. — Berlić Angela, Zapuška c. 6, Ljubljana.

Postrežnico
za tri dni v tednu sprejmem. — Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 7358.

Čevljarkega pomočnika
dobro izveščanega, sprejmem. Lovro Zagar, Lesce št. 23.

Podkovskega kovača
samostojno moč, sprejmem. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 7207.

Služkinjo
za kmečka dela, na Gorenjskem, sprejmem. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 7084.

KUPIMO
kompletno, rabljeno, dobro ohranjeno desno premikalko tipa J2X s kotom 7° 30'. — Pisarne ponudbe na Publicitas, Zagreb pod »56079«.

Hlapca
pridnega, za kmečka dela in k živini, iščem takoj. Tarman, Log, Kranjska gora. (b)

Rabim takoj 2 pomočnika
za cementno strojno opako in cementne cevi, ter hlapca. — Alojzij Kapuc, Lesce št. 45. (b)

Mlad trgovski pomočnik
dobi mesto. Prednost oni z dežele. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Postena« št. 7199.

Trgovsko pomočnico
špecerijske stroke, izurjeno, sprejme veletrgovina v Celju. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 7056.

Hlapca
za poljska dela sprejmem takoj. Plača 300 din. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 7072.

Služkinjo
sprejmem takoj na kmetijo in v gostilno. Knez, Rašica št. 3 nad Ljubljano. (b)

Likarico
spretno, sprejme tovarna moškega perila. Vprašati v upr. »Slovenca« pod »Likarica« 7308. (b)

Kleparski pomočnik
pošten in zmožen svojega poklica, dobi takoj službo. Alojzij Smolej, kleparstvo, Kranj. (b)

Mizarskega pomočnika
za stavbna dela sprejmem takoj v stalno službo. Franjo Šivic, Brežje, Gorenjsko. (b)

Krojaškega pomočnika
ki zna tudi velike komade, sprejme takoj Stanko Leskovar, modno krojaštvo, Slovenske Konjice.

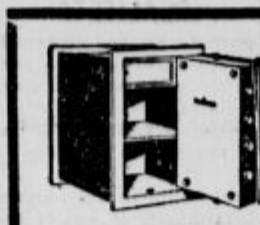
Dva mizarska pomočnika
za pohištvo sprejme takoj Trebar Anton, strojno mizarstvo, Zadruga, p. Križe, Gorenjsko. (b)

Naznanilo!

Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem preselil svojo pleskarsko, sobo in črkoslikarsko obrt v

Gradišče št. 3
ter se priporočam za nadaljno naklonjenost

Vojska Stane, Ljubljana

glavno zastopstvo:
„JUGOKASE“, Ljubljana, Gledališka ul. 12/IV.
specijal. tvornice blagaj, oklopnih tresorjev in vrat za zakonišče, varnih pred bombami in strupenimi plini

TAJNO ZIDNO BLAGAJNO

vioma in požara varno, mora danes imeti vsako boljše stanovanje, vsaka moderna hotelska soba, vse sobe v kopalnicah in letovistihi! Trgovci in obrtniki, Vaš denar in Vaše knjige imajte spravljene v naicenejši in kljub temu najbolj varni blagajni! Lene zmerne, vsakomur dosegljive! Prvovrstne reference na razpolago. Za podrobnejše informacije se obrnite še danes na

glavno zastopstvo:
„JUGOKASE“, Ljubljana, Gledališka ul. 12/IV.
specijal. tvornice blagaj, oklopnih tresorjev in vrat za zakonišče, varnih pred bombami in strupenimi plini

Služkinjo
k mali družini sprejmem. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 7363. (b)

Frizerko
sprejmem v stalno službo. Komar Niko, frizer, Poljanska cesta 13. (b)

Deklico
za pomoč v gospodinjstvu sprejmem. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 7353.

Hišnika (-co)
iščem za Kamnik. Takojšen nastop. Prosto stanovanje, luč in vrt. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 7338. (b)

Samostojna kuharica
poštena in zmožna, dobi službo takoj v večji gostilni in pensionu na deželi. Naslov v upr. »Slovenca« pod »Zmožna in poštena« 7357. (b)

Kam pa kam?

Otvorjen
je vinotok pri Rupeni v Koških pri Mariboru. — Stare in novo vino. (o)

Obiščite
za binkosti znano dobro gostilno Derenda, Borštnikov trg 2. Na razpolago lep senčnat vrt, kegljišče in balnišče. Točilo se prvovrstna štajerska vina iz okolice Brežice ter dnevno večkrat sveže pivo. Prvovrstna kuhinja, mrzla in gorka jedila. Stare nizke cene.

Ženitbe
Gospodična
38 let stara, s 45.000 din. se želi poročiti. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Resnost« št. 7270. (2)

Gospod
star 32 let, v stalni službi, s 10.000 din dedščine, poroči gospodično majhne postave, življilo s svojo obrtjo ali hišo. Pisati na podr. »Slovenca« v Celju pod »Solidno življenje«. (p)

Služkinjo
za vsa hišna dela, staro od 20—30 let, sprejmem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Ljubljana vila« 7386. (b)

Mesečno 800 din
in provizijo plačamo agilnim osebam obojega spola za razpečevanja dveh velevalnih predmetov. — Ponudbe s znanjko za odgovor na področje »Slovenca« v Mariboru pod »Denar takoj« 633. (b)

Dekle
pridno, pošteno, veščo kuhanja in vseh hišnih del, najraje z dežele, in dekle za trgovino in gostilno iščem za 1. junij. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« pod št. 7375. (b)

Tkalski mojster
z večletno prakso, verziran v vseh tkalskih poslih, zmožen tudi samostojnega vodstva — se sprejme takoj ali po dogovoru. Jugoslovanski državljanji imajo prednost. Ponudbe s prepišani spravevali, z navedbo dosedanjega službovanja, sliko in zahtevki na upr. »Slovenca« pod »Tkalska« — 7379. (b)

Vdovec
60 letnik, samostojen ter ugleden podeželski trgovec v mariborskem okrožju, s prihrankom — želi znanje s priletno, akrbno, dobrovrstno gospodinjstvo ali vdovo s trgovino manjšega obsega ali ustanovitve iste v mestu ali na deželi, v svrhu prireditve. Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Srečna bodočnost« št. 7131.

Starejši vdovec
posestnik in trgovec, brez otrok, želi znanja v svrhu žitve s gospodinjstvom ali vdovo brez otrok, staro do 50 let, možno z nekaj gotovine. Dopise s sliko poslati na upr. »Slovenca« pod »Bodočnost« 7352. (2)

Fant z dežele
priden, pošten, z do 120.000 din, bi se rad priženil na gostilno ali trgovino na deželi, katera ni zadolžena. — Ponudbe upravi »Slov.« pod »Nekadilce« — 34 let št. 6991

Ali res se nimate srečke državne razredne loterije?
Sporočite čimprej svoj naslov na navedni dopisnici hiši sreče, bančni poslovalnici

BEZJAK
MARIBOR
Gospiska ulica 25.

OKAMA MAZIL
Iz zdravih želišč. — Ču-dovit uspeh pri rannih, opuščenih, ožjenih — volku — turih in vnetih itd. za nogo dojenčkov pri kožnem netju. Izpuščaji in hrustali na temenu, za razpokane prane bradavice. Dobi se v lekarnah in drogerijah.

Denar

Dolg na Slovaškem
Kdor je na Slovaškem dolžan, lahko plača pri nas. Mi gori zanj poravnamo. Vprašanja upravi »Slov.« pod »Slovaška« 6981. (a)

Hranilne knjižice
3% obveznice
in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR
Aleksandrova cesta 48

Ureditve premoženja
Poravnave, konkurzne zadeve, odkup in inkasoterijatev, (tudi kmetijskih) nabavo posojil in družbenikov, dobičkanosno in varno naložitev kapitala, ureditev uprave in knjigovodstva, bilance, kalkulacije, upravo nepremičnin, nadzorovanje sodelov, — sploh vse trgovsko-obrtniške zadeve poverite zaupno strokovni pisarni

ZAJC LOJZE
Ljubljana, Gledališka ul. 7

Dobra možnost naložbe
gotovine, ca. 200.000 din, na razpolago po ugodnih obrestih in zemljeknjiznem varstvu. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Varna hipoteka« 7209.

Hranilne knjižice
vrednostne papirje
kupujemo
stalno po najvišjih cenah in proti takojšnjemu plačilu.

Rudolf Zore
Ljubljana, Gledališka 12.

Razno

Otroci
majhni in veliki! Sladoled na poskušajo za praznike. Porcija 1 dinar. — Expres »Slov.« (1)

Prvovrstna trajna
moderne frizure, solidna postrežba in cene. Salon Kosec, Miklošičeva c. 18.

Gumbnice, gumbje, plise, monogrami, entel, azur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Francišanska ulica
nasproti hotela Union
Vezenje perila, krasna predtiskana žen roč dela

Ali res se nimate srečke državne razredne loterije?
Sporočite čimprej svoj naslov na navedni dopisnici hiši sreče, bančni poslovalnici

BEZJAK
MARIBOR
Gospiska ulica 25.

Novi naslov:
Francišanska ul. 3.
Telefon 45 13

STAMPILJE
ETIKETE
ORAJNI
KOPIRANJE
LJUBLJANA

OKAMA MAZIL
Iz zdravih želišč. — Ču-dovit uspeh pri rannih, opuščenih, ožjenih — volku — turih in vnetih itd. za nogo dojenčkov pri kožnem netju. Izpuščaji in hrustali na temenu, za razpokane prane bradavice. Dobi se v lekarnah in drogerijah.

MODROCE
otomane, kauče itd. dobite poceni in solidno pri

MODROCE
patentne postelne mreže, moderne kauče in fotelje nudi solidno in po nizki ceni
Rudolf Radovan
tapetnik
Ljubljana, Mestni trg 13
Otomane od Din 820—

Glasba

Prodaj
po ugodni ceni dva nova pianina, en dobro ohranjen klavir ter več harmonijev. Iv. Kacin, Domžale. (2)

BRITANČEN POSEB. KATALOG
DIN. 120/- DIN. 490/-
DIN. 120/- DIN. 65/-
DIN. 59/-
ZAHTEVAJTE SREČPLAČNI KATALOGI
MEINEL-HEROLD
Bismarckstr. 118
MARIBOR

Lubasovo harmoniko
skoraj novo, štirivrstno, trikrat uglašeno, prodaj. Mrhar Ivan, Stanežič, p. št. Vid nad Ljubljano. (2)

Specijalna izdelovalnica HARMONIK

JOS. FLEISS
(prej F. Lubas in sin.)
LJUBLJANA, Tyrševa 85
Zahtevajte cenik.

Zivati

Svileni pinč
sistokrvni, dva meseca star, napredaj, Kav

Posvetva

Hiša z vrtom

v predmestju naprodati. Vižmarje 10, pod klancem.

Stavbne parcele

in nove hiše - naprodati. Vižmarje št. 46.

Hišo

kupim na Dolenjskem takoj. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 7365. (k)

Hišo v Mariboru

zamenjam za gozdno ali vinogradno posestvo. Ponudbe v podruž. »Slov.« v Mariboru pod »Gozd 616«.

Majhno hišico

blizu Ljubljane - kupim. Ponudbe upravi »Slov.« pod zn. »Takoj gotovina« 7029.

Hišo z vrtom

njivo, brajdam in sadonosnik, oddam v najem, event. tudi samo hišo. Hotinja vas št. 87, pošta Slivnica pri Mariboru. (p)

Gozd

v izmeri 27 johov naprodati. Je dobro kultiviran in lepo zaraščen. Leži v bližini žel. postaje Verd pri Vrhniki. - Pojasnila daje Val. Kompare, Vrhnika. (p)

Prostovoljna dražba

posestva v Trzinu, tik banoinske ceste, bo dne 13. maja 1946 ob 14 pop. v Trzinu, h. št. 61. - Posestvo sestoji iz hiše in gospodarskih poslopj, vrta, travnikov, njiv in gozdov, kar se proda skupno ali pa po posameznih parcelah. Natančnejši pogoji in pojasnila se dobe v trgovini J. Praprotnik, Domžale, Ljubljanska c. št. 108. (p)

PRODAMO:

HIŠO, popolnoma novo, trg. lokal in komfortna stanovanja, center mesta, netto donos 68.000 din, za ceno 900.000 din. HIŠO, novo, 4 lepa komforna stanovanja, Bežigrad, za ceno 550.000. HIŠO, štiristanovanjsko, Podružnik, velik vrt, za ceno 390.000 din. VILO, dvostanovanjsko, krasen vrt, za 300.000. VILO, enodružinsko, Mirje, mirna lega, za ceno 275.000 din. HIŠO, tristanovanjsko, Zg. Siska, za ceno 200 tisoč din. HIŠO, štiristanovanjsko, Moste, za ceno 158.000 din. PARCELA pri Remizli, ca 1000 m², po 55 din za m². PARCELA ob Tyrsevi cesti po 100 din za m². PARCELA, Bežigrad, 760 m², po 125 din za m². POSESTVO blizu Medvod, za ceno 75.000 din. HIŠO - GOSTILNO, blizu Ljubljane, zelo dobra točka, za 150.000 din. Poleg navedenih nepremičnin imamo v prodaji veliko različnih objektov, ki bi prišli v poštev za cenj. kupce. Vse informacije so brezplačne. REALITETA PISARNA F. Pristavec, Ljubljana, Gospodarska c. št. 3/I. Telefon 23-81.

Dvostanovanjska hiša

z vrtom ugodno naprodati. Pot v zeleni log 11. (p)

Kupim hišo

v bližini nove šolske cerkve. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7171.

Enostanovanjska hiša

z velikim vrtom naprodati. Cesta na Brdo, Viš št. 189. Cena 62.000 din.

V Brežicah naprodati

petstanovanjska donosna krasna, velika vila z dvoriščem, velikim vrtom in sadovnjakom na glavni cesti. A. Šušel. (p)

Dvostanovanjsko vilo

veliko, komfortno, z vrtom in garažo v Siskli prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7344.

Novejšo hišo ali vilo

do 150.000 din. kupim. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Nekaj hipoteke« št. 7295. (p)

Stavbna parcela

naprodati v Ljubljani, ob Cesti na Brdo. Naslov: Ljubljana, Tržaška cesta 79-I, desno. (p)

Dvostanovanjska hiša

s trgovskim lokalom in stavbno parcelo naprodati. Naslov v trafiki pri Zmajškem mostu. (p)

Novo hišo

dvostanovanjsko, s lastnim sadovnjakom in večjim vrtom, za solo v St. Vidu, prodam. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 7210.

Več gozdnih parcel

dobro zaraščenih, kakor tudi stavbne parcele ima naprodati Lampič Janez, Dvor 7, p. št. Vid nad Ljubljano. (p)

2-3 stanovanjsko vilo

s trisobnimi stanovanji, najraje na Mirju ali blizu centra kupim. Posredovalci izključeni. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Proti gotovini 500« 7198. (p)

Večstanovanjsko hišo

velik vrt, gospodarsko poslopje v Mariboru, prodam ali zamenjam s hišo v Ljubljani. Letni brutto donos 24.000 din. Naslov v vseh poslovalnicah »Sl.« pod št. 7148.

Lepa hiša

z gospodarskim poslopjem in posestvom, blizu Brezij, se proda na dražbi dne 21. maja ob 9. uri pri okrajnem sodišču v Radovljici, soba 26. - Cenilna vrednost 130.000 din, najnižji ponudbe 87.150 din. - Več se polzeve v pisarni odv. dr. Čenika, Ljubljana, Miklošičeva 10.

Posestvo z mlinom

v okolici Maribora, v neposredni bližini železniške postaje, prodam po zelo ugodni ceni. V gotovini je treba položiti samo tretjino nakupne cene, ostale se lahko plača v obrokih. Ponudbe v upravi »Slov.« v Mariboru pod oznako »Posestvo« 130-40 kr.

Nova hiša

visokopritlična, ob državni cesti, v bližini kolodvora, naprodati. Poizve se: Vižmarje 4.

Dvostanovanjska hiša

vogalna, naprodati v Ciglerjevi ul., Moste. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7070.

Hišo

ali veliko delavnico s skladiščem, v centru, prodam. Pripravno za vsako obrt. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Resen kupec« št. 7243.

»REALITETA«

posredovalnica nepremičnin (za hiše, vile, parcele, posestva, gozdove itd.) je samo v Prešernovi ulici 54-I, nasproti glavne pošte. Telefon 44-20. Posluje hitro in solidno. Informacije in ogledi objektov z avtom brez plačila. Prepričajte se!

Trgovska hiša

z vpeljano trgovino, ob prometni cesti, v industrijskem kraju, naprodati. Ponudbe v podruž. »Slov.« v Mariboru pod »Mariborska okolica 621«.

Tri lepe parcele

v izmeri 990 m², 720 m², 640 m² - ugodno naprodati. Vprašati: Tržaška cesta 105. (p)

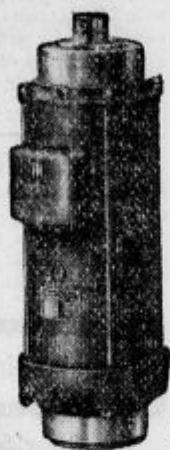
V Bosni

je naprodati mnogo posestev in hiš. Točne informacije daje brezplačno »Slovenca« v Banja Luki.

Dvostanovanjsko hišo

z vrtom (elektrika), 10 minut od postaje, blizu Ljubljane, prodam. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7049.

HIMMEL- SPECIALNI MOTORJI

k strojem za obdelovanje lesa

MOTORJI ZA TRAČNE ŽAGE

MOTORJI ZA KROŽNE ŽAGE IN VRTALNE STROJE

MOTORJI ZA REZKALNE STROJE tudi z več brzinami n. pr. 1500, 3000, 4500 in 6000 na min.

POKONČNI IN LEŽEČI MOTORJI Z IZTEZNICAMI (Spannrollen-Motoren)

HIMMELWERK A. G.

TÜBINGEN (Deutschland)

Trgovina strojev za obdelavo lesa

Zastopstvo: DOVŽAN IVAN
Ljubljana, Frančiškanska ulica 4.
Telefon št. 45-42

Krasna stavbna parcela

v predmestju Skofje Loke, ugodno naprodati. Poizve se: vas Suha št. 21, p. Skofja Loka.

Vinograd

Gor. Haloze, Janžki vrh, celo posestvo: 33% orlov, vinograd, gozd, sadonosnik, travnik, njive, proda Plohl, Ptuj, Mursičeva 4.

Dvostanovanjska hiša

z obrtnim lokalom in vrtom, z davčno olajšavo do 1950, blizu tramvajске proge, poceni naprodati. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7105.

»Weekend« parcelo

na Gorenjskem, v izmeri 1000-15.000 m², kupim. - Parcela mora imeti sončno lego, po možnosti ob gozdu ali pa naj bo skupno z gozdom. - Prednost ima parcela, preko katere teče studenec ali voda in parcela ob robu kakega hriba. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Weekend« 7172.

Parcelo v Kranju

v izmeri 4000 m², prodam po 40 din. Posredovalci izključeni. - Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Gotovina« št. 7204.

V okolici Celja

prodam dvostanovanjsko, nanovo urejeno, neizdelano hišo. Vprašati: Krošnjak, Celje, Glavni trg št. 6.

Kupim hišo

do 150.000 din v Savinjski dolini, v Petrovčah ali v Zalcu, v bližini kolodvora; zaželen sadni in zelenjadni vrt. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Hipoteka« št. 6569. (p)

Prostov. javna dražba

Na licu mesta prodam dne 26. t. m. ob štirih popoldnih obrtno in trgovsko hišo s tremi lokali, dvema delavnicama, stanovanjem in hlevom. Prometna točka, v hiši elektrika, vodovod in telefon. Skladar 200.000 din. Skodlar Frančiška, Ljubljana, Tržaška cesta 88.

Kupim gozd, travnik,

njivo v bližini Ljubljane. Ponudbe s ceno in opisom upravi »Slovenca« pod šifro »Gozd« št. 7336.

Štiristanovanjsko hišo

novo zidano, s nekoliko hipoteke, prodam. Poizve se v gostilni Margon, Brdo št. 77, Ljubljana. (p)

Majhno posestvo

čisto hišo s sadovnjakom, nekaj njive, kupim v Zumberku ali v okolici. Opis posestva s ceno, če možno s sliko poslati takoj upravi »Slovenca« pod šifro »Lepa dolenska vas« št. 7288. (p)

Hišo

starejšo, večstanovanjsko, s majhnim gospodarskim poslopjem, pripravljeno za garažo, ob glavni cesti, v bližini Ljubljane, prodam za 240.000 din - polovica gotovine, ostalo hipoteka. Mesečni donos do 2000 din. Pripravno za večjo obrt in podobno. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 7313. (p)

Hišo

z večjim vrtom, na periferiji, najraje v St. Vidu, kupim za gotovino. Pisarne ponudbe: Marinsk, Ilirska 13. (p)

Enodružinsko vilo

velik vrt, sončna lega, blizu parka in glavnega kolodvora v Mariboru - prodam. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« pod št. 7054. (p)

Posestvo

13 joh, prodam za 65.000 din. Gospodinj ali vdovi. ki mi da 25.000 do 35.000, prepustim polovico. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 7278. (p)

Hišo

eno ali dvostanovanjsko, ali parcelo v neposredni bližini Celja kupim. Ponudbe na podr. »Slovenca« v Celju pod »Točna cena«.

Štiristanovanjska hiša

ter soba in kuhinja, vrt, vodovod, elektrika, deset minut od glavnega kolodvora Maribor, naprodati. Letni donos 11.040 din. - Vprašati v trafiki: Maribor, Slomškov trg. (p)

Kupim

stanovanjsko hišo ali posestvo za 150-350.000 dinarjev blizu Celja ali Maribora ali Ljubljane. Ponudbe podružnici »Slovenca« v Celju pod šifro »Plačam takoj« št. 7310.

Hišo (vilo)

z vrtom, v Ljubljani, okolici, s hipoteke Kmetске, kupim. V gotovini plačam takoj do 60.000 din. Ponudbe s opisom (skico) posestva pod »Prisojna lega« št. 7096.

Parna žaga

na dobri točki, z industrijskim tlom, dva nova polnojarmenika in 1 horizontalni gater ter skobni stroj, vse v dobrem stanju, naprodati. Vindis Janez, Ptuj.

Vnajem

ISCEJO:

Pisarniške prostore
(lokal ali samsko stanovanje) isčem v prometni ulici sredi mesta, po možnosti z večjim skladiščem. Prednost telefon ali možnost napeljava telefona. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Nujna pisarna« 7094.

ODDAJO:

Lep lokal
za trgovino ali pisarno se odda. Vprašati pri hišniku, Pražakova 12. (n)

Lokal

primeren za slaščičarno, brez konkurence, v večjem trgu, se takoj odda. Slavko Zupančič, Velenje.

Gostilniške prostore

na novo urejene, s stanovanjem, blizu Kamnika, oddam v najem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Kavcije zmožen« 6963. (r)

Zago na stalni vodi

takoj oddam v najem. - Pisarne ponudbe v upr. »Slov.« pod »Gorenjsko« št. 6164.

Lokal na Bledu

lep, majhen, v centru letovišča, na najbolj prometnem kraju, se takoj odda. Wölfling, Bled.

Sodavičarsko delavnico

opremljeno, oddam, tudi ženski. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Sodavičarstvo« št. 7298. (n)

Odda se v najem pekarna

v novi hiši v Krizah ali se odda pomočniku z obrtjo na mesečno odplačilo. Natančnejše se izve pri Mariji Košir, trgovki - Retnje, p. Krize pri Trzinu. (n)

Galanter. modno trgovino

na dobri točki v Ljubljani, vpeljano, takoj oddam z vso zalogo. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Sigurna eksistenca« 7309. (l)

Gostilino in pension

na deželi z 10 sobami, mesarskim lokalom, krasnim vrtom in raznimi drugimi prostori dam takoj v najem. Koncesija v hiši na lastnikovo ime. Potreben kapital za prevzem zaloge blaga in delnega inventarja 50.000 dinarjev ter 25.000 za kavcijo prevzetega ostalega inventarja, koncesije in posloplja. V poštev pridejo samo resni in zmožni reflektanti. Naslov upr. »Slovenca« pod št. 7358.

Stanovanja

ISCEJO:

Enosobno stanovanje
iščem z junijem. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 7177.

Enosobno stanovanje

v pritličju s pritliklami, za Bežigradom, Tyrsevi cesti ali okolici iščem. - Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 7368. (e)

Dvosobno stanovanje

s kabinetom ali trisobno s kopalnico iščem z avgustom. Odrasle osebe. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Svėtnik« 7311.

ODDAJO:

Enosobno stanovanje
pri bežigradski gimnaziji oddam. Beogradska 8. (e)

Dvosobno stanovanje

s kabinetom in pritliklami takoj oddam. Zgoranja Siska 281. (e)

Stanovanje

dvo- ali trisobno, oddam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 7244.

Soba in kuhinja

s predsobo, poceni oddam upokojencu. - 1/4 ure od cerkve, pošte in 1/4 ure od postaje, oddam ev. sprejem upokojenca v popolno oskrbo. Ponudbe upr. »Slov.« pod »Mirno zavetje« št. 7078.

Dvosobno stanovanje

oddam s 1. julijem. Vedna pot 31.

Dvosobno stanovanje

oddam s 1. junijem: za remizo, Andrejska 12.

Trisobno stanovanje

s kopalnico oddam takoj. Linhartova 22. (e)

Dvosobno stanovanje

oddam. Stožice 135. (e)

Soba in kuhinjo

priljubno za dve mirni osebi, oddam. - Vižintin, Močnikova 13. (e)

Trisobno stanovanje

s pritliklami in vrtom takoj oddam. Zadruga 3, Kodljevo. (e)

Dve stanovanji

trisočni, v Siskli, ob tramvajski postaji, se takoj oddata. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 7187.

Trisobno stanovanje

s kopalnico in pritliklami se odda mirni stranki. Kopač Jernej, Celovška cesta 14 (nasproti velesejma). (e)

Dve stanovanji

po eno sobo, kuhinjo, pritlikline, sončni, suhi, krasni, blizu tramvajске postaje, oddam s 1. junijem. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 7132.

SOBE

ODDAJO:

Opremljeno sobo
takoj oddam. Bežigrad 15.

ISCEJO:

Čisto, prazno sobo
s štedilnikom, za 100 do 150 din, isče mirna, točna plačnica z majem ali junijem. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 7127. (e)

STROJI

Električen stroj

za izdelavo, kupim. Poizve v upr. »Slov.« pod »Sladoled« 7242.

Podtalno kurilšče

stopničasto, za zagovino in kamin za lokomobil 70 KS, kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Kurilšče« št. 7196. (k)

Lokomobil

rabiljeno, dobro ohranjeno, 100-150 HP, kupimo. Obširne ponudbe z navedbo leta graditve v upr. »Slov.« pod 7112.

Mizarji, kolarji - pozor!

Čevlje

trpežne, vse vrste, dobite po zelo ugodni ceni pri
M. KOŠNIK v CERKNICI

Kupimo

Kupim
navadne in pisarniške mi-
se, Cunder, Igriška 2. (k)

Srebro, drage kamne
in vsakovrstne
zlato kupuje

po najvišjih cenah
Jos. Eberle, Ljubljana
Tyrševa 2
(Galača hotela »Slon«)

Kupimo:

KOLEDAR Cankarjeve
družbe 1929, 1930;
KOLEDAR goriške Ma-
tice 1919, 1927;
PUGELJ Milan, Literar-
na pratika;
MLADIKA (goriška) let-
nik I. do V. ter VII.;
MODRA PTICA (časopis)
od I. letnika dalje;
NAŠA DOBA I. letnik;
NAŠ ROD (časopis) I. do
IV. in VI. letnik;
PESJAKOVA Pavlina,
Beatni dnevniki;
PESJAKOVA Pavlina,
Zbrani spisi, I. zvezek;
OPERNI in operetni tek-
sti: Prodana nevesta,
Rusalka;
IZSELJENSKI koledar
od 1936. do 1940. leta.

Razpis

Občina Št. Vid nad Ljubljano razpisuje
1. junijem 1940 pogodbeno mesto

upravnika

za občinsko ubožnico »Dom onemoglih« v Sta-
nežicah.

Pogoji, pod katerimi se bo služba podelila,
se dobijo med uradnimi urami pri županu tukajš-
nje občine.

Rok za vlaganje prošelj do 25. maja 1940.

Občina Št. Vid nad Ljubljano, dne 9. maja.

Razpis

Občina Muta v dravogrskem okraju razpisuje
pragmatično mesto

občinskega tajnika

Pogoji: 8 razredov srednje ali nje enake stro-
kovne šole z zaključnim izpitom in popolno prakso
v občinskih poslih.

Pravilno kolkovane prošnje, opremljene z listi-
nami po čl. 7. in 8. uredb o občinskih uslužben-
cih je vložiti v roku 30 dni po objavi tega razpi-
sa v »Službenem listu« pri tej občini.

Uprava občine Muta, dne 9. maja 1940.

Razpis

Občina Zetale, okraj Šmarje pri Jelšah, raz-
pisuje pragmatično mesto

občinskega tajnika

Solska izobrazba: 4 razredi srednje ali nje
enake šole z zaključnim izpitom.

Pravilno kolkovane prošnje, opremljene z listi-
nami po čl. 7. in 8. uredb o občinskih uslužben-
cih je vložiti v 30 dneh po objavi tega razpisa pri
tej občini.

Občina Zetale, dne 7. maja 1940, št. 116.

Večjo železno peč

dobro ohranjeno, kupim.
Ponudbe v upravo »Slov.«
pod št. 7215.

Vsakovrstne

zlato kupuje

po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 5

Prazne steklenice

po 7 decilitra kupim. Na-
slov v upravi »Slovenca«
pod št. 7342. (k)

Cunje

krojaške odrezke, star
papir, tekstilne odpadke
ter ovrže volno, govejo
dlako (arovec) — kupi
vsako množino Arbeiter,
Maribor, Dravska 16.

**Staro zlato,
zlato zobovje**
in srebne krone
kupujem po najvišjih cenah

A. KAJFEZ

trgovina s urami in zlatnine
precizna delavnica za
popravlila vsakovrstnih ur
Ljubljana, Miklošičeva 14

Čitajte »Slovenca«

Velik kavni mlin
na ročni pogon kupim. —
Rosa Snoj, trgovina, Je-
žica. (k)

Auto-motor

Motorno kolo

125 ccm, prodam. Naslov
v upravi »Slovenca« pod
št. 7277. (l)

Motorno kolo

znamke N. S. U. 1932, 10
HP, se zamenja za majh-
nen avto in doplačilo. —
Ponudbe upravi »Slov.«
pod »Avto« 7109. (f)

Steier avto Cabriolet

tipa 430, 4 sedežni, v zelo
dobrem stanju, naprodam
za 23.000 din. Josko Pe-
ternel, Slovenska Bistri-
ca. Telefon št. 1.

Prodamo

Najugodnejši nakup

moških oblik nudi
Presker, Sv. Petra c. 14,
Ljubljana.

Bel voziček

za zdravega otroka, do-
bro ohranjen, prodam. —
Pot v Rožno dolino 24-I.

Zobotehnični laboratorij

oprema, stroji, orodje,
dobro ohranjeno, prodam.
»Metalla«, Gospodarska
cesta 16, telefon 32-88. (l)

Darila za birmance in birmanke

kakor ročne torbice, de-
narnice, nogometne žoge,
nahrtnilke itd., v veliki
izbiri priporočam

Ivan Kravos, Maribor
Aleksandrova cesta št. 13

Z A G E

original Dominicus

Remscheid

Isberete najceneje pri
»Jeklo« - Stari trg

VINO

pristno in poceni dobite pri

Centralni vinarni

v Ljubljani

TELEFON ŠTEV. 25-73

»VELEBIT«

otroški vozički

ZAGREB, Ilica št. 55
Najnovjši, do sedaj nevi-
deni modeli za 1940 v spe-
cialni in največji trgovini
otroških vozičkov. Prodaja
za gotovino. Prevoz in ome-
se ne računa. — Cenik s sil-
kami brezplačno. — Izrešiti
oglas zaradi naslova.

KOLO

dobre znamke in vsi
nadomestni deli

S. REBOLJ

na vogalu Miklošičeve
in Tavčarjeve

10 m² smrekovega lesa

prodam. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 7266.

Moško kolo

prodam. Bandelj, Berne-
kerjeva 19, Zelena jama.

Več A. Ž. panjev čebel

prodam. Loboda Alojzij,
Domžale.

Otroški voziček

globok, malo rabljen —
po ugodni ceni prodam.
Mlakar, Lesce.

Damski klobuki

novi modeli. Nizke cene.
Salon »Truda«, T. Stupl-
ca — Peteln, Aleksan-
drova cesta 5, prtiličje.

Kolesa

znamke Presto, Torpedo,
NAG Milano itd. kupite
najceneje pri trvdki No-
va trgovina, Tyrševa 36,
nasproti Gospod. zveze.

Dobro humozno zemljo

z gnojem, lesene posode
za večje rastline, bele pa-
lice za vrt, najlepše orja-
ške galije, prodam. Ko-
cenova 6. (l)

Knjige

romane ter pripovedne
vsebine slov. pisateljev —
prodam; ponudbe upravi
»Slovenca« pod »Knjiga
100« št. 7253. (l)

Naprodaj:

pisalna miza, jedilna mi-
za, otroška postelja, oma-
ra — zaradi selitve. Pre-
hodovalčeva ulica 30, pri-
tiličje — za III. državno
gimnazijo. (l)

Krojaštvo

za uniforme in civil. do-
bro vpeljano, se zaradi
smrti ugodno proda ali
odda v najem. — Ponudbe
v upr. »Sl.« v Mariboru
pod »Maribor 622«.

Ugodno prodam

skoraj nov voz na pere-
sih za devet ljudi, s tre-
mi sedeži, s oljnim osmi.
Dopise poslati na naslov:
Maks Novak, Ambrus 3,
pošta Zagradec, Dolenj.

Prodam

čebela, 15-20 Znidarščev.
in hišo blizu župne cer-
kve, zelo primerno za
obrtnika (co) ali upoko-
jenca. Krasen razgled. —
I. Zupan, Sv. Ema 13, p.
Pristava, Štajersko.

Jemčev vrt

nudi vrtnice: visoke 20
din, nizke 6, plezalke 6,
polyonte 6, ampelopis
velič 8, vrtno hortenzije
8, clematis 30, liguster 2,
in še mnogo drugih cvet-
ličnih in zelenjadnih sad-
dik. Razpošilja po želji
vrtinarstvo JEMEC,
Maribor, Prešernova ul.

Prodam:

gostilniški inventar, ste-
klenino itd., mnogo dru-
ga pohištva ter razno
drugo blago. Vse v naj-
boljšem stanju. — Ogled,
prodaja: Tusek Juro, Tr-
žaška 4. (l)

Mesarji!

Tovarna suhomesnataga
blaga išče odjemalce na
debelo in drobno, po na-
ročilu. Dostavlja z avto-
mobilom žive ali zaklane
prašiče iz Bjelovarske
okolice. Ponudbe upravi
»Slovenca« pod 6686. (l)

Prodam

vse čevlarsko orodje s
šivalnim strojem in 60
parov kopit ter čebelar-
sko orodje z 2 Znidarš-
čevima panjema čebel, 8
praznih panjev z izdelan-
imi sati Antona Znidar-
šiča, več mesaršnih panjev
in Janšev spomenik. Ru-
dolf Jožef, Koščake 3 —
Begunje pri Cerklju. (l)

Orehova jedra

in med dobite najceneje
v »Medarni«, Ljubljana,
Zidovska ulica 6.

Novo žensko kolo

prodam. Jereb, Predjam-
ska 52.

Kolesa!

Prvovrstne znamke, do-
bite najceneje pri Tri-
glav, Resljeva 16. (l)

Vrtno stole

zložljive, za gostilno, no-
vo, bukovne, proda Tribuš,
Tržaška 42, telefon 26-05.

Železen štedilnik

dobro ohranjen — proda
ABC, Ljubljana, Medve-
dova 8, poleg kol. Siška.

Bicikelj za razvažanje

primeren za vsakega tr-
govca, prodamo. »Meta-
lla«, Gospodarska c. 16.

Pekarno

prodam. Pojasnila daje:
Bresar Andrej, kovač,
Črtiče pri Kranju.

Prodam

razno kolarsko orodje ter
suh šagan jesenov in aka-
cijev les. Zanoškar, Ljub-
ljana, Tržaška cesta 17.

Najlepše otroške vozičke

ugodno kupite pri
BANJAI, Ljubljana
Miklošičeva cesta 20

Velika izbira vseh vrst
dvokoles!

Kupujte pri naših inserentih!

Starinsko stensko uro
dobro ohranjeno, poceni
prodam. Ponudbe poslati
na upravo »Slovenca« pod
»Starinska« 7347. (l)

Nov invalidski voz

prodam po ugodnih po-
godbah. — Mohorič Anton,
Babno polje, Stari trg pri
Rakeku.

Kolesa

po neverjetno niski ceni,
izbira velika. Remec, Do-
lenjska cesta 5, Ljublja-
na. (l)

Leseno barako

primerno za stanovanje
ali buffet, prodamo ugod-
no. Možno jo je tudi pre-
staviti. Ponudbe na De-
lavski dom, Jesenice. (l)

Šivalni stroj

z okroglim čolničkom ter
pohištvo poceni prodam
zaradi selitve. Kolodvor-
ska 11/II, 2. stopnjišče,
Ljubljana. (l)

Salon kamera

objektivi, povečevalnik,
reflektorji in drugo ugod-
no prodam. Dopise podr.
»Slovenca« v Mariboru
pod »Celokupno 630«. (l)

Za birmanska darila

priporočam cenj. občinstvu
čedne, okusne in sveže
medene izdelke — Blaž
Grah, medicar, Florijan-
ska ulica 1. (l)

Poročne prstane

ure, verižice, uhane, ka-
kor tudi očala — kupite
zelo ugodno pri Josipu
Janku, urarju v Kamni-
ku, Šutna, nasproti farne
cerkve. — Podružnica v
Mariboru, Jurčičeva 8.

Koči, zapravljičke,

sportne, mesarske in lov-
ske vozove, tudi na guml
kolesih, dobite v največji
izbiri na zalogi pri Ivan
Močnik, izdelovatelj voz.
Mengeš. (l)

»Anker« šivalni stroji

za gospodinjke, šivilje, kro-
jače, tudi za entlanje, z
dvema iglama, malo rab-
ljene. Centralbobbin od
300 din naprej prodaja —
Triglav, Resljeva 16. (l)

Kolesa

znana francoska »Aiglon«
kakor tudi druge prv-
vrsne znamke kupite ja-
ko ugodno pri: VIKTOR
BOHINEC, Ljubljana —
Tyrševa cesta 12 (dvo-
rišče). (l)

Krona ženske lepote

All naj vam vaši sivi lasje pokvarijo mladost in
življensko veselje? Da bi vas zaradi teh nesrečnih
sivih las imeli za staro ženo in da bi z vami ne-
pravično ravnali?

Ne, in spet ne! Odstranite sivino las z Imédia,
spremenite barvo vaših las, ostanite mladi in lepi!

Imédia je dovršena pariška barva, s katero boste
odstranili sive lase, Imédia daje novo lepoto, daje
»tisto nekaj«, kar moške privablja.

Vsi dobri frizerji barvajo lase z Imé-
dio, radi vam bodo dokazali, da so
res uporabili Imédia... da ne bi
bilo razočaranja!

IMÉDIA

NARAVNA BARVA ZA LASE

odobrena od Min. Nar. Zdravja br. 30023

Zahtevajte od nas brezplačno knjižico o barvanju las
L'OREAL — ODDELEK S.

Zagreb I

Poštni predal 3

Inserirajte v »Slovenca«!

Zahvala. Za izraze blagodejnega sočutja, katere smo
prejeli ob nenadomestljivi izgubi našega nepozabnega očeta,
deda, strica itd., gospoda

Jakoba Oražma

tovarnarja in posestnika v Ribnici na Dolenjskem

Zahvaljujemo se g. dr. Janezu Oražmu za njegovo požrtvo-
valno zdravniško pomoč in lajšanje trpljenja, častiti duhov-
ščini za opravljene cerkvene obrede, Sokolskemu društvu, ki
je korporativno s praporom izkazalo poslednjo čast svojemu
soustanovitelju, zastopstvom industrije in obrti, darovalcem
vencev in cvetja ter vsem, zlasti udeležencem iz oddaljenej-
ših krajev, za njih številno spremstvo blagega pokojnika
k večnemu počitku.

Ribnica na Dolenjskem, dne 11. maja 1940.

Zalujoče rodbine Oražmov.

Razglas

Po odloku upravnega odbora v Oficirskem domu ljubljanskega
garnizona z dne 5. aprila 1940 bo v dvorani Oficir. doma v Ljubljani,
Tabor, dne 27. maja 1940 ob 11 dopoldne druga ustna javna licitacija
za oddajo v zakup kuhinje in buffeta v Oficirskem domu ljubljanskega
garnizona za dobo od 1. junija 1940 do 31. maja 1941.

Pogoji za licitacijo se lahko vidijo vsak dan od 8—18 v čitalnici
Oficirskega doma.

Kavejca v znesku 8000 (osem tisoč) din v gotovini ali v vrednost-
nih papirjih po borzni ceni se položi pri blagajni Oficir. doma za
licitacijo določenega dne do 10. ure.

Ponudniki morajo imeti te dokumente:
Spričevalo o državljanstvu.
Potrdilo o pristojnosti.

Potrdilo o dobrem zadržanju in obnašanju ter da niso sodnijsko
kaznovani, niti obsojeni zaradi grdih dejanj.

Potrdilo o priznanju pravic za vodstvo gostilne in točenje alko-
holnih pijač.

Zdravniško potrdilo državnega zdravnika o zdravju in sposobnosti
ponudnika za vodstvo kuhinje in buffeta v domu.

Št. 154, iz Uprave Oficirskega doma v Ljubljani, Tabor 1, 11. maja 1940.

**Kosilnice za trato in
brzoklepalne aparate**
Fr. Stupica
Ljubljana, Gosposvetska c. 1

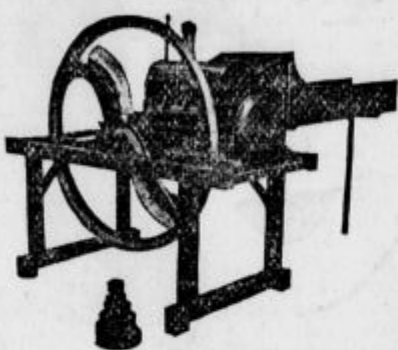
TVRDKA Kmetje - poljedelci - pozor!
PETRIČ MARTIN
Celje, Kralja Petra cesta 22

Vam nudi prvovrstne poljedelske stroje, pluge in motorje, mlino za mletje žita in za kašo - ješprenj in gris. Dalje prvovrstne kosilnice za travo, s pripravo ali brez priprave za žetev žita, sejalne stroje itd. Na zalogi tudi rabljeni poljedelski stroji po nizki ceni. — Kupujem in zamenjujem rabljene stroje.

Sprejemamo
zastopnike!

Novo! PRISTNA LJUTOMERSKA VINA
naročate le pri
VINARSKI ZADRUGI V LJUTOMERU

FERDO SMOLA SV. JURIJ OB I. Ž.
POLJEDELSKI STROJI IN PLUGI

- Slamoreznice
 - Mlatilnice
 - Vitli
 - Elektromotorji
 - Čistilnice
 - Sadni mlini
 - Reporeznice
 - Plugi
 - Okopalniki, l. t. d.
- Garancija
Konkurenčne cene

Lastniki žag, pozor!

NAPRODAJ:

VEČ POSPEŠNIH KONČNIC POLNOJARMENIKA, izdelanih Pini 8 Kay iz leta 1917 in 1922, velikosti 18', 24', 30', 36' z različnimi širinami okvirja;

PRIZMATIČNI JARMENIK za venecijanko 1900 mm svetl. okvirne širine;

AVTOMATIČEN BRUS za žage, fabrikat Schmaltz, model "Auto";

VEČ PARNIH KOTLOV ogrevalne površine 100—250 m² s pregrevanjem in avtomatično napravo za kurjenje z žaganjem;

VEČ GOZDNIH VOZIKOV močnejše konstrukcije za prevoz hlodov;

KOMPLET. NAPRAVA ZA IZDELOVANJE BRIKETOV.

„JUGOSTROI“, Sombor, Karađorđeva 30 TEL. 333

Zahvala

Vsem, ki ste z nami sočustvovali ob bridki izgubi našega nepozabnega soproga in sina, gospoda

Josipa Osolina

se najpriskrnejše zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo častiti duhovščini, gospodu monsignoru dr. Krulju za ganljiv nagrobni govor, starosti Sokola gospodu dr. Prislanu za plosvilni govor pred hišo žalosti, zdravniku gospodu dr. Cedeju za skrbno nego v času bolezni, sokolskemu društvu in gasilski četi za častno spremstvo, pevskemu društvu za ganljive žalostinke, vsem darovalcem vencev in cvetja in vsem prijateljem in znancem, ki ste ga tako v obilnem številu spremili in počastili na njegovi poslednji poti.

Laško, 9. maja 1940.

MICI, soproga; MARIJA, mati in ostalo sorodstvo.

Zahvala

Vsem, ki so sočustvovali z nami, ko smo izgubili našega predragega sina in nepozabnega brata, gospoda

Franceta Petkovška

ključavničarja drž. železnice

ter ga spremili na njegovi zadnji poti, se priščno zahvaljujemo.

Vrhnika, 12. maja 1940.

Rodbina GASPER PETKOVSKOVA.

Čitajte »Slovenec«

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš dobri, ljubljani soprog, oče, brat, stric in svak

Ivan Kaffou

inspektor drž. železnice v pokoju

v petek ponoči, po dolgi bolezni, star 58 let, v Gospodu zaspal. Pogreb dragega rajnega bo na binkoštno nedeljo ob 4 popoldne.

Prevalje, dne 11. maja 1940.

Zalujoči ostali

STEZNIKE

higijske, brez gumija in ribje kosti, tudi po meri, modrčke, krasne poletne bluze, kombineže, in nogavice najugodnejše pri „LUNA“, Maribor, Glavni trg št. 24.

Naznanjam, da sem se s svojo

mizarsko delavnico preselil

iz Poljanske c. 21 na Sv. Petra c. 85.

Svojim strankam se toplo priporočam.

Kum Franc

Pristni jabolčnik

znane izvrstne kvalitete okoli 35 hl ter tudi žganje franko klet (avtocesta) na prodaj pri »upravi graščine Podčetrtak«.

Zanesljiv, velik eksportni mlin na Potisi (Bačka) sprejme agilnega

ZASTOPNIKA

za področje Ljubljane in Slovenije. - Ponudbe na: Oglasni zavod Kardoš, Novi Sad pod „Lukuzna brašna“.

Razpis

Občina Rečica ob Savinji, okraj Gornjigrad, razpisuje pragmatično mesto

občinskega tajnika

Šolska izobrazba: 8 razredov srednje ali nje enake strokovne šole.

Pravilno kolkovane prošnje, opremljene z listinami po čl. 7. in 8. uredbe o občinskih uslužben- cih je vložiti do 31. maja 1940 pri tej občini.

Občina Rečica ob Savinji, dne 9. maja 1940.

Orožarna J. Pastuović
Zagreb, Jurišićeva ulica 1

Orožje za lov, sport in obrambo, Browning Mauser, Walther in cenejša pištolica.

Rež 60 vrst lovskih pušk

Alarmno in zračno orožje brez dovoljenja. Po- trebnosti za turistične planince in razne novosti. Katalog pošljemo samo priporočeno proti pred- hodni pošiljki Din 7.—.

KAMNOSEKI! FOTOGRAFI!

SLIKE NA PORCELANU

ZA NAGROBNE SPOMENIKE

najbolje, najtrajneje in najceneje

izdeluje

FOTOKERAMIKA

„K E R A F O“

JOSIF NOVOTNY, APATIN

(USTANOVLJENO LETA 1925)

**MEDNARODNI
ŠPEDIČIJSKI
BIRO V
LJUBLJANI**

Ustanovljeno 1876

R. RANZINGER

Lastni konces. carinsko posredniški biro — Jav- na skladišča z direktno zvezo s progo državnih železnic — Zastopstva v vseh trgovskih in indu- strijskih centrih tu- in inozemstva

Brz. naslov: Ranzinger
Telefon 20-60, 31-60

Zahtevajte povsod naš list!

Kupimo rabljeno ali dobro ohranjeno strugalo,

močnejše konstrukcije za pogon z elektromotorjem, prečnik struganja 550—600 mm. - Ponudbe z opisom, sliko, navedbo fabrikata in starosti poslati na

Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9, pod br. „152“

Za 4 dinarje

Vam **BURGIT** uniči s korenino vred brez operacije, brez noža in brez bolečin kurje oko in trdo kožo na podplatih. Dvojni 7 din, za podplate 5 din, dvojni 9 din. V lekarni ali drogeriji zahtevajte samo BURGIT proti kurjim očesom. Kjer ga nimajo. Vam pošlje: **BURGIT - G. Z., Novo mesto**

Dravska banovina

Zahvala. Ob nenadomestljivi izgubi mojega dobrega soproga

FELIKSA JUSTINA

agr. zemljemerskega inšpektorja v pok.

se najiskrenejše zahvaljujem za prejete številne dokaze iskrenega sočutja. Prav posebno se zahvaljujem častiti duhovščini, njegovim lovskim tovarišem in kinologom za častno zastopstvo, gg. govornikom za pretresljive poslovilne besede ob odprtem grobu, darovalcem lepega cvetja in vsem, ki so tako številno spremili blagopokojnega na njegovi zadnji poti.

Ljubljana, dne 12. maja 1940.

ZALUJOCA VDOVA IN OSTALO SORODSTVO.

Zahvala

Vsem, ki so poklonili cvetje in vence na krsto in so spremili na poslednji poti našo nenadomestljivo in nepozabno ženo in mater, gospo

Angelco Majaron

se najtopeje zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo vsem društvom in ustanovam, vsem domačinom in velikemu številu prijateljev in znancev, ki so prišli izkazati zadnjo čast in so z nami sočustvovali ter nam s tolažbo bili v oporo v težkih dneh, ko smo izgubili svoje najdražje.

Borovnica, dne 11. maja 1940.

Joško Majaron z otroki

LJUBLJANA

Birmovanje v stolnici o binkoštih

Na binkoštno nedeljo je v stolnici zadnja maša za vernike sploh ob 8 jutraj. Od pol 9 je zadnje obhajilo vernikov. Nato se stolnica izprazni in ostane rezervirana le za birmance in botre. Ob 9 bo pontifikalna škofova maša. Po maši se ob 10 začne birmovanje. Botri naj potakajo z birmanci na svojih mestih v klopih in ob njih, da jih reditelji uvrste. Ko so otroci birmanci, gredo skozi zakristijska vrata ven in se, ko pozvozi z zakristijskim zvonom, vrnejo v cerkev. Ko prejmejo zadnji blagoslov, gredo iz cerkve skozi stranska vrata (nasproti prižnice).

Ob 10 in pol 12 bosta pri stranskem oltarju dve tihi maši za birmance in botre, ki dotlej še niso bili pri maši.

Zadnji blagoslov se bo podelil dopoldne trikrat: ob 11, ob 12 in ob sklepu birmovanja. Popoldne bodo v stolnici ob pol 3 slovesne večernice. Nato bo ob 3 birmovanje po gornjem redu. Zadnji blagoslov bo le ob sklepu. Po birmi bodo slovesne litanije.

Na binkoštni ponedeljek bo ob 10 pontifikalna maša. Po maši bo ob 11 začetek birmovanja. Zadnji blagoslov bo le ob sklepu. Popoldne ne bo birmovanja.

Opomba: Birmanci morajo imeti v rokah birmanski listek in trak. Pri delitvi birmo položi boter desno roko na desno ramo birmanca. Ko je ta birmancu, bo boter preveže čelo s trakom. Nato oddeta k oltarju sv. Reš. Telesa, kjer se birmancu odvzame trak in se mu s čela obriše krizma. Botri naj skrbje, da prejmejo birmanci tudi zadnji blagoslov, ki spada k obredu birmo. Znamenje za blagoslov se bo dalo z zakristijskim zvonom.

s samo postavitvijo spomenika v Zvezdi. Res je, da si je prof. Plečnik zamislil načrt propileje s spomenikom, toda po tem načrtu bi stale propileje že na kazinskem vrtu, kostanje pa pušča njegov načrt skoraj povsem v miru. Spomeniški odbor pa se je odločil, da mora stati spomenik na prostornem trgu in tako morajo zdaj kostanji padati.

Pomladne sapice že pihljajo...

zatorej po novo obleko ali plašč k znani domači tordki

DRAGO SCHWAB

Ljubljana, Aleksandrova 7.

Elegantni kroji — solidna izdelava strokovna posrežba — zmerne cene

1 Občni zbor ljubljanske sekcije Jugoslovanskega novinarskega združenja bo v nedeljo, dne 26. maja ob 10 dopoldne v Novinarskem domu v Ljubljani. Dnevni red običajen.

1 Kršćanska ženska društvo v Ljubljani obišče v sredo, 15. t. m. Dom slepih in starošolski gradu. Odhod z glavnega kolodvora ob pol dveh. Vrnemo se pa ob pol 8 ali pol 9. Članice vljudno vabljenje! — Odbor.

1 Zamejščenje javnih potov v katastralni občini Zgornji Šiški je moralo mestno poglavarstvo odločiti zaradi oddhoda mestnih geometrov na orožne vaje. Kdaj se bo delo nadaljevalo, bo razglašeno na občinskih deskah in objavljeno v tujakšnih dnevnikih.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josef« grelnice.

KINO KODELJEVO — Telefon 41-64

Danes ob 1/3 1/5, 1/2 in 1/9 ter jutri ob istih urah spored, ki si ga mora ogledati vsak Ljubljančan

BREZDOMCI

Mickey Rooney, Spencer Tracy. Drama o idealnem delu duhovnika za vzgojo zapuščenih sirot, drama, ki osvaja srce in dušo. — Birmanci! Birmanka! Botri! To je vaš film! Pridite in ogledajte si usodo otrok brez strehe in staršev.

UPOR V MAROKU

Napeta kriminalna zgodba o tihotapeh orožja in uporih marokanskih čet

Predstave ob 1/3 in 1/5 uri v korist Rdečega križa, samo en film.

Resnica o tvrdki Pollak

Pretekli teden je bila pred tukajšnjim okrognim sodiščem glavna razprava proti upravnim svetnikom delniške družbe Carl Pollak. Nad imovino te tvrdke je bilo razglašeno stečajno postopanje v času največje gospodarske krize v marcu leta 1932. Takoj takrat se je začela kazenska preiskava proti voditeljem tvrdke. Šele po sedmih letih, v marcu 1939, je državni pravdnik sestavil obtožnico proti dr. Meglerju, dr. Milčiču, Carlu Pollaku, Ivanu Pollaku in Pavlu Pollaku. Glavna razprava je bila pretekli ponedeljek, torek in sredo.

O poteku zaključnega dela žaloigre tega bivšega največjega slovenskega usnjarskega podjetja nismo hoteli poročati, dokler sodišče ni izreklo zadnje besede, ker nismo hoteli kakorkoli vplivati ne na javno mnenje, ne na sodišče. Razprava je bila zelo dolgotrajna in tudi težka. Proti obtožencem je bilo na videz nabranega ogromno dokaznega gradiva; v teku razprave pa se je izkazalo, da vse to gradivo nima prave dejanske podlage ali da temelji zgolj na sumničljivih in nerazpoloženju proti tvrdkinemu vodstvu. Razprava je tudi pokazala, da so bili upravni svetniki tvrdke Pollak do zadnjega trdno prepričani, da je tvrdka zadostno močna in gospodarsko sposobna za nadaljnji obstoj ter so stavili vse svoje premoženje na razpolago, da bi tvrdka lažje prešla splošno gospodarsko krizo. Njihov trud in njihova dobra volja pa, žal, nista našla razumevanja pri takrat odločujočih činiteljih. Če bi se to zgodilo, bi tvrdka mogla še danes uspešno se udeleževati v slovenskem gospodarskem življenju, kar bi pomenilo zlasti za današnje razmere izredno veliko splošno korist.

Kak pomen je imela tvrdka za naše gospodarstvo, kažejo številke, ki so se tekom razprave od priči in izvedencev navedle. Tako je tvrdka tekom desetih let izplačala na mezdah 69 milijonov dinarjev, na bančnih obrestih 58 milijonov, na davkih 32 milijonov; izvozila je tvrdka v inozemstvo v tem času za nad 200 milijonov dinarjev blaga; letni promet faktur pa je bil v posameznih letih od 80—100 milijonov dinarjev.

V soboto 11. maja ob 11 dopoldne je predsednik senata g. Brelj v navzočnosti državnega tožila g. Goslarja in branilcev gg. dr. Zitka, dr. Puca in dr. Draxlerja razglasil oprostilno razsodbo glede vseh obtožencev in glede vseh dejanj, za katera so bili toženi. S tem so dobili obtoženci, ki so veliko zgubili in morali tudi na ugledu toliko pretrpeti, vsaj nekaj zadoščenja.

MOŠKO PERILO PO MERI

ALOŽIJ POTRATO PREJ

JOS. KUNC & Co.

LJUBLJANA - MIKLOŠEVA CESTA

1 Izredno nočno čiščenje sv. Rošnjega Telesa v stolnici. Nočne častilce prevz. Zakramenta vljudno vabimo k izrednemu nočnemu čiščenju, in sicer pred praznikom zavetnika nočnih častilcev svetega Paskala dne 16. maja zvečer ob pol 9 do pol 10, pred praznikom sv. R. T. dne 22. maja pa ob 9 zvečer do 4 jutraj. Dne 16. maja se bodo opravile molitve 10 ure, dne 22. maja pa molitve 28. ure. Možje in mladeniči, udeležite se tudi teh izrednih ur nočnega čiščenja v velikem številu.

1 Sam jubilat Srečko Magolič bo danes ob 11 v Jakopičevem paviljonu vodil obiskovalce po razstavi svojih slik in jih razlagal, da bo udeležba gotovo velika, saj se občinstvo zaveda jubilaritvinih zaslug, si rado ogleduje lepe slike in upošteva tudi jubilarstvo človekoljubje, ker je namenil svojo vsotnino in petino izkupička za prodane slike mestnim revežem.

1 Še o podiranju cvetočih kostanjev v Zvezdi. V večerjanih številkah smo poročali o prvih delih za postavitev spomenika pokojnemu kralju Aleksandru v Zvezdi. Poročilo pa je bilo natisnjeno samo v prvi izdaji »Slovenca«, v drugi izdaji pa je moralo zaradi obilice zunanepolitnične gradiva izpasti. Danes dodajamo k temu poročilu še naslednje: Mnogim je po pravici resnično žal cvetočih kostanjev, ki jih podirajo in na naše uredništvo prihajajo pisma, v katerih anonimi in neanonimni pisci označujejo to postopanje s precej hudimi izrazi. Mnogi nas tudi sprašujejo, ali je morda prof. Plečnik napravil takšen načrt, da se morajo po njem podirati cvetoči kostanji. Vsem tem moramo v obrambo mojstra Plečnika in resnici na ljubo povedati, da prof. Plečnik nima prav nič skupnega s podiranjem cvetočih kostanjev, niti

cej nevarne poškodbe po čelu in glavi. Reševalni avto ga je pripeljal v bolnišnico.

1 Film iz kraljestva visokih gor — »Ljubezen v planinah« — premiera v kinu Sloga. Po odskrem komadu »Vroni Mareiter« je bil izgotovljen krasen film v stilu Ganghoferjevih filmskih del. Na visokih, s snegom pokritih planinah bobni vihar, prav tako grozeč, kakor v srcih trojice ljudi, nizko doli v dolini; dva močna moža se srdito borita za ljubezen lepe planšarice Vroni Mareiter, prvi s poštono namero, da bi jo poročil, drugi pa sledi svoji pustolovski naravi. Težka borba se vodi brez vsakega usmiljenja, dokler ne zmaga pravica.

1 Brezplačen prevoz nalezljivih bolnih. Ko so zadnjič Ljubljančani čitali stroge odredbe mestnega fizikata proti nalezljivim boleznim, zlasti pa pri prevozu nalezljivih bolnih, da je prevažanje takih bolnikov najstrožje prepovedano po električni cestni železnici in v vseh vozilih razen z avtomobilom mestne reševalne postaje, ki je namenjen samo za prevažanje nalezljivih bolnih, se je marsikdo ustrašil domnevanih stroškov. Zato opozarjamo vse Ljubljančane, da je prevoz z mestnim in električnim avtomobilom popolnoma brezplačen za ljubljanske bolnike. Tudi prevoz takih bolnikov z železnico je prepovedan, vendar je v nujnih primerih treba prevoz javiti načelniku železniške postaje, da v sporazumu z banovinskim zdravnikom ukrepe vse potrebno za prevoz po železnici za rešitev bolnika, tako da ni nikakor ogroženo zdravje drugih potnikov. Splošno pa nalezljivo bolne na deželni prevaži ljubljanski Higieniski zavod v svojem avtomobilu na račun občin ali bolnišniških blagin. Tudi glede prevozov nalezljivih bolnih je torej tako v Ljubljani kakor v njeni bližini okolišč. prav tako pa v Celju in Mariboru ter njuni okoliših prav dobro poskrbljeno, da se s prevažanjem boln. ne razširijo nalezljive bolezni.

Ježica

Notranjost naše povečane župne cerkve z lepo akustiko blagodejno vpliva na verna človeška srca. To že sedaj, ko se vsa služba božja vrši še v napol urejeni notranjosti, ko še niti polovično ni uresničen načrt celotne obnove, za katero pa bo treba še mnogo žrtev, predvsem seveda denarnih. S tega vidika pripravljamo domači cerkveni pevski zbor koncert slovenske narodne pesmi, katerega bo izvajal prvo nedeljo v mesecu juniju. Podrobnosti o njem bomo še pravočasno poročali. Nadejamo pa se, da bo naša javnost, katere je do sedaj s svojimi pogostimi in izdatnimi prispevki dokazala mnogo razumevanja za ureditev skupne hiše božje, tudi tokrat podprla zvišeni namen cerkvenega pevskega zbora ter napolnila dvorano.

Kranj

Kino Smartinski dom predvaja na binkoštno nedeljo ob 3 in ob 7 »Schubertovo serenado«, ob 5 in 9 »Zeno s preteklostjo«. Na binkoštni ponedeljek ob 5 in 9 »Schubertova serenada«, ob 3 in 7 »Zena s preteklostjo«.

Kruh se je zopet podražil. Pekovski mojstri v Kranju so zaprosili odbor za zvišanje cen, da smejo prodajati kruh za 50 par. Beli kruh bo veljal 5,25 din, črni pa 4,75 din kg. Moka se je podražila in velja sedaj kg bele moke 4,75 din. Romarski shod na Sv. Joštu bo na binkoštni ponedeljek. Služba božja bo ob 6 in pol 10.

Okrajni odbor MJRZ priredi v nedeljo, dne 19. maja ob pol 10 dopoldne v dvorani Na Skali v Trzinu veliko mladinsko zborovanje, združeno z letno skupščino. Na zborovanju bo govoril tudi minister in senator g. dr. Kulovec.

Jesenice

O vlogi letalstva v totalni vojni je naslov predavanja, ki bo v sredo, 15. maja, ob 8 zvečer v veliki dvorani Krekovega doma. Predaval bo upravitelj posestev KID g. Karel Lukman. Vstop prost. Vljudno vabljeni vsi zaradi zanimive in važne vsebine predavanja.

Večfilm

»Žrtev spovedne molčečnosti«

predvaja Kino Radio danes ob 3 popoldne in ob pol 9 zvečer ter jutri ob 5 popoldne. — Film je napravljen v nemščini za budimpeštanski evharistični kongres po romanu patra Spielmana. — Oglejte si vsi ta prekrasen, globok film.

Na binkoštni ponedeljek zvečer ob 8 bo nastop vseh mladinskih oddelkov FO in DK Jesenice. Naj nihče ne zamudi prve »Mladinske akademije«, ki bo bogata na sporedu. Poleg tega se bo predvajal tudi film »Mladinski dnevi v Ljubljani«. Kino Krekov dom predvaja danes ob 3 popoldne in ob pol 9 zvečer po dva senzacionalna filma »Orlavoke roke« in »Tarzan v harem«. V ponedeljek se predvaja samo ob 3 popoldne.

Med. Univ.

dr. Klasinc Karl

špecialist za ustne in zobne bolezni

odpre ordinacijo 16. V.

na Jesenicah v vili dr. Kogoja

RENTGEN

Sava pri Litiji

Dve poroki. Minuli ponedeljek se je poročil g. Plank Franc, žel. kmetnik, z gđ. Mohor Marijo, in g. Skrabanica Jakob z Vač z gđ. Gregar Fani z Les. Bilo srečno!

Ze 14 krat teče zibelka. Minuli mesec je vrla kršćanska kmečka mati položila 14. dete v zibelko. To je pač rekord za našo malo župnijo v sedanjih časih, ko se še večje župnije ne morejo s tem ponahati. Vrli družini največje priznanje.

Do sedaj najboljši nemški film. Noben film še ni bil deležen toliko smeha kot

HANS MOSER

PAUL HÖRBIGER

THEO LINGEN

KINO MATICA, telefon 21-24 Danes in jutri ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri

Filmski roman iz kraljestva čarobnih visokih planin!

LJUBEZEN V PLANINAH

Protresljiva drama o usodi trojice mladih ljudi in njihovi ljubezni. — Film je prirejen po odskrem komadu »Vroni Mareiter«

Danes ob 10.30 matineja: CVETJE V MAJU (Beli jorgovan) — Znižane cene!

Magda Schneider

Rolf Wanka

Viktor Staal

Aneliese Uhlig

Paul Wegener

Premiera danes!

KINO SLOGA

Telefon 27-30

Ob 15., 17., 19. in 21. uri

Puhmann-ov čaj

ublažuje kašelj in razkroja sluz (šlajm)

Dobiva se v vseh lekarnah Orig. zavitek 125 g Din 37.-

Ogl. reg. br. 1503/1936

St. Vid pri Stični

Danes praznuje 60 letnico svojega življenja g. Ilvar Janez, posestnik in mlinar v Temenici 5, kot cerkveni ključar podružnice sv. Lenarta v Pungertu in si je mnogo prizadeval za obnovo cerkve v Pungertu. Je dobrega srca, kadar je potreba, je on prvi pripravljen s svojim darom. Jubilaru ob njegovi 60 letnici želimo še mnogo let zdravja in obilo božjega blagoslova.

Skofja Loka

V našem mestu so zadnje čase popolnoma utihnili glasovi o vojni, ker smo se le prepričali, da vojne ne bo, pač pa bo 2. junija velika tombola, o kateri že vse govori. Eni zatrjujejo, da bodo zadeli prvovrstno telico, plug in sod vina, drugi hočejo na vsak način za ceno 3 din dobiti celo vrsto koles in šivalni stroj, večina pa se zlasti veseli polnih vreč moka in sladkorja. Zato je tudi veliko zanimanje za tablice, ker se vsakdo zaveda, da bo denar najbolj varno naložen, ako kupiš čim več tablic in zadeneš krasne dobitke na tomboli kat. prosvetnega društva, ki si hoče postaviti nov društven dom, ki bo v ponos vsemu mestu in okraju. Zato bomo vsi z veseljem pomagali in se nobenih žrtev ustrašili.

Marijino znamenje na Mestnem trgu je spet postavljeno. L. 1751 se je mesto posvetilo Mariji in v ta spomin so zgradili pred občinsko hišo lepo znamenje, ki se je pa pred dobrimi 20 leti razrušilo. Sedaj je tvrdka Toman iz Ljubljane na stari podstavek pritrtila visoko soho z korintskim kapitlom, na katerem stoji mogočen kip Matere božje. Na podstavku pa sta kipa sv. Jožefa in sv. Antona. Slovesna blagoslovitve novega znamenja bo v nedeljo 19. maja ob 11 dopoldne. Poleg godbenih in pevskih točk so na sporedu še razni govori zastopnikov cerkvene oblasti, občine in spomeniškega urada iz Ljubljane. Pričakujemo, da se bo občinstvo iz mesta in okolice v lepem številu udeležilo te blagoslovitve in se tako ravno na svetovni kongregacijski dan znova posvetilo Mariji, ki naj še vnaprej čuva nad našim mestom. Popoldne ob 4 pa bo v župni cerkvi shod vseh Marijinih družb in kongregacij, združen s šmarnično pobožnostjo. Govornik pride iz Ljubljane.

V počastitev spomina umrle g. Tončke Košir, trgovke v Skofji Loki, so svoji darovali župni cerkvi 1000 din. Vincencijevi konferenci. Prosvetnemu in gasilskemu društvu pa po 500 din. Za velikodušne darove iskreni: Bog plačaj!

Kino Društveni dom bo predvajal v nedeljo in ponedeljek izredno lep film »Tajna gospe Beates«. Začetek ob 9 zvečer.

Bled

Jutri na binkoštni ponedeljek popoldne ob 3 bo gostovalo v Prosvetnem domu kulturno združenje na drž. učiteljski šoli v Ljubljani. Na sporedu so pevske točke, kitara-solo ter trojezvska komedija »Vzgojitelj Lanovec«, ki se je že drugod igrala z najboljšim uspehom. Obisk toplo priporočamo!

Makole

Danes ob 3 popoldne bodo v društveni dvorani slavnostna akademija, posvečena materam. Naši najmlajši bodo v ljubkih prizorčkih pokazali svoje igralske sposobnosti. Skupno z odraslimi fanti in dekleti bodo z veseljem program razveselili mame, ki že komaj čakajo, da se bodo zopet iz srca nasmejale. Čim več nas bo, tem bolj bo veselo. Zato le pridite!

Gornja Radgona

Prosvetno društvo od Sv. Benedikta v Slov. gorah bo gostovalo na binkoštni ponedeljek, dne 13. maja ob 15 v posojilniški dvorani v Gornji Radgoni z igr. »Ljubavi cvet je zamorjen« ali »Janez z Visokega«. Ta igra je posrečena dramatičacija Jakličeve povesti istega imena, ki je izhajala tudi v fantovskem listu »Kresu«.

Loka pri Zidanem mostu

Kat. prosvetno društvo priredi v nedeljo 19. maja 1940 tombolo. Glavni dobitki: moško kolo, žensko kolo, seženj dir v vreča moka. Poleg teh je še mnogo drugih lepih dobitkov. Začetek tombole ob pol 4 popoldne. Srečke so po 2 din.

Iz Julijske Krajine

Znana »Vipavska klet« v Vipavi povečana. Pred zadnjo svetovno vojno je Zgornja Vipavska dolina s trgov Vipavo vred ot Loblja naprej spadala pod Kranjsko. Tamkajšnji deželni odbor se je zelo trudil za podvig kmetijstva v področju vse Kranjske vojvodine, v Zgornji Vipavski dolini je pa posvetil svojo pažnjo zlasti razvoju vinogradništva. Zato je je med drugim zgradila v Vipavi vzorna vinska klet. Ta ustanova, ki je bila združena z delovnim kmetijskim društvom in je velika doprinesla k zavidljivemu stanju vinorejstva v tem predelu naše zemlje, živahno posluje vsa povojna leta. Znana je po vsej Julijski Krajini in tudi preko njenih mej po svoji izbrani kapljici in po svojih krasnih, hladnih strokovnjakov zidanih obširnih kletnih prostorih, ki sprejemajo lahko preko 2000 hl vina. Posebnost so njeni s steklom obloženi velikanski zidani sodi. V zadnjem letu sta bila k do sedanjim kletem dozdana še dva obsežna prostora. V njih stoji enonadstropna vrsta cementnih sodov, velik stroj za trebljenje in več stiskalnice na električni pogon. V nedeljo, dne 5. maja, je bil ta novi del slovesno odprt. Slavnosti so prisostvovali goriški prefekt, pokrajinski politični tajnik in več drugih visokih odličnikov. Pri tej priliki je bil blagoslovljen tudi prapor Kmetijskega društva.

Na Reki zborujejo rezervisti. Kakor je »Slovenec« že poročal, bo na Reki 19. maja letošnji nacionalni zbor rezervnih topničarjev. V juniju se bodo pa ravno tam zbrali k slovesnemu letnemu zborovanju rezervisti pelote iz vse države.

Skrivnosten umor v bližini Postojne. Po tržaških listih posnemamo, da so pred dnevi otroci, ki so se igrali ob potoku v Zalogu, opazili v vodi plavajoče truplo. O strašni najdbi so ljudje obvestili postojnske orožnike, ki so izvele truplo iz vode in ugotovili v mrtvecu Antona Gržina iz Veličkega Otoka. Autopsija trupla je dognala, da je Gržina bil utopljen že pred meseci. Njegovo smrt je za zakrivil strel iz lovske puške, kajti v ramenu so našli več svinčeniš siber, tilnik je imel pa razbit. Po tem smrtnem streli je zločinec očitno vrzel mrtveca v vodo. Preiskava se nadaljuje.

MARIBOR

Nove ceste, novi mostovi

Maribor, 11. maja.

Okrajni cestni odbor v Mariboru opravi tudi letos svojo nalogo zelo agilno. Med večjimi deli omenjamo sedla naslednja:

Med Sv. Rupertom in Hrastovcem v Pesniški dolini dograjuje okrajni cestni odbor skupaj z občino Sv. Rupert novo cestno zvezo. Kraji okrog Sv. Ruperta in Sv. Bolfenka dobijo mnogo krajšo zvezo z Mariborom, ko se bo letos odprla nova cesta iz Sv. Ruperta in Voličine na Hrastovec. Ta ovinek bo sedaj za več kilometrov skrajšan. Povalno je treba omeniti tu sodelovanje domačinov in občine. Posedniki so brezplačno odstopili zemljišča, ponekod celo najlepše sadovnjake, njive in travnike. Vozili so kamenje in drug material, prispevali so celo v denarju za novo cesto. Začet je dela na tej cesti pred letom podjetni župan g. Vogrin. Računajo, da bo cesta do jeseni izdelana, tako da bo še pred zimo slovesno odprta. Tudi ban dr. Natlačen je zelo razumevno naklonil lepo podporo banovine k temu potrebnemu delu.

Drugo važno delo je gradnja novega velikega mosta na banovinski cesti med Poljčani in Makolami. Stari leseni most čez Ložnico v bližini Makol je bil že tako trhel, da ni vzdržal več ogromnega prometa, ki gre po tej banovinski cesti od Konjic preko Poljčan in Makol na Ptuj. Bati se je bilo, da se bo pod kakim težjim tovorom zrušil. Okrajni cestni odbor mariborski je že lanske leto začel z delom. Most gradi trdica Svetina iz Ljubljane, ki je bila najcenejša. Stebre, ki morajo biti izredno globoko postavljeni v mehki svet, so začeli betonirati že lanske jesen ter dela lepo napredujejo. To je eno najpotrebnejših del v okraju Maribor desni breg. Most bo stal okrog 700.000 din ter prispeva tudi banovina svoj del k zgradbi.

Za izlete in prireditve je najboljši rženi kruh „Turist“ od Feiertaga ostane svež 8 dni. Dobiš ga v Belnavski ulici 43 in podružnicah: Ulici X. oktobra, Meljska cesta 65, na Glavnem trgu 14 v trgovini Skaza in v Pristanski ulici 2

m 2000 mariborskih otrok bi ostalo v slučaju izpraznitve brez obleke! V torek 14. t. m. se bo začelo v Mariboru po stanovanjih z zbiranjem stare obleke, obutve in perila. To zbiralno akcijo prireja v Mariboru vse dobrodelne ženske organizacije: Krščanska ženska zveza, žensko društvo in druge podobne organizacije. Namen zbiralne akcije je dobiti dovolj obleke, obutve in perila, da bi se lahko oblekli siromašni mariborski otroci, če bi bilo treba v slučaju nesreče, ki je zadela že toliko mest v Evropi, Maribor izprazniti. Izračunali so, da bi ostalo 2000 revnih mariborskih otrok brez obleke, ker jih starši ne bi mogli primerno oskrbeti z vsem potrebnim. Za te reveže so se zavzele mariborske ženske organizacije ter jim bodo skušale preskrbeti vse potrebno. Sprejemajo se vsakovrstna oblačila v dar. Zdaj, ko otroci odlagajo zimsko obleko in obutve, se bo gotovo našlo v vsaki družini nekaj, kar ni več za primerno uporabo doma, za revno dečo pa bo še vedno prišlo prav. Vsak darovatelj naj pripravi vse, kar namerava darovati, v posebnem zavoju, na katerega naj napiše svoje ime in naslov. Te zavojke izročite zbiralcem, ko se bodo pri vas s posebnimi pooblastili oglašili. Naj ne bo mariborske družine, ki ne bi ničesar darovala. Zavedajte se, da so časi resni in da moramo vsi pomagati, da lažje prenesemo vse težave.

Pohištvo, spalne sebe, kuhinjske opreme dobavljajo solidno in poceni „OBNOVA“ - F. Nevak, Jurčičeva ulica 6.

m Manifestacija hrvatsko-slovenskih kulturnih stikov. Po krasno uspelem nastopu v Ljubljani bodo obiskali hrvaški književniki v sredo, dne 15. t. m. Maribor in čitili zvečer v Narodnem gledališču svoja leposlovna dela. Med deveterico prijavljenih sta tudi pesnik Vladimir Nazor, ki bo čital med drugim hrvatski prevod Gregorčičeve „Sočee“ in govoril o obnem o svojih literarnih stikih s Slovenijo, ter veliki lirik Tin Ujevič, eden najpopularnejših pesnikov naše kraljevine. Pozdravna nagovora bo sta imela za Umetniški klub v Mariboru predsednik dr. M. Šnuderl in za Društvo hrvatskih književnikov predsednik dr. I. Jakovljevič. Za nastop gostov vlada v Mariboru veliko zanimanje ter pripravljamo vsem, ki se mislijo večera udeležiti, da si čimprej preskrbe vstopnice, ker jih pozneje gotovo ne bodo več dobili.

m K Sv. Križu nad Mariborom. V nedeljo 19. maja ob 8. zjutraj pri Sv. Križu nad Mariborom obmejni slovenski tabor, ki ga priredi tamošnja krajevna organizacija JRZ ob priliki svojega občnega zbora. Na taboru govorijo bivši poslanci Gajšek, Spindler, Žebot in še drugi govorniki iz Maribora. Ob tej priliki napravijo izlet k Sv. Križu naše organizacije iz Maribora in okolice: Zg. in Spod. Kungote, Svečine, Sv. Jurija, Selnice, Sv. Duha, Kamnice itd. Priidejo posebno mladinske JRZ. Mariborčani in bližnji okolčani se zbirajo do 6 pred Cirilovo tiskarno (ne ob pol 6, kakor je bilo prvotno določeno) in odkorakajo čez Sv. Urbano, tako da so ob 8 že pri Sv. Križu. Tabor se bo vršil ob lepem vremenu na prostem med šolo in cerkvijo, ob slabem vremenu pa v gostilni „Pri starem Kočvarju“. Pajmo z velikim obiskom obmejnimi Slovencem na Kozjaku pogum!

VELIKA RAZPRODAJA

manufakturnega blaga po 20 do 30% ceneje v **ČESKEM MAGAZINU** v Mariboru pri glavni policiji dokler traja zaloga!

m Nemška meja je spet odprta. Včeraj zjutraj je Nemčija mejo proti naši državi spet odprla. Z jutranjim osebnim vlakom je prišlo nekaj nemških državljanov ter nekaj jugoslovancev, ki so bili predvčerajšnjim zadržani v Špilju.

m Avtobusni izlet v Budimpešto priredi mariborski Putnik od 23. do 26. maja. Zadnji rok za prijave je 15. maj.

m Krščanska ženska zveza za Maribor in okolice priredi v nedeljo, dne 19. maja romanje k Dev. Mariji v Puščavi. Odhod ob 5.35 z glavne kolodvorja. Poslužuje se nedeljskih kart. Peljemo se do Sv. Lovrenca na Pohorju. Po prihodu v Puščavo najprej darovanje, nakar sledi sv. maša s skupnim sv. obhajilom romarjev in pridiga. Po pridigi še ena sv. maša. Odhod iz Sv. Lovrenca na Pohorju ob 11.51. Vse

člane in članice ter ostale Marijine častilce vladno vabimo, da se tega romanja udeležijo v prav obilnem številu, da si od majniške Kraljeve izprosimo mir v teh težkih časih. Romanje se vrši ob vsakem vremenu. — Odbor.

m **Otvoritev umetnostne razstave III. Umetnostnega tedna** je bila sredi v veliki uniojski dvorani ter se je z njo izvršila obnem tudi otvoritev III. Umetnostnega tedna. Na razstavi so zastopani mariborski in štajerski likovni umetniki Franjo Golob, Karel Jirak, Maks Kavčič, Ivan Kos, Zoran Mušič, Lojze Sušmelj, Klavdij Zornik. Po svoji novosti in izbraniosti so vzbudila dela veliko zanimanje ter so pokazala vsestranski razvoj ter napredek naše likovne umetnosti v zadnjem času. Razstava bo odprta ves čas Umetnostnega tedna.

m **Zdravniško dežurno službo za člane OUZD** vrši danes dr. Stanko Pogruje, Tyrševa ulica 14-1, jutri pa dr. Teobald Zirnagst, Kralja Petra trg 3-1.

m **Prosvetno društvo na Pobrežju** vprižori danes na binkoštno nedeljo ob pol 4 popoldne in ob pol 8 zvečer v Slomškovem domu znano

Celjske novice

Strenčan Jurij — 70 letnik

Celje, 11. maja.

V krogu svoje dobre družine je obhajal pred dnevi na Lavi pri Celju sedemdesetletnico zaslužni mož in dober gospodarstvenik, posestnik Jurij Strenčan. Jubilar je kljub svoji visoki starosti še vedno čil in krepak ter delaven, saj je odbornik večih društev, član mestnega sveta in odbornik Ljudske posojilnice v Celju. Gospod Strenčan je bil mnogo let tudi občinski odbornik v prejšnji celjski okoliški občini. Je vzoren gospodar, posebno veselje ima s sadjarstvom. Naročniku našega lista ob lepem jubileju iskreno čestitamo in mu želimo, da ga Bog ohrani še mnoga leta!

Otroški voziček, kolo ali šivalni stroj

najbolje in najhitreje prodaste, kupite ali zamenjate v trgovini

Josip Uršič — Celje — Narodni dom.

c Lepa slovesnost v Velikih Širjah nad Rimskimi toplicami bo na binkoštni ponedeljek. Priredil jo bo akcijski odbor za rešitev Aškerčeve domačije. Celjani se bodo odpravili iz Celja v ponedeljek ob 11 do Rimskih Toplic in se bodo ob pol 1 udeležili slovesnosti.

c Dobrodošni darovi. Generalni konzul v p. g. dr. Novačan je poslal Dijaški kuhinji v Celju 8.000 dinarjev, kakor je bilo dogovorjeno pri poravnavi na okrajnem sodišču med odvetniki in g. konzulom. Odvetnik g. Jernej Stante je v sporazumu z odvetnikom g. dr. Mirkom Hočvarjem naklonil znesek 1.018 din, ki ga je plačal generalni konzul v p. g. dr. Novačan iz naslova odmerjenih stroškov iz kazenske zadeve g. dr. Hočvarja proti g. dr. Novačanu prav tako Dijaški kuhinji. Katastrski inšpektor g. Rudolf Didek je daroval Dijaški kuhinji namesto venca na grob pokojne ge. Natekove 100 din, geometer Franjo Šnid pa 100 din namesto venca na krsto ge. Angelece Majaronove.

Ptuj

V četrtek, dne 9. maja so se zbrali v gimnazijski risalnici v Ptuj za zavezni slovenski dijak na meddruštven sestanek. Po besedah govornikov, zastopnikov vseh skupin, ki so vse izzevali v eno geslo, namreč, da nam je potrebno enotno delo vse mladine, so se oglašili tudi gg. profesorji in potrdili izjave prejšnjih, poleg tega pa povedali še precej novih misli. Izvoljen je bil meddruštveni odbor, ki bo skrbno pazil, da bo delo res enotno, obnem pa vodil vsesplošne dijaške akcije. Po zaključnih besedah predsednika Voš-

Privatno prakso je otvoril

dr. Breznik Vladimir

Aškerčeva ulica 18

(prejšnja ordinacija pok. dr. Stuhca)

njaka smo vsi zapeli »Hej Slovani« in tako dali poudarka svoji zavesti in svojim čustvom. Mladina na Štajerskem se je prva zavedala nujnosti in potrebnosti skupnega dela za narod. Vse svetovnozazorske skupine so se odrele medsebojnemu prepričanju, trenjem in napadom in izjavile, da hočejo skupno delati za narod in blagor. Slovenska srednješolska mladina v Ptuj je izpregovorila, Ti, slovenska javnost in slovenski narod, pa moraš delo, ki ga je započela naša mladina v Ptuj, nadaljevati po vsej Sloveniji, da bomo videli drug v drugem brata, ne pa človeka, ki ga moramo sovražiti zaradi njegovega prepričanja. Slovenci, posnemajte delo svoje idealne mladine!

Sv. Jurij ob juž. žel.

Naš kaplan g. Tine Kozar, ki se je pred kratkim vrnil iz ljubljanske bolnišnice, se je moral zateči sedaj v celjsko. Njegova bolezen je hudo resna.

Izlet k Sv. Ani v Teharju priredi jutri Prosvetno društvo. Odhod ob 13 izpred Katoliškega doma. Po večernicah bo pri cerkvi sv. Ane prosvetno zborovanje.

Rogaška Slatina

Čebelarstva podružnica Rogaska Slatina priredi enodnevni čebelarski tečaj v nedeljo, dne 19. maja ob 10 do 16 pri čebelnjaku g. Conča v Cerovcu. Predavajo g. Peternel in drugi strokovnjaki. Skupni odhod s kolodvorja v Rogaski Slatini po prihodu vlaka, ki po novem voznem redu prihaja okoli 9 iz Grobelnega. Vabljeni vsi čebelarji ob blizu in daleč. Zaradi obeda se naj javijo udeleženci pri predsedniku na kolodvoru. V primeru slabega vremena bo tečaj ob istem času v šoli pri Sv. Križu.

spevoigro v treh dejanjih »Kovačev študent«. Jutri na binkoštni ponedeljek popoldne priredi Prosvetno društvo izlet na Gorco pri Sv. Petru. Zbirališče med 1 in pol 2 v Slomškovem domu, nato pa skupen odhod.

m **Pristojbina v kopalšču na Mariborskem otoku.** Včeraj smo že javili, da je kopalšču na Mariborskem otoku odprto. Pristojbine za letošnjo sezono so izpriemene. Kdor kupi izkaznico za omarico ali kabino, mu ni treba plačati vstopnine, ki znaša letos 2 din za odrasle, za otroke do 10. leta pa 1.50 din. Avtobus stane z Glavnega trga do otoka 3 din, povratne karte pa 4 din. V teh cenah ni započena vstopnina na otok, ki se plača posebej. Zaradi pocenitve je omogočeno, da si tudi posamezniki kupijo izkaznice za omarice in kabine, v katerih je že všteta vstopnina.

Gledališče

Nedelja, 12. maja ob 14 in 16: »V kraljestvu palčkov«. Prireditelj ženskega krožka Jadran-Nanos. - Ob 20: »Cigan baronc«. Znižane cene.

Ponedeljek, 13. maja ob 15: »Gejša«. Znižane cene. Gostovanje g. Jos. Povheta. - Ob 20: »Trideset sekund ljubeznic«. Znižane cene. Zadržati.

c Kmečka pomoč, zadruga s omejenim jamstvom, je bila te dni registrirana pri okrožnem sodišču v Celju. V upravnem odboru so gg. dr. Ogrizek, Svetličič in Plevčak. Deleži so najmanjši po din 5 in 50, t. j. za revnejše in premožnejše. Jamstvo je poleg deleža le enkratno. Sedež je v Celju z zadržnimi odseki, skladišči in podružnicami po deželi, ki delajo pod vodstvom in nadzorom uprave v Celju. Tako je ustanovitev zadrugne podelske organizacije zelo prožna in lahka. Trenutno se Zadruga bavi z razprodajo, oziroma razdelitvijo moke, otrobov, koruze, slanine, oljnatih tropin, opeke, cementa, poljedelskih strojev in galice, s prodajo oglja in vsakovrstnega lesa. Zadržela je tudi s posredovanjem prodaje vina. Kmečka pomoč ima svoje prostore v Ulici dr. Gregorja Žerjave v palači Ljubljanske kreditne banke.

c Kino Union v Celju je začelo zaprti, redni filmi se proizvajajo v kinu Metropol v Ljudski posojilnici.

c **Resolucija z občnega zbora »Merkurja«** v Celju. Celjska podružnica »Merkurja«, društvo trgovskih in privatnih nameščencev Jugoslavije v Zagrebu, je imelo v Celju zborovanje, na katerem je bila sprejeta naslednja resolucija: Članstvo društva »Merkurja«, društva trgovskih in privatnih nameščencev Jugoslavije v Zagrebu, podružnice v Celju, zbrano na občnem zboru dne 8. maja 1940, najodločneje protestira proti vsaki kakršnikoli teritorialni omejitvi delovanja društva in blagajne »Merkurja« v vsej državi. Članstvo zahteva, da se matiča tega društva v Zagrebu in bolnišnice blagajna »Merkurja« v Zagrebu izroči čimprej v upravo redno izvoljenim upravnim odborom društva in bolnišnice blagajne in da se v zvezi s tem ukine postavljeni komisariat. Delovanje celjske podružnice »Merkurja« je za včlanjene trgovske in privatne nameščence plodonosno in koristno ter je v velikem njihovem interesu, da se to delovanje nemoteno nadaljuje in razvija tudi v bodoče.

c **Z avtobusom v Hrvaško Zagorje.** Tujskoprometno društvo Šmarje-Celje priredi v nedeljo, 19. maja, avtobusni poučni izlet v šmarski okraj in Hrvaško Zagorje. Prijave sprejema veletrgovina »Sanitas«.

c **Okrajno načelstvo** je prepovedalo do nadaljnjega nadaljevanje del na stadionu, ki ga namerava zgraditi trdica Westen na ravnini pri Čretu pri Celju za delavstvo.

c **Zdravniško dežurno službo za člane OUZD** ima danes g. dr. Cerin v Prešernovi ulici, na binkoštni ponedeljek pa g. dr. Drago Mušič v Cankarjevi ulici.

Šoštanj

V Šoštanju je na novo ustanovil slikarsko in plekarsko obrt

Franc Stvarnik, Gorice 13

kateri se priporoča za cenjena naročila. Cene zmerne, moderni vzorci in solidna postrežba.

Trbovlje

Zvesti zaobljubi očetov gredo rudarji na binkoštni ponedeljek z rudarsko zastavo sv. Barbare in godbo na Sv. Planino, kjer bo zanje karbene opravilo. To je zaobljubljena božja pot zaradi kužnih bolezní, ki so se nekdanj pogosto pojavljale v rudarskih revirjih. Lepo je, da se večina rudarjev drži zaobljube očetov.

Pastir Kostja, znan ruski film, predvaja kino Društveni dom te praznike.

»Utopljenca« se enkrat ponove na binkoštni ponedeljek zvečer ob pol osmih v Društvenem domu. Veseloliga je doživela ogromen uspeh, da pri drugi predstavi niti vsi vstopnic niso dobili, je tudi imenitno igrana.

JEGLIČEV AKADEMSKI DOM BO SPOMENIK POKOJNEMU SLOVENSKEMU VLADIKI VSI ZAVEDNI SLOVENCİ, DARUJE OB TRETJI OBLETNICI NJEGOVE SMRTI V TA NAMEN

Anekdoti

Nekoč — tega je že dolgo časa — je prišel neki kmet v vseučiliško poslopje v Lipsko. Ker so se ravno vršile disputacije, ga je eden izmed profesorjev v šali vprašal, če bi tudi on hotel disputirati. »Zakaj pa ne,« odgovoril kmet. »Tedad pa morata položiti na mizo tolar.« nadaljuje profesor. »Nato bomo drug drugemu stavili vprašanja. Kdor ne bo znal odgovoriti, bo izgubil.«

Kmet ni rekel besedice, ampak je segel v žep in položil na mizo tolar. »Sedaj pa morajo tudi vsi gospodje staviti po en tolar,« je dejal kmet, ko je videl, da ni noben profesor izvelkel denarnice. Nato so profesorji smehljaje se drug drugemu položili na mizo vsak po en tolar, eden izmed njih pa je vprašal kmeta: »Kako je bilo ime Materi božji?«

»Marija,« odgovoril kmet, pa takoj nadaljuje: »Sedaj mi pa vi povejte, kako je bilo ime moji materi?«

Učeni gospodje so se spogledali, nasmejali in molčali. Čeprav zelo učeni, na to vprašanje niso znali odgovoriti. Zviti kmet pa je pohral z mize tolarje, vzel svoj klubuk in s porednim nasmehom dejal: »Kadar bosta spet disputirali, mi blagovolite sporočiti.«

ŠPORT

Ali je nogomet mladini koristen?

»Saj se samo ob sebi razume da koristi.« Tako bo dejal prijatelj okrogle žoge.

In bo začel naštevati koristi, ki jih pripisujejo nogometu. In sicer: da vodi mladino na čisti zrak, iz zatohlih gostlin in kavarn, da jih krepi telesno jih vzgaja moralno in socialno.

Zares, to je jasno samo le povprečnemu opazovalcu nogometa. Oni pa, ki poznajo ta šport malo bližje, pa ne bodo istega mnenja.

Tudi drugod po svetu je nogomet šport, ki ima ogromno pristašev. In zaradi tega se prav nič ne čudimo, da se tudi naša mladina zanj tako navdušuje. V ostalem pa nogomet tako priljubljenost tudi zasluži z ozirom na vse one koristi, ki jih mladini nudi. Toda...

Na žalost, pa se današnji jugoslovanski nogomet precej razlikuje od nogometa, kakršen bi lahko bil, in kakršen bi sploh moral biti! Današnje stanje nogometa lahko z vso zaskrbljenostjo gleda tako mladina sama, športni delavci kakor vsi oni, ki jim je mar telesna in moralna vzgoja našega mladega roda.

Nogomet je zanimiva in zato tako priljubljena igra. Veliko zadovoljstvo nudi mladini. V zadovoljstvu je vsa moč nogometa, vsa priljubljenost in tolika razširjenost. In če bi imela vodstva nogomet v trdnih in izkušenih rokah, bi lahko preminogo koristila pri kulturni vzgoji naše mladine.

Medtem pa nogomet izgublja tam, kjer bi moral pridobivati. Izgublja svoje vrednosti zaradi slabega vodstva. In treba je pričeti pri vzgoji. Mladeniča, ki se je pričel ukvarjati z nogometom, je treba opozarjati, mu je treba svetovati, ga navduševati, pa tudi — kaznovati. To je še mlado drevo, ki se da upogniti. A treba je paznje, da se upogne v dobro. Pozneje je vse to zamujeno. V vodstvih naših klubov pa se opaža v tem veliko zla. Športni voditelji so brez vsake odgovornosti za svojega delovanje, ki je mnogokrat bolj v slabo kot v korist mladini.

Vodstva si lahko štejejo v svoje dobro, da mladino vodijo iz slabega mestnega zraka na zelena igrišča. Saj uspeh ni majhen in je v veliko korist doraščajoče mladine. Ampak to je tudi vse.

Pri telesni, socialni in moralni vzgoji pa voditelji našega nogometa nimajo pokazati na kakšne uspehe. V naših klubih se nogomet dandanes ne goji kot panoga telesne vzgoje. In je napaka. Mladina pogreša skrbne vzgoje in načrtnega vebanja.

In, ali je pri nas vse preskrbljeno za to, da nogomet morda ne bo bolj zdravju škodoval kakor pa koristil? Na žalost ni! Kje je zdravstvena vzgoja, kje so nujni pregledi mladih tekmovalcev, kje je zdravljenje? Nogomet se pogosto goji brez vsakršne kontrole, brez vsakega ozira na igralčevno zdravstveno stanje, brez ozira na teren in vreme. Ali je vse to prav?

Velik greh bodo nosili športni vodje, ker ne pazijo dovolj na vzgojo doraščajoče mladine. Ne pazijo niti športno, niti moralno. Pa tudi država je za vzgojo mladine odgovorna. Tudi ona mora dati svoj del k vzgoji!

In šolska vodstva? Ali so ona storila svoje dolžnosti? Ali niso uprav ta vodstva bila kamen spodbite pri skupni vzgoji športne mladine? Ali niso starokopitni vzgojitelji dosledno odklanjali vsako skupno sodelovanje s športnimi ustanovami za telesno in moralno vzgojo naših mladih? Da, na žalost je vse to res! In to ni bila majhna napaka.

In kje so uspehi v socialni vzgoji? Ni jih! To naj bi bila samo površna slika današnjega našega nogometa. Skrajni čas je, da se presadi na druge temelje in se ga prične vzgajati tako, kot ta športna panoga zahteva. Dela je dovolj za vse, ki se za dobro vzgojo mladine zanimajo.

Športni drobci

Danes bodo v Tripolisu velike avtomobilske cestne dirke. Udeležili se jih bodo razni znameniti dirkači, 25 po številu. Predvsem bodo to Italijani. Ekipo Alfa Romeo bodo zastopali: Farina, Biondetti, Troesei, Vintacuda; Maserati ekipo pa bodo zastopali: Nuvolari, Villorosi in Cortese. Ostali tekmovalci pa bodo vozili kot zasebni dirkači.

V Neuilly pri Parizu se je smrtno ponesrečil znameniti češki letalec in rekorder František Novak. Z letalstvom se je pričel ukvarjati šele leta 1923. Zet tri leta kasneje je postal šef pilotke šole v Prahi. Bil je kapetan v češki vojski. Udeleževal se je različnih mitingov. Med njegove največje uspehe je šteti zmago na mednarodnem tekmovalju najboljših pilotov v Zürichu leta 1937. Star je bil šele 38 let.

Vest športnih zvez, klubov in društev

Kolesarskim dirkačem juniorjem! Z ozirom na predstoječe juniorsko državno prvenstvo, ki bo 9. prih. meseca v Zagrebu, je Slov. koles. zveza določila, da skliče vse juniorske dirkače na važen sestanek, ki bo v petek, 17. t. m., ob 20 pri Habjanu v Sp. Šiški. O sistematičnem treningu in predpripravi za ta važen nastop bo juniorjem dal podrobna navodila zvezin predsednik g. podpolk. Jos. Jaklič. — Znano je, da že nekaj let sem od našajo slovenski dirkači kar zaporedoma juniorska državna prvenstva. Da to pohvalno prednost še naprej obdrže, je potrebno, da se vprav v današnji reorganizaciji jugoslovanskega kolesarstva še odločneje oklenejo svoje ambicije in se odločneje nastopijo v tako pomembnih borbah, kot so državna prvenstva. — Razen juniorjev so glede na koristnost sestanka vabljeni tudi starejši dirkači višje kategorije. — Predsednik.

Kolesarska zveza Jugoslavije bo imela izredno skupščino v nedeljo 19. maja v Zagrebu, Draskovičeva 60. S tem se obveščajo vse tri državne zveze. Skupščina S. P. D. se vrši v soboto, dne 15. junija t. l. v dvorani Sokolskega doma v Kočevju. Predsednik delegatov bo 12. junija v Sokolski domu v Kočevju ob 17. slavnostna skupščina pa istega dne ob 20. uri.

Planinski tabor S. P. D. bo letos v nedeljo, dne 16. junija na Kočevskem, in sicer na Stojni v bližini Kočevja (Fridrihštajn 900 m), od koder je lep razgled po vsej Dolenjski. Iz Ljubljane bo vozil poseben avtobus v Kočevje. Ob 10. uri bo maša na Stojni, nato slavnostni govor, in končno planinska zabava. Na tabor so planinci vabljeni.

Slovenski avtomobilski klub — sekcija Ljubljana razpisuje avtomobilske in medkoleske motociklistične ocenjevalne vožnje za 19. maj t. l. na progi Ljubljana — Kamnik — Kranj — Lesce — Ljubljana v skupni dolžini 128 km. Pri tkmovalju bo ocenjeno startanje (pospeševanje brzine), zaviranje in upravljanje vošila. Ta ocena se vrši takoj po prihodu tekmovalcev na cilj. Poleg teh ocenjevanj se vrši še neobvezna članska preizkušnja vozi na Sorskem plju. Start in cilj bosta na Kongresnem trgu Start b. v razdobju ene minute. Vrstni red določi starter. Pravico udeležbe ima vsak avtomobilist, kakor tudi motociklist. — Na današnje navodila bodo še objavljena.